

ALGEMENE PRACTISCHE RECHTSVERZAMELING

Ludovic ULRIX

Eerste voorzitter van het hof van beroep te Luik

JACHT

TWEEDE OPNIEUW BEWERKTE UITGAVE

1973

WETENSCHAPPELIJKE UITGEVERIJ
E. STORY-SCIENTIA P.V.B.A.
GENT - LEUVEN

In deze verhandeling werd de stof bijgehouden tot 31 juli 1973

XUL 78457

© 1973 by E. STORY-SCIENTIA GENT

No part of this work may be reproduced in any form by print, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot : D. 1973/0009/33

INHOUD

	Blz.
INHOUD	5
LIJST VAN AFKORTINGEN EN CITEERWIJZEN	9
BIBLIOGRAFIE	11
	Nrs
Algemene beschouwingen	1 - 64
HOOFDSTUK I. — BEGRIPPEN JACHT, WILD EN VERDELGING	1 - 34
§ 1. — Gebrek aan wettelijke bepaling	1 - 4
§ 2. — Wederzijdse afhankelijkheid	5 - 8
§ 3. — Omschrijving van het begrip Jacht	9 - 20
§ 4. — Omschrijving van het begrip Wild	21 - 34
HOOFDSTUK II. — AARD EN UITGESTREKTHEID VAN HET JACHTRECHT	35 - 40
HOOFDSTUK III. — GENOT VAN DE JACHT	41 - 46
HOOFDSTUK IV. — EIGENDOM VAN HET WILD	47 - 56
HOOFDSTUK V. — OORSPRONG EN ALGEMENE STREKKING VAN DE JACHTWETGEVING	57 - 64
Titel I. — Verbodsbepalingen in verband met de jacht	65 - 300
HOOFDSTUK I. — BEPERKING VAN DE JACHT IN DE TIJD	65 - 94
AFDELING I. — <i>Gesloten jachttijd</i>	65 - 82
AFDELING II. — <i>Jacht bij nacht</i>	83 - 87
AFDELING III. — <i>Jacht in de oogsttijd</i>	88 - 89
AFDELING IV. — <i>Jacht bij sneeuwspoor</i>	90 - 94
HOOFDSTUK II. — BEPERKINGEN VAN DE JACHT NAAR DE PLAATS	94A - 159

	Nrs
AFDELING I. — <i>Minimum oppervlakte van het jachtterrein</i>	94 A - 94 I
§ 1. — <i>De Beneluxovereenkomst</i>	94 A - 94 B
§ 2. — <i>Tenuitvoerlegging van de Beneluxovereenkomst</i>	94 C - 94 I
AFDELING II. — <i>Jacht op andermans grond</i>	95 - 145
§ 1. — <i>Stoffelijk bestanddeel</i>	95 - 109
§ 2. — <i>Andermans grond</i>	110 - 131
§ 3. — <i>Toestemming van de eigenaar</i>	132 - 145
AFDELING III. — <i>Spoorwegen en aanhorigheden</i>	146 - 151
AFDELING IV. — <i>Openbare wegen</i>	152 - 153
AFDELING V. — <i>Bijzondere domeinen</i>	154 - 159
HOOFDSTUK III. — <i>JACHT ZONDER JACHTVERLOF</i>	160 - 184
AFDELING I. — <i>De eigenlijke overtreding</i>	161 - 168
AFDELING II. — <i>Afgifte van het jachtverlof</i>	169
§ 1. — <i>K.B. van 1 maart 1956</i>	170 - 178
§ 2. — <i>K.B. van 15 juli 1963</i>	178 A
AFDELING III. — <i>Fiscaal aspect</i>	179 - 184
HOOFDSTUK IV. — <i>VERBODEN TUIGEN</i>	185 - 250
AFDELING I. — <i>Bepaling</i>	186 - 218
AFDELING II. — <i>Gebruik</i>	219 - 223
AFDELING III. — <i>Uitzonderlijk toegelaten tuigen</i>	224 - 231
AFDELING IV. — <i>Vervoer en bezit</i>	232 - 250
HOOFDSTUK V. — <i>BEPERKTE AANWENDING VAN BEPAALDE JACHTTUIGEN OF -PROCÉDÉS</i>	250A - 250E
HOOFDSTUK VI. — <i>VERBODEN VERVOER, VERHANDELING OF BEZIT VAN WILD IN GESLOTEN JACHTTIJD</i>	251 - 277
AFDELING I. — <i>Verboden vervoer en verhandeling in gesloten jacht- tijd</i>	251 - 269
AFDELING II. — <i>Verboden bezit van wild in gesloten jachtijd door of voor rekening van sommige handelaars</i>	270 - 277
HOOFDSTUK VII. — <i>BIJZONDERE MISDRIJVEN</i>	278 - 300
AFDELING I. — <i>Rondlopende bonden</i>	278 - 291
AFDELING II. — <i>Eieren en broedsel</i>	292 - 300
§ 1. — <i>Roverij en vernieling</i>	292 - 296
§ 2. — <i>Verboden vervoer en verkoop</i>	297 - 300

Nrs

Titel II. — Regelen van verdelging	301 - 353
HOOFDSTUK I. — WILDE DIEREN IN HET ALGEMEEN	302 - 316
HOOFDSTUK II. — EVERZWIJNEN	317 - 328
HOOFDSTUK III. — WILDE KONIJNEN	329 - 353
AFDELING I. — <i>Verruimde jachtmogelijkheden</i>	330 - 336
AFDELING II. — <i>Konijnenvangst en verdelging</i>	337 - 353
§ 1. — Titularissen van het recht	337 - 345
§ 2. — Uitgebreidheid van het recht	346 - 351
§ 3. — Verbod levende wilde konijnen te vervoeren of afra- teringen te beschadigen	352 - 353
HOOFDSTUK IV. — HOUTDUIVEN	353A - 353F
 Titel III. — Bestraffing en rechtspleging	 354 - 524
HOOFDSTUK I. — TOEPASSING VAN HET GEMEEN RECHT	357 - 384
AFDELING I. — <i>Bevoegdheid</i>	358 - 360
AFDELING II. — <i>Verzachtende omstandigheden</i>	361 - 362
AFDELING III. — <i>Samenloop</i>	363 - 377
§ 1. — Meersdaadse samenloop	364 - 367
§ 2. — Eendaadse samenloop	368 - 372
§ 3. — Samenloop van jachtmisdrijven en verboden wapendracht	373 - 377
AFDELING IV. — <i>Deelneming</i>	378 - 381
AFDELING V. — <i>Poging</i>	382
AFDELING VI. — <i>Minnelijke schikking</i>	383
AFDELING VII. — <i>Gerechtskosten</i>	384
HOOFDSTUK II. — STRAFVERZWARING	385 - 416
AFDELING I. — <i>Objectieve verzwarende omstandigheden</i>	385 - 403
§ 1. — Verboden wapens	386
§ 2. — Verkleed of gemaskerd	387 - 388
§ 3. — Bende	389 - 394
§ 4. — Bij nacht	395 - 397
§ 5. — Beschouwingen gemeen aan de objectieve verzwarende omstandigheden	398 - 403
AFDELING II. — <i>Hoedanigheid van de beklagde</i>	404 - 409
AFDELING III. — <i>Herbaling</i>	410 - 416

	Nrs
HOOFDSTUK III. — INBESLAGNEMING EN VERBEURDVERKLARING	417 - 463
AFDELING I. — <i>Wapens</i>	418 - 449
§ 1. — Ontwapening van de jagers	418 - 423
§ 2. — Overhandiging en verbeurdverklaring van het wapen	424 - 430
§ 3. — De bijzondere geldboete bij niet-overhandiging van het wapen	431 - 449
A. Voorwaarden van toepassing	431 - 439
B. Kenmerken	440 - 449
AFDELING II. — <i>Verboden tuigen</i>	450 - 458
AFDELING III. — <i>Wild</i>	459 - 463
HOOFDSTUK IV. — DE UITZONDERLIJKE KLACHTDELICTEN	464 - 501
AFDELING I. — <i>Gevallen waarin een klacht vereist is</i>	465 - 470
AFDELING II. — <i>Wie mag klacht indienen?</i>	471 - 487
AFDELING III. — <i>Vorm en draagwijdte van de klacht</i>	488 - 501
HOOFDSTUK V. — BEWIJS	502 - 514
HOOFDSTUK VI. — VERJARING	515 - 524
Titel IV. — Burgerlijke rechtsvorderingen	525 - 533
HOOFDSTUK I. — SCHADE AAN VRUCHTEN	526 - 527
HOOFDSTUK II. — SCHADE DOOR MISKENNING VAN HET JACHTRECHT	528 - 533
ZAAKREGISTER	blz. 189

AFKORTINGEN EN CITEERWIJZEN

<i>Adm. Lex.</i>	Administratief Lexicon
<i>Arr. Cass.</i>	Arresten van het Hof van Cassatie
<i>art.</i>	Artikel(en)
<i>a.w.</i>	Aangehaald werk
B.	Boek
<i>Belg. Jud.</i>	La Belgique Judiciaire
Brussel	Hof van beroep te Brussel
<i>Bull. Ass.</i>	Bulletin des Assurances
<i>Bull. Royal St.-Hubert Club</i>	Bulletin mensuel du Royal Saint Hubert Club de Belgique
	Maandelijks bulletin van de Koninklijke Sint-Hubertus-club van België
B.W.	Burgerlijk Wetboek
Cass.	Hof van Cassatie
Cass. fr.	Cour de Cassation (Frankrijk)
Corr.	Correctionele Rechtbank
<i>Dall. Hebd.</i>	Dalloz Hebdomadaire (Frankrijk)
e.v.	En volgende
<i>Gaz. Pal.</i>	La Gazette du Palais (Frankrijk)
Gent	Hof van beroep te Gent
<i>J. Liège</i>	Jurisprudence de la Cour d'appel de Liège
<i>J.T.</i>	Journal des Tribunaux
K.B.	Koninklijk Besluit
Kh.	Rechtbank van Koophandel
Luik	Hof van beroep te Luik
M.B.	Ministerieel Besluit
<i>Nov.</i>	Les Nouvelles
<i>onuitg.</i>	Onuitgegeven
<i>Pand. B.</i>	Pandectes Belges
<i>Pand. Pér.</i>	Pandectes Périodiques
<i>Parl. Besch., Kamer</i>	Parlementaire bescheiden, Kamer
<i>Parl. Besch., Senaat</i>	Parlementaire bescheiden, Senaat
<i>Parl. Handel., Kamer</i>	Parlementaire handelingen, Kamer
<i>Parl. Handel., Senaat</i>	Parlementaire handelingen, Senaat
<i>Pas.</i>	Pasicrisie
<i>Pasin.</i>	Pasinomie
Pol.	Politierrechtbank
p.v.	Proces-verbaal
<i>R. Adm.</i>	Revue de l'Administration et du Droit Administratif de la Belgique
Rb.	Rechtbank
<i>R. Crit. J. B.</i>	Revue Critique de Jurisprudence Belge

<i>R. Dr. B.</i>	Revue de droit belge
<i>R. Dr. Int. Comp.</i>	Revue de Droit International et de Droit Comparé (Voortzetting van het Bulletin Trimestriel de l'Institut Belge de Droit Comparé)
<i>R. Dr. Pén.</i>	Revue de Droit Pénal et de Criminologie
<i>Rec. Dall.</i>	Recueil Dalloz (<i>zie ook: Dall. Hebd.</i>)
<i>Rec. Sirey</i>	Recueil Sirey (Frankrijk)
<i>Rép. P. Dr. B.</i>	Répertoire Pratique du Droit belge
<i>R. Int. Dr. Comp.</i>	Revue Internationale de Droit Comparé
<i>R. P. Not.</i>	Revue Pratique du Notariat belge (tot 1970)
<i>R.W.</i>	Rechtskundig Weekblad
<i>Staatsblad</i>	Belgisch Staatsblad
<i>Sv.</i>	Wetboek van Strafvordering
<i>Sw.</i>	Strafwetboek
<i>t.a.p.</i>	Ter aangehaalde plaats
<i>T.</i>	Titel
<i>Tw.</i>	Trefwoord
<i>Uitg.</i>	Uitgave
<i>vgl.</i>	Vergelijk
<i>W.</i>	Wet, Wetboek

BIBLIOGRAFIE

- BRAAS. — *Eléments de législation cynégétique*, Luik, 1929.
- BRAAS. — *Législation de la chasse en Belgique*, 1954.
- CATTIER, S. — *Précis du droit belge de la chasse*, Brussel, 1967.
- DOUXCHAMPS. — *Commentaire législatif et doctrinal de la loi du 4 avril 1900*.
Brussel, 1900.
- DOUXCHAMPS. — *Le chasseur belge*, Brussel, 1892.
- GIRAUDEAU, LELIEVRE en SOUDEE. — *La chasse*, Parijs, 1882.
- GISLAIN. — *Le chasseur prud'homme*, Namen, 1856.
- HUNAULT. — *Le droit de destruction des bêtes fauves (Thèse)*, Rennes, 1941.
- LECOURTIER. — *Le droit de chasse (Thèse)*, Parijs, 1935.
- LESCHEVIN, O. — *Les Nouvelles*, Tw. *La chasse*.
- LESCHEVIN, O. — *La loi du 30 mai 1936*, R. Dr. Pén., 1937, 293 e.v.
- NAMUR. — *Le guide du chasseur*, Brussel, 1884.
- NOVELLES. — Tw. *La chasse*, in het boekdeel *Code de la Route, Codes rural, Forestier, Chasse et Pêche*, 1938.
- PANDECTES BELGES. — Tw. *Chasse*, deel XVIII, 1886.
- REPertoire PRATIQUE DU DROIT BELGE. — Tw. *Chasse*, deel I (1930) en *Complément*, deel II (1966).
- RIGAUX en TROUSSE. — *De la chasse et de la tenderie aux oiseaux*, R. Dr. Pén., 1937, 573 e.v. en 705 e.v.
- RONDOU, J. — *Administratief Lexicon*, Tw. *Jachtrecht*.
- SACRE, M. — *Chasse et Tenderie, Gardes particuliers, Armes et Munitions, Pêche Fluviale — textes coordonnés des lois, Arrêtés Royaux, Arrêtés, Circulaires et Dépêches Ministerielles*, U.G.A., Heule, 1965.
- SCHUIND. — *Droit criminel*, uitg. 1944, blz. 404-426.

ALGEMENE BESCHOUWINGEN

HOOFDSTUK I

De begrippen jacht, wild en verdelging

§ 1. — Gebrek aan wettelijke bepaling.

1. — Bij het publiceren van de tekst en de voorbereidende werken van de jachtwet van 28 februari 1882 in de *Pasinomie* werd de behoefte aangevoeld in een noot te wijzen op de verwarring die tijdens de parlementaire besprekingen heerste om er toe te besluiten dat dergelijke debatten fataal moesten leiden tot een onsamenhangende en duistere wet (*Pasin.*, 1882, blz. 55).

Deze bemerking krijgt haar volle betekenis wanneer men vaststelt dat de wet geen bepaling inhoudt van sommige essentiële begrippen zoals jacht en verdelging. Tot vóór de wijziging van de jachtwet door het K.B. van 12 juli 1972 was er ook geen bepaling van het begrip wild.

2. — Nergens in de wet wordt aangeduid wat er juist dient verstaan te worden door *jagen*.

De Nederlandse jachtwet van 3 november 1954 integendeel bepaalt in haar eerste artikel dat *jagen* betekent: het opsporen, bemachtigen of doden van wild, en het doen van pogingen daartoe.

3. — Wat het begrip *wild* betreft, was alleen in artikel 10 van de jachtwet een opsomming te vinden van veertien dieren die in ieder geval als wildsoorten te beschouwen waren. Maar men was het er over eens dat deze opsomming, ten overstaan van de bepaling van het wild, niet beperkend was.

Verder maakt de jachtwet gewag van « wilde dieren » (art. 6 en 6 *bis*) maar geeft er evenmin een bepaling van.

4. — De jachtwet handelt op verschillende plaatsen over het begrip *verdelging*, maar zonder te bepalen waarin dit precies bestaat.

Terwijl in de Franse tekst van de wet in dit verband steeds het woord *détruire* of *destruction* wordt gebezigd, blijkt dat in de Nederlandse tekst, thans vastgesteld bij de wet van 30 juni 1967 (*Staatsblad*, 30 aug. 1967) nu eens « verdelgen » behouden blijft (zo b.v. in de artikelen 6 *ter*, 7, 7 *ter*, allen beïnvloed door de wet van 20 juni 1963, en ook in vele uitvoeringsbesluiten), dan eens « doden » (art. 6 *bis*, 7, 8) of ook « vernielen » (art. 31) vermeld wordt. De 3 uitdrukkingen worden trouwens in Van Dale als synoniemen aangegeven.

§ 2. — Wederzijdse afhankelijkheid.

5. — Het is zeker mogelijk de bedoeling van de wetgever te achterhalen en het is wenselijk, zoals in dit hoofdstuk verder wordt beoogd, nader te ontleden wat wel als jacht werd beschouwd, en wat niet meer onder dit begrip valt.

Wie echter een duidelijke bepaling tracht te formuleren, geeft er zich onmiddellijk rekenschap van hoe het begrip beïnvloed wordt door de bepaling van wat « wild » is.

6. — Worden de positieve daden onderzocht die het door de jachtwet vereiste « jagen » kunnen uitmaken, dan ziet men er zich dadelijk toe verplicht eraan toe te voegen dat die handelingen moeten betrekking hebben op het door dezelfde wet bedoelde « wild ».

7. — Een bepaling van wat « wild » vóór het in werking treden van het K.B. van 10 juli 1972 (*Staatsblad*, 12 juli 1972) beduidt, vindt men in de rechtspraak, waar ze hoofdzakelijk als volgt luidt: moeten als « wild » beschouwd worden, de dieren waarop het de gewoonte is te jagen (Cass., 28 juni 1938, *Par.*, 1938, I, 232).

8. — Dezelfde wederzijdse afhankelijkheid komt te voorschijn voor het begrip *verdelging*.

De materiële daden van jagen of verdelgen kunnen dezelfde zijn. Het onderscheid ligt in de eerste plaats in het doel dat wordt nagestreefd en dat bij de verdelger alleen te vinden is in de verdediging van rechtmatige belangen of afweer van schade; in de tweede plaats bij het voorwerp van de handeling, dat bij de verdelging alleen mag zijn een wild dat uiteraard schadelijk is, of dit kenmerk in bepaalde omstandigheden verwerft.

Het verdelgen, uiterlijk sterk gelijkend op het jagen, zal dan ook door de jachtwet zelf toegelaten worden aan de personen, wier belangen ernstig bedreigd of geschaad worden en dan in omstandigheden en voorwaarden waarin de eigenlijke jacht verboden is, of met middelen die de jager niet mag bezigen. Deze stof wordt uitvoerig behandeld in titel II, terwijl bij het onderzoek van de onderscheiden verbodsbepalingen betreffende de jacht, telkens ook de voor de verdelging geldende uitzonderingen aangeduid worden.

§ 3. — Omschrijving van het begrip «jacht».

9. — De reeds hoger (zie boven, nr 2) aangehaalde omschrijving gegeven door artikel 1 van de Nederlandse jachtwet van 3 november 1954, namelijk « het opsporen, bemachtigen of doden van wild en het doen van pogingen daartoe » geeft een zeer bruikbare bepaling van de jacht.

De gebezigde bewoordingen duiden immers de drie hoofdkenmerken van de jachtdaad aan:

a) er kan slechts van « jagen » gesproken worden indien met een bepaald opzet gehandeld wordt;

b) er bestaat jachtdaad, onverschillig of het nagestreefd resultaat, nl. het bemachtigen van het wild, al dan niet wordt bereikt;

c) alleen het opsporen, bemachtigen of doden van een dier dat wettelijk tot de categorie van het wild behoort, geeft aanleiding tot het plegen van een jachtdaad.

10. — Het opzet van de jager veronderstelt het voornemen het wild te bemachtigen.

Het is voorhanden wanneer er opzettelijk of bewust wordt opgetreden.

Zo stelt de autobestuurder die opzettelijk een wild overrijdt, of die met een dergelijke bedoeling bezielt, opzettelijke rijbewegingen uitvoert, een jachtdaad. Hij handelt met de bedoeling het wild te bemachtigen.

Ander is het wanneer hij onopzettelijk het dier raakt, of wanneer b.v. een haas toevallig getroffen wordt door een maaimachine. Het jachtopzet kan ook ontbreken, b.v. bij een africhter van honden (Corr. Dinant, 21 dec. 1967, *J. Liège*, 1967-68, 179).

Het spontaan optreden bij een toevallige omstandigheid, zoals dit van de maaier die instinctmatig grijpt naar een wild dat hij in het koren aantreft, is echter wel een opzettelijke daad.

11. — Het verre doel dat de jager nastreeft is zonder belang. Hij moet het wild niet noodzakelijk willen doden. Het bemachtigen met het oog op wederbevolking van een jachtpark, of voor wetenschappelijke doeleinden, blijft een jachtdaad.

Het doel heeft echter zijn belang als het erom gaat het verdelgingsrecht te appreciëren (zie boven, nr 7).

12. — Het louter opzet van de jager is echter natuurlijk onvoldoende. Het moet gepaard gaan met een optreden dat als een jachtdaad kan beschouwd worden. Zuiver voorbereidende daden kunnen niet in aanmerking genomen worden.

Voorbeelden van dergelijke voorbereidende daden zijn:

a) het aankopen van patronen, zelfs al weze het met het oogmerk deze te gebruiken bij gelegenheid van een aanstaande strooptocht;

b) het feit zich tot de jacht voor te bereiden, metgezellen, helpers en drijvers aan te werven en zich met dezen ter plaatse te begeven (Corr. Brussel, 16 maart 1887, *Pas.*, 1887, III, 198);

c) de bewaking van een jacht gedurende de nacht, ten einde er het wild te weerhouden ten bate van een jachtpartij die 's anderendaags moet plaats grijpen (Corr. Brussel, 16 maart 1887, *Pas.*, 1887, II, 198).

Dit is een voorbereidende daad, waaruit slechts een voornemen tot uiting komt, dat zich misschien niet zal verwezenlijken.

Er is echter jachtdaad wanneer het wild door kloppers opgedreven wordt, al gaat de opdrijving nog met geen eigenlijke jacht gepaard, daar zij slechts als voorbereiding moet dienen voor een latere jachtpartij (Parijs, 2 dec. 1911, *Pas.*, 1912, IV, 33);

d) het dragen van een jachttuig, waarop de belanghebbende wordt betrapt, terwijl hij zich begeeft naar de plaats waar hij het zoekt te gebruiken;

e) het oprichten van paaltjes waaraan dan later buidels worden vastgemaakt;

f) bij de jacht met het fret, moet het dier gebezigd zijn geworden, zodat tot dan toe slechts voorbereidende daden zijn voorgevallen; tot deze laatste hoort namelijk het dragen van een fret op het goed waar de belanghebbende het dier zoekt te gebruiken, evenals het plaatsen van buidels tegen de hollen, vooraleer het fret er in wordt gedreven (*anders* nochtans, over dit laatste punt: Luik, 27 maart 1899 en 11 april 1900, *Pas.* 1900, II, 248).

Anderzijds wordt een vrijspraak vermeld, verleend door de Rechtbank van Nijvel op 27 maart 1857, in een geval waarbij een fret in het hol werd geleid vóór het plaatsen

van de beurzen (*Nov.*, Tw. *La Chasse*, nr 8), hetgeen alleszins een betwistbare oplossing is, vermits het fret zich van een konijn kon meester maken (zie verder, nr 108);

h) het dichtmaken van konijnenholen (Alençon, 11 april 1901, *Pas.*, 1901, IV, 157);

i) het inrichten van een hut, van waaruit men zich voorneemt op waterwild te schieten en het plaatsen van lokvogels, vóór het opgaan van de zon (Angers, 28 febr. 1908, *Nov.*, Tw. *La Chasse*, nr 9).

13. — Zijn echter geen voorbereidende daden meer, doch wel een optreden dat een jachtdaad in zich sluit:

a) het plaatsen van strikken en stroppen, zelfs wanneer geen wild wordt buit gemaakt.

Het losmaken van een dode haas duidt niet noodzakelijkerwijze op een jachtdelict, wanneer het niet volstrekt zeker is dat de strop door de verdachte werd geplaatst (*Corr. Nijvel*, 25 mei 1906, *R. Dr. Pén.*, 1907, 123);

b) het enkel feit van in de richting van een dier te schieten, ook zonder het te raken;

c) het op loer staan of het doorkruisen van een veld, met het wapen schietensgereed, onder de arm, zelfs wanneer geen wild wordt opgemerkt.

Het dragen van een vuurwapen is niet voldoende; vereist wordt enerzijds, dat de jager bewust het wild opspoort en anderzijds, dat hij ertoe in staat is, in geval van het oprijzen daarvan, onmiddellijk te vuren en gebeurlijk het dier te treffen.

X Van belang is het feit of het geweer al dan niet geladen is (*vgl.* Brussel, 8 jan. 1965, *J.T.*, 1965, 72).

Het is alleszins geraden, ten einde kwaad vermoeden af te wenden, het geweer te ontladen, wanneer men er toe is genoodzaakt een perceel te overschrijden waarop men geen jachtrecht bezit (zie verder, nrs 97-109). Iedereen weet inderdaad met welke vaardigheid een behendig jager aanvallend kan optreden, welke ook de wijze is waarop hij zijn wapen draagt en zelfs wanneer de haan ervan niet is overgehaald;

d) een wild doden bij middel van een steen of van een stok; een wild met de hand grijpen;

e) de gedraging van vogelvangsters met het net, waarbij dit laatste opzettelijk wordt nedergehaald op een troep voorbijtrekkende patrijzen (Luik, 30 mei 1907, *R. Dr. Pén.*, 1907, 656).

14. — De zo juist gegeven voorbeelden leiden tot het tweede hoofdkenmerk van de jachtdaad, namelijk dat zij geenszins een gunstige afloop vereist: zij bestaat reeds in het opsporen van het wild en in de pogingen die tot het bemachtigen ervan worden aangewend, zoals de hoger aangehaalde Nederlandse wetgeving het uitdrukkelijk zegt.

Het jachtfeit is niet enkel de handeling waarbij het wild gedood of gevangen wordt, maar ook de handeling waarbij het wild met dat doel opgespoord en achtervolgd wordt (*Cass.*, 9 nov. 1953, *Pas.*, 1954 I, 171; *Arr. Cass.*, 1954, 147; *J.T.*, 1954, 114).

Daaruit volgt dat de j a c h t h o u d i n g eveneens gelijkstaat met de jachtdaad, met andere woorden dat de jachthouding de jachtdaad doet vermoeden. Zij is trouwens de meest gewone uiting van de jachtdaad.

15. — Om de rechtbanken in staat te stellen met kennis van zaken te oordelen, moeten de processen-verbaal de jachthouding op preciese en omstandige wijze beschrijven. Het bevestigen dat de overtreder « in jachthouding werd aangetroffen », volstaat niet om de rechter de mogelijkheid te bezorgen zich een overtuiging te vormen (Braas, *La législation de la chasse*, nr 16).

16. — De hoven en rechtbanken beoordelen soeverein of er in feite al dan niet jachthouding of jachtdaad voorhanden is. Het Hof van Cassatie kent zich de bevoegdheid niet toe desaan gaande een oordeel te vellen en het laat de appreciatie in deze aangelegenheid volledig over aan de wijsheid van de rechters die van de feitelijke toedracht van de zaak kennis hebben genomen (Cass., 10 juli 1884, *Pas.*, 1884, I, 264).

Deze opvatting is logisch: vermits de wet de rechter zonder richtlijnen laat, is het niet mogelijk te beweren dat hij ze miskend heeft.

Anders ware het natuurlijk gesteld indien de rechter vrijgesproken had, na in zijn beslissing al de feitelijke omstandigheden te hebben aangeduid, waaruit op voldoende wijze zou gebleken zijn dat een strafbare poging heeft plaats gegrepen.

Vermits de wet geen omschrijving van het jachtfeit heeft gegeven mag de rechter zonder de gebruikelijke betekenis van deze term te miskennen, als « jacht » erkennen het feit het geweer van een andere jager te dragen en hem het wild aan te wijzen (Cass., 30 okt. 1961, *Pas.*, 1962, I, 236; *R. Dr. Pén.*, 1961-62, 409).

17. — De feitenrechter maakt dus uit of de gelaakte houding deze is van een jagend persoon. Vermoedens zullen dan een voorname rol spelen, zoals het feit in gebukte houding aangetroffen te worden boven een gespannen strop of de omstandigheid betraapt te worden met een geladen geweer.

Aldus oordeelde het hof van beroep te Brussel (19 febr. 1969, *R.W.*, 1969-70, 528) dat een verdachte die met een geladen geweer werd aangetroffen, en verklaarde eenvoudig een tortelduif te hebben willen schieten, zich niettemin in jachthouding bevond, ook al was zijn verklaring echt. Het hof nam niet aan dat het verrichten van een jachtdaad zou wegvallen door de bekende bedoeling een inbreuk te plegen op het K.B. van 15 september 1964. Bestaande vermoedens kunnen natuurlijk verzwakt en zelfs te niet gedaan worden door tegenstrijdige vermoedens.

Zo werd geoordeeld dat de omstandigheden en de houding van de beklagde, die tegen de avond in een bosstreek met een geladen karabijn langzaam rijdt op een plaats en op een tijdstip dat het wild uit de bossen komt, voldoende bewijst dat hij zich in jagende houding bevond (Corr. Brussel, 13 januari 1972, *R.W.*, 1971-72, 1317, met noot Vandeplass A.).

Buiten de reeds hoger (zie boven, nr 13) aangehaalde voorbeelden, vindt men nog in de rechtspraak:

Uit het louter feit in het veld te worden aangetroffen met een stok kan niet worden afgeleid dat men wild opjaagt (Brussel, 8 jan. 1965, *J.T.*, 1965, 72).

Wordt niet beschouwd als hebbend het opzet te jagen, de verdachte die een perceel betreedt alwaar hij niet tot het genot van de jacht is gerechtigd, drager van zijn geweer en gevolgd door een jachthond, wanneer hij, alhoewel deze hond aanslaat en een haas opjaagt, helemaal niet reageert en nalaat het wild neer te schieten (Rb. Diekirch, 7 mei 1904, *Pas.*, 1908, IV, 74).

Werd eveneens onschuldig bevonden de persoon, wiens jachthouding (hij droeg een geweer en beloerde wilde duiven) niet werd beschouwd als een jachtdaad, doch veeleer als een poging om deze dieren van zijn eigendom te verwijderen. *In casu*, had bedoelde persoon reeds klacht ingediend bij de locale politie in verband met de schade die zijn teelten hadden opgelopen en had hij van de burgemeester toelating verkregen de wilde duiven te verjagen bij middel van een schietgeweer (Brussel, 24 okt. 1931, *R. Dr. Pén.*, 1931, 1120).

In vele andere gevallen, kan er twijfel bestaan nopens het werkelijk voornemen van de betrokkene. Wanneer het jachtfeit bestaat in het werpen met een steen, zal worden onderzocht of daardoor het doden van het wild mogelijk was en zullen eveneens de persoonlijkheid van de verdachte, alsmede de gewoonten die deze mens er op na houdt, van betekenis zijn voor de beoordeling van het geval.

18. — Het enkel feit van een hond toe te laten naar wild te speuren kan als een jachthouding bestempeld worden, wanneer een dergelijke opsporing geschiedt in bijzondere omstandigheden die er op wijzen dat de eigenaar van het dier met het voornemen is bezielde enig wild te bemachtigen, bijvoorbeeld wanneer hij schietensgereed staat. Ook wanneer hij het gedoe van zijn hond toelaat of aanmoedigt (*vgl.* Braas, *La législation de la chasse*, nrs 10 en 11).

In deze aangelegenheid voorziet de Nederlandse wetgeving in een regel die bij ons als een nuttige wenk kan gelden: wie zich tot uitoefening van zijn bevoegdheid tot jagen met een hond in het veld ophoudt, is verplicht die hond vast te houden, zolang hij zich bevindt op gronden, waarop hij niet bevoegd is te jagen (art. 24).

In dezelfde mate als de ontlading van het geweer aan te bevelen is bij het doorlopen van andermans jachtterrein (zie boven, nr 13), komt het eveneens gelegen voor, in dergelijk geval, de honden aan de leiband te leggen of, minstens, ze dicht bij zich te houden. Verzuimt men deze elementaire voorzorgsmaatregel, dan loopt men groot gevaar van jachthouding verdacht te worden, indien men zich, op enigerlei wijze, bij de bewegingen van het dier aansluit.

Dit alles onder voorbehoud van de verder (zie nrs 278-291) besproken bijzondere overtreding waarin voorzien bij art. 5 van de jachtwet: wetens honden laten jagen of rondlopen op gronden waarvan het jachtrecht aan een ander toebehoort.

Bij de loopjacht gaan jachtfeit en jachthouding samen in de vervolging met de hondentroep. De rijmeester zal in fout bevonden worden indien hij de honden aanspoort of laat begaan, in plaats van alles in het werk te stellen om ze terug te halen (*Cass.*, 7 juli 1899, *Par.*, 1899, I, 346).

19. — De einduitslag van de jachtdaad heeft niets te betekenen. Het volstaat dat er mogelijkheid was een gunstig resultaat te bereiken. De mislukking zal de schuld van de jager niet wegnemen, niet alleen wanneer zij toe te schrijven is aan zijn onbehendigheid, maar zelfs wanneer de tegenslag te wijten is aan de afwezigheid van wild op de plaats waar het wordt opgespoord.

Ook wordt er geen onderscheid gemaakt naargelang het jachtmiddel.

Nochtans wordt soms voor het bestaan van een jachtdaad de doeltreffendheid vereist van het gebruikte wapen, jachttuig of jachtmiddel: zij zouden moeten geschikt zijn tot het vangen of doden van wild of er ten minste toe in staat zijn om het een zware verwonding toe te brengen.

Een belangrijk voorbehoud vloeit hierbij reeds uit de beschouwing dat er nochtans jachtmogelijkheid kan bestaan buiten alle gebruik om van wapens en tuigen, dit ten aanzien van sommige wildsoorten, zoals de haas, en hoofdzakelijk wanneer de aarde met sneeuw is bedekt. Indien het echter geheel duidelijk is dat de betrokkene uitsluitend grof wild, bij voorbeeld reeën of everzwijnen opzoekt en daartoe een lichte karabijn, merk Flobert, bezigt, is het moeilijk denkbaar hem van een jachtdaad te berichten.

In bepaalde gevallen dus kan de volslagen ondeugdelijkheid van het gebruikte middel het misdrijf onmogelijk maken.

20. — Het is onverschillig voor de toepassing van de jachtwet of de overtreding al dan niet in zijn eigen belang of voor rekening van een derde

optreedt, zoals het geval is in hoofde van een drijver (Cass. 27 juli 1885, *Pas.*, 1885, I, 243); het bevel van de meester neemt niets weg van de verantwoordelijkheid van de ondergeschikte (Corr. Hasselt, 3 mei 1860, *Belg. Jud.*, 1861, 734). De meester is niet de « overheid » aan wie gehoorzaamheid verschuldigd is luidens artikel 70 van het strafwetboek.

§ 4. — Omschrijving van het begrip «wild».

21. — Er werd reeds in de voorgaande paragraaf op gewezen dat er slechts van jacht kan gesproken worden indien het dier dat het voorwerp is van het opsporen, bemachtigen of doden, of van de daartoe aangewende pogingen, behoort tot de categorie van het wild.

22. — In artikel 10 (oud) van de jachtwet van 1882 waren enkele bepaalde wildsoorten opgesomd, namelijk: fazanten, patrijzen, kwartels, hazelhoenders, kwartelkoningen, korhoenders, Kievitten, watersnippen, wilde cenden, bokjes, hazen, reeën, edelherten en damherten.

Algemeen werd echter aangenomen dat bedoelde opsomming geen beperkend karakter bezat t.o.v. de bepaling van het wild. Verder trof men in de wet geen omschrijving aan van het wild, zodat rechtsleer en rechtspraak steeds gepoogd hebben het begrip duidelijk te omlijnen.

Als wild dat door de wet op de jacht beschermd werd, werd beschouwd elk dier waarop gewoonlijk werd gejaagd, uitgezonderd de wilde dieren, de roofdieren en de kleine vogels, aan een bijzondere reglementering onderworpen (Cass., 28 juni 1938, *Pas.*, 1938, I, 232; — *Arr. Cass.*, 1938, 144).

De omschrijving van het wild als zijnde de dieren, waarop gewoonlijk gejaagd wordt — men mag er bijvoegen in België —, komt overeen met de gebruikelijke zin van het woord « wild » (zie Van Dale: « de in het wild levende dieren waarop men jaagt »).

De voorgestelde omschrijving « een dier waarop in België gewoonlijk wordt gejaagd », behelsde het werkelijk criterium, waaruit moet afgeleid worden of de jachtwet toepasselijk was. Om te pogen dit bestanddeel in een nog klaarder daglicht te stellen, kan men verklaren dat een dier alle eigenschappen van wild in zich verenigt, wanneer het zowel voor de liefhebberjager als voor de beroepsjager een gewild jachtobject vormt. De grondgedachte was dat alles, waarop gejaagd werd en dat daardoor economisch voordeel opleverde, als wild werd beschouwd. Het economisch voordeel wordt opgeleverd door de eetbaarheid van de dieren, door hun huid, dons of veren.

23. — De Benelux-overeenkomst op het gebied van de jacht en de vogelbescherming, ondertekend te Brussel op 10 juni 1970, goedgekeurd door de wet van 29 juli 1971, artikel 1, had, onder meer, tot doel de bepaling van « wild » in de Beneluxlanden te harmoniseren.

Hoger werd reeds vermeld dat alleen de Nederlandse jachtwet hiervoor een nauwkeurige definitie kende (zie hoger, nr 2). Evenmin als de Belgische wet was er in de Luxemburgse jachtwet enige definitie en kon alleen op grond van in de jachtwet voorkomende opsommingen worden afgeleid welke diersoorten in het Groot-Hertogdom tot de aldaar gekende categorieën grof wild, klein wild, waterwild en overig wild werden gerekend.

Dezelfde wet van 28 juli 1971, artikel 2, verleent aan de Koning de bevoegdheid om de maatregelen te nemen, die vereist zijn voor de tenuitvoerlegging van de overeenkomst. Daartoe kan de Koning van de bestaande wetten afwijken.

Op grond hiervan werd in de jachtwet van 1882 door het K.B. van 10 juli 1972, een artikel 16 *bis* ingelast dat een beperkende opsomming geeft van wat in de jachtwet voortaan onder « wild » moet worden verstaan (*Staatsblad*, 12 juli 1972; erratum *Staatsblad*, 28 juli 1972).

De opsomming is verdeeld in vier categorieën als volgt:

a) Grof wild: edelherten (*Cervus elaphus*), reeën (*Capreolus capreolus*), damherten (*Dama dama*), moeflons (*Ovis musimon*), en wilde zwijnen (*Sus scrofa*);

b) Klein wild: hazen (*Lepus europæus*), fazanten (*Phasianus colchicus*), korhoenders (*Lyrurus tetrix*), patrijzen (*Perdix perdix*), houtsnippen (*Scolopax rusticola*), en koperwieken (*Turdus iliacus*), grote lijsters (*Turdus viscivorus*), kramsvogels (*Turdus pilaris*), kwartels (*Coturnix coturnix*), merels (*Turdus merula*), en Schotse sneeuwhoenders (*Lagopus scoticus*);

c) Waterwild: alle soorten ganzen en eenden (*Anatidæ*), voor zover deze vogels niet als pluimvee worden gehouden, goudplevieren (*Pluvialis apricarius*), watersnippen (*Gallinago gallinago*), poelsnippen (*Gallinago media*), bokjes (*Lymnocyptes minimus*), meerkoeten (*Fulica atra*), en Kieviten (*Vanellus vanellus*), kokmeeuwen (*Larus ridibundus*), zilvermeeuwen (*Larus argentatus*), en waterhoenders (*Gallinula chloropus*);

d) Overig wild: houtduiven (*Columba palumbus*), zwarte en bonte kraaien (*Corvus corone corone* en *Corvus corone cornix*), roeken (*Corvus frugilegus*), kauwen (*Corvus monedula*), Vlaamse gaaien (*Garrulus glandarius*), eksters (*Pica pica*), konijnen (*Oreolagus cuniculus*), vossen (*Vulpes vulpes*), wilde katten (*Felis sylvestris*), verwilderde katten (*Felis catus*), bunzings (*Putorius putorius*), hermelijnen (*Mustela erminea*), wezels (*Mustela nivalis*), eekhoorns (*Sciurus vulgaris*), boom- en steenmarters (*Martes martes* en *Martes foina*), dassen (*Meles meles*), otters (*Lutra lutra*) en zeehonden (*Phoca vitulina* en *Halichoerus grypus*).

24. — Als grof wild, resp. klein wild en waterwild, zijn die diersoorten aangeduid, welke naar hun aard of op basis van de vroegere wetgeving en rechtspraak in aanmerking komen om in de eerste drie categorieën te worden opgenomen.

In de categorie « overig wild » werden de dieren opgenomen die, hoewel zij meestal niet rechtstreeks het voorwerp van de jacht zijn, toch enig belang voor de jacht bezitten. Men beschouwde, tot op heden, deze dieren, wegens hun levenswijze en hun aantal als schadelijke dieren (zie de opsomming in *Rép. P. Dr. B., Complement*, II, Tw. *Chasse*, nrs. 100-104).

Hun opname in de bepaling van het wild werd vooral ingegeven door de overweging dat het niet uitgesloten is, dat het in de toekomst nodig zal zijn maatregelen te treffen voor hun bescherming omdat zij, evenals de andere wildsoorten, een belangrijke rol spelen in de voedingskringloop van de natuur (Memorie van toelichting, *Parl. Besch., Kamer*, zitting 1970-1971, nr. 919, 1°, blz. 5).

Deze opsomming van diersoorten, die als wild moeten worden verstaan, kan in de toekomst gewijzigd worden.

Deze wijziging zal geschieden door een beslissing van het Comité van Ministers ingesteld krachtens het Benelux-Unieverdrag. In afwachting kan de Regering evenwel reeds voorlopig andere diersoorten aan de lijst toevoegen.

25. — Alle niet in deze opsomming voorkomende in het wild levende diersoorten zijn « wilde dieren », doch geen « wild » (zie verder, nr. 29).

Het terugkomen van het woord « wild » in de uitdrukkingen « wilde dieren » (of in het vroegere « rood wild ») en « wildsoorten » is wel van aard gemakkelijker tot verwarring te leiden in onze taal tussen de begrippen « wild » en « wilde dieren » dan tussen de Franse termen *gibier* en *bêtes fauves*.

Deze verwarring is niet meer mogelijk nu de diersoorten die tot de wildsoorten behoren beperkend opgesomd zijn in art. 1 *bis* van de jachtwet.

26. — Vissen kunnen niet tot het wild worden gerekend: men raadplege de wet van 1 juli 1954 op de riviervisserij.

Wat de vogels betreft geldt het koninklijk besluit van 20 juli 1972 betreffende de bescherming van de vogels, dat toepasselijk is op alle in de Beneluxlanden in het wild levende vogelsoorten, behalve de in art. 1 *bis* van de jachtwet vermelde vogels die als wild gerangschikt zijn en de tamme duivenrassen en de tamme zwanen (art. 1).

27. — Ten opzichte van het begrip jacht, is hier ook vereist dat het wild in leven weze.

Een dodelijk getroffen wild op de grond van een ander opnemen is geen jachtdaad, maar slechts het wegnemen van een zaak waarvan men de wettige eigenaar is geworden. Zodra het dier het leven heeft verloren of zich in dusdanige toestand bevindt dat het niet meer kan ontkomen, zodra het, met andere woorden, onherroepelijk in de macht van de jager terechtgekomen is, houdt de jachtdaad op: op dat ogenblik inderdaad is het dier geen *res nullius* meer (zie verder, nr 48).

Een belangwekkende toepassing vindt men in een vonnis van de correctionele rechtbank te Gent: « bedrijft geen jachtmisdrijf de jager die zich beperkt heeft tot het ophalen van een dodelijk gekwetst wild op andermans jachtgebied, omdat dit wild in die voorwaarden geen *res nullius* meer is, maar door een duidelijk feit van toeëigening door een rechtmatige jachtdaad gesteld op zijn jachtgebied, in zijn bezit was overgegaan.

De aanwezigheid op het jachtgebied van de andere jachtrechthebbers dient zich echter te beperken tot het louter oprapen van het dodelijk getroffen stuk wild, zonder dat er een achtervolging nodig is om het dier te kunnen bemachtigen, hetgeen een voortzetting van de jacht betekent.

Is niet dodelijk getroffen, de haas, die om hem terug te vinden dient opgejaagd te worden door het slagen met stokken in de rapen door de opjagers. » (Corr. Gent, 2 maart 1967, R.W., 1967-68, 1143).

Uit deze begrippen volgt ook dat degene die er zich bij beperkt heeft het gevangen of geschoten wild mee te nemen of weg te dragen, geen strafrechtelijke verantwoordelijkheid ondergaat in het misdrijf dat tot het vangen of doden van bedoeld wild aanleiding heeft gegeven.

28. — De wetgeving op de jacht beoogt ook uitsluitelijk dieren die in wilde staat leven of in staat van natuurlijke vrijheid.

Een ontsnapt huisdier achternazetten is dus nooit een jachtdaad (Braas, *Législation de la Chasse en Belgique*, nr 9, voetnoot 2).

Het wild moet tevens een normale ontwikkeling bereikt hebben, om daadwerkelijk van zijn natuurlijke vrijheid te kunnen genieten, zoniet is er geen jachtmisdrijf in de strikte zin van het woord, maar wordt eventueel de vernietiging ervan bestraft door art. 6, tweede lid, dat zich met de bescherming van eieren en broedsel inlaat (zie verder, nrs 292 e.v.). Het is zo noodzakelijk dat het dier over zijn volledige vrijheid beschikt dat iemand die, ten gevolge van een mystificatie, schiet op een vastgebonden wild, geen jachtdelict begaat (Luik, 27 mei 1930, vermeld door Leschevin, *a.w.*, nr 14).

Hetzelfde geldt voor de wilde dieren die een beluik bevolken, waaruit zij niet kunnen ontsnappen en waartoe zich ook geen ander lopend wild toegang kan verschaffen (art. 6, vierde lid, van de jachtwet).

29. — a) Naast de huisdieren, komen ook de *schadelijke*, in het wild levende *dieren*, of het *schadelijk ongedierte*, buiten het domein van de jachtwet te staan, indien ze niet voorkomen in de opsomming van artikel 1 *bis*.

De wetgever gewaagt in artikel 6 van de « wilde dieren die schade zouden toebrengen aan eigendommen » en die door de eigenaars of de pachters zelfs met vuurwapens mogen teruggedreven of gedood worden.

Terminologisch kan opgemerkt worden dat bij de officiële vertaling van de jachtwet uitsluitend de uitdrukking « wild dier » werd aanvaard voor wat in het Frans *bêtes fauves* wordt geheten. In de vroegere officieuze vertalingen en ook in de Nederlandse tekst van de wet van 4 april 1900, dat art. 6 *bis* in de jachtwet had ingevoerd, werd in dit verband de term « rood wild » gebezigd.

b) Maar een dier dat tot één der categorieën « wild » behoort kan ook gaan deel uitmaken van de in artikel 6 bedoelde *schadelijke « wilde dieren »*. Het wordt dan een *schadelijk wild* en dus regelt de jachtwet er de *verdelging* van. De wet zegt het uitdrukkelijk voor het everzwijn, dat in artikel 1 *bis* als groot wild wordt vermeld, maar in artikel 6 *bis* als wild dier wordt beschouwd (zie nrs. 32 en 317).

30. — In verband met de in het voorgaand nummer aangeduide terminologische moeilijkheid is het de moeite er op te wijzen dat destijds twijfel gerezen was, ondanks de minder tot verwarring aanleiding gevende Franse uitdrukkingen, over de juiste betekenis van *bêtes fauves*. Men hield voor dat, nu de jachtwet zich toch maar uitsluitend inlaat met het « wild » en het dus onnodig was te spreken van de *wilde dieren* in het algemeen, *les bêtes fauves*, in de jachtwet gebezigd, slechts kon betrekking hebben op de tot de categorie van het wild behorende wilde dieren. Een arrest van het Hof van Cassatie van 30 maart 1931 (*Pas.*, 1931, I, 129) bevestigde echter « que par bête fauve il faut entendre... tout animal qui devient malfaisant ou nuisible...; qu'il n'y a pas à distinguer entre les bêtes qui sont considérées comme gibier au sens strict du mot et celles qui ne le sont pas; ...qu'un gibier peut passer dans la catégorie des bêtes fauves ».

31. — a) De *schadelijke wilde dieren*, die in de opsomming van artikel 1 *bis* van de jachtwet niet tot de categorie van het « wild » behoren, of het *schadelijk ongedierte*, vallen dus buiten het domein van de jacht. Zij mogen ten allen tijde, ook al geven zij geen aanleiding tot onmiddellijke schade, gedood worden.

Allerhande middelen mogen aangewend worden, zoals het vergif, het stikgas, en ook het vuurwapen, zonder jachtverlof.

Voorzichtigheidshalve zal alleen de jachtgerechtigde zich met dergelijke vernietiging inlaten. Het optreden van een daartoe niet gemachtigde derde kan immers gemakkelijk de schijn hebben van een jachtdaad.

Trouwens blijft er steeds een overtreding mogelijk op de wapenwet van

3 januari 1933, bijvoorbeeld wanneer een geweer wordt aangewend zonder wettige reden. Een wettige reden is niet aanwezig indien een persoon aldus optreedt op een goed dat hem niet toebehoort of waarop hij er geen belang kan bij hebben het bedoeld gedierte te verjagen of te verdelgen.

Zelfs een huisdier kan tot de schadelijke dieren gerekend worden, bij voorbeeld een kat, wanneer zij de woning van haar meesters heeft verlaten en blijft rondzwerven, zodat zij haar kenmerk van tamheid verliest (Cass., 22 jan. 1923, *Pas.*, 1923, I, 171).

32. — b) Naast deze schadelijke dieren, die niet tot een van de categorieën wild behoren, is er het in nr. 29, b) bedoelde *schadelijk wild*, vroeger *rood wild* genoemd.

Er is uiteraard *schadelijk wild*, zoals hoofdzakelijk het everzwijn (art. 6 *bis* van de jachtwet) en, in een zekere mate (zie verder, nr. 329), het wild konijn (art. 7), dat immer door de *belanghebbenden* mag uitgeroeid worden: om misbruiken te voorkomen, heeft de jachtwet zich met bedoelde uitroeiing ingelaten.

Verder zijn er wildsoorten die bij gelegenheid schadelijk kunnen worden: tegen deze dieren is het dan ook toegelaten verdedigend op te treden, maar de rechtbanken zullen in dergelijk geval omzichtigheid aan de dag leggen ten einde te voorkomen dat onregelmatige jachtbedrijvigheid *post factum* wordt voorgesteld als een daad van verdelging (zie verder, nrs 305 e.v.).

33. — De *vos* is een schadelijk dier bij uitstek, want hij bedreigt voortdurend zowel het wild als het hoenderhof. Hij behoort desondanks tot de groep « wild », zodat op een vos schieten op andermans erf of hem aldaar opdelven, een overtreding op artikel 4 van de jachtwet uitmaakt (Luik, 4 juli 1885, *Pas.*, 1885, II, 369).

Hetzelfde kan gezegd worden van de *das*: dat dier wordt bij wijze van sport, opgespoord met behulp van terrierhonden. Het is een schadelijk wild.

34. — In het reeds geciteerd arrest van 18 juni 1938 (zie boven, nr 28), zegt het Hof van Cassatie dat de feitenrechter op soevereine wijze beslist of een dier al dan niet een schadelijk wild is.

HOOFDSTUK II

Aard en uitgestrektheid van het jachtrecht

35. — Het jachtrecht is een bijzaak van het eigendomsrecht (Brussel, 30 maart 1847, *Pas.*, 1847, II, 130), doch het mag daar niet eeuwigdurend van gescheiden worden, want daardoor zou een feodale of persoonlijke erfdienstbaarheid tot stand komen en dergelijk beding is volstrekt ongeldig (Cass. fr., 4 april 1965, *Rec. Dall.*, 1886, 1, 29; — Brussel, 20 jan. 1877, *Pas.*, 1877, II, 75).

Een eeuwigdurende afstand van het jachtrecht is zonder rechtswaarde, daar zulks de wederinvoering zou betekenen van een door de Franse omwenteling opgeheven heerlijk recht. Welnu, het burgerlijk wetboek heeft, in zijn artikelen 637 en 686, het verbod der oprichting van persoonlijke erfdienstbaarheden overgenomen, zoals dit werd ingevoerd door de Decreten der Nationale Vergadering van 4, 6, 8 en 11 augustus 1789, waarbij het feodaal stelsel werd afgeschaft.

De openbare orde (art. 6 B.W.) verzet zich tegen de toepassing van artikel 1134 B.W., naar luid van hetwelk de private overeenkomsten bindend worden verklaard voor degenen die ze wettelijk afgesloten hebben.

36. — Dat het jachtrecht, eens afgescheiden van het eigendomsrecht, als een persoonlijke erfdienstbaarheid moet worden beschouwd, wordt heden vrijwel niet meer betwist. De rechtspraak is volledig in deze zin (Luik, 28 maart 1908, *Pas.*, 1908, II, 329; — Corr. Namen, 13 febr. 1908, *R. Dr Pén.*, 1908, 247; — Rb. Namen, 13 juli 1936, *Pas.*, 1937, III, 5).

Het jachtrecht, kan men onder meer lezen in het zoëven vermeld arrest van Luik, heeft hoofdzakelijk en om zo te zeggen uitsluitend tot doel een persoonlijk vermaak of genoegen te bezorgen en niet voordeel of profijt aan het erf waarop het wordt uitgeoefend te verschaffen. Dit is zo waar dat dit recht denkbaar is zonder dat de titularis ervan enig onroerend goed bezit en dat het slaan kan op een eigendom ver afgelegen van de plaats waar de goederen van de jager gelegen zijn.

37. — Praktisch gezien, bestaat er dus geen mogelijkheid voor de verkoper van een onroerend goed zich eeuwigdurend het jachtrecht op het vervreemde goed voor te behouden.

Een dergelijke clause is nietig en kan niet aan een derde tegengesteld worden (zie verder, nr 115).

38. — Vermits het jachtrecht uit het recht van eigendom voortvloeit, brengt zulks mede dat de overheid het wel aan reglementering mag onderwerpen, om redenen van openbare orde, maar dat zij er niet toe gerechtigd is het af te schaffen, noch er over

te beschikken omwille van het algemeen nut, tenzij mits naleving van de pleegvormen door de wet opgelegd en mits voorafgaande betaling van een rechtmatige vergoeding (art. 11 Grondwet).

39. — Het jachtrecht bevat in de allereerste plaats de bevoegdheid om het wild in bezit te nemen, doch daarenboven ook: a) het recht van bewaking (Veldwetboek van 7 okt. 1886, art. 61 e.v.); b) het recht om, door deze bewaking en door de verdelging van schadelijk gedierte, de natuurlijke vermenigvuldiging van het wild te bevorderen of deze kunstmatig te verwezenlijken door fokkerij (Rb. Brussel, 9 jan. 1901, *Pand. Pér.*, 1901, 916); c) het recht jagerspaden aan te leggen en schietposten op te richten; d) het recht van omheining, impliciet erkend trouwens door artikel 6, vierde lid van de jachtwet (Brussel, 30 juni 1884, *Pas.*, 1886, II, 399).

40. — Een beperking van het jachtrecht die niet alleen slaat op de huurder van een jacht, maar zelfs op de eigenaar van het jachtrecht en bijgevolg van de grond, zijn de strafbepalingen gesteld in art. 552, 6° en 556, 6° van het strafwetboek, wanneer deze personen, zonder daartoe gerechtigd te zijn, op andermans grond komen en erover gaan of hun honden erover doen lopen ten tijde dat de grond bezet is met graan op de halm, met druiven of andere voortbrengsels, die rijp of bijna rijp zijn (Cass., 23 april 1894, *Pas.*, 1894, I, 186).

De toelating moet uitgaan van de eigenaar van genoemde voortbrengsels of van de persoon die het land bezaaid heeft.

HOOFDSTUK III

Genot van de jacht

41. — De eigenaar van het goed is in de allereerste plaats tot het genot van de jacht gerechtigd. Het jachtrecht is inderdaad zoals reeds werd opgemerkt, een bijzaak van het eigendomsrecht. Artikel 4 van de jachtwet behelst een uitdrukkelijke toepassing van dit beginsel. Naast de eigenaar van de grond, bezit ieder ander hetzelfde recht, die krachtens een zakelijk recht het bezit heeft van de grond, als daar zijn: de vruchtgebruiker, de erfpachter, de gebruiker, de houder van het gebruikspand.

Al deze personen, met uitzondering van de personen die slechts het beperkt gebruik bezitten van bossen en wouden (art. 636 B.W.; — Metz, 26 febr. 1850, *Rec. Dall.*, 1850, 2, 124) hebben het volledig genot van het goed waarop hun zakelijk recht gevestigd is. Zij zijn bijgevolg tot het genot van de jacht gerechtigd, vermits de jacht een der wijzen is waardoor van een goed genoten wordt.

42. — Daar het oud recht veeleer de jacht als een ere-recht beschouwde dan wel daaraan enig geldelijk belang hechtte (*magis in honore quam in quaestio*), werd het aan de naakte eigenaar toegekend, wanneer een vruchtgebruik op het goed gevestigd was.

Het burgerlijk wetboek heeft met deze feodale conceptie afgebroken: artikel 597 bevat impliciet de oplossing waaraan de wetgever de voorkeur heeft gegeven, wanneer het aan de vruchtgebruiker alle rechten toewijst waarvan de eigenaar het genot kan hebben en wanneer het daarbij voegt dat hij dat genot heeft zoals de eigenaar zelf.

Behoudens tegenstrijdig beding (dat trouwens bij iedere contractuele splitsing van het eigendomsrecht kan ingelast worden), heeft de vruchtgebruiker dus het genot van de jacht en hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen het vruchtgebruik dat zijn oorsprong vindt in de wil van de mens en het vruchtgebruik dat uit de wet voortspuit, zoals het genot waarop de ouders mogen aanspraak maken ten aanzien van de goederen van hun kinderen (art. 384 B.W.).

43. — De pachter van het goed, in tegenstelling met het Nederlands recht, beschikt niet over het jachtrecht. In Nederland is de pachter tot het genot van de jacht gerechtigd, tenware dit genot bij de overeenkomst, waarbij zijn persoonlijk recht gevestigd werd, is voorbehouden (art. 4, c van de jachtwet van 3 nov. 1954).

In België wordt algemeen de tegenovergestelde stelling gehuldigd: de pachter kan slechts aanspraak maken op het genot van de jacht, indien dit

recht hem uitdrukkelijk in de pachtovereenkomst werd gegund. Hij mag inderdaad niet beschouwd worden als de rechthebbende van de eigenaar en verder is het wild geen vrucht van de aarde of een nuttig voortbrengsel van de grond (Cass., 16 juli 1888, *Pas.*, 1888, I, 297; *J.T.*, 1888, 1173).

44. — Soms wordt gezegd dat de eigenaar het recht op de jacht heeft, als uitvloeisel van het eigendomsrecht, terwijl in de andere gevallen, dus wanneer het recht zijn oorsprong vindt in een uit de verbrokkeling van het eigendomsrecht voortkomend ander zakelijk recht, of in een overeenkomst (zoals de huurders van de jacht) slechts zou mogen gesproken worden van het recht te jagen (De Blecourt en Van Andel, *De Jachtwet 1923*, Haarlem, 1923).

45. — Alle voormelde personen genieten het jachtrecht, zelfs wanneer zij in onverdeeldheid zijn. Zij mogen eveneens (tenminste de personen die over een zakelijk recht beschikken) dit recht aan anderen overmaken, mits de toekenning ervan, uitgaande van een vruchtgebruiker, aan de naakte eigenaar niet tegenstelbaar is bij het ophouden van het vruchtgebruik (Rb. Nijvel, 29 okt. 1935, *Pas.*, 1937, III, 36). Het is inderdaad aan de vruchtgebruiker niet toegelaten meer rechten over te dragen dan hij zelf bezit.

46. — Verder mag het jachtrecht verpacht worden of onder welke vorm ook aan anderen overgedragen worden; er mogen jachttoelatingen verleend worden, hetzij ten bezwarende, hetzij ten kosteloze titel.

De studie van dergelijke overeenkomsten zal behandeld worden in het trefwoord *Huur-Verhuur*.

Weze alleen aangehaald dat het in dit nummer bedoeld vermogen een belangrijke beperking ondergaat wanneer er onverdeeldheid bestaat. Het gaat hier, tenminste wanneer er onverdeeldheid heerst ten opzichte van het goed, om een daad van beheer, die alleen dan geldig is wanneer al de medeëigenaars hun medewerking verlenen.

Ten uitzonderlijke titel, kan de rechter, op verzoek van een van de medeëigenaars, de overigen dwingen deel te nemen aan dergelijke daad van beheer, indien hij de noodzakelijkheid ervan erkent (art. 577 *bis*, derde lid, B.W.; — zie verder, nr 137).

Het spreekt vanzelf dat de onverdeelde vruchtgebruiker geen toelating tot jagen mag verlenen. Evenmin mag hij voormeld artikel 577 *bis* inroepen, dat alleen inzake medeëigendom van toepassing is (Corr. Dendermonde, 3 maart 1884, *Pas.*, 1884, III, 259).

HOOFDSTUK IV

Eigendom van het wild

47. — In zijn werk *Beginselen van het Burgerlijk Recht* (Deel V, nr 99), leert Kluyskens dat noch artikel 715 B.W. noch de jachtwet van 28 februari 1882, de kwestie van de toeëigening van het wild hebben opgelost. Zij moet dus door middel van de principes van de natuurwet en in het licht van de traditionele opvattingen opgelost worden. Welnu, vervolgt deze auteur, men heeft steeds aangenomen dat het wild een *res nullius* is, waarvan de eigendom door toeëigening kan verkregen worden en die regel moet thans nog gevolgd worden (Dekkers, I, 1072; — De Page, VI, 13).

Het beginsel stamt uit het Romeins recht: *Ferae igitur bestiae, volucres et pisces, id est omnia animalia quae mare, caelo et terra nascuntur, simul atque ab aliquo capta fuerint, jure gentium statim illius esse incipiunt; quod enim ante nullius est, id naturali ratione occupanti conceditur* (*Institutes, Lib. II, t. I, § 2*).

48. — Het grondbeginsel luidens hetwelk het wild, levend in *laxitate naturali* een *res nullius* is, te weten een zaak die aan niemand toebehoort, zal toelaten uit te maken op welke wijze de eigendom ervan verkregen wordt.

Het Hof van Cassatie (5 okt. 1914, *Par.*, 1915-16, I, 99) legt dit op klare wijze uit: de wilde dieren houden op tot de klasse van de *res nullius* of *res communis* te behoren van zodra een duidelijk feit van toeëigening deze dieren heeft doen overgaan naar het individueel domein van de mens. Zulks gebeurt door de jachtdaad en ten gevolge van de omstandigheid dat iemand een stuk wild doodt of dodelijk kwetst, zodanig dat het dier kan beschouwd worden als hebbend zijn natuurlijke vrijheid verloren (zie ook Corr. Dinant, *J. Liège*, 1967-68, 179, en boven, nr 25).

Van het ogenblik af dat het dier aldus gedood of zwaar verwond wordt, is het eigendom van de persoon die het gedood of gekwetst heeft.

De toeëigening geschiedt onafhankelijk van de inbezitneming, doch zoals procureur-generaal Mestdach de ter Kiele het zeer terecht heeft gezegd (*Par.*, 1884, I, 87), het eigendomsrecht zal slechts b l i j k e n door de vangst of de feitelijke inbezitneming.

Natuurlijk zal het eigendomsrecht eveneens verkregen worden door degene die een stuk wild, al draagt het geen kwetsuur, persoonlijk gevangen heeft en ook wanneer het gevangen wordt door iemand die voor zijn rekening jaagt of wanneer het wordt buit gemaakt door een hem toebehorende jachthond.

Maar indien het dier ontsnapt, wordt het automatisch opnieuw een *res nullius*, vatbaar voor een ander *occupatio (jūs primi occupantis)*.

49. — Zodra het wild, door de hoger omschreven toeëigening, opgehouden heeft een *res nullius* te zijn en het in het eigen patrimonium van de jager is getreden, wordt deze eigendom door het gemeen recht beschermd. Niet alleen verkrijgt de jager het recht het getroffen dier te achtervolgen en mag hij het zelfs afmaken op de grond van een derde (Luik, 17 april 1880, *Pas.*, 1880, II, 291), maar daarenboven is het aan deze derde verboden het voor zichzelf te nemen. Mocht laatstgenoemde zulks toch doen, dan stelt hij geen jachtdaad, vermits het om een dood of minstens stervend wild gaat, doch maakt hij zich schuldig aan bedrieglijke wegneming van een aan een ander toebehorend goed.

De werkelijke eigenaar mag artikel 2279 B.W. invoeren. De praktische moeilijkheid ligt alleen in het appreciëren van de toegebrachte verwondingen. Deze moeten van dergelijke aard zijn dat zij aan het achtervolgde dier alle mogelijkheid van ontsnapping ontnemen.

Bestaat hierover twijfel, dan heeft de jager geen recht op het wild; hij kan zich bijgevolg de toegang zien ontzeggen tot de naburige eigendom en hij handelt in strijd met de beschikkingen van de jachtwet, indien hij toch, met het doel het wild te bemachtigen het jachtgebied van zijn geboorteland schendt (zie verder, nr 104).

Het behoort alleszins de jager die zijn eigendomsrecht invoert het bewijs te leveren van al de omstandigheden die moeten voorhanden zijn opdat bedoeld recht in zijn hoofde zou ontstaan.

De jager verliest zijn verkregen eigendomsrecht niet wanneer hij niet-vrijwillig en tijdelijk, bijvoorbeeld gedurende de nacht of om honden te gaan bijhalen, de achtervolging van het wild heeft moeten staken. Hij mag 's anderendaags zijn opzoekingen hervatten; hij blijft eigenaar van het dier, zodat hij het mag opvorderen van degene die het zou opgeraapt hebben: laatstgenoemde zou van diefstal kunnen verdacht worden, indien hij weet dat nog naar de buit wordt gezocht. Hij kan dit weten indien de jager takken heeft gelegd of herkenningstekens heeft aangebracht om het spoor bij te houden.

Gans anders is de toestand zo de jager de achtervolging van het zwaar gekwetst of gedode wild vrijwillig staakt. Hij doet dan afstand van het eigendomsrecht dat hij door toeëigening verworven had. Het wild wordt een *res derelicta*, dat door de eerste vinder mag in het bezit genomen worden (Cass., 5 okt. 1914, *Pas.*, 1915-1916, I, 99, met noot).

Men vindt een typisch voorbeeld van een dergelijke betwisting in een arrest van 13 april 1895 van het hof van beroep te Luik (*Pas.*, 1895, II, 347), waar de beginselen duidelijk worden uiteengezet: een verdachte vindt een dood everzwijn in een hem niet toebehorend bos en eigent zich het dier toe. De jager had twee volle dagen, na deze van de jacht, laten voorbijgaan, alvorens naar het wild te gaan zoeken en intussen had verdachte het aangetroffen.

De eigenaar van het bos is geen eigenaar van het wild, want dit laatste is geen bijzaak van de grond en de verkrijging kan slechts door toeëigening geschieden.

De jager doet afstand van eigendom die hij verworven had. De verdachte heeft zich op regelmatige wijze een *res derelicta* toegeëigend en hem kan noch diefstal, noch bedrieglijke verberging verweten worden.

50. — Het is belangrijk in deze aangelegenheid aan te stippen dat de Latijnse spreuk « *Nemo ex delicto locupletari potest* » geen toepassing vindt. Inderdaad, indien de jachtdaad aan een speciale reglementering onderworpen is, is zulks niet het geval voor de daad van toeëigening van het wild die in alle geval rechtsgevolgen behoudt.

Zij doet dit zelfs wanneer zij het gevolg is van een jachtdaad, die niet beantwoordt aan de vereisten van de wet.

Daaruit volgt dat zelfs de wildstroker eigenaar wordt door het *jus primi occupantis* (Corr. Brussel, 29 juli 1908, *R. Dr. Pén.*, 1908, 701).

Dit is logisch, vermits de wildstroker niemand van zijn goed berooft en geen vroeger bestaand recht aantast. Zijn eigendomsverkrijging is dus regelmatig alhoewel aan de bron ervan een misdrijf ligt, waarvoor hij kan gestraft worden.

Vandaar dat de *dominus fundi*, ten nadele van wie het strafbaar jachtfeit wordt gepleegd, nooit van de dader het wild zelf of de waarde ervan mag opeisen. Een delictuele toeëigening heeft het in het vermogen van de wildstroker gebracht. De *dominus fundi* moet zich vergenoegen met de schadeloosstelling die hem zal toebedeeld worden wegens de schending van zijn jachtrecht.

Er is meer: de eigenaar van de grond zou zich zelf schuldig maken aan diefstal, indien hij het wild afnam van de derde die het in zijn bezit kreeg dank zij een overtreding van de jachtwet (Braas, *Eléments de législation cynégétique*, blz. 13).

Steeds om dezelfde reden, is het de vertegenwoordigers van het gezag niet toegelaten de hand te leggen op een in dergelijke omstandigheden buit gemaakt wild: de inbeslag-neming van het wild is slechts in uitzonderlijke en door de wet precies aangeduide gevallen toegelaten (zie verder, nr 459).

51. — Er blijft nog het bijzonder geval te beschouwen van het wild dat in een val is gegrepen.

Degene die de val heeft gespannen wordt onmiddellijk eigenaar van het dier, onverschillig of het dood of levend is. Zelfs in deze laatste veronderstelling wordt het eigendom van de persoon die de val geplaatst heeft, want het is niet meer *in laxitate naturali*.

Slechts op het ogenblik dat het dier, door zijn eigen krachten, uit de klem geraakt, wordt het opnieuw een *res nullius*.

Indien nu iemand de val ontspant en het wild wegneemt, begaat hij een diefstal of, naar de opvatting van de correctionele rechtbank te Brussel (29 juli 1908, *R. Dr. Pén.*, 1908, 701) een bedrieglijke verberging. Tegen hem mag een eigendomsvordering ingediend worden.

De ter zake geldende rechtsbeginselen laten toe tot dezelfde oplossing te komen wanneer een val wordt gespannen op andermans goed. De wildstroker wordt eigenaar van het gevangen wild en een vraag in terugvordering tegen hem gaat niet op.

52. — De rechtspraak treedt over het algemeen nochtans de stelling niet bij, luidens dewelke een verstrikt wild onverwild en door het feit zelf van zijn vangst, de hoedanigheid van *res nullius* verliest en bijgevolg naar het patrimonium overgaat van de persoon die het heeft buitgemaakt.

Een arrest van 2 april 1877 van het Hof van Cassatie (*Pas.*, 1877, I, 182) ontwikkelt een meer geschakeerde opinie en oordeelt dat de omstandigheid zich meester te maken van een levend ree dat in een klem is terechtgekomen dan slechts een diefstal vormt, wanneer het bewezen is dat het dier niet meer kon ontsnappen. Slechts dan kan men met zekerheid beweren dat het toebehoort aan degene die het zich heeft willen toe-eigenen, omdat het pas in die veronderstelling van *res nullius* een voorwerp van private eigendom geworden is.

Het arrest verwerpt de voorziening in cassatie ingesteld tegen een uitspraak van het hof te Luik (17 febr. 1877, *Pas.*, 1877, II, 145) waarbij beslist werd dat het geen diefstal is, maar wel een gebeurlijk ongeoorloofde jachtdaad, een stuk wild los te maken dat zich mogelijk nog door eigen middelen kon bevrijden.

Een vonnis van de correctionele rechtbank te Tongeren van 15 december 1954 (*R.W.*, 1954-55, 1016), zegt het volgende: « Overwegende dat een

wild dier in een strop gevat een *res nullius* blijft zolang, zoals *in casu*, degene die de strop geplaatst heeft in de onwetendheid was dat een wild dier er in verstrikt geraakte en dat het dier, dat nog leefde en zich verroerde, niet in de absolute onmogelijkheid was om te ontsnappen » (in dezelfde zin: De Page, VI, 15).

53. — Deze rechtspraak is enigszins begrijpelijk, want het komt vreemd voor de titularis van een jachtrecht te veroordelen wegens diefstal of bedrieglijke verberging, omdat hij op zijn eigen goed een stuk wild heeft weggenomen dat aldaar door een wildstroker werd gevangen.

Nochtans kan men deze rechtspraak ook onlogisch, zoniet weinig juridisch beschouwen: onlogisch, vermits dezelfde houding niet meer wordt gehandhaafd vanaf het ogenblik dat het dier het leven heeft verloren; weinig juridisch, wijl het toch bezwaarlijk kan betwist worden dat een gevangen dier, al is het nog in leven, zijn natuurlijke vrijheid kwijt is geraakt en zich in de macht bevindt van de persoon die de val heeft geplaatst. Bovendien denke men aan dit eenvoudig voorbeeld: een persoon heeft zich daadwerkelijk van een wild dier meester gemaakt, mits of zonder overtreding van de jachtwet. Zal er iemand aan twijfelen dat hij, wie hij ook moge wezen, die hem dat dier afhandig maakt een diefstal begaat?

Men vraagt zich ook tevergeefs af wat de restrictie van de onwetendheid waarin de persoon die het dier gevangen heeft verkeert van het slagen van zijn daad, te betekenen heeft, vermits toch de toeëigening, gesproken uit het *jus primi occupantis*, automatisch ontstaat buiten alle feitelijke inbezitneming om.

54. — Er zijn wilde dieren die leven onder de heerschappij van de mens, zoals fazanten, reebokken en herten die in parken vertoeven, zwanen in vijvers, duiven in duiventillen en konijnen in fokkerijen. Als dusdanig zijn ze geen *res nullius* meer, doch wel *res propriae*, eigendom van de mens die ze onderhoudt, beschermt en voedt. Wie ze zich toeëigent begaat een diefstal, nooit een jachtmisdrijf.

Maar het kan gebeuren dat ze uit gevangenschap ontsnappen ofwel dat ze vrij gelaten worden (bij voorbeeld voor de herbevolking van een jacht). Van dat ogenblik af herkrijgen zij hun hoedanigheid van *res nullius*, vermits de herwonnen of verkregen vrijheid een einde heeft gesteld aan het bezit en het eigendomsrecht van hun meester.

Wie dergelijk dier doodt pleegt een jachtdaad, gebeurlijk een jachtdelict, zelfs de eigenaar, indien hij dit doet hetzij in gesloten tijd, hetzij op andermans goed, hetzij op eigen gebied, doch bij middel van een verboden tuig.

55. — Aan de rechtsregel volgens dewelke het wild toebehoort aan degene die het om het leven brengt, zijn er uitzonderingen.

Zo in art. 7 ter van de jachtwet betreffende de verdelging van konijnen en van everzwijnen, die door de regering werd toegelaten. Zij beschikt over de gedode dieren, tenzij degene, die het jachtrecht heeft, deze wil behouden, onder verplichting de kosten van verdelging te betalen.

— Insgelijks t.o.v. de personen die een stuk wild vinden, maar die onderschikten zijn van de jager, zoals de in zijn dienst zijnde jachtopziener. Hier is geen sprake van een bezit dat tot eigendom leiden kan, maar wel van een houderschap ter bede.

— Hierboven werd reeds gezegd dat het wild dat zich in een omheind erf ophoudt geen *res nullius* is, maar integendeel eigendom van de eigenaar of bezitter van het beluik. Zich aldaar een wild toeëigenen is bijgevolg geen jachtfeit, doch wel een diefstal. Zulks is even waar ten opzichte van het lopend als van het vliegend wild (zie verder, nrs 75 en 81).

56. — Tenslotte, bestaan er tussen jagers allerhande overeenkomsten, bijzonder ten opzichte van de genodigden, in verband met het eigendom van het geschoten wild.

Er kunnen eveneens moeilijkheden ontstaan wanneer meer dan één jager op het dier heeft geschoten.

Deze laatste twee rechtstoestanden treden echter buiten het onderwerp van deze verhandeling. Zie nochtans een opmerkenswaardig vonnis van de burgerlijke rechtbank te Verviers van 20 april 1953 (*J. Liège*, 1953, 36), handelend over de bindende kracht van de beslissingen van een schietcommissie (*commission de tir*), opgericht bij gelegenheid van een klopjacht, met als taak de eigendomstoekenning van betwist wild.

HOOFDSTUK V

Oorsprong en algemene strekking van de jachtwetgeving

57. — Oorspronkelijk werd de jacht zonder de minste belemmering uitgeoefend over alle goederen. Doch stilaan drong zich een reglementering op, onder de drang van de vooruitgang van de beschaving en ten gevolge van de individuele toeëigening van de grond. Ook speelt het groeiend bewustzijn van de noodzakelijkheid om de natuur te beschermen een niet geringe rol in de evolutie van deze reglementering.

Zoals in Frankrijk, was voorheen de jacht in de landstreken die het huidig België vormen, voorbehouden aan de Vorst en aan een klein aantal bevoorrechte personen (Algemeen Edikt van 31 augustus 1613 en verordening van 7 februari 1755), totdat, na de aanhechting bij de Franse Republiek in Vendémiaire jaar IV, het decreet van 4, 5, 6, 7, 8 en 11 augustus 1789, alsmede de wet van 28-30 april 1790, in onze provincieën werd uitgevaardigd, waardoor het vroeger regime volledig werd opgeheven. Hetgeen voorheen een koninklijk en bevoorrecht prerogatief was, wordt voortaan een kwestie van eigendom en van burgerlijk recht, zoals trouwens blijkt uit art. 715 burgerlijk wetboek: « Het recht om te jagen wordt eveneens door bijzondere wetten geregeld ».

58. — De bijzondere wet die in deze regeling heeft voorzien is de wet van 28 februari 1882, waarvan de hoofdbeginselen nog steeds gelden (alhoewel gewijzigd bij latere wetten, zoals o.m. 4 april 1900, 14 juli 1961, 20 juni 1963), en die zelf een voorgaande wet van 1846 heeft vervangen.

De Nederlandse tekst van de jachtwet, zoals deze werd gewijzigd en aangevuld tot 1 december 1882, werd vastgesteld bij art. 2 W. 30 juni 1967 (*Staatsblad*, 10 aug. 1967).

Bedoelde wet volgt nog steeds het rechtsstelsel van het Romeins recht en wel in haar hoofdgedachte: het wild is een *res nullius*, dat aan niemand toebehoort en waarvan het eigendom overgaat op de persoon die het zich het eerst toeëigent.

Nochtans is de geest die ze bezielt niet meer dezelfde: terwijl eertijds het rechtssysteem doordrongen was van de opvatting dat wie zich van een wild dier meester maakt, aan de samenleving een dienst bewijst, wordt thans het wild beschermd.

De toestand heeft immers diepgaande wijzigingen ondergaan, want — in feite — wordt dáár slechts wild aangetroffen waar het een doeltreffende bescherming geniet, waar het gefokt of ingevoerd wordt, en dit soms tegen zeer hoge kosten. En om de volledige verdwijning te vermijden, moeten de particulieren zich meestal nog grote uitgaven getroosten, om een bijzondere bewaking in te richten.

Wat vroeger waardeloos was is nu een goed geworden, alhoewel de wet er zich van onthoudt te bepalen wie er eigenaar van is (Voorbereidende werken, Verslag de Macar, *Pasin.*, 1882, 48-50).

59. — Telkenmale echter de wetgever optreedt met de bedoeling het wild te beschermen en te dien einde een reglementering van het jachtrecht voorstelt, ontmoet hij talrijke moeilijkheden, te wijten aan de strijdige belangen van landbouwers en liefhebbers van de jachtsport.

Het kan niet ontkend worden dat de landbouw in het algemeen van de wildstand nadeel ondervindt, vooral wanneer deze, ten minste ten overstaan van bepaalde wildsoorten, niet binnen perken wordt gehouden.

Aan de andere kant mag het belang van de landbouw, hoe groot dit ook in vergelijking met dat van de jacht moge zijn, niet de uitsluitende factor zijn, waarmede bij de wettelijke regeling van de jacht rekening moet gehouden worden.

In velerlei opzicht brengt de jacht rechtstreeks voordeel bij. In de eerste plaats levert zij het onmisbaar voorwerp voor de wildhandel en de bedrijven van poeliers en bontwerkers, die steeds aan belang winnen. Voorts nemen de jachtverpachtingen, met hun vooral in de laatste jaren stijgende pachtprizen, een niet te onderschatten plaats in onder de voordelen van de jacht. Er zijn ook de inkomsten, die de Staat ten goede komen wegens de afgifte der jachtverloven. Tenslotte moeten onder de voordelen die de jacht oplevert, worden geteld: de lonen van particuliere jachttopzieners, drijvers en polsdragers, de uitgaven voor reis- en verblijfkosten, die met het oog op de jacht worden gemaakt, de transportkosten van wild en de belangen die de verkopers van jachtgeweren, kruit, lood en jachtkleding, allerhande andere jachtbenodigdheden en wildvoeder, de hondenfokkers en de uitgevers van jachtliteratuur bij de instandhouding van de jacht hebben.

In het kort gezegd, duizenden vinden in de jacht en haar bijkomstigheden een geheel of gedeeltelijk bestaan, zonder te gewagen van hetgeen zij bijdraagt tot de voeding van de bevolking en zonder te vergeten dat het de Staat, dus de gemeenschap is, die de belangrijkste voordelen uit de instelling put door de talrijke opgelegde heffingen (rechten op de jachtovereenkomsten, taksen op de honden) en door de verkoop van de jachtverloven, zonder iets in de plaats te geven.

Het valt evenmin te ontkennen dat de jacht in belangrijke mate bijdraagt tot de bescherming van de flora en van de fauna door het evenwicht te helpen behouden tussen wat de minimumdrempel en de maximumdrempel van de wildstand werd genoemd.

Beneden de minimumdrempel is een wildsoort onherroepelijk tot uitsterven veroordeeld. Boven de maximumdrempel wordt zij schadelijk voor de gewassen of een bedreiging voor andere wildsoorten. De jager die deze perken niet eerbiedigt zal vlug van zijn sport beroofd zijn bij gebrek aan wild of tot schadevergoeding jegens de eigenaars van gewassen gehouden zijn indien hij de wildstand in te grote mate laat aangroeien (Speth, *Les orientations actuelles du droit et de l'organisation de la chasse en Belgique*, Bull. Royal St. Hubert club de Belgique, december 1971, blz. 680-681).

Nochtans zijn de beide onderwerpen van landbouw en jacht als dusdanig, niet de enige bekommernis geweest waardoor de wetgever werd geleid. Ook de bevordering van de openbare veiligheid hield de aandacht gaande; deze vereist namelijk dat zou voorkomen worden dat onbekwame en verdachte personen met schietgeweren omgaan. En niet alleen omwille van de openbare veiligheid, doch tevens om de belangen van de jachtliefhebbers te waarborgen, diende opgetreden te worden tegen de steeds stijgende stoutmoedigheid van de wildstropers.

Dit alles zonder in het minst de principes van 1790 de rug toe te keren, doch eveneens met klare miskenning van de oude, en nu nog steeds sporadisch heersende opvatting « Venatio ars nequissima et venatores nefarium genus ».

60. — Drie hoofdbelangen waren dus ter zake betrokken: de openbare veiligheid, de bescherming van de landbouw en het behoud van het wild.

Men heeft gepoogd de strijdige belangen van landbouw en jacht te verzoenen, door enerzijds de rechtstreekse en onmiddellijke voordelen van de jacht tot hun recht te doen komen en, anderzijds, door de nadelen, voor de landbouw voortvloeiend uit het onderhouden van een zij het zelfs matige wildstand, zoveel mogelijk te voorkomen en te vergoeden.

Zo wordt met het belang van de landbouw rekening gehouden bij het bepalen van de jaarlijkse openingsdata van de jacht, terwijl integendeel de sluitingsdata bepaald worden in functie van de voortplantingscyclus van de wildsoorten (Bonjean, R., *Code de la chasse*, I, blz. 80).

De voorbereidende werken van de wet van 28 februari 1882 (Verslag Biart, *Pasin.*, 1882, 51-55) duiden de ware bedoelingen aan waarmede de wetgevende kamers waren bezielde: uitgaande van de overweging dat de jacht een onderdeel en een bijkomend attribuut is van het eigendomsrecht en dat het wild meer en meer als een soort privaat goed voorkomt, zodat het jachtmisdrijf stilaan de vergelijking kan onderstaan met diefstal en plundering, wordt in het bijzonder beoogd de stroperij te bestrijden, als zijnde een immer stijgende bron van misdaden.

Daartoe worden strengere straffen bepaald en worden tot nog toe ongestraft gelaten feiten in wanbedrijven en overtredingen omgezet. In sommige gevallen, wanneer het eigenlijk jachtmisdrijf vergezeld gaat van verzwarende omstandigheden, wanneer de delinkwent niet voor verbetering vatbaar schijnt en wanneer het leven van de agenten der openbare macht in gevaar verkeert, wordt de gevangenisstraf als verplicht opgelegd.

Men kan uit het voorgaande opmaken dat de opvatting: wild = *res nullius*, alhoewel ze niet werd prijs gegeven, niettemin een gevoelige knak heeft gekregen.

61. — De wet van 4 april 1900 was het resultaat van een offensief door enkele parlamentsleden gericht tegen het principe zelf van het jachtrecht en tegen iedere maatregel strekkend tot het beschermen van het wild. Ten voordele van hun thesis, hebben de tegenstanders van de jacht aangevoerd dat het wild meer verwoest dan het opbrengt, dat het de armen nadeel berokkent en alleen de rijken winst verschaft en, tenslotte, dat het aanleiding geeft tot talloze misdrijven.

Het voorstel werd door de verslaggever Delbeke op tamelijk ironische wijze als een uiting van voorgewende democratie bestempeld (*Pasin.*, 1900, 174-177) en de jacht bleef in België behouden door de handhaving der wettelijke voorschriften, die de bescherming van het wild tot doel hebben.

Doch de wetgever van 1900, heeft, gelet op de vernielende aard van het wild konijn, strengere maatregelen tegen dit dier ingevoerd (zie ook Tw. *Wildschade*).

De gedachte dat het per slot van rekening de boseigenaar is die het meeste profijt trekt uit de aanwezigheid van wild, was ook het uitgangspunt van de Kamerleden die op 26 mei 1953 het wetsvoorstel indienden waaruit

later de wet van 14 juli 1961 zou ontstaan tot regeling van het herstel der door grof wild aangerichte schade (*Parl. Besch., Kamer, 1952-53, 26 mei 1953, nr 413*).

62. — Sommige rechtsgeleerden (zoals Douxchamps, Ch., *Le Chasseur belge*) hebben de zwakke zijde van het geldende stelsel in zake jacht in strenge bewoordingen aangeklaagd en hun kritiek ging hoofdzakelijk tegen het begrip *res nullius*, dat op het wild toepasselijk is.

In onze huidige maatschappij, betogen zij, is dat begrip ouderwets, fictief en vooral teleurstellend. Hoe kan inderdaad uitgelegd worden dat een zaak aan niemand toebehoort en dat, desondanks, een door de wet aangewezen persoon op deze zaak uitsluitelijke rechten kan doen gelden? Welk verschil bestaat er feitelijk tussen de daad van de dief die een levenloos wild uit de wagen van de jager neemt en de daad van de stroper die het levend gaat weghalen op het goed van zijn geboort?

Dat deze opwerpingen niet van alle grond ontbloomd zijn en dat er een ontegensprekelijke dubbelzinnigheid in het stelsel bestaat, spruit alleszins uit de beschouwingen die in deze gedachtenorde werden geuit tijdens de discussie van de wet.

Niet iedereen beaamt deze kritiek en een bevoegd specialist, Leschevin, vindt de wetgeving niet zo slecht en oppert veeleer de wens dat ze nageleefd en goed toegepast zou worden.

Wel oordeelt hij de bestraffing onvoldoende wanneer de stroperij naar banditisme overslaat en betreurt hij de al te korte duur van de verjaringstermijn, die zoals in Frankrijk op een jaar zou kunnen gebracht worden.

63. — De noodzaak om een harmonisatie tot stand te brengen van de wettelijke bepalingen der drie Beneluxlanden op het gebied van de jacht en de bescherming van de vogelstand, welke zijn uitgevaardigd in het belang van de grondgebruikers, van de landbouw en van de natuurbescherming, deed zich voelen zodra beslist werd tot de afschaffing aan de binnengrenzen van Benelux van alle controles en formaliteiten welke in de drie landen bestaan uit hoofde van de jachtwetten en de reglementeringen in verband met de vogelbescherming (besluit van de Benelux-regeringsconferentie van 28-29 april 1969).

Zo kwam de Beneluxovereenkomst op het gebied van de jacht en de vogelbescherming tot stand, ondertekend te Brussel op 10 juni 1970 en goedgekeurd bij wet van 29 juli 1971.

De grondbeginselen van de overeenkomst zijn:

1. het onderscheid tussen, enerzijds, het wild en, anderzijds, de in het wild levende vogels;
2. het opnemen in de jachtwet van elk der drie landen van onderscheiden categorieën wild (grof wild, klein wild, waterwild en overig wild) en het vaststellen van de soorten die tot de genoemde categorieën behoren;
3. het coördineren van de openings- en sluitingsdata van de jacht;
4. het vaststellen van minimale afmetingen voor jachtvelden;
5. het coördineren van de maatregelen betreffende de tot jagen geoorloofde wapens, munitie en overige middelen en tuigen, alsmede betreffende de wijze waarop de jacht mag worden uitgeoefend;
6. het coördineren van de maatregelen betreffende het vervoer, alsmede betreffende de in-, uit- en doorvoer van wild;
7. het beschermen van de in het wild levende vogelsoorten;

8. het verbieden van het verhandelen van in het wild levende vogelsoorten;

9. het coördineren van de regimes welke van toepassing zijn op de in-, uit- en doorvoer van vogels in het algemeen (Memorie van toelichting, *Parl. Besch., Kamer, Zitting 1970-1971*, nr 919, 1°, blz. 4).

Elk van de drie Regeringen ging hierbij de concrete verplichting aan tot aanpassing van haar wetgeving. Dit geschiedde in België op het gebied van de jacht door het K.B. van 10 juli 1972 « tot wijziging van de jachtwet van 26 februari 1882 in uitvoering van artikel 2 van de wet van 29 juli 1971 houdende goedkeuring van de Beneluxovereenkomst op het gebied van de jacht en de vogelbescherming, ondertekend te Brussel op 10 juni 1970 » en op het gebied van de vogelbescherming door het K.B. van 20 juli 1972 « betreffende de bescherming van de vogels ».

64. — In de volgende titel worden de wettelijke voorschriften onderzocht die bij de uitoefening van de jacht dienen nagevolgd te worden. Bij overtreding ervan, is er een ongeoorloofde wijze van jagen, zodat er dan een jachtmisdrijf ontstaat, waarvan de wet in de bestraffing voorziet.

Daar de jachtwet een politiereglementering inhoudt, die zowel publieke als private belangen behartigt, moet zij door iedereen geëerbiedigd worden en niet in het minst door de eigenaar van de grond waarop het jachtrecht wordt uitgeoefend (*Schuind, Droit Criminel*, uitg. 1944, blz. 406).

Vier hoofdvoorwaarden zijn vereist om het jachtbedrijf op regelmatige wijze uit te oefenen:

- a) de jacht moet geopend zijn;
 - b) hij die een schietgeweer gebruikt, moet een jachtverlof bezitten;
 - c) hij die geen persoonlijke jachtrechten bezit, moet een toelating bekomen hebben om op andermans goed te jagen;
 - d) door de wet voor niet-correct gehouden middelen zijn verboden.
-

TITEL I

VERBODSBEPALINGEN IN VERBAND MET DE JACHT

HOOFDSTUK I

Beperkingen van de jacht in de tijd

AFDELING I. — *Gesloten jachttijd.*

65. — De jacht, op welke wijze ook, is verboden in gesloten jachttijd, d.w.z. buiten de door de minister van landbouw bepaalde tijdstippen (art. 6 *initio* van de jachtwet, gesanctionneerd met een geldboete van 50 frank).

Er is slechts één uitzondering (besproken hierna, in de nrs 75 tot 81): ten voordele van de eigenaar of de bezitter jagende op zijn eigen goed, zo het omheind is en aan zijn woning raakt. (Wat wilde dieren betreft: zie verder, nr 82).

De wetgever van 1882, bezorgd, én om de bescherming van de landbouw, én om de voortplanting van het wild, bepaalde in het eerste artikel van de jachtwet dat de minister van landbouw elk jaar de data van opening en sluiting van de jacht zou vaststellen voor elke provincie of elk gedeelte van een provincie.

66. — Sedert de wet van 20 juni 1963 werd de regeling van jacht uitdrukkelijk toevertrouwd aan de minister van landbouw. Aanvankelijk was er in de jachtwet geschreven « de regering ».

67. — Sedert het K.B. van 10 juli 1972 (uitvoering van de Benelux-overeenkomst op het gebied van de jacht) is nu ook uitdrukkelijk in artikel 1 van de jachtwet bepaald dat de data waarop de jacht geopend en die waarop ze gesloten wordt, kunnen worden vastgesteld voor elke categorie, soort, type of geslacht van wild en voor elke jachtwijze.

68. — De bewoordingen « voor elke provincie of elk gedeelte van een provincie » laten toe een onderscheid te maken volgens de plaats. Bij het vaststellen van de jachttijd voor een gedeelte van een provincie moeten de wettelijke onderverdelingen, bepaald

in artikel 2 van de grondwet, niet geëerbiedigd worden. De provinciën kunnen verdeeld worden in bos- of vlaktestreken, of in gebieden afgebakend door een waterloop. Een dergelijk besluit ontsnapt aan de beoordeling van de rechterlijke macht (Cass., 24 juni 1912, *Pas.*, 1912, I, 360).

Het is echter niet toegelaten een onderscheid te maken tussen de eigendommen van de burgers, hetgeen zou afbreuk doen aan het grondwettelijk beginsel van de gelijkheid der burgers.

In de geest van de wetgever diende door dit onderscheid de plaatselijke stand van de oogst gevolgd te worden. De indelingen moeten dus een algemeen karakter hebben en gedaan worden in het algemeen belang.

Op te merken valt dat de mogelijkheid om de jacht in een beperkt gebied toe te laten buiten de gewone jachtijd, ook geleid heeft tot de mogelijkheid om bij ministerieel besluit het vervoer van het geschoten wild toe te laten (zie verder, nr 253 *bis*).

Wanneer bijgevolg de jacht in het bos toegelaten is mag de regering de jacht niet verbieden in gedeelten van bossen, volgens een criterium dat niet meer beantwoordt aan de geest van de wet: zo b.v. werd alle bindende kracht ontzegd aan een ministerieel besluit waardoor de jacht op snippen bij middel van strikken verboden werd in een zone gaande van 50 of 100 meter van de zoom van het bos (Cass., 15 maart 1886, *Pas.*, 1886, I, 107; — zie verder, nrs 225 en 228).

69. — Bij het vaststellen van de data van opening en sluiting der jacht bezit de regering dus geen willekeurige macht. Zij moet zich laten leiden door de *ratio legis*, dus de bescherming van de oogst en het bewaren van het wild. Wanneer zij eenmaal een jacht geopend heeft kan zij deze niet meer beperken, b.v. tot aangewezen lokaliteiten. Er zou ook geen reglement mogen uitgevaardigd worden die het aantal dieren bepaalt dat bij een klopjacht mag geschoten worden. De bevoegdheid van de regering is bovendien begrensd door de andere beschikkingen van de jachtwet. Zo zou door een ministerieel besluit het gebruik van buidels voor het vangen van konijnen niet kunnen beperkt worden, vermits artikel 9 van de jachtwet dat gebruik onvoorwaardelijk toelaat.

70. — De besluiten betreffende de opening en de sluiting van de jacht worden tenminste acht dagen vóór de vastgestelde tijdstippen bekend gemaakt (art. 1, tweede lid van de jachtwet). Deze bepaling is echter niet van toepassing op aanvullende besluiten.

In de praktijk wordt deze stof beheerst door de voorschriften van de jaarlijkse ministeriële besluiten die voor ieder seizoen de tijdstippen van opening en sluiting van de jacht vaststellen. Zij maken ruimschoots gebruik van de mogelijkheden van onderscheid, door de wetgever gelaten, volgens de plaats, de wildsoorten, de ouderdom of het geslacht van het wild en de wijze van jagen, zodat in werkelijkheid zeer verschillende data weerhouden worden: zie b.v. artikel 1 van het ministerieel besluit van 14 juli 1972 (*Staatsblad*, 25 juli 1972) tot vaststelling van de opening en de sluiting van de jacht voor het seizoen 1972-1973.

Het is dus onontbeerlijk, vooral wat de data zelf betreft, voor ieder seizoen het ministerieel besluit te raadplegen, dat jaarlijks einde juli of begin augustus in het Staatsblad verschijnt.

Buiten de eigenlijke bepaling van de variërende open jachttijd, bevatten de ministeriële besluiten nog andere beschikkingen die geregeld ieder jaar terugkomen: een artikel 3 over de bescherming van de oogst (zie verder, nrs 88-89), een artikel 4 over de wilde konijnen (zie verder, nr 331), artikel 5, § 1 over de verkoop en het verzamelen van fazanten (zie verder, nr 256), artikel 5, § 2 over het vervoer van gedode herten, reebokken en damherten (zie verder, nr 251), en tenslotte een artikel 6 over de jacht bij sneeuwspoor (zie verder, nrs 90-94).

De gouverneurs der provincies worden belast met de uitvoering der ministeriële besluiten.

De ministeriële besluiten maken gewag van de adviezen van de bestendige deputaties van de provincieraden en van de Hoge Jachtraad (over deze laatste: zie K.B. van 31 juli 1957).

Benevens de zoëven besproken algemene jaarlijkse ministeriële besluiten, en hun mogelijke wijzigingen of aanvullingen, dient nog de aandacht gevestigd te worden op afzonderlijke besluiten die de jacht met het geweer regelen, hetzij tegelijkertijd op herten en reebokken, hetzij afzonderlijk (zie b.v. het ministerieel besluit van 6 juli 1970, *Staatsblad*, 7 juli 1970). Soms verschijnen ook afzonderlijke besluiten tot vaststelling van het tijdstip waarop de jacht op waterwild voor het lopende jaar wordt geopend (zie b.v. M.B. van 8 juli 1970, *Staatsblad*, 11 juli 1970).

70 A. — Wanneer een beklagde vervolgd wordt om te hebben gejaagd buiten de door de Minister van Landbouw bepaalde tijden, is het voldoende dat artikel 6 van de jachtwet aangehaald wordt om de wettelijke bepaling aan te duiden die werd overtreden, zonder dat het nodig is dat in de telastlegging ook het jaarlijks ministerieel besluit vermeld wordt (Cass., 11 jan. 1965, *Pas.*, I, 451; *R. Dr. Pén.*, 1964-65, 710).

71. — De grote verscheidenheid die in acht genomen wordt bij de vaststelling van de jachttijd kan voor de jager een bron van vergissingen worden. Alhoewel de inbreuk van jacht in gesloten tijd geen bijzonder opzet vereist, zal de jager dikwijls zijn goede trouw voorwenden, stelling die, zoals uit de hierna volgende voorbeelden blijkt, door de rechtspraak wel nu en dan bijgetreden werd.

Zo de goede trouw thans op zichzelf niet volstaat als grond van rechtvaardiging (Cass., 30 juni 1958, *Pas.*, 1958, I, 1214), ware het beter te zeggen dat alleen de onoverwinbare dwaling of onwetendheid (Cass., 10 juli 1946, *Pas.*, 1946, I, 293; — Cass., 5 jan. 1952, *Pas.*, 1953, I, 73; — Cass., 25 jan. 1972, *Pas.*, 1972, I, 505) van bestraffing ontslaat. De jager moet dus vooraf alle nuttige maatregelen treffen die een goed jager kan treffen om zich te schikken naar de wettelijke voorschriften.

72. — Een vergissing omtrent de datum van de opening van de jacht kan de overtreder niet doen ontsnappen aan de toepassing van de wet, ook al werd het misdrijf te goeder trouw begaan, door onjuiste inlichtingen van een dagblad (Luik, 3 dec. 1863, *Pas.*, 1863, II, 272; — Gent, 9 mei 1874, *Belg. Jud.*, 1875, 1262).

Maar indien na het openingsbesluit een verbeterend besluit verschijnt, dat de opening verdaagt en een kortere termijn van bekendmaking laat dan die in art. 1, tweede lid bepaald, zal de jager vrijgesproken worden die te goeder trouw gejaagd heeft vooraleer 10 dagen verlopen zijn, sinds de bekendmaking van het besluit in het *Staatsblad* (*Nov.*, Tw. *La Chasse*, nr 84). De kennis van de wet wordt immers slechts verondersteld 10 dagen na zijn bekendmaking. De kortere termijn, bepaald door art. 1, tweede lid van de jachtwet, is niet van toepassing op het nakomend besluit dat onderworpen blijft aan art. 4 en 6 van de wet van 31 mei 1961.

De goede trouw werd aangenomen bij een jager die nauwkeurige voorzorgen had genomen om de scheidingslijn te eerbiedigen tussen de provincie waarin de jacht geopend was, en die waarin zij nog gesloten bleef. Deze scheidingslijn was door geen enkel waarneembaar teken aangeduid zodat de jager ze overschreden had (Gislain, F., *Le Chasseur - prud'homme*, vermeldt een dergelijk geval).

In dit verband dient ook opgemerkt te worden dat het misdrijf jacht « in gesloten tijd » kan bestaan zonder dat de jager het terrein betreedt waarin de jacht gesloten is, b.v. wanneer zijn honden aldaar het wild achtervolgen (de toestand is te vergelijken met deze van jacht op andermans grond, zie verder, nr 100). Alleen indien de achtervolging te wijten is aan een toevallig feit, voor hetwelk de jager niet aansprakelijk is, zal hij vrij uitgaan.

73. — Dikwijls wordt ook de dwaling ingeroepen omtrent de wildsoort. Opnieuw is het nodig dat de verdachte niet tekort gekomen is aan zijn verplichting de nodige aandacht te besteden aan de aard van het wild waarop hij zinnens is te schieten.

Derhalve kan bezwaarlijk de mening bijgetreden worden van de correctionele rechtbank te Marche-en-Famenne (4 juni 1903, *Pas.*, 1903, III, 269) die een jager vrijsprak wegens dwaling tussen een patrijs die door het gras liep en een konijn. Een ander vonnis, van dezelfde rechtbank (16 maart 1922, *Pas.*, 1922, III, 87) veroordeelde echter terecht een jager die bij vergissing een reebok doodde, in de mening verkerende dat het een hinde betrof. Tengevolge van de plaatselijke gesteldheid had hij op de gis af geschoten.

De bijzondere plaatselijke toestand, het gemis aan voldoende zichtbaarheid, het voortgaan op kreten, zijn omstandigheden die de jager niet onttrekken aan bestraffing, vermits zij op zichzelf een persoonlijke onachtzaamheid aanwijzen.

74. — Het opvallend abnormaal uitzicht van een dier gaf wel aanleiding tot een onoverwinbare dwaling (Corr. Verviers, 22 jan. 1921, *R. Dr. Pén.*, 1921, 719).

75. — Er is slechts één uitzondering op het verbod te jagen in gesloten tijd: de eigenaar of bezitter mag te allen tijde zonder jachtverlof jagen of doen jagen in zijn bezittingen die grenzen aan zijn woning en omringd zijn met een doorlopende afsluiting die elk verkeer met de naburige erven en elke doorgang van wild verhindert (art. 6, laatste lid van de jachtwet).

76. — Deze wettekst berust op twee verschillende rechtsgronden:

a) daar het wild dat zich in de afgesloten bezitting bevindt deze niet kan verlaten en er ook geen wild uit de naburige erven kan binnendringen (ten minste wat het lopend wild betreft), aanziet men dat door het bestaan van de omheining, het lopend wild alleszins in handen is van de bezitter, zodat in dit geval ontegensprekelijk het niet meer als een *res nullius* kan beschouwd worden. Daarbij leidt de toepassing van het eerste lid van art. 522 B.W. tot de conclusie dat het vliegend wild in dezelfde rechts-toestand verkeert, zolang het vertoeft in de luchtruimte, over dewelke de eigenaar of bezitter de uitsluitelijke heerschappij uitoefent;

b) door dit artikel wordt de onschendbaarheid van de woonst gehuldigd, wat medebrengt dat geen gerechtelijk agent het omheind goed mag betreden, zonder drager te zijn van een opdracht, uitgaande van een onderzoeksrechter, en dat alle vervolgingen, bij gebrek van zulke opdracht ingespannen *ab initio* nietig zijn.

77. — Deze uitzondering geldt alleen ten voordele van de eigenaar en de bezitter. Onder dit laatste woord moet ook de vruchtgebruiker begrepen worden, en al wie gerechtigd is krachtens enige titel het jachtgenot uit te oefenen (zie boven, nr 41). Ook de huurder der woning waarvan het afgesloten goed afhangt, mag binnen dit goed te allen tijde jagen.

Slechts ingeval deze bevoegdheid aan de huurder door een duidelijke clause van de huurovereenkomst ontnomen wordt, is het de eigenaar-ver-

huurder gegund van het recht, omschreven in artikel 6, vierde lid, gebruik te maken, op voorwaarde althans dat hij zich een gedeelte van de verhuurde woonst heeft voorbehouden en daar effectief zijn intrek neemt, in de mate die verder zal aangeduid worden. Zijn deze voorwaarden niet vervuld, dan mag de eigenaar slechts jagen over het omheind erf, indien hij de toestemming van zijn huurder verkrijgt.

Het jachtrecht is immers in dit geval een aankleven van het recht door de huurder verworven te samen met het bewonen van het aangrenzend huis: noch daarin, noch in het erbij gelegen domein is het de eigenaar toegelaten vrijelijk en naar goeddunken binnen te gaan.

De termen doen jagen duiden aan dat de eigenaar en de bezitter hun recht aan derden mogen overdragen of de jacht binnen het omheind erf mogen verhuren.

78. — De eigenaar of de bezitter moet over een woning beschikken die aan het omheinde goed grenst, derwijze dat woning en gronden één geheel uitmaken; daarenboven is het niet voldoende dat deze bewoonbaar is, zij moet ook bewoond worden, en minstens als tijdelijk verblijf dienen. Bijgevolg volstaat een klein landhuis, of een jachthuis, mits het nu en dan betrokken wordt door de jager. Schuthokken, schietposten of werkhuizen zijn dus uitgesloten (*Rép. P. Dr. B., Complement, II, Tw. Chasse, nr 177; — Parl. Hand., Senaat, 21 nov. 1972, vraag nr 5, minister van landbouw.*)

De meester die zich in de woning van zijn jachtwachter een verblijf heeft voorbehouden kan binnen zijn afgesloten goed jagen. Doch de jachtwachter die in de woning, toebehorend aan de meester, verblijft, zonder huurovereenkomst, kan zonder toelating niet jagen in het afgesloten goed. Het spreekt vanzelf dat men gelijktijdig eigenaar of bezitter moet zijn van de woning en van het afgesloten goed.

79. — Het besproken jachtrecht geldt slechts voor het gedeelte van het afgesloten goed dat zonder tussenuimte aan de woning grenst, dus niet voor het gedeelte dat door een openbare weg van het overige zou gescheiden zijn.

80. — Het goed moet omringd zijn door een doorlopende afsluiting. Het is echter niet noodzakelijk dat de afsluiting van steen zou zijn, doch zij moet elk verkeer met de naburige erven en elke doorgang van wild verhinderen, met uitzondering van het pluimwild.

Een muur voldoet alleszins aan de gestelde voorwaarden. Met water gevulde grachten werden *expressis verbis* tijdens de wetsbespreking van 1846 voldoende bevonden (*Pasin., 1846, 114*). Men zou zich nochtans kunnen afvragen of daarmee genoegen kan genomen worden in perioden van volstrekte droogte of wanneer de vorst deze grachten in een soort begaanbare weg heeft omgeschapen.

Beantwoorden eveneens aan het wettelijk voorschrift: houten staketsels, dicht gevlochten metalen draad, rivieren of vijvers, mits het hoger opgeworpen voorbehoud, doch niet: bermen van welke hoogte ook, op rijen geplant riet of naast elkaar opgestelde palen, onderling met ijzerdraad verbonden.

Evenmin levende of kunstmatige hagen, daar deze voor het lopend wild geen ernstige hindernis vormen. Het is de eigenaar niet onmogelijk met lokaas het naburig wild aan te lokken en te doden (*anders: Corr. Gent, 20 dec. 1884, J.T., 1885, 156*). Al deze afsluitingen horen, om aan de bezitting haar kenmerk van omheind erf te verschaffen en te behouden, deugdelijk onderhouden te worden (*Braas, Législation de la Chasse, nr 103*).

Vanzelfsprekend wordt met doorgang van het wild hier alleen het lopend wild bedoeld en geenszins het vliegend wild. Dit laatste is evenwel begrepen, zoals hoger gezegd, in het wild waarop de eigenaar of bezitter ten alle tijde mag jagen wanneer de besproken voorwaarden verenigd zijn.

81. — De besproken uitzondering is van algemene aard. De eigenaar of bezitter mag in zijn afgesloten goed te allen tijde jagen. Dus ook in gesloten jachtijd, bij nacht, in de oogsttijd of bij sneeuwspoor, want hij stelt geen echte jachtdaad meer: het wild is als het ware reeds zijn eigendom geworden, waarover hij, mits eerbiediging van de openbare orde, naar goeddunken mag beschikken.

Er moet echter op gewezen worden dat de eigenaar of bezitter, bij de uitoefening van zijn recht, geen gebruik zou mogen maken van verboden tuigen, daar het eenvoudige bezit alleen reeds strafbaar is, overeenkomstig art. 8 van de jachtwet (zie verder, nr 236). Aan het recht van de eigenaar of bezitter wordt afbreuk gedaan door het koninklijk besluit van 20 juli 1972, betreffende de bescherming van de vogels (zie boven, nr 26).

Het verbod van de verkoop van wild gedurende de sluitingstijd (art. 10) blijft van toepassing in het hier besproken geval.

82. — Waar artikel 6 van de jachtwet verbiedt te jagen buiten de door de Minister van Landbouw bepaalde tijden, voegt de tekst zelf er echter onmiddellijk bij « onverminderd het recht van de eigenaar of de pachter om, zelfs met vuurwapens, wilde dieren die schade toebrengen aan hun eigendommen, terug te drijven of te doden ». Deze beschikking is slechts een schijnuitzondering op het in dit hoofdstuk behandeld verbod. Het raakt immers meer het recht van verdelging dan het eigenlijke jachtrecht (zie verder, nrs 302-316).

AFDELING II. — *Jacht bij nacht.*

83. — Artikel 2 van de jachtwet verbiedt, op straf van 100 fr. geldboete, te jagen tussen zonsondergang en zonsopgang.

Deze beschikking die pas in 1882 in de wetgeving werd opgenomen, beoogt de bescherming van het wild en de openbare veiligheid die in gevaar werd gebracht door talrijke strooptochten en daarmee gepaard gaande aanslagen op personen en goederen.

De wetgever heeft het begrip nacht zelf omschreven door de tijd « tussen zonsondergang en zonsopgang ». Het weerkundig instituut duidt deze aan voor iedere dag en voor iedere plaats.

84. — Omwille van de algemene bewoordingen van art. 2 mag men aannemen dat iedere jacht verboden is tussen zonsondergang en zonsopgang, zelfs die op het konijn, met buidels. Volgens de rechtspraak wijkt art. 9 van de jachtwet, dat het vangen van konijnen met buidels toelaat, af van art. 8, maar niet van art. 2 (Brussel, 4 januari 1893, *Pas.*, 1893, II, 154).

Dit verbod is echter niet van toepassing op het recht van de eigenaar te allen tijde te jagen binnen zijn afgesloten goed (zie boven, nr 81).

In het tweede lid van art. 2 is bepaald dat de minister van landbouw in bepaalde provincies of gedeelten van provincies, voor bepaalde tijden en onder bepaalde voorwaarden, de eendenjacht gedurende de nacht en de loerjacht op de houtsnippen kan toelaten. In een geregeld terug opgenomen artikel van de jaarlijkse ministeriële besluiten (besproken hierboven in nr 70), wordt van deze mogelijkheid gebruik gemaakt: de loer-

jacht op de sneppen wordt in bepaalde perioden toegelaten, doch enkel 's avonds gedurende een half uur na zonsondergang in de bossen van ten minste 20 hectaren en aan de eigenaars of rechthebbenden van een gebied van deze grootte, daar waar die loerjacht plaats heeft (b.v.: art. 1, achtste lid, van het K.B. van 14 juli 1972).

De toelatingen tot het schieten van wilde eenden gedurende de nacht kunnen door de woudmeesters worden verleend (art. 1, 1° van het K.B. van 24 maart 1953 tot toekenning aan de woudmeesters van bepaalde machten, gewijzigd bij K.B. van 20 juni 1963).

85. — Volledigheidshalve dient melding gemaakt te worden, evenwel in verband met de verdelgning van wilde konijnen, van het recht ten voordele van de houder van het jachtrecht of zijn gemachtigde, zo hij beschikt over een jachtverlof, konijnen op de loer te schieten, een halfuur vóór zonsopgang en een halfuur na zonsondergang (art. 7, achtste lid van de jachtwet; — zie verder, nrs 330 e.v.).

86. — Er wordt algemeen aangenomen dat men geen nieuwe jachtdaad stelt indien men na zonsondergang een zwaar gekwetst wild dier achtervolgt en afmaakt, vermits men er reeds eerder eigenaar van geworden is.

87. — In bepaalde omstandigheden is de jacht bij nacht een verzwarende omstandigheid (art. 15; — zie verder, nrs 395-397).

AFDELING III. — *Jacht in oogsttijd.*

88. — Dit verbod was wel bepaald in de vroegere wetgeving van 1790, doch werd niet meer opgenomen in de wet van 1882.

In de jaarlijkse ministeriële besluiten wordt echter steeds een artikel 3 opgenomen luidende als volgt (zie b.v. art. 3 van het K.B. van 14 juli 1972): « Het jagen, hoe dan ook, in de velden waarop zich graangewassen of andere korrel- of zaaddragende planten bevinden, maïs niet inbegrepen, rijp of rijpend te velde staande of afgemaaid, maar liggend op de grond, is verboden. De overtreders worden inzonderheid gestraft met de bij artikel 6 der wet van 28 februari 1882 bepaalde straffen (geldboete van 50 fr.). »

Dit verbod is niet toepasselijk op gras en voeder van alle aard, op bieten, aardappelen, rapen en andere planten die niet geteeld worden met het oog op de graan- of zaadopbrengst, op de oogsten van gebonden, rechtgezette of opgehoopte graan- of zaadgewassen, noch op de herfstgewassen. »

89. — Deze beperking is ingegeven door de belangen van de landbouw. De rechtspraak erkende de wettigheid van dit algemeen verbod: het is een beschikking van openbare orde, en niet uitsluitend een maatregel ten gunste van de landbouw. Ook de eigenaar van de oogst zou dus aan het verbod onderworpen zijn (Cass., 22 febr. 1926, *Pas.*, 1926, I, 257; — Cass., 22 dec. 1952, *Pas.*, 1953, I, 281).

AFDELING IV. — *Jacht bij sneeuwspoor.*

90. — Ook dit verbod wordt ieder jaar opgenomen in het ministerieel besluit (zie boven, nr 70): bij sneeuw is het verboden in 't open veld te jagen welke ook de hoeveelheid sneeuw is die de grond bedekt; de jacht

blijft echter toegelaten in de bossen, duinen, teenbossen en brem, evenals op het waterwild in de moerassen, op de stromen en de rivieren (zie art. 6 van het M.B. van 17 juli 1970). Het dringt zich op ter bescherming van het wild, dat in besneeuwde vlakten zeer gemakkelijk zou kunnen opgespoord worden. De jacht in dergelijke omstandigheden zou tot de uitroeiing van het wild leiden.

91. — Het verbod treft alleen de jacht bij sneeuwtijd in de vlakten. De vrijstelling, die door de ministeriële besluiten bepaald wordt voor bossen, duinen, teenbossen en brem, moet ook gelden voor boomkwekerijen en andere begroeide gronden, waar het bijna onmogelijk is de sporen van het wild te volgen.

De rechtspraak neemt daarenboven aan dat jagers die het wild in de bossen opjoegen, het mogen volgen tot in de vlakte, niettegenstaande deze met sneeuw bedekt is (Corr. Dinant, 23 febr. 1903, *Pas.*, 1904, III, 161).

Zelfs zou een jager zich buiten het bos, in de besneeuwde vlakte mogen opstellen om het wild af te wachten dat uit het bos, door een persoon die aan de jacht deelneemt, in zijn richting gedreven wordt. Doch de jager die niet zou deelnemen aan de jachtpartij in het bos, maar zich buiten het bos in de besneeuwde vlakte zou opstellen om wild te schieten dat uit het bos wegvlucht, zou het besproken artikel overtreden.

Er weze opgemerkt dat de aanwezigheid van hagen aan een streek het karakter van vlakte niet ontnemt.

92. — De dikte van de sneeuwlaag is van geen belang, doch de grond moet *o n o n d e r b r o k e n* met sneeuw bedekt zijn (Corr. Leuven, 11 maart 1924, *R. Dr. Pén.*, 1924, 613). Opgehoopte sneeuw in grachten, ravijnen, holle wegen of terreinplooiingen geeft geen aanleiding tot opschorsing van de jacht indien niet gans de vlakte met sneeuw bedekt is.

93. — Het besproken verbod beschermt iedere wildsoort, uitgezonderd het waterwild. Het is ook van toepassing op de konijnenjacht.

Het is derhalve verboden een konijn uit zijn hol te jagen met een fret en het neer te schieten in een met sneeuw bedekte weide (Luik, 13 maart 1880, *Pas.*, 1880, II, 153).

94. — Het absolute karakter van deze verbodsbepaling doet echter geen afbreuk aan het recht van de eigenaar of bezitter om te allen tijde te jagen over zijn bezittingen die zijn woning raken en omringd zijn met een doorlopende afsluiting (zie boven, nr 81).

HOOFDSTUK II

Beperkingen van de jacht naar de plaats

AFDELING I. — *Minimum oppervlakte van het jachtterrein.*

§ 1. — *De Beneluxovereenkomst.*

94A. — Artikel 3 van de Beneluxovereenkomst op het gebied van de jacht, dat de terreinen waarop de jacht met het geweer wordt uitgeoefend aan minimale afmetingen onderwerpt, is gesteund op de overweging dat de jacht op wild alleen dan behoorlijk kan worden uitgeoefend, wanneer deze jachtuitoefening plaatsvindt op terreinen van zodanige afmetingen, dat het daarop aanwezige wild er gelegenheid vindt voor voeding, voortplanting, dekking en rust en wel in die mate, dat het wild zich daar bij voortdurend kan ophouden.

De jager is dan in staat door middel van afschot de wildstand te regelen en deze aldus op een redelijk peil te handhaven. Bijgevolg kan hij verantwoordelijk worden gesteld voor het handhaven van een te grote wildstand en zal hij eventueel de gevolgen dragen van het overbejagen (Memorie van toelichting, *Parl. Besch., Kamer, Zitting 1970-1971*, nr 919, 1°, blz. 6).

Op het gebied van de veiligheid van personen biedt een minimumoppervlakte grote voordelen.

In de Beneluxconventie werd voor de jacht op grof en klein wild de minimale oppervlakte welke een aaneengesloten gebied moet vormen vastgesteld op 25 hectare voor het gebied ten noorden en ten westen van de lijn Samber en Maas op belgisch grondgebied en op 50 hectare ten zuiden van deze lijn.

Voor de jacht op waterwild moet de minimum aaneengesloten wateroppervlakte één hectare omvatten.

Nochtans kunnen geen geringere minimumoppervlakten worden vastgesteld dan die, welke op de datum van de ondertekening der overeenkomst op grond van de nationale wetgeving golden.

In België bestond er geen algemene wettelijke regeling deszake, hoewel pogingen om ze in te voeren werden aangewend.

In Nederland is de minimumoppervlakte op 40 ha. bepaald en in Luxemburg op 250 ha.

94B. — Beperkingen van de jacht op grond van het oppervlaktecriterium waren in België nochtans niet onbekend voor het inwerking treden van het K.B. van 10 juli 1972 dat de Beneluxovereenkomst ten uitvoer legt.

— Bij ministeriële omzendbrieven van 18 juni 1968 en 11 juli 1969 werd een minimum wateroppervlakte vereist als voorwaarde voor het bekomen van toelating tot eendenjacht na zonsondergang.

— Het jaarlijkse ministerieel besluit betreffende de opening en de sluiting van de jacht laat de loerjacht op snippen gedurende een half uur na zonsondergang slechts toe in bossen van tenminste 20 hectare en aan eigenaars of rechthebbenden van een gebied van deze grootte (zie b.v. M.B. 14 juli 1972, art. 1, b, vijfde lid; *Staatsblad*, 25 juli 1972).

— Art. 9, 3° van de jachtwet laat in principe toe, op de tijden en in de provincies of gedeelten van provincies door de minister van landbouw bepaald, het vangen van houtsnippen met strikken voor zover dit enkel geschiedt in bossen van tenminste 10 hectare. Bedoelde toelating wordt sinds geruime tijd niet meer verleend (zie verder, nr 228).

— Het K.B. van 17 augustus 1964 (gewijzigd bij K.B. van 19 mei 1965, *Staatsblad*, 21 mei 1965) verbiedt zich met een jachtwapen te bevinden of gebruik te maken van jachtkansels gelegen op minder dan 200 meter hetzij van elk terrein waarvan het jachtrecht aan een ander behoort, hetzij van een kunstmatige voederplaats voor het wild of van een teelt bestemd als voeder daarvoor. Dit veronderstelt een jachtrecht over minstens 12 hectare 56 centiare (zie verder, nr 250E).

— Het jaarlijks ministerieel besluit betreffende de opening en de sluiting van de jacht laat het terugvangen van fazanten met het oog op de kweek slechts toe aan de houder van het jachtrecht in een bos dat minstens 20 hectare uit één stuk groot is (zie b.v. M.B. 14 juli 1972, art. 6; zie verder, nr 229).

§ 2. — Tenuitvoerlegging van de Beneluxovereenkomst.

94C. — Artikel 2 *bis*, § 1 van de jachtwet (ingevoegd bij K.B. van 10 juli 1972, art. 3) verbiedt de jacht met het geweer op alle wild, behalve op waterwild, op elk terrein waarvan de aaneengesloten oppervlakte minder bedraagt dan 25 hectare ten noorden en ten westen van de lijn Samber en Maas en minder dan 50 hectare ten zuiden van deze lijn.

Het enkele oppervlaktecriterium volstaat evenwel niet. Er wordt een aaneengesloten terrein vereist.

Dit aaneengesloten karakter is afhankelijk van de configuratie en van de wegen, waterlopen of spoorwegen die doorheen het terrein lopen.

94D. — De configuratie. Op elk gedeelte van het jachtterrein, welke ook de totale oppervlakte weze, moet een cirkel kunnen getrokken worden met een straal van tenminste 25 m. Dit betekent dat uitlopende gedeelten van een jachtterrein minstens 50 m. breedte moeten hebben opdat er zou mogen op gejaagd worden, zelfs indien het terrein, waarbij de uitlopers aansluiten, groter is dan de vereiste minimumoppervlakte.

Aldus is de jacht verboden op lange smalle stroken, minder dan 50 m. breed, of op terreinen die de totale minimumoppervlakte slechts bereiken omdat ze onderling door smalle stroken zijn verbonden, waarin geen cirkel met een straal van 25 meter kan getrokken worden (art. 2 *bis*, vijfde en zesde lid).

Op dergelijke kleinere stroken vindt het wild geen dekking en geen rust, terwijl de veiligheid van personen, bij het schieten, in gevaar kan komen.

94E. — b) De wegen, waterlopen en spoorwegen. Het aaneengesloten karakter van een terrein wordt verbroken wanneer het wordt doorsneden door een autoweg, door een bevaarbare waterloop of door een spoorweg met breedte, bermen inbegrepen, van meer dan vijftig meter (art. 2 *bis*, § 1, 1°).

Alle overige openbare of privé-wegen, van welke categorie ook, de niet-bevaarbare waterlopen of de smallere spoorwegen verbreken het aaneengesloten karakter van een jachtterrein niet, zodat de totale minimumoppervlakte mag verdeeld liggen langs beide kanten van de verkeersader of waterloop (art. 2 *bis*, § 1, tweede lid).

94F. — Wat de jacht op het waterwild betreft is de regeling als volgt (art. 2 *bis*, § 2 van de jachtwet): Alleen de wateroppervlakte komt in aanmerking als criterium voor de toelaatbaarheid van de jacht, niet de oppervlakte van het terrein.

De wateroppervlakte, waarop de jacht toegestaan wordt, moet minstens één hectare beslaan en aaneengesloten zijn.

De tekst verduidelijkt ook hier wat dient begrepen te worden onder aaneengesloten wateroppervlakte: ofwel een ononderbroken wateroppervlakte van één hectare, ofwel een aantal watervlakten die elk kleiner zijn dan één hectare doch onderling op natuurlijke of kunstmatige wijze door een watergang verbonden zijn om het totaal van één hectare te bereiken (art. 2 *bis*, § 2, tweede lid).

De woorden « waarop de jacht toegestaan wordt » beduiden dat bij het verlenen of het verpachten van het jachtrecht op grotere wateroppervlakten aan meerdere rechtverkrijgers, rekening zal moeten gehouden worden met het minimum van 1 hectare per rechtverkrijger. Zo zal het jachtrecht op een wateroppervlakte van anderhalve hectare slechts aan één enkel rechtverkrijger kunnen toegewezen worden. Het zou verboden zijn op waterwild te jagen voor een verkrijger van het jachtrecht op de overvloedige halve hectare, al maakt deze dan ook op ononderbroken wijze deel uit van de grotere wateroppervlakte.

94G. — Inbreuk op de bepalingen betreffende de minimumoppervlakte van het jachtterrein wordt bestraft met een geldboete van 100 fr. tot 200 fr. en met gevangenisstraf van acht dagen tot een maand (art. 2 *bis*, § 3 en art. 8, eerste lid; zie ook verder, nrs 354 e.v.).

94H. — Het in voege treden van deze beperkingen van het jachtrecht kan problemen scheppen t.o.v. jachtpachten van een oppervlakte van minder dan 25 of 50 hectare aangegaan vóór 12 juli 1972, datum van hun inwerking-treding. De jachtwet bevat geen bepalingen betreffende de vernietiging van deze jachtpachten.

De oplossing van deze problemen zal geschieden volgens de bepalingen van het burgerlijk wetboek (art. 1722 e.v.; zie *Tw. Huur - Verhuur*).

Er werd geoordeeld — doch niet inzake jachtpacht — dat wanneer de huurder in zijn genot stoonis werd toegebracht door een daad van de overheid handelend binnen de haar toegekende bevoegdheid, de verhuurder tot vrijwaring gehouden is en dat art. 1725 B.W. geen toepassing vindt (Gent, 22 dec. 1900, *Pas.*, 1901, II, 351).

94I. — De bevoegde rechtbank is de burgerlijke rechtbank wanneer de vordering het bedrag van 25.000 fr. te boven gaat, en niet de Vrederechter: het geschil betreft immers een overeenkomst *sui generis* en niet de verhuring van een onroerend goed in de zin van artikel 591 Ger. W.

Dit standpunt blijft evenwel betwist (*Bevestigend*: Namen, 29 april 1969, *Pas.*, 1969, III, 108; — Vred. Nijvel, 18 dec. 1968, *T. Vred.*, 1970, 244 met aangehaalde rechtspraak; vergelijk: Cass., 14 april 1955, *Pas.*, 1955, I, 882; — *Anders*, doch zonder argumenten: *Fettweis, De Bevoegdheid*, nr 219, blz. 128; — *Nov.*, *Tw. Procedure civile*, I, blz. 141, nr 423; — Corr. Arlon, 14 maart 1950, *Pas.*, 1950, III, 92).

AFDELING II. — *Jacht op andermans grond.*

95. — Artikel 4 verbiedt de jacht, te eniger tijde en op enigerlei wijze, op andermans grond, zonder toestemming van de eigenaar of van zijn rechthebbenden, op straffe van 50 frank geldboete, onverminderd de schadevergoeding, indien daartoe reden is.

De geldboete wordt tot 100 frank verhoogd wanneer de grond afgesloten is met muren of met hagen (zie verder, nr 113).

De algemene strafverhoging, namelijk dubbele geldboete en gevangenisstraf van acht dagen tot één maand, bepaald bij art. 15, is op deze overtreding toepasselijk wanneer zij gepleegd wordt door middel van een verboden wapen, wanneer de schuldigen verkleed of gemaskerd zijn of wanneer de feiten in bende of bij nacht gepleegd worden (zie verder, nr 385). Het thans behandelde misdrijf is een klacht delict (zie verder, nrs 465 e.v.).

96. — Er dient nagegaan te worden in welke omstandigheden het materieel bestanddeel van dit misdrijf voorhanden is, d.w.z. wanneer in feite de jachtdaad op andermans grond gepleegd wordt; vervolgens wordt onderzocht wat in rechte het begrip « op andermans grond » juist beduidt en tenslotte wat dient verstaan te worden door de toestemming van de eigenaar.

§ 1. — Stoffelijk bestanddeel.

97. — In de nummers 9-20 werd bijzonder het begrip « jacht » onderzocht, en gewezen op de gelijkstelling tussen jacht en jachthouding. In verband met het jagen op andermans grond is deze bepaling van bijzonder belang. Wanneer én jager én het beoogde wild zich op andermans grond bevinden is er geen moeilijkheid. Doch er is ook misdrijf mogelijk wanneer slechts een deel van de jachtactie plaatsgrijpt op het jachtgebied van een ander, zo b.v. indien de jager zich op eigen goed bevindt, maar het wild op het domein van de nabuur, en zelfs in de omgekeerde veronderstelling.

98. — Men jaagt op andermans grond telkens men deze grond betreedt met het doel het wild dat zich aldaar ophoudt op te sporen of te raken, onafgezien de middelen die daartoe gebruikt worden (Gent, 14 okt. 1902, *Pas.*, 1903, II, 34).

99. — Jaagt insgelijks op andermans grondgebied, hij die zich op zijn eigen terrein bevindend, in bedoelde richting schiet of op deze grond een wild raakt (Brussel, 30 jan. 1932, *R. Dr. Pén.*, 1932, 274).

100. — Opdat er overtreding weze op artikel 4, is het dus niet nodig dat de jager a angetroffen wordt op andermans goed. Het wanbedrijf gebeurt inderdaad niet alleen op de plaats waar de jager zich heeft opgesteld, maar het wordt voltooid op de plaats waar hij het wild raakt of poot te raken.

Het is zelfs mogelijk in gebreke te zijn zonder zich op andermans grond te begeven en zonder een schot in deze richting te lossen: een jager schiet in de richting van een eendenkooi om vogels op te jagen en met de hoop dat sommige van deze boven zijn grondgebied zullen vliegen. Een van zijn makkers beschiet een wild op het ogenblik dat het onder zijn bereik komt. De tweede jager maakt zich schuldig aan een jacht-misdrijf, op voorwaarde wel te verstaan, dat tussen hem en zijn makker verstandhouding bestaat, ten minste dat hij wetens en te kwader trouw handelt, d.w.z. kennis heeft van de list door zijn medegezel op touw gezet en er nut uit haalt (Gent, 14 okt. 1902, *Pas.*, 1903, II, 34).

101. — Het delict van jacht op andermans grond berust soms op een zuiver juridische grondslag, namelijk wanneer de huurder van een jachtterrein aldaar een wildsoort doodt waarvan de opsporing door zijn titel verboden is, bij voorbeeld herten of reeën die aan de lange jacht werden voorbehouden.

102. — De wet maakt geen verschil tussen het lopend en het vliegend wild.

Wie een fazant op eigen terrein opjaagt, maar erop vuurt terwijl het dier boven de grond van zijn gebuur vliegt, overtreedt artikel 4.

Artikel 552 van het B.W. leidt tot deze beslissing: de eigendom van de grond brengt de eigendom mee van hetgeen erop is en hetgeen erin is.

Tevergeefs wordt aangevoerd dat de opstellers van het Burgerlijk Wetboek uitsluitend de bedoeling hebben aan de eigenaar van de grond het recht toe te kennen op zijn eigendom bebouwingen en beplantingen aan te brengen.

Dit is wel de hoofdzakelijke bekommernis van de wetgever geweest, wat duidelijk uit de voorbereidende werken blijkt, doch het beginsel « *Qui dominus est soli, dominus est coeli et inferiorum* » mag geen beperking ondergaan; men zou er de draagwijdte op onaannemelijke wijze van inkrimpen, indien aan de eigenaar het exclusief recht wordt ontzegd het wild neer te halen dat zich op een zekere hoogte boven zijn eigendom bevindt (Braas, *Législation de la chasse*, nr 75).

Volledigheidshalve kan aan het voorgaande nog toegevoegd worden dat noch in 1846, noch in 1882, de mogelijkheid werd overwogen het huidige artikel 4 niet toe te passen, onder voorwendsel dat het wild bij de nabuur geen vaste grond zou hebben betreden.

103. — Het hoeft dus nauwelijks te worden aangestipt dat wie zich op eigen grond bevindend, vliegend wild beschiet, opgejaagd door zijn gebuur en op diens terrein, terwijl het nog steeds boven dit terrein vliegt, op anders erfgoed jaagt (Corr. Charleroi, 14 febr. 1902, *Pas.*, 1902, III, 182).

104. — Er is echter geen strafbaar jachtfeit wanneer men het terrein van een ander betreedt om er het wild te gaan ophalen dat regelmatig op eigen grond doodelijk gekwetst werd (zie boven, nr 25).

In geval van onenigheid nopens de belangrijkheid van de toegebrachte verwonding moet de jager het bewijs bijbrengen van het dodelijk karakter van die verwonding (zie Braas, *Législation de la chasse*, nr 74, voetnoot 7).

Indien het letsel alleen bestaat in het verbrijzelen van de poot van een hert of een ree, is het de jager niet toegestaan het gekwetste dier te gaan ophalen op het erf van een ander (Corr. Pontarlier, 7 juli 1954, *Rec. Dall.*, 1954, 746). Dergelijke kwetsuur brengt het leven van het dier geenszins in gevaar, terwijl een viervoetig wild kan lopen en blijven leven op drie poten.

Kortom, alleen het stoffelijk opnemen (*appréhension*) is op vreemd terrein toegelaten, bij uitsluiting van het voortzetten van de jacht of van de achtervolging.

105. — Jacht op andermans grond kan op welke wijze ook bedreven worden.

Aldus de daad van vogelvangsters met het net die opzettelijk hun tuig neerhalen op voorbijtrekkende patrijzen (Luik, 30 mei 1907, *R. Dr. Pén.*, 1907, 656; *Pas.*, 1908, II, 115).

Aldus de gedraging van opjagers wanneer zij op andermans grond het wild opsporen en bijeen drijven (Parijs, 2 dec. 1911, *Pas.*, 1912, IV, 33).

Wanneer opjagers het wild opsporen op andermans jachtgebied terwijl de jagers schietensgereed in de nabijheid op hun eigen jacht opgesteld staan, kan de feitenrechter daaruit afleiden dat de verschillende betrokkenen gejaagd hebben op andermans grond (Cass., 3 jan. 1955, *Pas.*, 1955, I, 430).

Wanneer men wetens en willens zijn honden laat jagen op een erf waarvan het jachtrecht aan een ander toebehoort, en dit om het wild op te jagen naar een ander erf waar men wel het jachtrecht bezit, maakt dit eveneens een strafbaar feit uit (Luik, 29 juni 1966, *J. Liège*, 1966-67, 217).

106. — De hoven en rechtbanken oordelen op soevereine wijze, zoals reeds werd aangetoond (zie boven, nrs 13, 17 en 18) of er werkelijk jachthouding is.

Het is alleszins geraadzaam, voor wie ertoe genoodzaakt is een ingesloten jachtgebied te doorlopen, het geweer te ontladen. Het wapen aan de riem dragen kan steeds tot meningsverschil aanleiding geven, want hier spelen de aard van het opgerezen wild en de handigheid van de jager een niet onbelangrijke rol.

Het Nederlands jachtrecht is in deze gedachtengang veeleisend. Art. 23, 2 van de jachtwet van 1954 bepaalt inderdaad: « Het is hem, die zich in het veld ophoudt, verboden zich met een geladen geweer te bevinden op gronden, waarop hij niet bevoegd is te jagen, tenzij hij uit anderen hoofde tot het gebruik van het geweer op die gronden gerechtigd is ».

107. — De betekenis van de jachthouding komt het meest tot uiting bij de loerjacht. Alhoewel volstrekt roerloos, stelt de jager dan toch een gekenschetste daad van opsporing van wild.

Indien zijn loerplaats, alhoewel op eigen gebied gelegen, zich in het bereik bevindt van een naburig erf en indien hij in deze richting loert, is er jacht op een anders grond.

Hetzelfde misdrijf wordt gepleegd door degene die op loer staat op

andermans goed, alhoewel het hem alleen mogelijk is wild te treffen op zijn eigen, daarnaast gelegen eigendom.

108. — Deze laatste zinsnede leidt tot het onderzoek van de andere hypothese dan deze tot nog toe voorgesteld: is er ook jacht op andermans grond wanneer de jager zich op een nabijgelegen erf bevindt, doch uitsluitend wild opzoekt op zijn eigen jachtgebied?

Deze kwestie schijnt betwist te zijn: Beltjens (*Encyclopédie du droit Communal belge*, uitg. 1901, blz. 1003, nr 20) meent van niet, en zijn zienswijze wordt zonder commentaar vermeld door Leschevin (*Nov., Tw. La Chasse*, nr 151).

Men kan nochtans niet ontkennen dat in het besproken geval de jager woordelijk onder de toepassing van artikel 4 van de jachtwet valt. De wet verbiedt niet alleen wild te kwetsen of te doden dat op een anders grond vertoeft, maar ook deze grond te betreden om er op te jagen. Welnu de jager wordt in jachthouding en zelfs al jagend aangetroffen op een terrein dat hem niet toebehoort en waarop hij niet tot het genot van de jacht gerechtigd is (zie Corr. Chalons-sur-Marne, 24 maart 1934, *Gaz. Pal.* 1934, I, 973).

Mag als een toepassing van hetzelfde beginsel beschouwd worden: wie het jachtrecht bekomen heeft op een rivier of een kanaal mag geen gebruik maken van de daarnaast gelegen trekweg. Met andere woorden, de uitoefening van het toegestane jachtrecht houdt de bevoegdheid niet in het goed van een ander te betreden, alhoewel dit absoluut noodzakelijk is voor de uitoefening van bedoeld recht. Bij ontstentenis van een toelating van de eigenaar ervan, wordt art. 4 overtreden (Corr. Brussel, 22 juni 1841, *Belg. Jud.*, 1841, 846).

109. — In de volgende gevallen werd geoordeeld dat er geen inbreuk op artikel 4 was:

— de jager, op zijn eigen jachtgebied opgesteld, schiet een wild op een ander terrein, waarop hij eveneens jachtrechten uitoefent, doch beide goederen zijn gescheiden door een smalle strook die hem niet toebehoort (*Nov., Tw. La Chasse*, nr 151),

— voordeel halen uit een door andere jagers gehouden klopjacht en op eigen grond het wild neerschieten dat zich daarop komt verschuilen,

— het komt voor dat klopjachten ingericht worden, waardoor het wild uit ingesloten erven verdreven wordt naar het gebied waar bedoelde jacht plaatsgrijpt. Dergelijke handelwijze zal soms tot moeilijke conflicten aanleiding geven, daar de eigenaar van het ingesloten erf niet goedschiks zal aannemen dat al zijn wild aldus elders wordt samengedreven; anderzijds, kan men bezwaarlijk besluiten tot de absolute onmogelijkheid een klopjacht te houden omwille van het bestaan van de ene of de andere kleine *enclave* in een uitgestrekt aaneengesloten geheel.

In ieder speciaal geval zullen feitelijke omstandigheden de oplossing aanduiden,

— een fret en buidels vervoeren op het terrein waar men tot deze soort van jacht zoekt over te gaan is nog geen jachtfeit op andermans goed, doch slechts een voorbereidende daad (zie boven, nr 12).

§ 2. — Andermans grond.

110. — Er dient onmiddellijk de nadruk op gelegd te worden dat de woorden *andermans grond* eigenlijk betekenen *andermans jachtgebied*, d.w.z. de grond waarop een andere persoon gerechtigd is tot het genot van de jacht.

Deze andere persoon kan zijn de eigenaar van de grond, of de houder van enig zakelijk recht, zoals b.v. de vruchtgebruiker, maar dikwijls ook iemand die hetzij van de eigenaar, hetzij van de vruchtgebruiker het jachtrecht verkregen heeft door een overeenkomst van verhuring of jacht-pacht.

111. — De logische toepassing van dit beginsel leidt er toe te besluiten dat een eigenaar jaagt op andermans goed, wanneer hij jaagt op een grond, die hem wel toebehoort, doch waarop een recht van vruchtgebruik is gevestigd, of waarover hij zijn jachtrechten contractueel aan een derde heeft overgedragen (Cass. fr., 12 jan. 1912, *Rec. Sirey*, 1912, 1, 417).

Deze stelling is evenwel betwist (Braas, *Législation de la chasse*, nr 87). De rechtspraak der Franse hoven van beroep was in andere zin gevestigd (Rouen, 7 mei 1881, *Rec. Dall.*, 1883, 5, 63; — Parijs, 12 febr. 1884, *Rec. Dall.*, 1884, 5, 57).

Volgens deze zienswijze is de jacht een bijzaak van het eigendomsrecht. De bezitter van de grond heeft in beginsel dus het recht er over te jagen. Zelfs na verhuring van het jachtrecht, blijft hij niet minder « eigenaar ». Naar de letterlijke bewoordingen van artikel 4 is deze strafwetgeving op hem niet toepasselijk.

Alleen zou er tussen hem en de huurder een burgerlijk geschil kunnen ontstaan, zoals een eis tot schadeloosstelling of tot verbreking van de overeenkomst. Deze stelling leidt enigszins tot een *inelegantia juris* als zij verder aanvaardt dat de personen die in een dergelijk geval in gezelschap van de eigenaar jagen, wel een inbreuk plegen op artikel 4.

112. — In het geval van een afgesloten bezitting (art. 6, laatste lid; — zie boven, nr 75-81) kan zich deze uitzondering op de algemene beginselen voordoen, dat de pachter van het goed over het jachtrecht zal beschikken, tenzij de eigenaar eveneens de aangrenzende woning betreft of zich het jachtrecht over het afgesloten erf voorbehouden heeft.

Maar indien deze eigenaar enige jachtbedrijvigheid uitoefent over dusdanig domein, zonder daartoe gemachtigd te zijn door zijn huurder en in de veronderstelling dat hij het aangrenzend woonhuis niet bewoont, valt hij onder toepassing van artikel 4.

113. — Er werd reeds aangekondigd dat het wanbedrijf van jacht op andermans grond met een hogere geldboete gestraft wordt, wanneer die grond afgesloten is met muren of hagen (zie boven, nr 95).

Hier is niet dezelfde afsluiting vereist als deze bedoeld in de voorgaande paragraaf. Gewone levende of kunstmatige hagen volstaan hier, welke ook hun staat van onderhoud wezen ongeacht of zij het wild doorlaten. De strafverzwaring wordt verklaard doordat een vergissing nopens de grenzen

van de jachtgebieden in open veld steeds mogelijk is, al neemt dergelijke vergissing de strafbaarheid van de jachtdaad niet altijd weg, terwijl zij vrijwel uitgesloten is indien het goed door muren of hagen is omringd. In zulk geval komt zij vrijwel als helemaal onverschoonbaar voor en het is ook om die reden dat een tweede sanctie tegen de jager wordt bepaald: het verplichte afgeven van zijn geweer (art. 20; — zie verder, nr 426).

114. — De vraag of het jachtgebied al dan niet aan een ander toebehoort, stelt dikwijls problemen van burgerlijk recht waarvan de studie niet kan verzuimd worden, omdat hun oplossing een rechtstreekse weerslag heeft op strafrechtelijk gebied, en wel om uit te maken wie er in bepaalde gevallen, toe bevoegd is de klacht in te dienen, zonder dewelke geen rechtsgeldige vervolging mag ingespannen worden (zie verder, nrs 471 e.v.).

Ook de bewijslevering zal dienen te geschieden volgens de regelen van het burgerlijk recht, wanneer de beklagde het jachtrecht van de klager betwist, en zich zelf op een jachtrecht beroept dat datgene van de klager zou uitsluiten (Cass., 24 juni 1963, *Pas.*, 1963, I, 117).

115. — *Quid* wanneer een eigenaar zijn goed verkoopt maar in de overeenkomst bedingt dat het jachtrecht hem wordt voorbehouden?

Het scheppen van een jachtrecht doet geen splitsing van het eigendomsrecht ontstaan, vermits er geen erfdiensbaarheid wordt gevestigd, doch alleen een persoonlijk recht, waarvoor het verbod van eeuwige duur geldt (zie boven, nr 35). Zelfs in de veronderstelling van een eeuwigdurend voorbehoud, zal het bedongen jachtrecht dus alleszins eindigen bij het overlijden van de verkoper, waarna het automatisch op de koper overgaat, als normaal gevolg van diens eigendomsrecht. De erfgenamen van de verkoper die het jachtrecht van hun rechtsvoorganger zouden uitoefenen, jagen dus op andermans grond.

116. — Wat gewordt er van het jachtrecht, door een overeenkomst met vaste datum verleend, wanneer het goed waarop bedoeld recht terugslaat, aan een derde wordt verkocht?

Het antwoord op deze vraag wordt bemoeilijkt door de tekst van artikel 1743 B.W.: « Indien de verhuurder het verhuurde goed verkoopt, kan de pachter of de huurder, die een authentieke huur of een huur met vaste dagtekening heeft, niet uit het gehuurde gezet worden door de verkoper, tenzij de verhuurder zich dit recht bij het huurcontract heeft voorbehouden ».

Indien dergelijke beschikking niet in het burgerlijk wetboek ingelast was, zou de koper zich niet te storen hebben aan de verhuringen door zijn rechtsvoorganger toegestaan en zulks krachtens de oude rechtspreuk door Loysel aangehaald: « Vendage ou achat passe louage ».

Deze verhuringen zijn voor de koper *res inter alios acta*. Bovendien gaan de persoonlijke verplichtingen van een verhuurder niet over op zijn rechthebbende ten bijzondere titel, bepaaldelijk niet op degene die van hem het verhuurde goed koopt. Art. 1743 B.W. wijkt van dit belangrijk principe af en het beslist dat, in het bedoelde geval, de verkoop geen einde stelt aan het bestaande huurcontract.

117. — Op het eerste zicht, zou dus hetzelfde moeten gelden ten aanzien van de overeenkomsten waarbij op het verkochte goede jachtrechten worden toegestaan.

Maar de rechtspraak, ook deze van het Hof van Cassatie (11 jan. 1926, *Pas.*, 1926, I, 165) beschikt dat de afwijking die door artikel 1743 gebracht werd aan de grondregel van de vrije beschikking van de goederen, eng dient te worden geïnterpreteerd. Zij betoogt dat het Burgerlijk Wetboek uitsluitend de tot huisvesting dienende goederen en de landeigendommen op het oog heeft gehad en dan nog voornamelijk deze laatste, met de bedoeling de landbouw te begunstigen, en langdurende huurrechten in de hand te werken. Deze zelfde beschouwing kan niet ingeroepen worden in het voordeel van het jachtrecht. Het contract waardoor zulk recht ontstaat is een overeenkomst *sui generis*, die in werkelijkheid niets met een huurovereenkomst van onroerende goederen gemeens heeft, behoudens de benaming die eraan gegeven wordt in de gebruikelijke rechtstaal: j a c h t p a c h t.

118. — Niet iedereen is het met deze rechtspraak eens. In Frankrijk met name spreekt zich het Hof van Cassatie in de andere zin uit (*Cass. fr.*, 10 jan. 1893, *Rec. Dall.*, 1893, 1, 161).

119. — Wat de Belgische rechtsleer betreft, dient de studie te worden vermeld van Ch. Magnette (*De l'effet de la vente des biens sur les baux de chasse*, *R. Dr. B.*, VIII, 1926-1930, blz. 19-31).

Deze auteur houdt voor dat de door het Hof van Cassatie gehuldigde thesis een onderscheid heeft ingevoerd terwijl de wet dit onderscheid niet maakt, en tevens dat de letter van de wet omzeild wordt, onder voorwendsel de geest ervan te willen eerbiedigen. Welnu, het doel van de opstellers van het Burgerlijk Wetboek zou niet geweest zijn de jachtpachten van het voordeel van de aangenomen uitzondering uit te sluiten, doch veeleer de kopers te beschermen tegen fictieve huurovereenkomsten. Voormelde auteur vrees ook dat de rechtspraak van het Hof van Cassatie zal aanleiding geven tot een onzekerheid t.o.v. de door regelmatige overeenkomsten gevestigde jachtrechten.

120. — Hoe dan ook, zolang de door Magnette verhoopde wijziging van de rechtspraak uitblijft, jaagt op andermans goed, de jachthuurder die na het verlijden van de verkoopovereenkomst en zulks wetend, blijft jagen op het verkochte goed, tenzij de verhuurder, bij beding ten behoeve van een derde (d.w.z. de huurder van het jachtrecht) overeenkomstig artikel 1121 B.W. in de verkoopakte een clause heeft doen inlassen, waarbij het eerbiedigen door de koper van de jachtovereenkomst wordt opgelegd (*Corr. Charleroi*, 7 maart 1925, *R. Dr. Pén.*, 1925, 599; — *Corr. Aarlen*, 15 dec. 1937, *Pas.*, 1938, III, 38).

121. — Doch zelfs in dit geval, is het nuttig dat de koper van het bestaan van de jachtovereenkomst duidelijk op de hoogte wordt gesteld. De rechtspraak beslist inderdaad over het algemeen, dat het inlassen van een algemeen gebruikelijk beding als b.v. « de aankoper zal alle huren eerbiedigen en de huurprijzen genieten », onvoldoende is om het beoogd resultaat te bereiken, met name het voortbestaan van het besproken jachtrecht (*Corr. Namen*, 7 dec. 1907, *Pas.*, 1909, III, 78).

Deze oplossing wordt bestreden, hoofdzakelijk in de veronderstelling dat er geen andere pacht of huur dan een jachtpacht het verkochte goed bezwaart (*Nov.*, Tw. *La Chasse*, nr 299). Zij is echter logisch en dringt zich op wanneer men aanvaardt, met het Belgisch Hof van Cassatie, dat de jachtverhuringen in art. 1743 B.W. buiten beschouwing werden gelaten.

Een reden te meer om dit te aanvaarden is dat het Burgerlijk Wetboek in art. 715 alle vraagstukken die de jacht aanbelangen, ook deze van burgerlijke aard, buiten bespreking heeft gesteld en dit heeft overgelaten aan een latere wetgever. Men legt dus op een juiste juridische wijze de overeenkomst uit, wanneer men er toe besluit dat de koper, bij het lezen van bedoeld algemeen beding, het bestaan van een jachtpacht niet moet veronderstellen.

122. — Wat is de toestand van de erfgenamen van de huurder van een jachtrecht die overlijdt vóór het verstrijken van de jachtpacht? Gaat het jachtrecht op hen over?

Van doorslaand belang is hier het inzicht van de partijen, en voornamelijk van de verpachter, bij het sluiten van de overeenkomst. Heeft de verhuurder al dan niet met het oog op de persoon van zijn medecontractant bedongen? Werd de overeenkomst *intuitu personae* gesloten? Zo ja, en dit is meestal het geval in dergelijke aangelegenheid, kunnen de erfgenamen geen recht doen gelden (Rb. Brussel, 10 maart 1928, *Pand. Pér.*, 1929, 51). Zoniet beschikken zij, gedurende de overeengekomen tijdsperiode, over het recht dat aan hun rechtsvoorganger werd toegekend. Het vraagstuk is dus van feitelijke aard, en de rechter oordeelt soeverein over het al of niet voortbestaan van de huurovereenkomst, na het overlijden van de titularis ervan (Cass., 1 mei 1893, *Pas.*, 1893, I, 210).

Aldus werd gevonnist dat een moeder die het jachtrecht over haar goederen aan een van haar zonen had afgestaan, niet heeft gewild dat, na het overlijden van deze zoon, het recht aan haar kleinkind zou ontzegd worden (Rb. Brussel, 10 mei 1897, *Pas.*, 1897, III, 345).

123. — Men neemt gewoonlijk aan dat de persoon van de huurder buiten beschouwing blijft bij de bij openbaar aanbod toegewezen jachtpachten.

124. — De erfgenaam die geen recht kan doen gelden op de voortzetting van de jachtovereenkomst jaagt bijgevolg op andermans grond, doch hier zal het element goede trouw of onoverwinbare dwaling, een belangrijke rol kunnen vervullen, gelet op het feitelijk en bijgevolg soms twijfelachtig karakter van de overdraagbaarheid van het jachtrecht.

De besproken rechtstoestand vertoont veel gelijkenis met degene die ontstaat wanneer de houder van het jachtrecht dit laatste verder verpacht of tot onderverhuring overgaat. Is dergelijke overdracht of onderverhuring tegenstelbaar aan de eigenaar?

Ongetwijfeld blijft zij zonder uitwerksel in al de gevallen waarin het contract *intuitu personae* werd aangegaan, bepaaldelijk indien het jachtrecht werd verleend wegens de goede verstandhouding tussen de partijen of als beloning voor bewezen diensten.

De persoon van de huurder moet geacht worden een rol te hebben gespeeld, wanneer in een jachtpacht de eigenaar zich het recht voorbehoudt het jachtbedrijf op het verhuurde goed uit te oefenen (Parijs, 21 maart 1928, *Gaz. Pal.*, 1 mei 1928). Doch er is meer: daar de verhuring van het jachtrecht een contract *sui generis* is en geen eigenlijk huurcontract, zijn de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek inzake huur van goederen ter zake niet toepasselijk, in het bijzonder art. 1717, waarin het recht wordt erkend het gehuurde goed in onderhuur te geven en zelfs de huur ervan aan een ander af te staan, behalve wanneer het anders bedongen werd (Braas, *La législation de la chasse*, nr 84).

Wie een jachtrecht overneemt, doet dus best zich omtrent de zienswijze van de eigenaar in te lichten, wil hij alle moeilijkheden vermijden.

125. — Bij vervolging op grond van artikel 4 mag de beklagde steeds het bewijs eisen dat het jachtrecht wel aan de klager toebehoort en dit op het ogenblik waarop het beweerd strafbaar feit gepleegd werd.

Er wordt aan deze eis voldaan door een huurakte over te leggen, die van vóór het ten laste gelegd wanbedrijf dagtekent. Het gebrek aan registratie of aan overschrijving van deze akte, kan echter niet ingeroepen worden door de beklagde die geen persoonlijke rechten opvoert ten overstaan van het aan de vervolgende partij verhuurd goed. Hij is inderdaad geen derde in de zin van artikel 1328 B.W. (Cass., 7 juni 1926, *Pas.*, 1927, I, 8; — Luik, 27 dec. 1882, *Pas.*, 1883, II, 366).

126. — Om dezelfde reden, mag de beklagde zich niet beroepen op gebreken in de vorm van een openbare jachtverpachting, zoals het gemis aan goedkeuring vanwege de hogere administratieve overheid, daar dusdanige geldigheidsvoorwaarden uitsluitend in het voordeel van de openbare besturen bepaald zijn en het gebrek geenszins het wezen zelf van de overeenkomst aantast (Luik, 27 nov. 1882, *Pas.*, 1883, II, 366).

127. — Meer in het algemeen, is de oplossing dezelfde ten aanzien van ieder gebrek van de jachtovereenkomst, waardoor zij voor vernietiging vatbaar zou zijn, en dit zelfs wanneer er tussen de partijen een geding zou hangende zijn betreffende de vernietiging van hun overeenkomst. Indien bedoelde overeenkomst op het ogenblik van het aangeklaagd feit nog gold, is zij de beklagde tegenstelbaar, wat er ook later moge mee gebeuren.

128. — In geval van opeenvolgende overdrachten van het jachtrecht, zal alles afhangen van de formaliteit van de registratie. Wie zijn huurceel het eerst laat registreren, wordt de enige houder van het jachtrecht over het besproken goed en is ertoe gerechtigd de andere te doen vervolgen wegens jacht op andermans goed. Zolang er geen registratie is, kan er geen delict worden begaan tussen de verschillende huurders van het jachtrecht.

129. — Hier werden alleen deze moeilijkheden aangehaald die zich het meest voordoen in verband met de toepassing van artikel 4 van de jachtwet. De interpretatie van de zogenaamde jachtpachten of jachtverhuringen kan echter tot allerhande rechtskwesties aanleiding geven (zie: *Tw. Huur - verhuur*), zo b.v. betreffende de territoriale uitgestrektheid en de duur van het jachtrecht.

130. — Behoudens afwijkend beding, eindigt de huur op de door partijen gestelde termijn, zonder opzegging. De regelen van het gemeen recht in zake landpacht zijn hier niet van kracht (Braas, *Législation de la chasse*, nr 81).

Wie dus na de door de overeenkomst gestelde datum voortgaat met jagen, doet dit op andermans grond.

131. — Soms worden bedingen ingelast met jachtverbod op bepaalde wildsoorten. Wanneer de jacht op deze dieren aan een ander voorbehouden is, wordt art. 4 overtreden. Dit is echter niet het geval wanneer er wel verbod is, doch geen voorbehoud ten voordele van een ander: dan wordt alleen de aangegane verbintenis geschonden en is er slechts aanleiding tot betaling van schade, eventueel tot verbreking der overeenkomst (zie verder, nrs 529 e.v.).

§ 3. — Toestemming van de eigenaar.

132. — Het misdrijf « jacht op andermans grond » bestaat slechts als er gejaagd wordt zonder de toestemming van de eigenaar of van zijn rechthebbenden. Volgens artikel 4 van de Nederlandse jachtwet moet de persoon « die jaagt op grond, waar een ander tot het genot van de jacht gerechtigd is, voorzien zijn van een schriftelijk bewijs

van de tot dat genot gerechtigde, tenzij hij zich bevindt in diens gezelschap ». In onze wetgeving wordt geen schriftelijke toestemming geëist. Het bestaan van een toestemming van de eigenaar van de grond of van zijn rechthebbenden mag door alle rechtsmiddelen bewezen worden, vermits men aanneemt dat het geen bewijs van een overeenkomst betreft, doch van een louter feit.

De klager kan als getuige onder eed gehoord worden omtrent het bestaan der beweerde toestemming, en, indien hij zich reeds burgerlijke partij stelde, kan zijn verklaring gehoord worden als inlichting, en zelfs als getuigenis onder eed, mits akkoord der partijen; van het opleggen van een gedingbeslissende eed kan er evenwel in de strafrechtspleging geen sprake zijn (Corr. Dendermonde, 3 maart 1884, *Pas.*, 1884, III, 259).

133. — Het bestaan van de toestemming mag ook door getuigen bewezen worden, en de overtuiging der rechtbank kan door feitelijke vermoedens gevormd worden.

Dit brengt mede dat ook de stilzwijgende toestemming van de eigenaar van de grond of van zijn rechthebbenden ter ontlasting zal mogen ingeroepen worden.

Het moet dan vaststaan dat men sinds geruime tijd en met medeweten van de eigenaar of diens rechthebbenden jaagt, zonder hieromtrent enige opmerking te hebben ontvangen (Luxemburg, 3 febr. 1912, *Pas.*, 1914, IV, 83). De Franse rechtspraak is ook in deze zin gevestigd (Douai, 24 maart 1897, *Rec. Dall.*, 1897, 2, 280; — Corr. Ruffec, 6 mei 1913, *Rec. Dall.*, 1913, 2, 144).

Doch uit het alleenstaande feit dat een eigenaar nalaat te jagen op zijn grond mag niet afgeleid worden dat hij stilzwijgend toestemming geeft aan zijn huurder; zelfs indien de afstand tussen de woning en het jachtgebied van de eigenaar zo groot is dat deze nog moeilijk zijn jachtrecht kan uitoefenen, dan zou dit nog niet mogen uitgelegd worden als een afstand ervan.

134. — De toestemming van de eigenaar houdt op bij zijn dood, tenzij de jager, omwille van zijn goede verhouding tot de erfgenamen, redelijk mag veronderstellen dat deze hem stilzwijgend verder de toestemming geven.

135. — De toestemming van de eigenaar kan alleen voor de jager persoonlijk gelden. Bij dezès overlijden zouden zijn erfgenamen er niet meer kunnen van genieten, tenzij zij met de eigenaar dezelfde vriendschapsbetrekkingen hebben als de overleden jager, zodat mag verondersteld worden dat de toelating hen behouden blijft.

Volgens Lescheving (*Nov.*, Tw. *La Chasse*, nr 248) zou dit alleen voor de rechtstreekse erfgenamen gelden; hierbij moet echter opgemerkt worden dat hier niet de hoedanigheid van de erfopvolger van belang is, maar wel de feitelijke verhouding tussen de partijen.

136. — De toestemming moet gegeven worden door wie daartoe overeenkomstig de gewone beginselen van het burgerlijk recht de bevoegd-

heid heeft: zo b.v. door de voogd uit naam van minderjarigen en van hen die onder curatele gesteld zijn.

137. — Geen der rechthebbenden in een onverdeeldheid van het eigendom of van een zakelijk recht op een onroerend goed, mag zijn onverdeeld jachtrecht overdragen (zie boven, nr 46).

Hij mag echter in dit geval wel een eenvoudige toelating tot jagen geven, vermits dit geen daad van beheer is. Ondanks de ongemakken, die hieruit voor de andere deelgenoten kunnen voortspruiten, kan de andere oplossing niet aanvaard worden, want zij zou tot gevolg hebben dat geen der deelgenoten zelfs nog maar tot een jachtpartij zou mogen uitnodigen (*anders: Braas, La législation de la chasse*, nr 88, voetnoot 3, blz. 94).

Doch er wordt aangenomen dat de toestemming waardeloos is, die zou gegeven zijn door iemand die alleen in onverdeeldheid is ten aanzien van het jachtrecht en niet ten aanzien van het goed. Wanneer verscheidene personen vrijwillig een onverdeeldheid stichten, hebben zij immers vooral de hoedanigheid van ieder vennoot op het oog, en het is aannemelijk dat geen vreemde indringing wordt geduld: *in re pari melior est conditio prohibentis* (*Nov., Tw. La Chasse*, nr 256).

138. — De toelating tot jagen is niet overdraagbaar (Dijon, 15 jan. 1873, *Rec. Dall.*, 1874, 2, 92). De jachtrechten mogen slechts bij uitzondering aan derden afgestaan worden. *A fortiori* is het verboden een eenvoudige toelating om te jagen op andermans grond, welke slechts *intuitu personae* gegeven werd, over te dragen aan een derde. Wie dus op andermans grond jaagt in gezelschap van de jager, die slechts een eenvoudige toelating van de eigenaar geniet, begaat zeker een inbreuk op artikel 4, zo hij op de hoogte is van deze toestand.

139. — Een toestemming tot jagen kan steeds ingetrokken worden, echter niet gedurende een jachtpartij.

140. — Ook bij jacht op andermans grond beroept de overtreders zich dikwijls op zijn goede trouw, in verband met de toestemming van de eigenaar, b.v. wanneer de gronden verkocht of verpacht werden, of ook nopens de juiste uitgestrektheid van de goederen waarop de toelating slaat. In werkelijkheid rijst de vraag of de dwaling of de onwetendheid van de jager een onoverwinnelijk karakter heeft, d.w.z. of hij vooraf alle nuttige maatregelen heeft getroffen die een goed jager normaal neemt om in orde te zijn met de wet (*vgl. boven*, nr 124). De feitenrechter oordeelt daarover soeverein (*Cass.*, 8 sept. 1882, *Pas.*, 1882, I, 337; — *Brussel*, 29 jan. 1908, *R. Dr. Pén.*, 1908, 313).

141. — Zo bestaat er tegenstrijdige rechtspraak over het geval waarin een jager die steeds toelating bezat van de eigenaar, niet heeft geweten dat de gronden later verhuurd werden (*vgl. Brussel*, 23 nov. 1867, *Pas.*, 1868, II, 299; — *Luik*, 10 nov. 1853, *Claes et Bonjean*, 1853, 2, 638). Hetzelfde probleem kan rijzen bij verkoop van het goed en de jager er geen kennis van heeft.

142. — Wie de grens van het jachtgebied, waarop de hem verleende

toestemming slaat, overschrijdt, zal moeten bewijzen dat hij alle redelijke voorzorgen genomen heeft om niemands rechten te schenden, hetzij hij zich in de mate van het mogelijke heeft ingelicht, hetzij hij zich gewoon naar de richtlijnen van bevoegde personen heeft gedragen (Corr. Luik, 29 febr. 1936, *R. Dr. Pén.*, 1936, 548).

De rechtspraak, voorgelicht door de besprekingen die in de Senaat werden gevoerd, toonde zich nogal breed van opvatting. Aldus werd de onoverwinnelijke dwaling aangenomen van de jager die zich doet vergezellen door een jachttopziener om zich de plaatsen te laten aanwijzen waar hij het recht heeft te jagen (Gent, 7 dec. 1870, *Belg. Jud.*, 1870, 1598); van de jager die een post inneemt die hem door een voornaam persoon van de streek was aangewezen (Luik, 3 april 1856, *Pas.*, 1856, II, 362; — Corr. Arlon, 10 april 1967, *J. Liège*, 1967-68, 154); van de genodigde die zijn gastheer te goeder trouw volgt (Corr. Brussel, 11 okt. 1882, *Pas.*, 1883, III, 26); van de jager die een fret plaatst in een konijnenhol dat zich onder het goed van een ander uitstrekt, wanneer niets deze bijzondere gesteltenis van de bodem veraadert (Brussel, 16 maart 1897, *J.T.*, 1897, 385).

143. — Moeilijkheden kunnen ook oprijzen, niet alleen over de toelating die de jager meent te bezitten, maar ook door een betwisting nopens de rechten zelf van diegene die de toestemming verleende.

Zo werd een jager vrijgesproken die de toelating had verkregen van een persoon die hij eigenaar waande, doch die naderhand slechts onverdeelde rechten in het jachtrecht bleek te bezitten (Corr. Charleroi, 18 dec. 1897, *Pas.*, 1898, III, 94).

Men kan moeilijk van een jager eisen dat hij grondig de titel zou onderzoeken van de persoon die hem toelating tot jagen verleent (*vgl.*: Corr. Charleroi, 20 jan. 1864, hervormd door Brussel, 13 febr. 1864, *Belg. Jud.*, 1864, 269). De goede trouw werd niet aanvaard toen de ongeldigheid van de verkregen toelating moest blijken uit de clausule van een openbare verpachting (Luik, 5 juni 1861, *Pas.*, 1862, II, 69).

144. — Een dergelijke oplossing dient ook goedgekeurd te worden wanneer:

— gejaagd werd met enkel de toestemming van de pachter van het onroerend goed (Corr. Oudenaarde, 13 febr. 1913, *R. Dr. Pén.*, 1913, 385);

— gejaagd werd met enkel de toestemming van de burgemeester, op goederen die aan de gemeente toebehoren (Luik, 27 april 1852, *Pas.*, 1852, II, 144);

— de jager die, wetende dat de persoon die hem de toestemming verleende, overleden is, toch voortdoet zonder zich van de inzichten der erfgenamen te vergewissen (*anders*: Brussel, 25 nov. 1876, *Belg. Jud.*, 1877, 62).

Hierboven werd er reeds op gewezen dat de jager slechts uitzonderlijk mag voortgaan met jagen, wanneer hij uit zijn persoonlijke vriendschapsbetrekkingen met de erfgenamen, die hem geen verbod opleggen, redelijk hun stilzwijgende toestemming zou mogen afleiden.

145. — In elk geval moet de jager, wanneer hem enig verbod tot jagen betekend wordt, zijn jacht staken. Indien hij steunt op zijn vermeend recht, dan moet hij zelf het risico dragen de strafrechter in zijn nadeel toepassing te horen maken van artikel 4 van de jachtwet. Artikel 16 van de wet van 17 april 1878, zijnde de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, geeft immers de strafrechter opdracht, wanneer het misdrijf verband houdt met de uitvoering van een overeenkomst waarvan het bestaan ontkend wordt of waarvan de uitlegging betwist wordt, over het bestaan of over de uitvoering der overeenkomst te beslissen naar de regelen van het burger-

lijk recht om dan gebeurlijk de strafwet toe te passen, wanneer van deze interpretatie het bestaan van het misdrijf afhangt (Corr. Luik, 23 dec. 1885, *Pas.*, 1886, III, 214).

AFDELING III. — *Spoorwegen en aanhorigheden.*

146. — Het is verboden, op straffe van 50 fr. geldboete, te jagen op de spoorwegen en hun aanhorigheden (art. 3, eerste lid).

Deze verbodsbepaling beoogt de veiligheid van de reizigers en van het personeel der spoorwegen. Zij werd ingevoerd door de wet van 28 februari 1882 en pas ontworpen tijdens de parlementaire besprekingen.

Tot de aanhorigheden der spoorwegen moeten gerekend worden: de stations, de werkplaatsen en de hoven afhangende van de stations (*Pasin.*, 1882, blz. 58).

147. — Op straffe van dezelfde geldboete is het aan ieder ander dan de aangelande eigenaar of zijn rechthebbende verboden te jagen op de spoorwegbermen.

De aangelande eigenaar mag op de spoorwegbermen van dit recht echter alleen gebruik maken om met buidels en fretten op konijnen te jagen (art. 3, tweede en derde lid).

Dit recht wordt toegekend aan de aangelande eigenaar of aan zijn rechthebbenden. Zijn jachtwachters kunnen er derhalve de jachtovertredingen vaststellen en de vervolgingen tegen de schuldigen kunnen alleen op hun klacht gebeuren (Cass., 22 febr. 1960, *Pas.*, 1960, I, 728). Zij dragen ook de hieruit voortvloeiende verplichting gebeurlijke wildschade te vergoeden (Braas, *a.w.*, nr 64). Het geldt slechts voor de jacht op de spoorwegbermen en niet over de spoorweg zelf, de stations of de werkplaatsen en aangrenzende hoven. Er mag niet gejaagd worden met het geweer om de veiligheid der reizigers niet in gevaar te brengen (Cass., 24 juli 1899, *Pas.*, 1899, I, 349).

148. — Op verboden terrein jaagt derhalve, niet alleen hij die jaagt op de spoorwegbermen, zonder naast deze bermen een jachtgoed te bezitten, maar ook de aangelande eigenaar of zijn rechthebbende die gebruik maakt van zijn door artikel 3 bepaald jachtrecht, doch zonder de voorwaarden ervan in acht te nemen.

149. — Om te jagen over de spoorwegbermen is er geen toestemming nodig van de eigenaar van de spoorweg en er moet geen vergoeding voor betaald worden, vermits een wet dit recht toekent.

Het schijnt van weinig belang te onderzoeken of ten opzichte van de aangelande eigenaar, optredende binnen de perken van het hem toegekende recht, art. 1 van het K.B. van 25 aug. 1937 (bedoeld K.B. van 25 aug. 1937 werd vervangen bij dit van 18 okt. 1957, dat op zijn beurt opgeheven werd bij K.B. van 31 dec. 1965. Zie thans art. 30 van laatstgenoemd K.B.) betreffende het verkeer op de spoorweg en dezes aanhorigheden kan ingeroepen worden, dat aan het publiek de toegang tot de spoorweg en de aanhorigheden ervan verbiedt, tenzij met toelating van het exploiterend bestuur (zie Schuind, *a.w.*, I, blz. 408). In ieder geval zou dit laatste de toelating niet kunnen weigeren.

150. — Indien het jachtgoed van de eigenaar langs beide zijden van de sporen zou gelegen zijn, dan zou hij het wild dat van de ene kant naar de andere vlucht niet mogen achtervolgen, over de spoorweg, vermits

daarop alle jacht, dus ook het achtervolgen van wild, verboden is, zowel voor het welzijn van de reizigers als van de jager zelf (*Pasin.*, 1882, blz. 56-59).

151. — De jacht over de sporen van de buurtspoorwegen valt onder de toepassing van artikel 3, indien de sporen deel uitmaken van de rijbaan (jacht op de openbare weg). Artikel 4, dat de jacht op andermans grond beteugelt, is van toepassing indien de sporen op een verhoogde en afzonderlijke strook grond zijn aangelegd (*Nov.*, Tw. *La Chasse*, nr 182). (Over de invloed van het doorsnijden van een jachtterrein door een spoorweg met betrekking tot de minimumoppervlakte, zie boven nr 94E.)

AFDELING IV. — *Openbare wegen.*

152. — Artikel 3 van de jachtwet, tweede lid, verbiedt, steeds op straffe van een geldboete van 50 fr., aan ieder ander persoon dan de aangelande eigenaar of zijn rechthebbende te jagen op de openbare wegen.

Hiermede wordt een einde gemaakt aan een eertijds heersende wantoestand, die iedereen vrij liet te jagen op de openbare wegen, ten nadele van de naastbij gelegen eigenaars.

Door openbare weg dient verstaan te worden, niet alleen de eigenlijke baan, maar ook de ernaast gelegen grachten, de kanten, de bermen, de toegangshellingen, zelfs de bomen, die de weg afzetten, begrenzen en behouden.

Voor de kanten is het dan nochtans vereist dat hun glooiing noodzakelijk weze voor de aanleg of het behoud van de weg (*Corr. Nijvel*, 30 maart 1954, *R. P. Not.*, 1956, blz. 216; *Pas.*, 1956, III, 13).

153. — Ondanks zekere uitlatingen tijdens de bespreking van de jachtwet in de wetgevende Kamers, gesteund op het advies van de toenmalige minister die de jachtreglementering onder zijn bevoegdheid had, beslist een op dit ogenblik stevig gevestigde rechtspraak dat het jachtrecht over de publieke wegen ondeelbaar is, hetgeen betekent dat, wanneer de goederen die aan beide zijden de openbare weg begrenzen, niet aan dezelfde eigenaar of rechthebbende toebehoren, ieder van hen het jachtrecht bezit over de ganse breedte van die weg, waardoor dus tussen hen een vorm van onverdeeldheid tot stand wordt gebracht (*Corr. Verviers*, 6 febr. 1902, *Pas.*, 1902, III, 146; — *Corr. Verviers*, 8 nov. 1906, *Pas.*, 1907, III, 143; — *Luik*, 23 jan. 1892, *Pas.*, 1892, II, 228).

Deze rechtspraak dient goedgekeurd te worden. In rechte is ze onaanvechtbaar, vermits de tekst van de wet de andere zienswijze niet vermeldt. In de praktijk schakelt ze onoverkomelijke verwickelingen uit, niet alleen tussen de betrokken jagers onderling, maar tevens ten overstaan van de bevoegdheid tot verbaliseren van de private jachtopzieners jegens derden, die zelf in overtreding zouden komen te staan met de besproken wetsbepaling. (Over de invloed van het doorsnijden van een jachtterrein door een openbare weg of door een autoweg met betrekking tot de minimumoppervlakte, zie boven nr 94E.)

AFDELING V. — *Bijzondere domeinen.*

154. — De jacht in de staatsdomeinen is alleen geoorloofd ingevolge een openbare aanbesteding (art. 13 van de jachtwet).

155. — Hier is dus geen spraak van louter vergunningen. De toestemming van de eigenaar kan zich slechts onder de vorm en de voorwaarden van een openbare aanbesteding veropenbaren.

Het zijn de rechtbanken en niet de administratieve overheden die er over beslissen of een terrein al dan niet deel uitmaakt van het staatsdomein (*Nov., Tw. La Chasse*, nr 173).

156. — Het staatsdomein is samengesteld uit het publiek en het privaat domein, de kanalen en bevaarbare rivieren, de boorden van de zee, de autowegen en zo meer.

De regeling betreffende de openbare wegen werd in de voorgaande afdeling behandeld.

De jacht op de bevaarbare waterlopen, eigendom van de Staat, valt onder toepassing van het besproken artikel 13. Zij is geenszins toegekend aan de aangelande eigenaars. In de praktijk zal echter de openbare aanbesteding van het jachtrecht voor hen het meeste belang bieden, vermits de anderen, ofwel al te zeer beperkt worden in optreden, ofwel zich blootstellen aan jacht op andermans grond. De toestemming van de eigenaar van de oever is immers noodzakelijk om aldaar enige jachtactiviteit uit te oefenen, zo b.v. om de oever al jagend te betreden of om er boven wild te schieten ook al werd het vooraf boven de rivier zelf opgejaagd.

157. — Bijzondere wetten regelen de wijze waarop jachtrechten gevestigd worden over de goederen van de gemeenten (art. 81 van de gemeentewet van 30 maart 1836), van de Commissie van openbare onderstand (art. 52 van de wet van 10 maart 1925) en van de kerkfabrieken (art. 60 van het keizerlijk dekreet van 30 dec. 1809).

158. — Na de jacht verboden te hebben op de domeinen van de Staat, tenzij krachtens een openbare aanbesteding, gaat artikel 13 verder als volgt: «de jacht in het Zoniënbos, in de bossen van Saint-Hubert en in het Hertogenwoud, alsook in de staatseigendommen grenzende aan het « domaine d'Ardenne », is evenwel voorbehouden aan de Kroon.»

159. — Het verkeer en *a fortiori* de jacht op de militaire gebieden is verboden door de wet van 8-10 juli 1791, het decreet van 24 december 1811 en het koninklijk besluit van 6 december 1897. Artikel 13 van de jachtwet is er op toepasselijk (Luik, 24 mei 1960, *J. Liège*, 1960-61, 2).

HOOFDSTUK III

Jacht zonder jachtverlof

160. — Art. 715 van het burgerlijk wetboek heeft aan de wetgever de taak overgelaten door bijzondere wetten het recht om te jagen te regelen, door politie-maatregelen van openbare orde en rust.

De jachtwet van 1882, zoals de vroegere wetgevingen, vervult bijzonder deze opdracht daar zij de vaststelling beoogt van de voorwaarden waarin vuurwapens mogen gedragen worden. Dergelijke voorschriften zijn van het grootste belang voor de veiligheid van de burgers. Er moet vermeden worden dat gevaarlijke, weinig ernstige of wegens hun leeftijd of geestestoestand onbekwame personen vuurwapens zouden mogen hanteren.

Artikel 14, eerste lid, bepaalt dan ook dat al wie jagend wordt aange-troffen en geen j a c h t v e r l o f kan overleggen, gestraft wordt met 100 fr. geldboete.

Er dient dus te worden nagegaan in welke omstandigheden er inbreuk op dit voorschrift is; vervolgens op welke wijze, in welke vorm en voorwaarden het jachtverlof afgeleverd wordt, zorg die overgelaten werd (art. 14, vierde lid) aan de uitvoerende macht, en thans haar uitdrukking vindt in het koninklijk besluit van 1 maart 1956 (gew. K.B. 6 nov. 1956) betreffende de afgifte van j a c h t v e r l o v e n en j a c h t - v e r g u n n i n g e n . Tenslotte dient vermeld te worden dat aan het vraagstuk een fiscaal aspect verbonden is.

AFDELING I. — *De eigenlijke overtreding.*

161. — De toelating om jachtwapens te dragen wordt verleend door het j a c h t v e r l o f (in het Frans: *permis de port d'armes de chasse*) waarvan het koninklijk besluit van 1 maart 1956 de afgifte regelt. Dit besluit voorziet tevens in een j a c h t v e r g u n n i n g , een speciale toelating voor de in de vreemde wonende genodigden van de titularis van een jachtverlof.

Met het woord j a c h t w a p e n s , overgenomen van het decreet van 4 mei 1812, heeft de wetgever alleen de bij de jagers in zwang zijnde v u u r w a p e n s op het oog gehad (Corr. Dinant, 27 okt. 1884, *Par.*, 1885, III, 174; — zie ook Tw. *Wapens*, nr 57).

Er is dus ook geen jachtverlof nodig voor wie met andere middelen jaagt, bij voorbeeld met een stok of met buidels en fretten.

Het wapen moet echter niet noodzakelijk gebezigd worden. Het is voldoende dat de persoon die het draagt een jachtdaad pleegt of in jachthou-ding wordt aangetroffen: zo bijvoorbeeld de jagers die, in het bezit van vuurwapens, een veld doorzoeken bij middel van de lichtstralen uitgaande van een aan hun wagen gehechte lantaarn (Cass., 6 dec. 1954, *Par.*,

1955, I, 323). Evenmin is vereist dat de beklaagde op heterdaad wordt betrappt terwijl hij een jachtdaad pleegde. Het misdrijf mag immers door andere bewijsmiddelen dan door ontdekking op heterdaad bewezen worden (Cass., 22 juni 1971, *Arr. Cass.*, 1971, 1070; *Pas.*, 1971, I, 1017).

Het weze hier terloops opgemerkt dat naar luid van art. 4 van het K.B. van 15 juli 1963 de jager ook in het bezit moet zijn van het getuigschrift nopens de bij dit besluit ingevoerde verplichte aansprakelijkheidsverzekering.

De verplichting, bij het jagen met jachtvuurwapens een jachtverlof te kunnen overleggen, is algemeen en wordt geenszins beperkt tot de tijdstippen op dewelke de jacht op alle of op zekere wildsoorten open verklaard is (Gent, 10 juli 1956, *R.W.*, 1956-57, 1799).

162. — Artikel 14 schrijft voor dat de jager zijn verlofbrief moet kunnen overleggen. Daarbij wordt nochtans niet vereist (in strijd met wat in het zoëven aangehaalde K.B. van 15 juli 1963 vereist is) dat hij het jachtverlof zou op zich dragen. Hij voldoet aan de wet vanaf het ogenblik dat de bevoegde overheid zijn aanvraag heeft goedgekeurd en het jachtverlof heeft ondertekend (Corr. Marche-en-Famenne, 8 dec. 1937, *Pas.*, 1938, III, 75).

Noch de verzending van de aanvraag, noch de betaling van de verschuldigde prijs volstaan om de jager in regel te stellen met de wet (Cass., 21 maart 1864, *Pas.*, 1864, I, 131).

Het is nodig dat op het ogenblik van de jachtdaad, de verlofbrief door de arrondissementscommissaris ondertekend is, en door dit feit zelf, afgegeven. Hij moet niet werkelijk aan de aanvrager overhandigd zijn.

De jager moet er zich van vergewissen, alvorens op jacht te gaan, of het jachtverlof wel degelijk reeds afgegeven werd. Hij mag zich niet steunen op vermoedens (Luik, 20 febr. 1899, *Pand. Pér.*, 1899, nr 1086) en zal dus zelden zijn goede trouw, of in ieder geval zijn onoverwinnbare dwaling kunnen inroepen. Het is dus moeilijk te aanvaarden dat de jager vrij zou uitgaan, omdat hij de mondelinge verzekering had gekregen dat het jachtverlof te gepasten tijde zou verleend worden (*vgl.* Luxemburg, 2 jan. 1904, *Pas.*, 1907, IV, 165).

Het innen van de prijs van het jachtverlof is in dit verband ook zonder belang; wel wordt in de praktijk de betaling geeïst vóór de afgifte, maar zo deze laatste toch moest geschied zijn, behoudt ze al haar waarde.

163. — Wanneer het jachtverlof ingetrokken wordt mag de belanghebbende niet meer jagen vanaf het ogenblik dat de beslissing hem ter kennis wordt gebracht (zie verder, nr 177).

164. — De verlofbrieven zijn slechts geldig voor één jaar te rekenen van 1 juli (Art. 14, derde lid *in fine* van de jachtwet).

De formules van jachtverloven worden voor een periode van vijf jaar opgemaakt. Na het verstrijken van ieder geldigheidsjaar kan het jachtverlof voor een nieuwe periode van één jaar worden geldig gemaakt met inachtneming van de regelen inzake afgifte van een nieuw verlof (art. 1, derde lid, van het K.B. van 1 maart 1956, zoals toegevoegd bij art. 1, K.B. 6 nov. 1956; — zie in dit verband: Corr. Leuven, 18 sept. 1968, *J.T.*, 1969, 87).

165. — Zij zijn persoonlijk (art. 14, derde lid); onder geen voorwendsel mag men dus een anders jachtverlof bezigen.

166. — Het is de jager met het geweer zelf die een jachtverlof moet bezitten, doch niet diegenen die hem vergezellen (verslaggever de Macar, *Pasin.*, 1882, blz. 76; — Cass., 3 nov. 1969, *Pas.*, 1970, I, 196).

De ongewapende opjagers plegen dus geen inbreuk op artikel 14 (Cass., 15 mei 1901, *Pas.*, 1901, I, 247; — *anders*, doch ten onrechte, Luik, 30 jan. 1899, *J. Liège*, 1899, 138 en Luik, 22 maart 1900, *Pas.*, 1900, II, 161). Hetzelfde geldt voor een helper die de weitas en het geweer draagt, zelfs al is in zijn taak begrepen het laden en het gereed houden van het wapen en bekomt hij een aandeel in de opbrengst.

Het persoonlijk kenmerk van het jachtverlof geeft aan de besproken overtreding een zelfde karakter: ze kan maar gepleegd worden door degene die een geweer hanteert in de omstandigheden die de wet verbiedt. De beginselen van de deelneming schijnen dus in dit verband niet toepasselijk te zijn, zelfs al weet de opjager of de helper dat de jager geen verlof bezit (zie ook Cass., 15 mei 1900, *Pas.*, I, 247).

167. — Volledigheidshalve dient het tweede lid van artikel 14 te worden vermeld: « Met dezelfde straf wordt gestraft, hij die met een h a z e w i n d jaagt, zonder voorzien te zijn van een bijzonder jachtverlof, waarvan de prijs gelijk is aan die van het gewone jachtverlof ».

Sinds 1914 werden dergelijke verloven niet meer uitgereikt, daar de jaarlijkse ministeriële besluiten (zie boven, nr 70) geen gewag meer maken van de opening van de jacht met de hazewind, zodat deze in feite verboden is.

In het beginsel is iedereen door het voorschrift van artikel 14 gebonden, behoudens de diplomatieke agenten die op dit gebied vrijdom genieten. De *p r i v a t e j a c h t o p z i e n e r* is er door gebonden: al heeft hij het recht gewapend te zijn, hij mag nochtans slechts *j a g e n*, mits een jachtverlof te kunnen voorleggen (Cass., 7 april 1913, *Pas.*, 1913, I, 179).

168. — Er is een belangrijke *u i t z o n d e r i n g* in het tweede lid van artikel 6 van de jachtwet: zoals het de eigenaar of de bezitter *t e a l l e n t i j d e* toegelaten is te jagen of doen jagen over zijn bezittingen die grenzen aan zijn woning en omringd zijn met een doorlopende afsluiting, mag hij dit ook doen *z o n d e r j a c h t v e r l o f* (zie boven, nr 75).

Hetzelfde geldt voor het terugdrijven of doden van wilde dieren die aan hun eigendommen schade toebrengen, door de *e i g e n a a r* of de *p a c h t e r* (art. 6, eerste lid).

Eveneens voor de verdelging van everzwijnen door de grondgebruikers, de personen aan wie ze daartoe opdracht geven en de beëdigde wachters van de grondgebruiker (zie verder, nr 318; — art. 6 *b i s*, eerste lid, van de jachtwet).

Geen verlof is nodig wanneer de Minister van Landbouw zoals bepaald door artikel 7 *t e r*, de verdelging van konijnen, houtduiven of everzwijnen toelaat, wanneer dit geboden wordt door overvloed van deze dieren. Een dergelijke machtiging wordt geregeld gegeven door de jaarlijkse ministeriële besluiten ten voordele van de *b e ë d i g d e w a c h t e r s d e r h o u d e r s*

van het jachtrecht, zonder een jachtverlof te bezitten, het konijn mogen verdelen met het geweer, zelfs bij loerjacht 's avonds en 's morgens, op gans de uitgestrektheid van de eigendommen met welker bewaking zij belast zijn (zie b.v. art. 4, tweede lid, van het M.B. van 14 juli 1972; — zie ook E.V., *Garde-chasse non assermenté*, J.T., 1955, 123).

AFDELING II. — *Afgifte van het jachtverlof.*

169. — Deze stof is thans geregeld, bij toepassing van artikel 14, vierde lid, van de jachtwet en artikel 2 van de wet van 30 juli 1922, door het koninklijk besluit van 1 maart 1956 gewijzigd bij K.B. van 6 november 1956 (art. 1) en bij K.B. van 23 oktober 1970 (art. 5, 6 en 10), betreffende de afgifte van de jachtverloven, jachtvergunningen en verloven van vogelvangst waarvan de hoofdzakelijke beschikkingen hierna worden aangehaald, terwijl insgelijks het K.B. van 15 juli 1963 in aanmerking dient genomen te worden (zie verder, nr 178 A).

§ 1. — K.B. van 1 maart 1956.

170. — Het jachtverlof wordt afgegeven door de commissaris van het arrondissement waarin de verblijfplaats van de belanghebbende gelegen is.

Ingeval de belanghebbende in het buitenland verblijf houdt, wordt het verlof afgegeven door de commissaris van het arrondissement Brussel of, zo hij verblijf houdt in een aan België grenzende gemeente, door de commissaris van het naastbijgelegen arrondissement (art. 2).

De aanvraag moet vergezeld zijn van zekere bescheiden, o.a. getuigschrift van goed zedelijk gedrag, foto (art. 3 en 4).

171. — Art. 5. — Een verlof kunnen niet bekomen:

1° de brigadechefs en technische beambten van Waters en Bossen; de brigadiersveldwachters; de veldwachters; de door de gemeenten bezoldigde bos- en visserijwachters;

Nochtans levert de arrondissementscommissaris het verlof af aan die personen, indien zij schriftelijk de verbintenis aangaan er geen gebruik van te zullen maken in hun ambtsgebied. Die verbintenis wordt vermeld op het verlof, met nauwkeurige aanduiding van het ambtsgebied van belanghebbende.

2° de personen die ontzet of vervallen verklaard zijn van het recht om wapens te dragen;

3° de behoeftigen die steun ontvangen van de openbare besturen.

172. — Art. 6. — De arrondissementscommissaris moet het verlof weigeren:

1° aan de personen die veroordeeld zijn geweest:

— wegens een jachtmisdrijf gepleegd door middel van verboden wapens, of in bende, of bij nacht;

— wegens enig misdrijf vergezeld van daden van geweld of wederspanningheid;

2° aan de personen die wegens enig ander jachtmisdrijf sedert min dan twaalf maanden zijn veroordeeld.

Ingeval de veroordeelde op het tijdstip der uitspraak van het vonnis houder was van een verlof, moet een nieuw verlof geweigerd worden voor het jaar dat ingaat op 1 juli volgend op de datum van de veroordeling;

3° aan wie zich niet heeft gekwetend van de strafrechtelijke verplichtingen volgend uit een veroordeling wegens jachtmisdrijf;

4° onverminderd het bepaalde in artikel 5, 2°, aan wie geheel of ten dele

vervallen verklaard is van de rechten opgesomd in artikel 123 *sexies* van het Strafwetboek;

5° aan de personen bedoeld in art. 5, 1°, wanneer uit een administratief of een gerechtelijk onderzoek blijkt dat zij de door hen aangegane verbintenis niet hebben nageleefd.

173. — Art. 7. — De arrondissementscommissaris kan het verlof weigeren:

1° aan minderjarigen die geen volle 16 jaar oud zijn;

2° aan minderjarigen, van 16 tot 21 jaar, tenzij het verlof door hun vader of voogd voor hen is aangevraagd;

3° aan de onzette personen;

4° aan de personen die ingevolge een veroordeling ontzet zijn van een der rechten opgesomd in art. 31, 1° tot 5°, van het Strafwetboek;

5° aan de personen die veroordeeld zijn geweest wegens landloperij, bedelarij, diefstal, oplichting of misbruik van vertrouwen;

6° aan de personen wier slecht gedrag, geestestoestand of vorig gedrag laat veronderstellen dat zij een slecht gebruik van hun wapens zullen maken.

174. — Artikel 8. — Tegen de beslissing waarbij de arrondissementscommissaris het verlof weigert, staat beroep open.

Zo het verlof geweigerd wordt op grond van art. 7, wordt het beroep ingesteld bij de gouverneur der provincie. Na de arrondissementscommissaris en de procureur des konings te hebben geraadpleegd kan de gouverneur de afgifte van het verlof bevelen. Indien de gouverneur acht deze afgifte niet te kunnen bevelen, zal hij de bundel voor beslissing aan de minister van landbouw overmaken.

Zo het verlof geweigerd wordt op grond van art. 6, wordt het beroep ingesteld bij de minister van landbouw. De minister is niet gebonden door het bij gezegd artikel bepaalde.

175. — De toepassing van art. 6 eist dat de arrondissementscommissaris zou worden ingelicht over de veroordelingen uitgesproken wegens jachtmisdriven; daarom voorziet art. 9 van het K.B. van 1 maart 1956 dat de hoofden van de parketten maandelijks aan de arrondissementscommissarissen de nodige aanduidingen geven betreffende de veroordelingen wegens jachtmisdrif die uitgesproken zijn ten laste van in hun arrondissement verblijf houdende personen.

176. — De intrekking van het verlof wordt geregeld door art. 10:

• Wanneer een verlof ten gevolge van bedrieglijke handelingen is afgegeven aan iemand, die er geen recht op heeft, of wanneer de houder van een verlof gedurende de loop van het jaar wegens erge feiten veroordeeld is, kan de arrondissementscommissaris het jachtverlof bij een met redenen omklede beslissing intrekken.

Wanneer uit een administratief of een gerechtelijk onderzoek blijkt dat een persoon vermeld in art. 5, 1°, de aangegane verbintenis niet heeft nageleefd, trekt de arrondissementscommissaris het verlof in en geeft hiervan bericht aan de minister van landbouw.

De beslissingen waarbij een jachtverlof wordt ingetrokken worden door de arrondissementscommissaris medegedeeld aan het gemeentebestuur der plaats waar de belanghebbende verblijf houdt, dat er deze kennis van geeft. Het verlof moet binnen achtenveertig uren na de kennisgeving teruggegeven worden aan de arrondissementscommissaris.

Een afschrift van de beslissing tot intrekking wordt aan de gouverneur der provincie en aan de bevelhebber der plaatselijke rijkswacht toegestuurd.

Tegen de beslissing van de arrondissementscommissaris staat beroep open bij de gouverneur die, de arrondissementscommissaris gehoord, de teruggave van het verlof kan bevelen. »

177. — Luidens een arrest van het hof van beroep te Gent van 2 maart 1904 (*Par.*, 1904, II, 256) moet de betekening niet geschieden overeenkom-

stig de voorschriften geldende in burgerlijke aangelegenheden. Evenmin dient er een afschrift van de beslissing overhandigd te worden.

Het is voldoende dat de belanghebbende kennis genomen heeft van de beslissing. Van dat ogenblik af is het hem verboden te jagen.

Zoals reeds gezegd werd bestaat er mogelijkheid tot verhaal bij de hogere overheid, maar desondanks blijft het jachtverbod gelden. Met andere woorden, het verhaal schorst de uitwerking niet van de intrekking.

Een arrest van het Hof van Cassatie (15 juli 1912, *Pas.*, 1912, I, 313) somt de verschillende redenen op, die pleiten ten voordele van het niet-opschortend karakter van het verhaal:

- a) de afwezigheid in de wetgeving van een beschikking in tegenovergestelde zin;
- b) de omstandigheid dat de beslissing van intrekking onmiddellijk aan de Rijks-wachtbevelhebber wordt gestuurd, terwijl hem geen bericht wordt gegeven van het ingediend verhaal;
- c) het feit dat de besproken aangelegenheid de openbare orde en rust aanbelangt. Het is bijgevolg niet aanvaardbaar dat de betrokkene de bedoelde orde stoort en de tegen hem getroffen maatregel ongedaan maakt, gelet voornamelijk daarop dat geen termijn voor het indienen van het verhaal is gesteld.

178. — De artikelen 11 tot en met 14 van het K.B. van 1 maart 1956 handelen over de *jachtvergunningen*, d.w.z. de toelatingen om te jagen die door een titularis van een jachtverlof kunnen aangevraagd worden voor zijn niet in het Koninkrijk wonende genodigden.

§ 2. — K.B. van 15 juli 1963.

178A. — Het K.B. tot instelling van de verplichte aansprakelijkheidsverzekering voor het bekomen van een jachtverlof of van een jachtvergunning, stemt op de dubbele overweging enerzijds, dat ongevallen bij de jacht talrijk zijn en soms ernstige gevolgen hebben, en anderzijds, dat de verantwoordelijken niet altijd in staat zijn de schade te herstellen.

Het stelt in hoofdzaak het beginsel dat niemand een jachtverlof of een jachtvergunning kan bekomen of dergelijk verlof opnieuw geldig kan doen maken, zonder titularis te zijn van een verzekering die beantwoordt aan de in dit besluit gestelde minimumvoorwaarden.

178B. — Het besluit bepaalt ook verder de voorwaarden waaraan de verzekering in ieder geval moet beantwoorden.

De verzekering moet de burgerlijke aansprakelijkheid van de jager dekken inzake ongevallen die lichamelijke en materiële schade aan derden veroorzaken en het gevolg zijn van het dragen en gebruiken van wapens tijdens de jacht of tijdens een klopjacht, evenals van het vervoer van deze wapens van en naar de plaatsen waar de jacht of de klopjacht plaats grijpt.

De geldigheidsduur an deze verzekering moet ten minste overeenkomen met deze van het verlof of van de vergunning (art. 1, tweede en derde lid).

De verzekering dient te worden gesloten bij een in België gevestigde verzekeraar.

De in het buitenland wonende personen zijn nochtans ontslagen van deze verplichting zo zij een verzekering gesloten hebben bij een verzekeraar die in België een gevolmachtigde of een correspondent bezit die waarborgt dat deze verzekering hun aansprakelijkheid dekt onder de door dit besluit voorgeschreven voorwaarden (art. 2).

De verzekeringsovereenkomst moet onder meer vermelden:

1° dat de waarborg van de overeenkomst minstens 5.000.000 fr. bedraagt voor elk verzekerd voorval. Dit bedrag kan tot 500.000 fr. beperkt worden voor wat de materiële schade betreft;

2° welke de rechten zijn van volgende personen die van het recht op een uitkering kunnen worden uitgesloten:

a) de verzekerde, zijn echtgenoot, evenals hun bloed- en aanverwanten in rechte lijn die onder hun dak wonen en door hen onderhouden worden;

b) het personeel van de verzekerde, zo de wetgeving inzake schadevergoeding voor arbeidsongevallen op hen toepasselijk is;

c) de personen die schade geleden hebben bij weddingschappen of uitdagingen;

3° dat, onder voorbehoud van de bepalingen van art. 16 van de wet van 11 juni 1874, de verzekeraar geen uit de overeenkomst voortvloeiende nietigheid, exceptie of verval tegen de slachtoffers zal inroepen om hun rechten te beperken. Nochtans kan de verzekeraar zich een recht van verhaal voorbehouden tegen de verzekeringsnemer;

4° dat zo de overeenkomst een vrijdom bevat, de verzekeraar niettemin ten overstaan van het slachtoffer gehouden is de vergoeding te betalen die, krachtens die bepaling, ten laste blijft van de verzekerde;

5° dat de vernietiging, de opzegging of de schorsing van de overeenkomst of van de waarborg slechts vijftien dagen na de kennisgeving daarvan per in de post aangetekend schrijven, door de verzekeraar te zenden aan de overheid die het verlof of de vergunning afgeleverd heeft, tegen het slachtoffer kunnen ingeroepen worden. Deze termijn loopt van de dag volgend op het neerleggen van het aangetekend schrijven in de post.

De kennisgeving mag slechts ten vroegste geschieden:

a) op de dag waarop de verzekering ten aanzien van de verzekerde eindigt, indien het een schorsing betreft;

b) op de dag van de kennisgeving van de opzegging of de vernietiging van de overeenkomst door een der partijen aan de andere;

6° dat de contracterende partijen de verbintenis aangaan de bedingen van de overeenkomst niet zo te wijzigen dat de rechten van de slachtoffers zouden worden geschonden;

7° voor welke rechtbank eventuele geschillen betreffende de overeenkomst zullen aanhangig gemaakt worden (art. 3, het 2° gewijzigde zijnde bij K.B. van 18 nov. 1967).

De verzekeraar, zijn gevolmachtigde of zijn correspondent in België, reikt aan de verzekerde een verzekeringsgetuigschrift uit dat de data vermeldt waarop de waarborg begint en vervalt en bevestigt dat deze laatste toegestaan werd onder de door dit besluit gestelde voorwaarden.

De titularis van de verzekering moet drager zijn van dit getuigschrift en hij moet het vertonen op verzoek van de in art. 24 van de wet van 28 febr. 1882 aangeduide overheidspersonen.

Het jachtverlof of de jachtvergunning worden ingetrokken bij vernietiging, opzegging of schorsing van de verzekeringsovereenkomst of zo deze een einde neemt. De verzekerde dient het verlof of de vergunning onmiddellijk in te leveren bij de ambtenaar die deze stukken afgeleverd heeft en die daarvan een ontvangstbewijs zal geven.

AFDELING III. — *Fiscaal aspect.*

179. — Door artikel 3 van de wet van 30 juli 1922 (gewijzigd bij art. 1, 6°, wet van 30 juni 1967), waarbij het zegelrecht gesteld op de jachtverloven verhoogd werd, is aan artikel 14 van de jachtwet een lid toegevoegd geworden, luidende als volgt: « Hij, die jagend wordt aangetroffen en geen jachtverlof kan overleggen, of die met een hazewind jaagt zonder voorzien te zijn van een bijzonder jachtverlof, wordt, behalve tot de geldboete bij dit artikel bepaald, ambtshalve veroordeeld tot betaling van het bedrag van de taxe die verschuldigd is voor het jachtverlof en door het strafbare feit ontdoken is. »

180. — De verschuldigde zegelrechten zijn vastgesteld door de artikelen 184 en 185 van het wetboek der met het zegel gelijkgestelde taxes. Zij bedragen sinds de wet van 27 december 1965 onderscheidelijk: 3.920 fr. voor het gewone jachtverlof, 2.800 fr. voor de jagers die slechts op zondag jagen, en 980 fr. voor de hierboven besproken jachtvergunningen (zie boven, nr 178).

Wanneer de overtreding van jacht zonder jachtverlof op een zondag gepleegd werd zal de overtreder dus slechts tot het betalen van een zegelrecht van 2.800 fr. verwezen worden.

181. — De provincies mogen een taxe van ten hoogste 10 % heffen op voormelde zegelrechten (wet van 13 juli 1951, art. 5; — art. 185-2 van het wetboek der met het zegel gelijkgestelde taxes).

182. — Eens de provinciale taxe betaald, is het jachtverlof echter geldig voor het ganse Rijk.

Het niet-betalen van de provinciale taxe heeft natuurlijk ook geen rechtstreekse invloed op de geldigheid van het jachtverlof, moest dit in de praktijk toch afgegeven zijn.

183. — De veroordeling tot het betalen van het ontdoken zegelrecht is geen straf (Cass., 17 juli 1923, *R. Dr. Pén.*, 1923, 943).

De veroordeelde wordt bijgevolg niet door een geldboete getroffen, maar wel tot een betaling verplicht. Aldus mag geen vervangende gevangenisstraf uitgesproken worden; er is geen verhoging door opdecieën en het uitstel is niet mogelijk.

184. — De beklagde moet echter vervolgd zijn wegens een inbreuk op artikel 14 van de jachtwet. Werd hij vrijgesproken voor de telastlegging van jacht zonder jachtverlof is de beslissing die hem verwijst tot de betaling van het zegelrecht, onwettig (Cass., 6 juli 1931, *Par.*, 1931, I, 208).

Wanneer een verdachte herhaalde malen zonder jachtverlof heeft gejaagd, wordt hij zoveel maal tot de betaling van het zegelrecht verwezen als er misdrijven zijn geweest (Brussel, 2 juni 1924, *R. Dr. Pén.*, 1924, 603).

Nochtans werd geoordeeld dat art. 3 van de wet van 30 juli 1922 geen ander doel zou betracht hebben dan de overtreder te verplichten een belasting te kwijten, waaraan hij heeft trachten te ontkomen. Het beginsel *non bis in idem* zou er zich derhalve tegen verzetten dat hij meer dan eenmaal bedoelde belasting moet betalen (Luik, 20 okt. 1938, *R. Dr. Pén.*, 1939, 1517).

Deze redenering kan op het eerste zicht verleidelijk voorkomen daar het ierwat aanstoot geeft iemand verschillende malen tot de betaling van het ontdoken zegelrecht te veroordelen, wanneer een enkele betaling, vrijwillig gedaan, toelating zou verschaffen om het ganse jaar door op jacht te gaan. Maar het beginsel *non bis in idem* is ter zake niet dienend.

Er werd reeds beklemtoond dat niet de kwijting van het zegelrecht het jachtverlof doet bekomen, maar uitsluitend en alleen de inwilliging van de aanvraag door de bevoegde ambtenaar die zich slechts uitspreekt nadat hij onderzocht heeft of de verzoeker de nodige waarborgen biedt om van de gevraagde gunst te genieten.

Het is dus duidelijk dat een veroordeelde, zo hij opnieuw jaagt zonder jachtverlof, al betaalde hij het zegelrecht waartoe hij verwezen werd, telkens een nieuw misdrijf pleegt, wat dan ook afzonderlijk, zowel op straf- als op fiscaal gebied moet bestraft worden.

HOOFDSTUK IV

Verboden tuigen

185. — Daar zij er om bezorgd waren de wildstand op een behoorlijk peil te houden, hebben de opeenvolgende jachtwetgevingen steeds het verbod uitgevaardigd abnormale en gevaarlijke jachtmiddelen aan te wenden. Daar de eerlijke jacht moest in de hand gewerkt worden, kwam het er op aan alle middelen te verbieden en te bestraffen die de vorm van wildstroperij aannemen.

De jachtwet van 1882 heeft zich op dit gebied strenger getoond dan de voorgaande, o.a. door gevangenisstraffen te bepalen (*Pasin.*, 1882, blz. 94); deze houding was ingegeven door de uitbreiding van de wildstroperij en de daaraan verbonden rampspoedige gevolgen: verhoging van de criminaliteit en bedreiging voor de veiligheid van de dragers van het openbaar gezag. De wetgever heeft willen reageren tegen de steeds toenemende stoutmoedigheid van onzure elementen, voor wie het leven van de mens van geen tel meer is, wanneer zij zich door een misdaad aan de greep van het gerecht kunnen onttrekken.

AFDELING I. — *Bepaling.*

186. — De wet heeft verboden tuigen omschreven als: « netten, strikken, stroppen, lokaas en enig ander tuig geschikt om grof wild, het wild everzwijn uitgezonderd, klein wild, waterwild en wilde konijnen te vangen of te doden of om het vangen of doden van dat wild te vergemakkelijken (art. 8, gewijzigd bij K.B. van 10 juli 1972, art. 5).

187. — Het ware onbegonnen werk geweest te pogen een volledige lijst op te stellen van alle mogelijke verboden jachttuigen en jachtmiddelen. De vindingrijkheid van de stropers is op dit gebied vrijwel onbegrensd. De wetgever heeft daarom een tekst uitgevaardigd waarvan de termen buitengewoon breed en soepel zijn, opdat aldus, in de mate van het mogelijke, alle niet gedulde jachtpraktijken onder zijn toepassing zouden kunnen vallen.

De opsomming van artikel 8 is uiteraard exemplatief en laat aan de hoven en rechtbanken de mogelijkheid het doel van de wet uit te werken.

De wet staat inderdaad toe te jagen, dit is wild opsporen en bemachtigen met faire middelen. Zij beschermt het wild en — buiten de gevallen die zij zorgvuldig heeft omljnd en afgebakend — wil zij niet

dat deze rijkdom uitgeroeid wordt in omstandigheden die aan het wild geen gelegenheid tot normaal verweer verschaffen.

Kortom, de zorg voor het behoud van de wildstand, aan de ene kant, en de bedoeling op onberispelijke wijze het jachtbedrijf te zien uitoefenen aan de andere kant, moeten zich gepast verenigen om alle middelen en iedere handelwijze te voorkomen, die niets gemeens meer hebben met een eigenlijke jachtbedrijvigheid, doch enkel de vangst en het doden van het wild beogen.

Zij dienen de grens te trekken tussen hetgeen door abnormale middelen en eerlijke jacht moet verstaan worden.

Abnormale jacht staat volgens de voorbereidende werken gelijk met een optreden dat strijdig is met de gebruikelijke techniek van de jacht. Dit standpunt duidt aan dat er overeenkomst bestaat tussen de strafwet en de jachtopvattingen die in correcte jagersmiddens worden in ere gehouden.

De jacht is te beschouwen als een sport en zelfs als een edele sport, beheerst door een soort wegvoeglijkheidscodex op grond van een plichtenleer, waarnaar ieder waardig jager zich gaarne gedraagt. Wat dus in de ogen van een plichtsgetrouw jager als een laakbaar procédé voorkomt, zal meestal overeenstemmen met wat de wet als een strafbaar middel heeft beschouwd.

188. — Terwijl het Hof van Cassatie steeds de algemene bewoordingen van artikel 8 overneemt, namelijk enig tuig geschikt om het vangen of het doden van het wild te vergemakkelijken, voegt het er gepast deze beperking aan toe « op voorwaarde echter dat ze noch een tuig of middel van jacht uitmaken, dat de wet uitdrukkelijk toelaat of dat zij toelaat, door het feit zelf dat zij toelaat te jagen (Cass., 22 nov. 1926, *Pas.*, 1927, I, 93; *R. Dr. Pén.*, 1927, 73; — Cass., 28 maart 1949, *R.W.*, 1949-50, 21; *Pas.*, 1949, I, 234; — Cass., 6 dec. 1954, *Pas.*, 1955, I, 322; *J.T.*, 1955, 257; — Cass., 23 mei 1966, *Pas.*, 1966, I, 1192 en noot; — Cass., 2 mei 1972, *Pas.*, 1972, I, 802.)

Zijn dus verboden alle tuigen, behalve de tuigen die tot de normale jacht kunnen gerekend worden en die formeel toegelaten zijn (zie verder, nr 224).

189. — Worden beschouwd als tuigen en middelen die mogen gebezigd worden door het feit zelf dat de wet toelaat te jagen of omdat het gebruik ervan ingeburgerd is:

- a) een stok (Luik, 4 okt. 1867, *Pas.*, 1868, II, 66);
- b) een steen (Corr. Doornik, 4 febr. 1893, *Pas.*, 1893, III, 192);
- c) kuilen bestemd om everzwijnen te bemachtigen tenzij de feiten zouden uitwijzen dat zij ingericht waren om ander wild te vangen (Cass., 11 mei 1936, *R. Dr. Pén.*, 1936, 654; *Pas.*, 1936, I, 249; — zie verder, nr 222);
- d) honden;
- e) een slinger.

Een arrest van het hof van beroep te Luik beslist er evenwel anders over (23 juni 1938, *R. Dr. Pén.*, 1939, 299). Daar een slinger een aanzienlijk voortstuwingsvermogen

bezit, zou daardoor de vangst of de vernieling van het wild vergemakkelijkt worden. Is het tegendeel echter niet waar en is er niet meer behendigheid nodig om een wild bij middel van een katapult te raken dan om het met het schietgeweer te treffen?

f) boog en pijl.

Hier vindt men ook uitspraken in tegenovergestelde zin (Brussel, 24 febr. 1859, *Par.*, 1859, II, 162; — Corr. Verviers, 30 juli 1858, *Claes et Bonjean*, 1858, VIII, 128). De zopas gedane opwerping geldt hier ook. Wel zijn slinger, boog en pijl thans geen gebruikelijke jachtmiddelen meer, maar in vroegere eeuwen waren zij integendeel de normale middelen om op jacht te gaan. Ze zijn daarom nog geen abnormale of gevaarlijke middelen geworden, waarvan het gebruik indruist tegen een eerlijke jachttechniek.

g) een gaffel.

h) schietgeweer en karabijn.

i) worden over het algemeen ook voor correcte jachtprocédés gehouden: de kunstmatige koe waarin de jager zich verbergt om tot bij de achterdochtige kieviten te geraken; witte klederen door de jager aan te trekken om, bij sneeuwspoor, de wilde eenden te bereiken; de vlieger in de vorm van een sperwer, die de patrijzen in het late seizoen schrik aanjaagt, zodat zij langer blijven zitten en slechts opvliegen wanneer de jager reeds dicht genaderd is (zie advies adv.-gen. Jottrand, *Par.*, 1923, I, 143); het beweegbaar scherm bij de jacht op waterwild.

190. — De rechtspraak heeft het begrip « verboden tuig » in zeer uitgebreide zin opgevat. In de eerste plaats aanvaardt ze terecht dat een voorwerp tot de categorie van verboden tuig kan gerekend worden zelfs wanneer het wild er niet onmiddellijk en rechtstreeks door in de macht komt van de jager.

Feitelijk kunnen de voorwerpen die onmiddellijk en rechtstreeks dienen tot het vangen van het wild aangezien worden als eigenlijke tuigen; als middelen dienen de zaken beschouwd te worden, waarvan de mens zich bedient om verder door eigen toedoen het wild te bemachtigen.

191. — Van hoofdzakelijk belang is echter het beginsel dat herhaaldelijk bevestigd werd door het Hof van Cassatie (zie de rechtspraak geciteerd in nr 188): de wet eist niet dat de door haar bedoelde tuigen gefabriceerd of bijzonder ineengestoken zijn voor de jacht; een voorwerp of een tuig dat normaal niet bestemd is om het wild te vangen of te doden of het vangen of het doden van het wild te vergemakkelijken kan een verboden tuig worden, wanneer het, van zijn gewone bestemming afwend, werkelijk tot dat doel dient; ook het voorhanden zijn of het vervoer ervan met het oog op de verwezenlijking van dit doel is verboden.

192. — Tot de eigenlijke verboden tuigen behoren de door de wet zelf vernoemde netten, strikken en stroppen, en ook de vogelknippen, wipvallen en kanongeweren.

193. — Lokaas wordt eveneens in artikel 8 uitdrukkelijk vernoemd als tuig geschikt om het wild te doden of te vangen, ten minste om het vangen of doden ervan te vergemakkelijken.

Men verstaat door lokaas alle soort van spijs om vogels en ander wild

te lokken. Het toevoegen van een stof die door haar geur wild aantrekt, moet op dezelfde voet gesteld worden als het voeder. Het is ook niet nodig dat het aas aan een klem vastgemaakt wordt.

194. — De wet verbiedt niet het wild te voederen gedurende het slecht seizoen. Het uitstrooien van voedsel wordt slechts strafbaar wanneer het gedaan wordt, niet met de bedoeling het wild in leven te houden, maar met het oogmerk de verdelging ervan mogelijk te maken.

195. — Talrijke veroordelingen werden uitgesproken tegen personen die op deze wijze het wild op een bepaalde plaats lokken om het te bemachtigen, gebruik makend van zijn gemis aan oplettendheid of van de omstandigheid dat veel dieren op een beperkte oppervlakte verzameld zijn (Luik, 21 april 1932, *R. Dr. Pén.*, 1932, 760; — Luik, 11 april 1935, *Pas.*, 1936, II, 86; — Luik, 14 april 1938, *Pas.*, 1938, II, 82; — Luik, 25 nov. 1948, *J.T.*, 1949, 7; — Brussel, 1 april 1933, *R. Dr. Pén.*, 1933, 501; — Brussel, 9 okt. 1952, *Bull. Royal St.-Hubert Club de Belgique*, febr. 1953, blz. 80).

Het Hof van Cassatie heeft zich ook over de kwestie uitgesproken (3 febr. 1936, *Pas.*, 1936, I, 143): voorwerpen, die wel voor andere doeleinden dienstig kunnen zijn dan bij de jacht, kunnen nochtans verboden tuigen worden wanneer zij als hulpmiddelen bij het jagen worden gebruikt; niet de aard van het tuig moet in beschouwing genomen worden, maar wel de er aan gegeven bestemming; niet de natuurlijke staat van het voeder, maar wel zijn aanwending.

Het strooien van aardappelen, zelfs zonder schadelijke of bedwelmende stoffen, wordt een gebruik van verboden jachtmiddelen, wanneer de feitenrechter vaststelt dat het geschiedde om het wild aan te trekken, om het vangen of doden te vergemakkelijken (Luik, 20 maart 1956, *J.T.*, 1956, 564 met noot; — Cass., 5 nov. 1956, *Pas.*, 1957, I, 225; *Arr. Cass.*, 1957, 142; *R. Dr. Pén.*, 1956-57, 435).

196. — Het meest gebruikelijke lokvoeder bestaat uit graan-, haver- of maïskorrels, soms van anijs doortrokken of daarmee ingewreven. Niet zelden worden zelfs het aas in bedwelmende vloeistof geweekt of worden dronkenmakende vchten op de drinkplaatsen uitgestort (zie Brussel, 30 juli 1959, *J.T.*, 1960, 323 en noot; *R. Dr. Pén.*, 1959-60, 970).

197. — Het louter voederen van het wild in op zich zelf geen misdrijf.

Wie zich op normale wijze begeeft naar een plek waar het wild is samengekomen bij het aldaar voorhanden voeder, jaagt niet met behulp van een verboden tuig. Zijn optreden is misschien zeer onkies tegenover een naburige jachtgerechtigde, door het wild aan te trekken dat op diens grondgebied vertoefde, waarvoor hij op burgerlijk gebied kan aangesproken worden.

Er is geen twijfel mogelijk wanneer de jager zich in de nabijheid van het aangelokte wild verschuilt. De meeste rechterlijke uitspraken wijzen uit dat gebruik werd gemaakt van hutten of van paviljoenen met schietgaten of zelfs van een jachtkansel hoewel dit uiteraard geen verboden tuig is (Corr. Marche-en-Famenne, 22 febr. 1961, *J. Liège*, 1960-1961, 205).

Het is zeker ook voldoende dat men zich in hinderlaag stelt in kreupelhout, achter een boom of op welke andere wijze ook, zodat het wild geen onheil vermoedt.

Wanneer de rechter heeft vastgesteld dat het lokaas werd gebruikt om het wild te vangen of te doden of om het vangen of het doden van het wild te vergemakkelijken, mag hij aan dit enige vereiste van art. 8 niet nog een ander toevoegen met name het bestaan « van een jachtdaad waardoor het aangelokte wild tevens verrast zou worden » (Cass., 2 okt. 1967, *Pas.*, 1968, I, 144; *R.W.*, 1967-68, 1307).

198. — Het verboden tuig bij uitstek, dat in de memorie van toelichting van de wet van 1882 herhaaldelijk werd besproken, is het kunstlicht, waarvan de meest in zwang zijnde vorm de lichtbak is.

De aanvankelijk primitieve opvatting ervan (blikken doos, aan de voorzijde open, met een brandend lampje waarvan het licht door de blinkend geschuurde wanden weerkaatst wordt om het wild te verblinden) is thans veelal voorbijgestreefd door meer moderne, en des te doeltreffender methodes.

199. — Met een eenvoudige fietslantaarn bereikt men hetzelfde doel. De rechtspraak heeft dan ook dit tuig met de lichtbak gelijkgesteld en men zal opmerken dat het de twee kenmerken vertoont die boven werden aangeduid: het brengt het wild niet rechtstreeks in de macht van de stroper en het is een voorwerp dat van zijn normale bestemming wordt afgewend, zodat het — omwille van het gebruik waartoe het wordt besteed — tot de groep van ongeoorloofde tuigen komt te behoren (Cass., 25 juni 1934, *R. Dr. Pén.*, 1934, 701; *Pas.*, 1934, I, 339).

200. — Dezelfde oplossing dringt zich op voor de koplichten van een auto.

Indien de wagen bij nacht gebezigd wordt, om het wild in de stralen van de lichten te verblinden en het aldus met meer gemak te bemachtigen, is er geen twijfel dat het voertuig als verboden tuig of jachtmiddel moet bestempeld worden.

De rechtspraak (Brussel, 25 mei 1925, *R. Dr. Pén.*, 1925, 751; — Cass., 28 maart 1949, *Pas.*, 1949, I, 234; — Cass., 23 mei 1966, *Pas.*, 1966, I, 1192) is thans in deze zin, en zij maakt geen onderscheid tussen de wagens die speciaal worden ingericht met het doel wild te verblinden en de wagens die niet de minste verbouwing ondergaan hebben. Wel moet het koplicht integraal deel uitmaken van het voertuig (impliciete beslissing in Cass., 6 dec. 1954, *Pas.*, 1955, I, 322).

In dit geval, zoals bij de fietslantaarn, wordt van een voorwerp dat voor totaal andere doeleinden dient, wederrechtelijk gebruik gemaakt, wat door de wet moet bestraft worden, wil zij haar doel niet missen (zie verder, wat de verbeurdverklaring betreft, nr 450).

201. — Het is opvallend dat de rechtspraak, buiten de door de wetgever bijzonder bedoelde lichtbak, vooral aandacht heeft gewijd aan volgende tuigen: verboden vuurwapens, autowagens (afgezien van de jacht bij nacht met behulp van de lichten, reeds behandeld) en de repen of wimpels (banderollen).

202. — De vraag of een verboden vuurwapen specifiek tot de categorie van de verboden jachttuigen behoort is zeer betwist.

De hier bedoelde verboden vuurwapens zijn: de vouwgeweren boven kaliber 20, de uiteenschroefbare geweren en de geweerstokken.

De kwestie heeft vooral belang wat de strafbaarheid van het bezit betreft. Het dragen van deze verboden wapens is immers op zichzelf reeds verboden door artikel 4 van de wet van 3 januari 1933 op de wapens, doch niet het eenvoudig voorhanden hebben (behoudens het opslaan ervan, dus het in voorraad hebben van meerdere exemplaren).

203. — Een talrijke recente rechtspraak (Corr. Brussel, 12 sept. 1935, *R. Dr. Pén.*, 1936, 442 en noot; — Brussel, 13 juli 1937, *R. Dr. Pén.*, 1937, 361 en noot; — Luik, 10 juni 1936, *R. Dr. Pén.*, 1936, 857; — Luik, 16 juni 1938, *R. Dr. Pén.*, 1939, 1506 en noot) oordeelt dat een verboden vuurwapen, dat door de wet buiten de handel wordt gesteld en waarvan dus geen normaal gebruik gemaakt worden, *ipso facto* een ongeoorloofd tuig is. Het kan zonder moeite aan het oog van jachttopzienaers of andere agenten van de openbare macht onttrokken worden en, als dusdanig, is het geschikt om de vangst en het doden van het wild te vergemakkelijken.

Zonder twijfel werd herhaaldelijk het vouwgeweer boven kaliber 20 tijdens de voorbereidende werken van de wet van 3 januari 1933, als het wapen bij uitstek van de wildstroker bestempeld (*Pasin.*, 1933, blz. 176). Maar voor de oplossing van de thans behandelde kwestie heeft het tenslotte weinig betekenis. Bepaalde sprekers wezen bijzonder op het gevaar dat uitgaat van wildstropers, die dergelijke wapens op zich dragen. Het is zelfs niet voldoende op te merken en toe te geven dat het gebruik van het bewust plooibaar geweer een *abnormaal* jachtmiddel uitmaakt. Er moet daarenboven onderzocht worden of het een *abnormaal* gevaar voor het wild betekent.

204. — Een vroegere rechtspraak (Corr. Brussel, 2 febr. 1884, *Pas.*, 1884, III, 108; — Corr. Antwerpen, 23 jan. 1884, *Pas.*, 1884, III, 244) was de tegenovergestelde mening toegedaan. Zij steunt hoofdzakelijk op een tekstargument, namelijk de vergelijking tussen het eerste lid van art. 8, waarin het gebruik van tuigen wordt verboden, en het tweede lid van deze wettekst, waarin de overtreders met zwaardere straffen worden bedreigd, indien ze gewapend zijn (zie verder, nr 386).

Welnu, aldus deze redenering, vermits de wet in hetzelfde artikel enerzijds spreekt van tuigen en ietwat verder van wapens, moet daaruit besloten worden dat zij de wapens niet tussen de verboden tuigen gerangschikt heeft. Daarenboven zou het weinig juridisch zijn voorop te stellen dat één en dezelfde strafbare daad tegelijkertijd hoofdmisdrijf en verzwarende omstandigheid zou kunnen zijn.

Zonder de waarde van deze argumentatie te onderschatten, mag ze toch niet geheel overtuigend genoemd worden; de opsomming van het eerste lid van art. 8 is niet beperkend en de *inelegantia juris*, door de aangehaalde vonnissen aan de kaak gesteld, kan aan de wetgever ontgaan zijn, zonder dat daaruit moet afgeleid worden dat hij het verboden vuurwapen van de lijst der ongeoorloofde tuigen heeft willen schrappen.

205. — De oplossing van deze kwestie moet meer gezocht worden in het hoofdzakelijk criterium dat geldt voor verboden tuigen: het gaat niet zozeer om de kracht, dan wel om de listigheid van het aangewend middel, waardoor aan de normale jachttechniek afbreuk gedaan wordt en waardoor het wild zich voor een niet klassieke aanvalsmethode bevindt. (Voor een karabijn met geluidsdemper, zie Brussel, 9 febr. 1971, *J.T.*, 1972, 11.)

Welnu, kan het ernstig staande gehouden worden dat bedoelde geweren meer moorddadig zijn dan gewone vuurwapens? Het gaat zelfs niet op te beweren dat zij het doden van wild vergemakkelijken, omdat ze onder de klederen kunnen verborgen worden en omdat de wildstroker er bijgevolg meer kans toe krijgt zijn activiteit uit te oefenen.

Het spreekt vanzelf dat wanneer de wet het heeft over tuigen die de vangst en het doden van het wild vergemakkelijken, men daardoor dient

te verstaan dat dergelijke eigenschap moet voortvloeien uit het gebruik zelf van het tuig.

206. — Afgezien van het gebruik der koplichten als lichtbak (zie boven, nr 200) kan een wagen ook bij klaarlichte dag gebezigd worden om de jager toe te laten, van op zijn zitplaats, op het wild te vuren.

Indien het voertuig verbouwd of speciaal ingericht is, lijdt het geen twijfel dat het als verboden tuig zal beschouwd worden (Cass., 22 nov. 1926, *R. Dr. Pén.*, 1927, 73; *Pas.*, 1927, I, 93).

Indien de wagen integendeel een normaal voorkomen heeft, zal de beslissing afhangen van de wijze waarop de inzittende zich gedraagt.

Men kan zich het geval indenken van de jager die aan een vijver komt, eenden opmerkt en daarop schiet, na zijn wagen tot stilstand gebracht te hebben en zonder er uit te stappen. Er mag bezwaarlijk beweerd worden dat bedoelde wagen gediend heeft tot de jacht. Het ware juister te zeggen dat het een middel is geweest voor de bestuurder om tot op de plaats van de jacht te geraken. Met andere woorden, er zal slechts tot de schuld van de automobilist besloten worden, indien hij het wild opspooort bij middel van zijn voertuig.

Wie, zijn wagen besturend, toevallig patrijzen waarneemt en er op schiet, begaat gebeurlijk een of ander jachtdelict, doch gebruikt geen verboden tuig.

207. — Gans anders is het wanneer de wagen wordt gebruik om het wild te achtervolgen en wanneer door de vensteropeningen geschooten wordt (Cass., 2 mei 1972, *Pas.*, 1972, I, 802).

Leschevin merkt op in *Les Nouvelles*, Tw. *La Chasse*, verschenen in 1938, dat er op dat punt in België geen rechtspraak bestaat, doch kort nadien, bij arrest van 20 okt. 1938, heeft het hof van beroep te Luik stelling genomen (*R. Dr. Pén.*, 1939, 1517; *Pas.*, 1939, II, 78).

Na vastgesteld te hebben dat de beklagde het wild niet zou bereikt hebben indien hij niet over de wagen had beschikt en dat hij het niet zou geraakt hebben indien hij geen steun had gevonden op het koetswerk, verklaart het arrest dat de bedoelde wagen geen verboden tuig uitmaakt, maar wel een voorwerp dat niet slechts gediend heeft om de misdrijven te vergemakkelijken, maar tevens om ze uit te voeren. De verdachte werd evenwel op grond van art. 8, eerste lid, veroordeeld.

Deze rechtspraak mocht worden goedgekeurd en nagevolgd, al begrijpt men niet al te goed waarom het hof begint met te verklaren dat het besproken vervoermiddel geen verboden tuig uitmaakt, om daarna toch aan te nemen dat het beantwoordt aan de omschrijving dezer tuigen, zoals zij door art. 8 gegeven wordt.

208. — De correctionele rechtbank te Etampes, bij vonnis van 30 april 1954 (*Bull. Royal St.-Hubert Club de Belgique*, 1954, nr 9, blz. 466), veroordeelde een persoon tot geldboete en gevangenisstraf, omdat hij vanuit een auto op andermans grond een fazant had geschoten. Dit vonnis heeft daarenboven het voertuig verbeurd verklaard.

209. — De autowagen, van waaruit een wildstroker een haas schiet, is een verboden tuig dat dient verbeurd verklaard te worden. Het gebruik ervan verhoogt de vernietigingskracht van de wildstrokerij. Het vergemakkelijkt het vangen van het wild, breidt het actiegebied van de wildstroker uit en werkt dezès straffeloosheid in de hand (*Corr. Namen*, 3 juli 1957, *J.T.*, 1957, 645 met noot S. Cattier).

Deze rechtspraak ligt inderdaad in de lijn van de ter zake geldende rechtsbeginselen en zij stemt voor het overige volledig overeen met de bedoelingen van de wetgever.

Jagen met en van uit een auto, is in de eerste plaats zeker geen normaal jachtmiddel en verraadt veeleer bij de persoon die er dergelijke praktijken op nahoudt, kenschetsende stropersneigingen. Bovendien doet het het soort evenwicht dat wenselijk is tussen aanval en verdediging, ten gunste van de jager overhellen, want het wild koestert wel argwaan jegens mens en hond, waarin het zijn natuurlijke vijanden ziet, terwijl het in dit geval misleid wordt, daar het geen gevaar vermoedt in de aankomende wagen.

Men kan het dus laten naderen en het dan met het grootste gemak schieten. Het is geen jacht meer, maar een slachting, die een snelle vermindering van de wildstand zou veroorzaken, indien zij veralgemeend werd.

Het was er de wetgever juist om te doen, wanneer hij het verbod van tuigen voorzag, dergelijke gevolgen te vermijden.

De feitenrechter oordeelt soeverein dat een beklagde een autorijtuig niet gebruikt om te jagen, doch enkel om zich naar de plaats van de jacht te begeven; dat er niet kan gezegd worden dat een auto gediend heeft om te jagen, doordat er vanuit de wagen is geschoten; dat het niet bewezen is dat voormeld gebruik van een auto de mogelijkheden tot het doden van het wild heeft verhoogd, noch de kans op straffeloosheid heeft vergroot (Cass., 30 juni 1958, *Pas.*, 1958, I, 1213).

210. — Een uitzondering zou desnoods kunnen gemaakt worden ten voordele van invaliden, voor wie de wagen geen jachtmiddel is, maar wel een vervoermiddel en tot wie niet het minste verwijt mag gericht worden, indien zij bovendien voorzichtigheidshalve het wild opjagen alvorens er op te schieten.

211. — Soms worden de jachtgebieden omringd met wimpels of met perkamenten repen (*banderolles*), met het doel het wild dat bij het vallen van de dag de bossen of kreupelbossen verlaat om voedsel te gaan zoeken in de vlakke, aldaar te weerhouden, in het vooruitzicht van een nakende jachtpartij.

Het wild is, zoals men weet, uiterst schuw: deze ongewone afsluiting, daarbij nog door de wind bewogen, schrikt het af en belet in grote mate zijn terugkeer naar zijn gewone schuilplaatsen.

De vraag of in dergelijke omstandigheden jagen toegelaten is, wordt fel omstreden.

212. — Een arrest van het hof van beroep te Luik (5 maart 1923, *R. Dr. Pén.*, 1923, 368) heeft deze handelswijze ongeoorloofd verklaard en niet minder nadelig voor de buurman als voor de jagers in het algemeen.

Het hof van beroep te Brussel (28 juni 1922, *R. Dr. Pén.*, 1922, 785), alhoewel aanvaardend dat het gebruik van repen en wimpels de daad is van een jager met weinig ergevoel, acht het integendeel geen door de wet verboden wijze van jagen, daar het wild, niet ingesloten zijnde, geenszins fataal de prooi van de jager wordt.

213. — Dit laatste arrest werd vernietigd (Cass., 8 jan. 1923, *Pas.*, 1923, I, 143; *R. Dr. Pén.*, 1923, 150).

Zeer terecht doet het arrest van het Hof van Cassatie opmerken dat een door de wet verboden tuig het wild niet noodzakelijkerwijze in de macht van de jager moet brengen. Het volstaat dat het daartoe bijdraagt, zoals b.v. een lichtbak door het dier te verblinden. *Mutatis mutandis* kan hetzelfde gezegd worden van de gelaakte handelswijze, waardoor het wild in de vlakke weerhouden wordt, zodat daardoor zijn natuurlijke bewegingsvrijheid gehinderd wordt.

Dat het wild niet ingesloten is, doet niets ter zake. Evenmin of het voldoende vrije ruimte rondom zich behoudt of zijn bewegingsvrijheid onaangeroerd is gebleven.

De cassatie is dus eerder te wijten aan een gebrekkige motivering en aan een verkeerd begrip van hetgeen de wet bedoelt met verboden tuigen. Zij is, zoals adv.-gen. Jottrand het deed opmerken in zijn conclusie (*Pas.*, 1923, I, 143), veeleer een technische cassatie, dan wel een richtlijn voor de interpretatie van de jachtwet.

De vrijspraak, die de beklaagde had genoten, was niet wettelijk gemotiveerd, vermits de feitenrechter art. 8 had miskend door te eisen dat het wild noodzakelijk in de macht van de jager moet komen, wanneer het volstaat dat de vangst of het doden vergemakkelijkt worde.

In werkelijkheid heeft het Hof, zijn rol getrouw, de kwestie niet in feite onderzocht en het blijft, na dit arrest, een open vraag of het gebruik van repen en wimpels al dan niet onder de verbodsbepaling valt van art. 8.

214. — Het is moeilijk in dergelijke aangelegenheden een algemeen geldend oordeel voorop te zetten. De omstandigheden van ieder geding zullen van belang zijn.

Het komt wel voor dat er niets zal kunnen verweten worden aan de jager die de repen en wimpels wegneemt, vooraleer de jacht in te zetten. Zijn hoofddoel, over veel wild beschikken, is bereikt, maar hij geeft aan dit laatste zijn normale kans om te ontkomen, met één woord, het wordt in zijn drang naar de vrijheid niet belemmerd.

215. — Wanneer de repen en wimpels gespannen blijven in de loop van de jacht, moet een andere oplossing voorgestaan worden.

Er werd weliswaar opgeworpen dat het gebruik van repen en wimpels niets meer is dan de normale uitoefening van het eigendomsrecht en dat het mag vergeleken worden met het aanwenden van kloppers en drijvers langsheen de jachtgrenzen, waardoor eveneens getracht wordt de vlucht van het wild te beletten. Doch gaat deze vergelijking nog op indien ze tot haar logisch uiterste wordt doorgedreven? Welke houding zou men inderdaad aannemen indien, in de veronderstelling dat het praktisch te verwezenlijken is, een aaneengesloten rij van kloppers en drijvers werd opgesteld, met het gevolg dat de terugtocht van het wild zo goed als volledig afgesneden wordt?

216. — In zijn aangehaalde conclusie, maakt advocaat-generaal Jottrand nog een ander onderscheid: hij acht het procédé correct wanneer de jager jachtrechten bezit over de vlakke én over het naastliggend bos; onkies echter in het tegenovergesteld geval, maar voor het overige onverschillig ten aanzien van de wetgeving, die geen leerboek is over jagerswellevendheid.

Nochtans mag men opwerpen dat het hier niet gaat om wellevendheid, noch om de belangen van naburige jagers, die door praktijken als deze nadeel kunnen lijden en ter bestrijding daarvan burgerlijke rechten kunnen doen gelden, maar in de eerste plaats om het gebruik van eerlijke jachtmethoden en bovendien om de bescherming van het wild, hoofdzakelijke bezorgdheid van de wetgever.

217. — Een nauw verwant vraagstuk is dit van de verplaatsbare afsluitingen, waarmede de eigendommen worden omringd, ten einde het wild op te sluiten. Zij komen meestal voor onder de vorm van traliedraad.

Het gaat niet op ten gunste van een dergelijke handeling in te roepen dat iedere eigenaar het recht heeft zijn goed door een omheining af te sluiten. Het aanbrenge van verplaatsbare omheiningen is inderdaad geen ernstige eigendomsdaad, maar wel het gebruik van een bepaald jachtmiddel, dat naargelang van de omstandigheden al dan niet regelmatig zal zijn.

Men zal er dus geen bezwaar in zien, indien de omheining wordt weggenomen vooraleer de jacht begint.

Het oordeel zal anders zijn indien de afsluiting behouden blijft, en dit zonder twijfel wanneer de jagers zich zodanig opstellen dat zij het wild kunnen neerschieten dat, al vluchtend, tegen het traliewerk komt aanbotsen (Luik, 7 april 1925, *Chasse et Pêche*, nummer van 17-5-25).

Men vermeldt het geval van een parlamentslid aan wie verweten werd twee kanten van het jachtgebied te hebben versperd bij middel van een voorlopig traliewerk. De commissie van justitie van de Senaat en de Senaat zelf weigerden de parlementaire immuniteit op te heffen (*Nov., Tw. La Chasse*, nr 69).

Alhoewel wellicht andere dan juridische beschouwingen daarbij van belang waren, zodat deze stemming in geen geval gelijk kan gesteld worden met een legislatieve beschikking, dient toch vastgesteld te worden dat het wild, in het besproken geval, niet volledig van zijn natuurlijke vrijheid was beroofd en de mogelijkheid tot vluchten in een zekere mate behouden bleef.

218. — Tenslotte blijven nog als verboden tuigen te vernoemen:

- a) I j m s t o k k e n ;
- b) l o k f l u i t j e s of andere gelijkaardige instrumenten, bestemd om de kreet van sommige vogels na te bootsen en ze daardoor aan te trekken, met uitzondering van deze die de snippen aanlokken;
- c) l o k v o g e l s, zowel de kunstmatige als de levende, waaronder de *chanterelle* (wijfjes-patrijzen in kooien gesloten, die, door hun geroep, hun soortgenoten aanlokken), uitgezonderd die toegelaten bij de jacht op wilde eenden.

AFDELING II. — *Gebruik.*

219. — Het is te allen tijde verboden, op straffe van geldboete van honderd frank tot tweehonderd frank en van gevangenisstraf van acht dagen tot een maand, gebruik te maken van netten, strikken, stroppen, lokaas, en van enig ander tuig geschikt om grof wild, het wild zwijn uitgezonderd, klein wild, waterwild en wilde konijnen te vangen of te doden of om het vangen of doden van dat wild te vergemakkelijken (art. 8, eerste lid).

Deze straffen worden door artikel 8, derde lid verdubbeld indien de schuldigen gewapend, verkleed of gemaskerd waren, ofwel wanneer de feiten in bende of bij nacht worden gepleegd (zie verder over deze verzwarende omstandigheid, nr 403).

(Over de inbeslagneming en verbeurdverklaring der verboden tuigen: zie verder, nrs 450 e.v.).

220. — Voor het wanbedrijf van gebruik biedt het onderscheid tussen de uiteraard verboden tuigen en deze die het slechts worden na afwending van hun gewone bestemming geen grote moeilijkheid, vermits die afwending juist gaat blijken uit het gebruik.

De in de voorgaande afdeling uiteengezette beschouwingen zijn dus geheel toepasselijk voor de beoordeling van het criterium van verboden tuigen, wanneer deze daadwerkelijk gebezigd werden.

Er weze hier ook herinnerd aan het in nr 197 vermelde cassatiearrest van 2 oktober 1967, waaruit blijkt dat bij gebruik van lokaas het niet vereist

is dat er een jachtdaad zou bestaan waardoor het aangelokte wild tevens zou verrast zijn.

221. — Alhoewel men bij de voorbereidende werken van artikel 8, eerste lid, steeds de wildstrovers op het oog had, is deze wetsbeschikking toch niet alleen op deze laatsten toepasselijk. Het gebruik van tuigen is evenzeer uit den boze bij de eigenaar of jachtgerechtigde op zijn eigen grond (Corr. Dinant, 2 dec. 1936, *J. Liège*, 1937, 240), en al ware het om de herbevolking van een park te verwezenlijken.

222. — Een tuig is niet noodzakelijk een roerend voorwerp.

Gegraven en met takken en gebladerte bedekte kuilen, waarin de wilde dieren terecht komen en gevangen worden, werden als verboden tuigen beschouwd (Luik, 16 febr. 1889, *Pas.*, 1889, II, 221; — Cass., 11 mei 1936, *Pas.*, 1936, I, 249; *R. Dr. Pén.*, 1936, 654).

Er moet geen verschil gemaakt worden tussen roerende en onroerende zaken: alleen de doeltreffendheid van het tuig is van belang om te beslissen of er al dan niet een misdrijf wordt gepleegd.

Ook de opwerping dat de tuigen moeten in beslag genomen worden heeft geen belang: vervoer en bezit zijn misdrijven die met het gebruik niets gemeens hebben en de feitelijke onmogelijkheid bijkomende sancties toe te passen mag het uitspreken van de hoofdstraf niet beletten.

223. — Er weze nog opgemerkt dat het besproken artikel niet alleen het vangen van het wild, maar ook het doden ervan vermeldt. Hieruit volgt dat het verspreiden van giftstoffen, formeel verboden bij artikel 7, in verband met de verdelging van konijnen, ook impliciet in de besproken verbodsbepaling begrepen is (zie verder, nr 346).

Het gebruik van vergif is alleen toegelaten in geval van noodgedwongen verweer tegen schadelijke wilde dieren, maar zelfs dan handelt de persoon die zich tegen dreigende schade verdedigt op eigen risico, in de zin dat hij strafrechtelijk verantwoordelijk wordt gesteld indien het uitgestrooid vergif de dood veroorzaakt van enig ander wild.

Men raadplege in dit verband: Corr. Dinant, 13 mei 1954 (*J.T.*, 1955, 77 met noot S. Cattier). Twee landbouwers, die op hun veld aanzienlijke hoeveelheden giftig aas hadden gestrooid, met het doel everzwijnen te verdelgen, werden veroordeeld wegens inbreuk op artikel 8. De everzwijnen zijn nochtans uitgesloten in de opsomming van het door dit artikel bedoeld wild. De rechtbank had met meer duidelijkheid moeten verklaren dat zij de overtuiging had dat het gebezigde aas geschikt was om andere dieren dan everzwijnen te doden (zie de noot).

Vermits het gebruik van vergif in bepaalde gevallen toegelaten is, kan het niet *in se* strafbaar verklaard worden, maar slechts wanneer een resultaat wordt teweeggebracht dat de wet juist wenst te vermijden. Wel is er in alle geval misdrijf, wanneer uit de elementen van de zaak zou blijken dat de verdachte met kwaadwilligheid is opgetreden of dat hij zich niet in een toestand bevindt waardoor hij ertoe gerechtigd is zich van een zo gevaarlijk verdelgingsmiddel te bedienen.

AFDELING III. — *Uitzonderlijk toegelaten tuigen.*

224. — Artikel 9 van de jachtwet somt vier gevallen op waarin het verbod van zekere tuigen geschikt om wild te vangen of de vangst ervan te vergemakkelijken, niet toepasselijk is.

Het zijn afwijkingen die als dusdanig op enge wijze moeten uitgelegd worden (Braas, *La législation de la chasse*, nr 141).

225. — Eerste afwijking: de eendenkooien gedurende de open jachttijd.

Het betreft grote kooien bestemd om wilde eenden te vangen, die men poogt aan te lokken bij middel van daartoe afgerichte tamme eenden (zie ook boven, nr 218).

De betekenis van de zinsnede « gedurende de open jachttijd » werd door het Hof van Cassatie (13 juli 1942, *Pas.*, 1942, I, 169) nader toegelicht in volgende omstandigheden: de minister van landbouw had het gebruik van eendenkooien verboden op een tijdstip waarop de eendenjacht met het geweer nochtans toegelaten was. Een eigenaar, die niettemin toch een eendenkooi had opgericht, was veroordeeld om gejaagd te hebben buiten de tijdstippen door de regering bepaald. Deze veroordeling werd door het Hof van Cassatie te niet gedaan, om reden van de ongeldigheid van het ministerieel besluit. Inderdaad veroorlooft de wet het gebruik van eendenkooien zodra de jacht op de wilde eenden geopend is. Art. 9 maakt geen onderscheid tussen de middelen of de wijzen van jagen, zodat, door de rechten van de eigenaars van eendenkooien in te krimpen, de regering het gezag van de wet had geschonden: *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*.

226. — Tweede afwijking: de buidels voor het vangen van konijnen.

Zij moet in verband gebracht worden met het zesde lid van artikel 7: bovendien wordt bij koninklijk besluit bepaald, welke verdelgingsmiddelen en -tuigen de grondgebruiker mag aanwenden, in afwijking van artikel 8.

Deze wetsbepaling wordt verder (nr 349) uitvoeriger besproken. Het volstaat hier te vermelden dat het koninklijk besluit van 24 juni 1952, de algemene voorwaarden bevat die opgelegd zijn bij het gebruik van stroppen, veerknippen en konijnennetten, en die, bij iedere machtiging door de minister van landbouw of door de woudmeesters (K.B. van 24 maart 1953) gegeven, door deze laatsten kunnen aangevuld worden met bijzondere voorschriften, waarvan het naleven verplicht is voor degenen die de besproken tuigen wensen te bezigen.

Stroppen die niet met de reglementaire vereisten overeenstemmen, vallen echter wel onder toepassing van art. 8.

227. — Het kan voorkomen dat ondanks de getroffen voorzorgen een ander dier dan een konijn, bij voorbeeld een fazant of een haas, in het tuig terechtkomt.

In zulk geval moet het wild terstond vrijgelaten worden; is het dood, wordt het aan de meest nabijgelegen commissie van openbare onderstand afgegeven. Zoniet, ontstaat een vermoeden van stroperij en kan artikel 8 toegepast worden.

De hier aangehaalde verplichting geldt ten andere ten opzichte van iedereen die bij toeval een ander dier buitmaakt dan datgene dat hij mocht vangen met het bij uitzondering toegelaten tuig.

228. — *Derde afwijking*: de strikken voor het vangen van houtsnippen, voor zover zij alleen gebruikt worden in bossen van ten minste tien hectaren en op de tijden en in de provincies of gedeelten van provincies door de minister van landbouw bepaald.

Door de « tijden » worden natuurlijk deze van de opening en van de sluiting van deze jacht bedoeld (*Pasin.*, 1846, 117).

De gestelde voorwaarden vinden hun verklaring in het feit dat deze strikken gemakkelijk kunnen dienen tot het vangen van patrijzen.

Een arrest van het Hof van Cassatie van 15 maart 1886 (*Pas.*, 1886, I, 107) omlijnt de rechten van de regering ter zake wanneer het alle rechtswaarde ontzegt aan een jaarlijks ministerieel besluit, dat verbod inhoudt bedoelde strikken te plaatsen in een zone gaande van 50 tot 100 meter van de zoom van het bos. Het Hof verklaart dat een dergelijk besluit voor gevolg zou hebben dat het de regering zou vrijstaan de jacht toe te laten over een eigendom en ze te verbieden over een ander, wanneer bij de onderverdeling van de provincies uitsluitend rekening mag gehouden met de staat van de veldvruchten, de doortocht en de vermenigvuldiging van het wild.

Door op willekeurige wijze een jacht te verbieden over een streek, die niet met een gedeelte van een provincie gelijk te stellen is, begaat de uitvoerende macht een machtsoverschrijding (zie boven, nr 68).

229. — *Vierde afwijking*: de tuigen die de eigenaar of zijn rechthebbende met machtiging van de minister van landbouw gebruikt om voor de teelt bestemde fazanten in zijn bossen opnieuw te bemachtigen.

De jaarlijkse ministeriële besluiten (zie boven, nr 70) bevatten gewoonlijk desbetreffend een als volgt luidende bepaling:

Overeenkomstig art. 9 der wet van 28 febr. 1882, is de houder van het jachtrecht in een bos dat minstens 20 hectaren, uit één stuk, groot is, gemachtigd tot het gebruiken vanaf 15 sept. tot 30 nov. van kippende ruikooien onder de vorm van doorzichtig gevlochten manden, voor het terugvangen, in dit bos, van de voor het houden of voor de kweek bestemde fazanten, op voorwaarde dat hij aangepaste bijzondere inrichtingen bezit tot het bewaren der teruggevangen vogels.

De vangtuigen mogen niet op minder dan 50 meter van de zoom der naburige beboste eigendommen geplaatst worden.

Het bemachtigen van fazanten onder andere dan de hierboven vermelde voorwaarden moet aangevraagd worden in een door redenen omkleed verzoek. Een bijzondere machtiging kan worden afgeleverd (art. 5, § 1, tweede, derde en vierde lid van het K.B. van 17 juli 1970).

Tot het verlenen van de bedoelde bijzondere machtigingen zijn de woudmeesters bevoegd (art. 1, 2° van het K.B. van 24 maart 1953).

230. — Het komt wenselijk voor er in deze afdeling aan te herinneren dat de vogelvangst verboden werd bij K.B. 20 juli 1972.

231. — *Uiteraard* verboden tuigen, zoals een specifieke lichtbak, kunnen ook niet binnen het omheind erf gebruikt worden, of bij verdelging, vermits het bezit ervan reeds op zichzelf een strafbaar feit uitmaakt.

Tenslotte wordt er nog op gewezen dat artikel 3, laatste lid, het gebruik van buidels gedooft op de spoorwegbermen (zie boven, nr 147).

AFDELING IV. — *Vervoer en bezit.*

232. — Het tweede lid van artikel 8 bestraft met geldboeten van 100 tot 200 fr. het vervoer en het onder zich houden van de in het voorgaande lid bedoelde verboden tuigen (zie boven, nr 219).

Voor het vervoer gelden, zoals voor het gebruik, verzwarende omstandigheden (zie verder, nr 403), indien de schuldigen gewapend, verkleed of gemaskerd waren, of wanneer de feiten in bende of bij nacht gepleegd werden: de straffen zijn dan geldboete van 200 tot 400 fr. en gevangenisstraf van 15 dagen tot 2 maanden.

De verboden tuigen mogen opgespoord en in beslag genomen worden, overeenkomstig de bij het wetboek van strafvordering voorgeschreven regelen (zie verder, nrs 450 e.v.).

233. — Onder het stelsel van de wet van 1846, was het vervoer slechts strafbaar, indien het plaats greep op andermans grond, in het veld en buiten openbare wegen of voetpaden.

Sinds 1882 wordt alle vervoer bestraft, waar het zich ook voordoet.

Zowel de persoon die het tuig op zich draagt, als de persoon die het in een vervoermiddel van de ene plaats naar de andere overbrengt, begaat de overtreding.

234. — Het wanbedrijf van vervoer is wel onderscheiden van dat van gebruik (Cass., 16 jan. 1928, *Pas.*, 1928, I, 59; *R. Dr. Pén.*, 1928, 144), zodat de persoon die vervolgd en vrijgesproken werd wegens gebruik van verboden tuigen, veroordeeld kan worden om er drager van bevonden te zijn (Brussel, 23 nov. 1867, *Pas.*, 1868, II, 299; — Gent, 18 dec. 1876, *Pas.*, 1877, II, 112).

Twee verschillende personen kunnen, de ene wegens gebruik, de andere wegens vervoer, terecht staan; bij voorbeeld wanneer de eigenaar van het tuig plaats neemt in het voertuig van zijn makker, waarin het voorwerp neergelegd wordt.

235. — Het vervoer vóór alle gebruik is strafbaar.

De reden daarvan is, volgens sommigen, dat deze verrichting de voorbereidende daad is tot het voorgenomen gebruik.

Dit komt betwistbaar voor: de reden waarom het vervoer vóór of na gebruik, een delictuele daad is, vloeit doodeenvoudig voort uit de omstandigheid dat, zoals dadelijk zal worden uiteengezet, het louter bezit van het tuig reeds verboden is.

236. — Inderdaad is het onder zich houden van de tuigen, in artikel 8 vermeld, een strafbaar iets, onafhankelijk van het gebruik of het vervoer ervan. Voor het onder zich houden is het niet vereist dat men het tuig in handen heeft of op zich draagt. Het volstaat dat het in het woonhuis van zijn eigenaar ontdekt wordt. En niet alleen in het woonhuis van zijn eigenaar, maar ook bij degene die het bewust, al is het tijdelijk, op verzoek van de eigenaar, verbergt. Er is strafbaar « onder zich houden » wanneer de verdachten eenvoudig het tuig te hunner beschikking houden, zelfs zonder het te hebben gebruikt, en al is het niet bewezen dat zij het persoonlijk vervoerd hebben naar de plaats waar het werd neergelegd. Zij werden betrapd op het ogenblik dat zij in deze richting uitgingen om er bedoeld tuig te gaan weghalen (Corr. Luik, 23 jan. 1933, *R. Dr. Pén.*, 1933, 389).

237. — Insgelijks heeft de persoon het tuig te zijner beschikking, die de wacht houdt bij een net, terwijl de eigenaar ervan de omgeving afjaagt (*Pand. B.*, Tw. *Chasse*, nr 1016).

238. — Het verbod kent geen uitzonderingen. De overtreding ervan mag als een materiële overtreding beschouwd worden.

Dit kenmerk steunt niet op het vermoeden dat de houder eraan denkt het tuig te gebruiken. Het goede of kwade opzet is ter zake zonder belang. Wie het tuig tijdelijk onder zich houdt en het verstoppt voor de eigenaar zal insgelijks strafbaar zijn, alhoewel hij geenszins de bedoeling heeft het geheelde tuig persoonlijk aan te wenden. Zelfs de persoon, die in de woning die hij pas heeft betrokken dergelijk tuig aantreft, maar verwaarloost het tijdig te vernietigen, zal onder de toepassing van de verbodsbepaling vallen.

Het verbod raakt evenzeer de particulier als de handelaar, of de vervaardiger van jachttuigen, zelfs indien alles er op duidt dat hem de gedachte van een persoonlijk gebruik absoluut vreemd is (Parijs, 26 dec. 1844, *Rec. Sirey*, 1845, 2, 239).

Het opzet van de bezitter is zo onverschillig in de ogen van de wet dat hij zelfs niet kan doen gelden dat het tuig bestemd was om wilde dieren onschadelijk te maken, ook al staat het vast dat dit wild verwoestingen aangericht had.

239. — Iedereen is het er echter over eens dat er zich gevallen van besliste onwetendheid nopens het bezit kunnen voordoen. Zo bijvoorbeeld een erfgenaam, wanneer in het huis van de *de cuius*, een verboden tuig wordt gevonden; of de huurder die pas een huis bewoont, op voorwaarde nochtans dat zijn onwetendheid geen twijfel overlaat of dat de betrokkenen zich in de materiële onmogelijkheid hebben bevonden de nodige maatregelen te treffen om het tuig te vernietigen of te verwijderen.

240. — In een geval, dat door de correctionele rechtbank te Doornik behandeld werd, was er sprake van een door haar bijzit verlaten vrouw die alleen in de gemeenschappelijke woonst verbleef waar een verboden tuig werd gevonden. De man, als eigenaar, en de vrouw, als toevallige en tijdelijke houdster, werden beiden veroordeeld.

Terecht zegt de beslissing dat het oogmerk om het tuig te gebruiken niet gevegd is, en het was zelfs overbodig te verklaren dat het volstaat dat de beklagde bewust was van de onwettige doeleinden waartoe het kon aangewend worden (3 mei 1890, *Par.*, 1890, III, 257). Het volstaat te weten dat het verboden tuig er is.

241. — Wanneer het verboden tuig wordt aangetroffen in een woonhuis dat door verschillende personen bewoond wordt, zonder dat met zekerheid kan uitgemaakt worden wie de werkelijke houder is, gaat het niet op automatisch het familiehoofd te vervolgen; in strafrechterlijke aangelegenheden mag alleen de persoonlijke verantwoordelijkheid tot veroordeling leiden (Corr. Remiremont, 28 maart 1895, *La Loi*, 1895, 440).

Hetzelfde geldt wanneer het tuig zich in een niet gesloten aanhorigheid van het woonhuis bevindt en er twijfel mogelijk is of het aan de eigenaar dan wel aan de huurder toebehoort.

242. — De wet gewaagt van tuigen die geschikt zijn tot het vangen van het wild.

Toestellen die buiten gebruik zijn of die zich in dusdanig gehavende toestand bevinden dat zij niet meer dienstig kunnen zijn tot het verboden bedrijf, alsmede voorwerpen waaraan noodzakelijke onderdelen ontbreken, zodat zij geen bruikbaar tuig vormen, vallen dus niet onder toepassing van artikel 8 (zie op dit laatste punt: Luik, 17 maart 1859, *Par.*, 1859, II, 228).

Een tuig, waarvan een fabricatiefout of de ondeugdelijke toestand belet dat men het nog doelmatig zou kunnen gebruiken om het door artikel 8 bestreden oogmerk te verwezenlijken, is dan ook zonder belang, zelfs al meende de stroper ten onrechte dat hij er toch een resultaat mee kon behalen (*Pand. B.*, Tw. *Chasse*, nr 973).

Voorzichtigheid is geboden wanneer het gaat om uit elkander genomen tuigen of om losse onderdelen, want het komt wel voor dat verdachten de

toestellen die zij gewoonlijk gebruiken opzettelijk in dergelijke toestand verbergen, met het oog op mogelijke huiszoeking.

Het bezit van koperdraad werd niet strafbaar geacht, ofschoon hij waarschijnlijk bestemd was om er strikken van te maken, maar nog niet opgespannen was (Corr. Leuven, 30 okt. 1888, *Belg. Jud.*, 1888, 1440).

De feitelijke omstandigheden zullen in dergelijke gevallen op doorslaande wijze de beoordeling van de rechter beïnvloeden.

243. — Er is geen reden toe de jachtopzieners te verontrusten in wier bezit strikken of stroppen aangetroffen worden; deze agenten verkrijgen immers de toelating, krachtens de jaarlijkse openingsbesluiten, de konijnen met dergelijke middelen op te ruimen (zie b.v. art. 4, derde lid, van het M.B. van 14 juli 1972; — zie verder, nr 335).

Het geval doet zich minder gunstig voor indien de aanstellende persoon hun daartoe geen bevelen heeft gegeven en er geen overvloed van zulk wild is.

244. — De toepassing van het verbod van vervoer of onder zich houden biedt geen moeilijkheden wanneer het gaat om uiteraard verboden tuigen: dit zijn zowel de uitdrukkelijk door de wet voorziene vangtuigen (netten, stroppen, strikken) als bepaalde hulpmiddelen die eigenlijk tot niets anders kunnen dienen dan tot stroperij, zoals lijmstokken, wipvallen en lichtbakken.

Wanneer het integendeel andere tuigen betreft die slechts toevallig en alleszins tijdelijk tot het bereiken van wederrechtelijke doeleinden gebezigd worden, zoals de fietslantaarn en meer nog het autovoertuig, rijzen meer ingewikkelde vraagstukken.

245. — De reeds geciteerde arresten van het Hof van Cassatie (zie boven, nr 188), verklaren op formele wijze dat dusdanige tuigen, die van hun gewone bestemming afgewend worden om daadwerkelijk gebruikt te worden in strijd met de jachtwet, niet mogen onder zich gehouden worden, noch vervoerd met het oog op het nagestreefd delictueel doel.

Daartegenover werd even stellig verkondigd dat « een autorijtuig dat zich niet verschillend voordoet van de andere voertuigen van zijn soort, buiten de categorie van de tuigen valt, waarvan het vervoer en het bezit verboden zijn » (Corr. Nijvel, 12 maart 1926, *Pas.*, 1926, III, 69).

246. — De wet geeft geen richtlijnen. Indien men de reeds uiteengezette beginselen nagaat, blijkt het dat deze twee uiterste thesissen moeten getoetst worden aan de verschillende mogelijkheden die zich kunnen voordoen. In zekere gevallen zou de thesis van de rechtbank van Nijvel indruisen tegen de geest van de jachtwet, meer bepaald tegen haar bedoeling alle onrechtmatige praktijken in de mate van het mogelijke te keer te gaan, terwijl in andere veronderstellingen de strakke positie die het Hof van Cassatie schijnt aangenomen te hebben, rechtsgevolgen zou medebrengen, waaraan men zich zeker niet heeft verwacht.

247. — Vooreerst het vervoer van een uiteraard niet verboden tuigen na afloop van de stroopverrichting: niets belet dergelijk vervoer te bestraffen. Alhoewel er reeds strafbaar gebruik is geweest, kan een vervolging wegens vervoer nog practisch nut bieden zo bijvoorbeeld wanneer

verscheidene personen bij de zaak betrokken zijn: de jager is vergezeld van een makker, die zich van iedere jachtdaad heeft onthouden, maar die bij het terugkeren het tuig draagt of de auto stuurt.

Men kan zich echter afvragen op welke rechtsgronden een veroordeling wegens vervoer mag uitgesproken worden bij het vertrek naar de plaats waar het misdrijf eventueel zal plaats grijpen, zelfs in de veronderstelling dat de overtreder toegeeft dat hij de bedoeling had het tuig aldaar te bezigen.

De wet stelt immers nooit bedoelingen strafbaar.

248. — Inzake bezit, vóór alle bewezen gebruik, is de toestand nog kieser, in de veronderstelling dat geen specifiek kenmerk toelaat het voorwerp onder de verboden tuigen te rangschikken. Het delictueel opzet waarmede zijn eigenaar bezielde is kan niet tot gevolg hebben bedoeld voorwerp naar de klasse van de verboden tuigen te doen overgaan.

249. — Blijft nu nog de rechtstoestand te onderzoeken, die zich voordoet wanneer het tuig bewaard wordt nadat het reeds gebruikt werd en teruggevoerd naar de woning van de overtreder.

In beginsel is deze hypothese van weinig praktisch belang, vermits het gebruik strenger gestraft wordt dan het vervoer of het bezit. Maar toch kan men zich het geval indenken van een in leen gegeven wagen, terwijl er verjaring zou ingetreden zijn in zake het gebruik en het vervoer, maar niet voor het bezit, dat een voortdurend misdrijf is.

Het is onaanneembaar dat eenmaal een voorwerp (fietslantaarn, auto-wagen en zo meer) als verboden tuig gebezigd is, het voor altijd dat kenmerk zou behouden, waardoor zijn eigenaar immer aan rechtsvervolging zou blootgesteld zijn en waardoor de inbeslagneming nog steeds zou kunnen gebeuren.

250. — Kortom, bij niet uiteraard verboden tuigen, blijkt er slechts reden te zijn tot toepassing van artikel 8 ingevolge het strafbaar gebruik ervan en wel op het ogenblik van dat gebruik, want alleen daardoor wordt de normale bestemming van het tuig gewijzigd.

Het gebruik is inderdaad een ogenblikkelijk misdrijf: wanneer het nog niet of niet meer gebezigd wordt, heeft het voorwerp nog niet zijn kenmerk van verboden tuig, of verliest het.

Ten hoogste kan een uitzondering op dit beginsel aangenomen worden bij het vervoer dat onmiddellijk op het gebruik volgt, daar men dan kan doen gelden dat dit vervoer de normale en onafscheidbare voortzetting is van het gebruik.

Onnodig te zeggen dat een gewoon voorwerp echter wel een uiteraard verboden tuig wordt, indien het speciaal ingericht werd of indien het deel uitmaakt van een samengesteld tuig dat in zijn geheel de kenmerken van een verboden tuig heeft.

HOOFDSTUK V

Beperkte aanwending van bepaalde jachtuigen of -procédés

250 A. — Tijdens de voorbereidende werken die leidden tot de wet van 20 juni 1963, werd het volgende opgemerkt:

« Indien de aan de minister verleende macht mocht beschouwd worden als beperkt op zekere gebieden, dan is dit zeker het geval — de rechtspraak is constant — wanneer het het gebruik betreft van zekere projectielen en van zekere jachtuigen, toestellen en methoden voor de uitoefening van de jacht.

Een reglementering blijkt onontbeerlijk te zijn met het oog op het voorkomen van ongevallen die het gevolg zouden kunnen zijn van het gebruik van zekere projectielen. Zij zou ook betrekking moeten hebben op het normale gebruik van zekere jachtuigen, toestellen of methoden.

Aangezien deze reglementering een algemeen karakter en een vaste draagwijdte moet hebben is het wenselijk het uitvaardigen en de nodige maatregelen aan de Koning over te laten. » (Memorie van Toelichting, *Parl. Besch., Senaat*, 1962-63, 19 maart 1963, nr 145, blz. 2).

250 B. — Uit het verslag van de Senaatscommissie voor de Landbouw (*Parl. Besch., Senaat*, 1962-63, 16 mei 1963, nr 207) blijkt dat de minister zijn standpunt als volgt verduidelijkte:

« Hoewel de omvang van de aan de Regering toegekende bevoegdheden in het verleden aanleiding heeft kunnen geven tot enige onzekerheid, is er een materie waarin de rechtspraak constant en eenparig iedere bevoegdheid ontzegt aan de uitvoerende macht, namelijk met betrekking op het gebruik van sommige projectielen en inrichtingen of systemen voor de uitoefening van de jacht. Zo is de Regering in de huidige stand van de wetgeving niet bevoegd om het installeren of gebruiken van uitkijkposten te reglementeren of om het schieten met kogels te reglementeren.

Artikel 5 van het ontwerp, dat een nieuw artikel 9 *bis* invoegt in de wet op de jacht, verleent dan ook aan de Koning bevoegdheid om het gebruik te reglementeren van projectielen, jachtuigen, toestellen of methoden aangewend met het oog op de uitoefening van de jacht.

Deze reglementering is absoluut noodzakelijk, met name om ongevallen te voorkomen die zouden kunnen voortvloeien uit het gebruik van deze jachtmiddelen. »

250 C. — Tijdens de besprekingen in de Senaatscommissie verlangden verschillende leden meer uitleg over wat er bedoeld werd als « projectielen en jachtuigen ».

De minister antwoordde dat deze termen algemeen werden gehouden opdat de Koning ze bij besluit nader zou kunnen preciseren. Indien de wet meer in detail trad, dan zou men komen tot een limitatieve opsomming; in dit geval zou de wet gemakkelijk omzeild kunnen worden. De minister gaf de verzekering dat het hier niet ging over een reglementering van de wapens, doch wel over uitkijkposten.

Op de vraag van *een lid* dat de belangen van de kleine jagers beschermd zouden worden, antwoordde de minister dat het ontwerp van wet alleen zekere misbruiken betugelde.

Wat de uitkijkposten betreft, stelde een lid voor een minimum oppervlakte te bepalen om zulke posten te mogen oprichten. De minister wees er op dat de wet alleen het principe vaststelde en dat zulke minimum oppervlakte alleen na studie en raadpleging zou kunnen bepaald worden.

250 D. — Aldus ontstond het 9 *bis*: « Onverminderd de bepalingen van artikel 8, kan de Koning in elke provincie of elk gedeelte van een provincie een regeling treffen voor het gebruik van projectielen, tuigen, toestellen of procédés ter uitoefening van de jacht.

Overtreding van een regeling getroffen ter uitvoering van het vorige lid wordt gestraft overeenkomstig artikel 8, eerste lid. »

250 E. — In uitvoering van dit artikel werden reeds volgende regelingen getroffen:

1° Het K.B. van 17 augustus 1964 gewijzigd bij K.B. van 19 mei 1965 betreffende de jachtkansels.

Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder jachtkansel ieder platform of gelijk welke verheven zitplaats, die het mogelijk maakt het wild te schieten vanaf een punt gelegen boven het normaal niveau van de grond.

Wordt gelijkgesteld met een jachtkansel iedere constructie of iedere inrichting, met inbegrip van al of niet ingerichte bomen, die daartoe gebruikt wordt.

Met het oog op de uitoefening van de jacht is het verboden zich met een jachtwapen te bevinden op of gebruik te maken van jachtkansels gelegen op minder dan tweehonderd meter, hetzij van elk terrein waarvan het jachtrecht aan een ander toebehoort, hetzij van een kunstmatige voederplaats voor het wild of van een teelt bestemd als voeder daarvoor, met uitzondering van al of niet verbeterd natuurlijk grasland.

2° Het K.B. van 11 september 1964, gewijzigd bij K.B. van 29 juni 1971, tot regeling van het gebruik van zekere projectielen.

Het is verboden herten, damherten, moeflons, reeën en everzwijnen, zonder onderscheid van leeftijd noch geslacht, op een andere manier dan met kogels te schieten of af te maken.

Deze bepaling is niet van toepassing in de zones waar het schieten met kogels verboden is door het bestek van de geregistreerde jachtpachten die bestonden op 15 september 1964.

Over gans het land is het verboden, bij het schieten met kogels of afmaken van de in artikel 1 genoemde wildsoorten, gebruik te maken van:

a) kogels uit geweren met gladde loop van om 't even welk model, met een kaliber kleiner dan 20;

b) karabijnkogels, waarvan het kaliber, uitgedrukt of omgerekend in mm., kleiner dan 6 mm. is.

Voor de bersjacht en de loerjacht op de reebok echter is het geoorloofd gebruik te maken van karabijnkogels waarvan het kaliber, uitgedrukt of omgerekend in mm, ten minste 5,6 mm bedraagt en die op 100 m ten minste 100 kgm energie ontwikkelen.

3° Het K.B. van 1 augustus 1966 waarbij verboden wordt tijdens de balts korhanen anders dan met kogels te schieten of af te maken.

HOOFDSTUK VI

Verboden vervoer, verhandeling of bezit van wild in gesloten jachtijd

AFDELING I

Verboden vervoer en verhandeling in gesloten jachtijd.

251. — Artikel 10 van de jachtwet, zoals het bij K.B. van 10 juli 1972 werd gewijzigd, verbiedt op straffe van geldboete van 50 tot 100 fr. in elke provincie of elk gedeelte van een provincie grof wild, klein wild, waterwild en de door de minister van landbouw aangeduide overige wildsoorten levend of dood te vervoeren of in de handel te brengen, behalve vanaf de opening tot en met de tiende dag volgend op de sluiting van de jacht op dit wild.

252. — Het recht van de regering, elk jaar de datums vast te stellen van de opening en van de sluiting van de jacht in iedere provincie of gedeelte van een provincie, moest noodzakelijkerwijze het recht meebrengen elk vervoer of verhandeling van wild te verbieden op de plaatsen waar, en gedurende de periode waarin de jacht gesloten is.

Door dit verbod werden vooral de wildstropers beoogd, die hierdoor moeilijker geldelijk gewin uit hun onrechtmatige daad kunnen trekken (zie rondschrijven van 2 maart 1882 van de minister van binnenlandse zaken, *Pasin.*, 1882, blz. 94).

253. — De gesloten jachtijd wordt vastgesteld door de jaarlijkse ministeriële besluiten (zie boven, nr 70).

Het vervoer is vanzelfsprekend toegelaten de dag zelf van de opening van de jacht, en de wetgever zelf laat in artikel 10 de verhandeling van wild toe vanaf de dag van de opening van de jacht.

Het vervoeren en verhandelen van wild is toegelaten tot tien dagen na het sluiten van de jacht.

De tekst, zoals hij thans werd gewijzigd is duidelijk: het betreft tien volle dagen na het sluiten van de jacht. Men kan dus nog over tien volle dagen beschikken om wild te verhandelen dat de laatste dag van de jachtijd gevangen werd.

253A. — Bij de voorbereidende werken van de wet van 14 juli 1961, werd gewezen op de mogelijkheid van volgende anomalie: het is toegelaten, en het gebeurt soms dat de minister van landbouw de jacht in een beperkt gebied opent buiten de gewone of algemene jachtperiode. Dan moet het geschoten wild vervoerd kunnen worden, terwijl nochtans het vervoer van het wild bij

de wet verboden is buiten de gewone jachtperiode, welke ieder jaar bij ministerieel besluit wordt bepaald.

Om aan deze toestand te verhelpen werd bij artikel 5 van de wet van 14 juli 1961 in artikel 10 van de jachtwet een tweede lid toegevoegd luidende als volgt: « Zo de jacht in een beperkt gebied geopend wordt, kan de minister van landbouw, tijdens die periode, vergunning geven voor het vervoer van het geschoten wild en de voorwaarden bepalen waaronder dit vervoer mag geschieden. » Deze tekst werd behouden in het bij K.B. van 10 juli 1972 gewijzigde artikel 10.

Op te merken valt dat de mogelijkheid alleen slaat op het vervoer.

Een voorstel om ook in dezelfde omstandigheden de verkoop toe te laten werd uitdrukkelijk verworpen nadat de bevoegde Minister had opgemerkt dat dit zonder twijfel tot misbruiken zou leiden (*Parl. Besch., Kamer, 1960-61, 24 jan. 1961, nr 420/2, blz. 4*).

254. — De in artikel 10 opgesomde wildsoorten zijn diegene die zich in ons land het meest plegen voort te planten en er gewoonlijk verbruikt worden (*Pasin., 1882, blz. 72*).

Maar het verbod slaat alleen op het in artikel 10 *bis* van de wet opgesomde wild en op geen andere dieren.

Hetzelfde geldt niet ten aanzien van uitheemse soorten (rendieren, witte hazen uit Rusland afkomstig, enz.), mits de vervoerder daarvan er voor zorgt dat de herkomst der dieren zodanig blijkt dat alle verwarring met gelijkaardig inheems wild uitgesloten is (Luik, 1 maart 1884, *Par.*, 1884, II, 268).

Goud- of zilverfazanten, die nooit in wilde staat leven, worden ook niet door de wet beoogd (Corr. Brussel, 8 april 1848, *Belg. Jud.*, 1848, 704).

255. — Maar aan de andere kant is artikel 10 wel van toepassing op de opgesomde wildsoorten ook al zijn zij afkomstig uit parken, hokken, of kooien.

De opstellers van de wet hebben inderdaad geweigerd in te gaan op een amendement waarin een onderscheid gemaakt werd tussen wilde fazanten en « tamme fazanten ».

Het hof van beroep te Brussel (16 nov. 1946, *R. Dr. Pén.*, 1946-47, 457; *J.T.*, 1947, 104) heeft het te koop aanbieden van een damhert bestraft, alhoewel het dier afkomstig was uit een dierentuin en het door de directie dezer instelling verkocht was wegens « overbevolking ».

Immers het is niet noodzakelijk dat het beoogde wild *in specie* in de vrije natuur zou leven, het volstaat dat het *in genere* wild is en opgesomd wordt in artikel 1 *bis*.

Het besproken verbod zou ook van toepassing zijn op wild van buitenlandse herkomst dat in ons land op een bepaalde plaats zou vervoerd of verhandeld worden tijdens de periode waarin de jacht gesloten is, zodra het een wildsoort betreft die in art. 1 *bis* en 10 wordt vermeld.

256. — Men weet dat de jaarlijkse ministeriële besluiten steeds verschillende data bepalen al naar het geslacht van bepaalde diersoorten, inzonderheid voor fazanten, herten, damherten en reeën. Om alle verwarring bij het toezicht over het vervoer uit te schakelen, bepalen dan ook deze besluiten dat op het tijdstip dat het alleen toegelaten is de fazanthaan te schieten, de fazanten slechts mogen vervoerd, te koop geboden, verkocht en gekocht worden, indien minstens hun kop met de pluimen bedekt is, en dat op het tijdstip dat het alleen toegelaten is het hert, de reebok of het damhert te schieten, het vervoer slechts toegelaten is, wanneer het dier op zichtbare wijze de uiterlijke kenmerken draagt van zijn geslacht (zie b.v. art. 6, § 1, eerste lid en art. 6, § 2 van het M.B. van 14 juli 1972).

257. — Het besproken artikel gewaagt van vervoeren en in de handel brengen.

In de memorie van toelichting bij de Beneluxovereenkomst van 10 juni 1970 (wet 29 juli 1971) wordt verduidelijkt dat het begrip «in de handel brengen» in brede zin dient te worden opgevat; het omvat o.a. het voorhanden hebben of bewaren, het bereiden, bewerken of anderszins behandelen, het uitstellen, verpakken, invoeren, het te koop aanbieden, verkopen, al dan niet kosteloos overdragen, verspreiden en ruilen.

Er is strafbare verkoop en aankoop zodra een prijs verschuldigd is, ongeacht of de vaststelling van het bedrag aan het goeddunken van de koper overgelaten wordt, ongeacht eveneens of deze prijs niet eens bij de levering wordt gekweten en slechts later, bij wijze van tegemoetkoming, zal worden toegezonden.

Ruiling staat met verkoop gelijk, vermits in deze rechtshandeling een betaling begrepen is.

Loven en bieden stelt de verkoper in gebreke, vermits hij zijn waar in de handel brengt, maar de klant treft geen schuld, tenzij als vervoerder.

Iedereen die wild te koop biedt, zowel handelaar als privaat persoon, is strafbaar.

Er weze opgemerkt dat de persoon die met wild vent zelfs tijdens de toegelaten periode, daarenboven zou moeten voldoen aan de voorschriften van de leurhandel, tenzij hij zou venten met wild van eigen vangst (zie Tw. *Leurhandel*, nr 55).

258. — Een stuk wild als geschenk aanvaarden blijft ongestraft, ongeacht of er een fooi wordt gegeven, maar de schenker of degene die het dier bezorgt, heeft zich noodzakelijk aan verboden vervoer plichtig gemaakt en bracht het wild in de handel.

259. — Het enkel bezit van wild wordt niet bestraft, behoudens de uitzondering behandeld in de tweede afdeling van dit hoofdstuk. De memorie van toelichting bij de wet van 29 juli 1971 vermeldt nochtans «het voorhanden hebben of bewaren» als uitleg bij de tekst «in de handel brengen».

260. — De doorvoer van wild langs België om, van de ene grens naar de andere schendt art. 10 van onze wet niet (wet 1 mei 1858, art. 4; — min. omzendbr. Fin., 25 maart 1882, nr 1787).

261. — Het vijfde lid van artikel 10 zegt dat elke overtreding van de bepalingen van dit artikel met de vastgestelde geldboete bestraft wordt.

Minister Rolin-Jaequemijns verklaarde desbetreffend (*Pasin.*, 1882, blz. 73-74) dat, indien de verkoop van een partij wild aan één klant — al zijn er verschillende wildsoorten voorhanden — één enkel misdrijf uitmaakt, de verrichtingen die de wet opsomt en die door dezelfde persoon opeenvolgend worden uitgevoerd, deze laatste aan zoveel straffen blootstellen als er onderscheidene overtredingen werden gepleegd.

Aldus in de volgorde: het vervoeren en het in de handel brengen.

Er dient aanvaard te worden dat hij die verkocht heeft geen afzonderlijke straf moet ondergaan wegens het te koop stellen dat de verkoop onafscheidbaar voorafgaat.

Vervoeren en venten zijn twee verschillende handelingen, maar het venten houdt noodzakelijk het in de handel brengen in.

Het voertuig dat tot het plegen van het misdrijf dienstig was, kan niet verbeurd verklaard worden (Cass., 6 maart 1967, *Pas.*, 1967, I, 828).

262. — Er wordt algemeen aangenomen dat artikel 10, eerste lid een onbeperkte draagwijdte heeft. De wetgever heeft duidelijk zijn wil te kennen gegeven dat dit voorschrift op absolute wijze zou toegepast worden, zonder enige uitzondering (De Wilde L., *De verkoop van diepgevroren wild*, *Bull. Royal St.-Hubert Club de Belgique*, 1972, blz. 394).

Een eenstemmige rechtspraak verleent in die geest een conventioneel karakter aan alle inbreuken op artikel 10, eerste lid. Er is geen misdadig opzet vereist. De zuiver materiële daad, bijvoorbeeld van vervoer, wordt bestraft (Brussel, 19 maart 1938, *R. Dr. Pén.*, 1938, 585; — Brussel, 16 nov. 1946, *R. Dr. Pén.*, 1946-47, 457; *J.T.*, 1947, 104). De schuld vloeit voort uit het plegen van de overtreding, tenzij de beklaagde zich op een grond van rechtvaardiging kan beroepen. Zo oordeelde het Franse Hof van Cassatie (9 dec. 1859, *Rec. Sirey*, 1860, 1, 189) dat de aangestelde van een transportfirma, die in gesloten tijd een pakje met wild had vervoerd, doch de inhoud niet kende, moest geacht worden de overtreding buiten zijn vrije wil te hebben gepleegd, alhoewel in een dergelijke materie in beginsel de goede of kwade trouw geen belang heeft. Beter ware het geweest te zeggen dat de schuldige daad wel gepleegd was, maar dat de verdachte gerechtvaardigd was door onoverwinbare dwaling: hij was verplicht het vervoer te doen en het was hem eigenlijk zelfs niet toegelaten de inhoud van het pakje te onderzoeken (Legros, R., *L'élément moral dans les infractions*, nr 114; — *Tw. Opzet*, nr 33).

263. — In ieder geval is het opzet van de vervoerder dus zonder belang. Het vervoer is strafbaar, ook al handelt de beklaagde zonder winst oogmerk: zo bijvoorbeeld de huisvrouw die wild koopt in een gebied waar de jacht toegelaten is en het voor huiselijk gebruik medeneemt naar haar woning, gelegen in een streek waar de jacht nog gesloten is (Namur, *a.w.*, blz. 78).

De bedenking dat een medegenomen haas zo klein bleek te zijn, dat hij geen handels- of voedingswaarde bezat, zou eigenlijk in rechte ook niet de minste draagkracht mogen hebben (*vgl.* Corr. Luxemburg, 24 juni 1905, *Pas.*, 1908, IV, 144).

Het verzenden van wild naar een laboratorium om er geschouwd te worden, valt eveneens onder toepassing van de wet (*anders: Nov.*, *Tw. La Chasse*, nr 121). Het doel van dit optreden kan misschien goedgekeurd worden, maar de daad blijft strafbaar. Hetzelfde geldt voor de eigenaar die levend wild van één van zijn eigendommen naar een ander overbrengt, om dit laatste te bevolken (*zie* evenwel verder, nr 269); of voor de houder van een jacht die overtollige fazanthanen zoekt te verplaatsen om zijn toekomstige wildstand te verbeteren.

Terloops mag aangestipt worden dat, vermits deze twee laatste veronderstellingen plaats grijpen in gesloten tijd, de daden die het vervoer voorafgaan reeds strafbare jachtdaden uitmaken.

264. — Een tweede, niet minder belangrijke gevolgtrekking is de volgende: de wet slaat toe zonder zich erom te bekommeren of het vervoerd wild al dan niet op strafbare wijze werd bemachtigd. Meer nog, het laat haar onverschillig of aan de bron van het vervoer een jachtdaad is of niet (Cass., 16 mei 1972, *Pas.*, 1972, I, 850). De bestafraging is automatisch en kan niet ontgaan worden, al wordt het bewijs geleverd dat het vervoerde dier niet werd

gedood bij overtreding van de jachtwet, zo bijvoorbeeld dat het jachtfeit niet gepleegd werd in verboden periode. Zo b.v. wanneer de eigenaar van de jacht geen klacht zou gedaan hebben (Corr. Marche-en-Famenne, 22 maart 1961, *J. Liège*, 1961, 243). Het bewijs aanbieden, dat het vervoerde wild — voor zover het behoort tot de categorieën bepaald door artikel 1 *bis* en 10 — op regelmatige wijze verkregen werd, is ter zake niet dienend (Cass., 8 nov. 1875, *Pas.*, 1876, I, 7).

265. — Een treffend voorbeeld van regelmatige herkomst van het wild werd reeds uiteengezet (zie boven, nr 255). De aldaar vermelde beslissing van het hof van beroep te Brussel zou anders geluid hebben, indien het damhert had behoord tot een *uithemse* soort, verschillend van de damherten, opgesomd in art. 1 *bis*, die — alhoewel in zeer beperkt aantal — onze streken bewonen.

De *ratio legis*, die alleen een strafsancie kan wettigen, is in deze laatste veronderstelling inderdaad niet aanwezig, te weten het wettelijk en onomstootbaar vermoeden dat het vervoerde dier het voorwerp van een stropersdaad heeft uitgemaakt.

Deze opvatting wordt geenszins verzwakt doordat de Kamer van Volksvertegenwoordigers een amendement Dansaert en Scailquin heeft verworpen, waardoor zijn voorstanders getracht hebben de invoer naar en het vervoer in België van *buitenlands wild* toe te laten, mits bepaalde voorwaarden en uitsluitend ten bate van de verbruiker-bestemming (zie ook *Parl. Hand., Kamer*, Zitting 1881-1882, blz. 131 e.v.).

Het is duidelijk dat het standpunt van de wetgever er in deze aangelegenheid in bestond geen mogelijkheid van betwisting te laten bestaan, van het ogenblik af dat het wild, waarvan het strafbaar vervoer wordt vastgesteld (al blijkt het van uithemse herkomst te zijn) met ons nationaal wild een gelijkenis vertoont, die verwarring kan stichten.

Er mag dan ook vooropgezet worden dat geen straf degene kan treffen die betrapt wordt op vervoer, te koop stellen of verkoping van een wild waarvan met stelligheid kan gezegd worden dat het niet in België het voorwerp van toeïgening heeft kunnen uitmaken (*anders: Namur, a.w.*, blz. 74-77).

266. — Bepaalde personen genieten het voorrecht, in gesloten jachtijd, wilde dieren te mogen verdelgen, wanneer het hun eigendommen met ernstige schade bedreigt (zie verder, nrs 308 e.v.). Dit voorrecht gaat echter niet verder en de vervoerder van een aldus gedood dier kan zich in dit verband niet beroepen op regelmatigheid van de daad van toeïgening (Luik, 27 nov. 1891, *J. Liège*, 1891, 375; — zie nochtans het antwoord van de minister van landbouw op een vraag van senator Schreder volgens hetwelk het aldus gedode everzwijn mag vervoerd worden, *Parl. Hand., Senaat*, 17 okt. 1972, nr 120).

De daad van verdelging is bovendien geen jachtdaad, wat medebrengt dat de toeïgening van het wild, waartegen men zich verdedigt, geen noodzakelijk element is. Hoofdzaak is de bedoelde wilde dieren *onschadelijk* te maken en dit doel wordt reeds bereikt met het te verjagen. Wanneer het gedood of zwaar gekwetst wordt, is de taak van de belanghebbende vervuld, zonder noodzakelijk te moeten leiden tot de inbezitneming van het dier; de niet-toeïgening ervan zal trouwens het onomstootbaar bewijs leveren van de goede bedoelingen van de verdelger.

Dit alles neemt niet weg dat het de eigenaar of pachter wel toegelaten is, binnen de perken van zijn recht blijvende, zich de dieren toe te eigenen. Dit betekent dan logisch dat hij het zich ten nutte mag maken, zodat er geen strafbaar vervoer zal bestaan indien hij er zich toe beperkt het wild over te brengen van de plek waar hij het doodde tot in zijn woonst, en

zulks op voorwaarde, wel te verstaan, dat de afstand tussen beide betrekkelijk gering is.

267. — Een eigenaardig geval werd door de correctionele rechtbank te Brussel behandeld (7 dec. 1906, *R. Dr. Pén.*, 1907, 108). De beklaagde had in de tuin van zijn woning, over de haag, een haas aanvaard die hem aangeboden werd, en zijn geschenk dan medegenomen tot in zijn huis. Was er verboden vervoer of alleen louter bezit? De rechtbank oordeelde dat er geen vervoer zou geweest zijn indien de afsluiting had voldaan aan de voorwaarden van art. 6, tweede lid, dus doorlopend en elke doorgang van wild verhinderend (zie boven, nr 80). Ter zake was dit niet het geval, en dus was er vervoer.

In feite werd hier verward tussen de voorwaarden waarin de jacht te allen tijde en zonder jachtverlof binnen een afgesloten erf is toegelaten, en het begrip « vervoer » bedoeld door het thans besproken art. 10. Voor dit laatste blijkt de staat van de afsluiting geen belang te hebben. Binnen zijn eigen, dan nog afgesloten erf iets overbrengen kan moeilijk als een vervoer worden aangezien.

268. — Het verbod betreft zowel het levend als levenloos wild, onverschillig of dit laatste toebereid is of niet, in stukken gesneden, gebakken, gebraden of gekookt (*Cass.*, 8 nov. 1875, *Pas.*, 1876, I, 7).

Slechts één uitzondering wordt uitdrukkelijk gemaakt in de nieuwe tekst van artikel 10: het verbod slaat niet op *wildpreparaties* met bedoelde wildsoorten, wanneer het wild dat er in verwerkt is *volledig onherkenbaar* is.

Preparaten zoals hazenpastei of gevogeltegalandine mogen vrij vervoerd en in de handel worden gebracht.

Het blijft gelden ten overstaan van bevroren vlees: het ware doelloos te beweren of het bewijs voor te stellen dat het vóór het sluiten van de jacht-tijd naar het koelhuis werd gevoerd (*Brussel*, 5 dec. 1888, *Pas.*, 1889, II, 314; — *Cass.*, 16 mei 1972, *Pas.*, 1972, I, 850; *Bull. Royal St.-Hubert Club de Belgique*, 1972, blz. 393, met noot De Wilde L., blz. 394; — *Kh. Luik*, 21 jan. 1949, *J. Liège*, 1949, 220; — *Cass. fr.*, 8 maart 1962, *Rec. Dall.*, 1962, Jur. 421, met noot).

Het wild wordt ook soms *verduurzaamd* en er bestaat rechtspraak (*Corr. Namen*, 25 juli 1913, *Pas.*, 1913, III, 290) die ook daarop de wet bindend acht.

269. — Artikel 12 van de jachtwet voorziet in een *uitzondering* op het verbod van vervoer van wild in gesloten tijd: de minister van landbouw mag, onder door hem voorgeschreven voorwaarden, toelating verlenen tot vervoer, in gesloten jachtijd, van *levend wild*.

De aanvraag moet gericht worden tot het Bestuur van Waters en Bossen.

Zij wordt dikwijls ingewilligd wanneer zij de herbevolking van sommige jachtgebieden tot doel heeft. Soms wordt zij ook toegestaan om besmetting onder het wild te beletten.

AFDELING II

Verboden bezit van wild in gesloten jachtijd of voor rekening van sommige handelaars.

270. — Het vierde lid van artikel 10 stelt een belangrijke uitzondering

op het beginsel (hierboven in nr 259 bevestigd), dat louter bezit van wild in gesloten tijd niet strafbaar is.

Het is aan de handelaars in eetwaren, tafelhouders en restaurateurs verboden het in artikel 10, eerste lid genoemd wild onder zich te houden, zelfs buiten hun woning; insgelijks is het aan eenieder verboden die wildsoorten te verbergen of onder zich te houden voor rekening van handelaars of trafikanten.

271. — De betekenis van de woorden tafelhouders (« traiteurs ») en restaurateurs (« aubergistes ») vergt geen uitleg.

Door handelaars in eetwaren verstaat de wet al de personen wier beroep het is levensmiddelen te verhandelen en niet alleen zij die over een eigen winkel of magazijn beschikken, maar tevens zij die op de markten staan of hun bedrijf langs straten en wegen uitoefenen (*Pasin.*, 1882, blz. 71-74).

Namur (*a.w.*, blz. 82) denkt dat tot voornoemde groep van neringdoenden eveneens de buitenmensen behoren, die eieren, boter, gevogelte en zo meer opkopen, om deze waren verder aan de man te brengen.

Deze mening schijnt wel met de geest van de wet overeen te stemmen. Het zijn effectief zeer dikwijls dergelijke kooplieden die als tussenpersonen optreden tussen de stroper en de verbruiker.

272. — *A contrario* zal men dan ook aannemen dat de landbouwer, die niets anders dan de produkten van zijn hoeve op de markt brengt, niet lastig kan gevallen worden, indien hij in het bezit gevonden wordt van wild. Dezelfde houding dringt zich op ten overstaan van de wildstroper, die er zich toe beperkt de opbrengst van eigen stroperij aan de man te brengen.

Beiden zijn inderdaad particulieren en, alhoewel zij goederen verkopen, geen handeldrijvende personen.

273. — De restaurateur die zijn klanten wild opdient pleegt in feite nog een ander delict dan dat van onwettig bezit van wild. Hij brengt het in de handel tevens als gevolg van een akkoord dat hij met zijn klant heeft gesloten (*Pasin.*, 1882, blz. 71-74; — *Cass.*, 8 nov. 1875, *Pas.*, 1876, 1, 7).

De klant zelf kan niets verweten worden.

In *Les Nouvelles* (Tw. *La Chasse*, nr 120) wordt aan het geval gedacht van een spijshuis gelegen in een omheind erf, waar art. 6, tweede lid, het jachtbedrijf te allen tijde toelaat. Volgens de auteur verzet art. 10 er zich absoluut tegen dat de restaurateur wild in zijn bezit zou houden en natuurlijk ook dat hij het zou opdienen (*anders*: *Timmermans, Belg. Jud.*, 1885, 507).

274. — Inzake de uitgestrektheid van het detentieverbod gelden dezelfde regelen als deze uiteengezet in de vorige afdeling bij gelegenheid van het commentaar van het eerste lid van artikel 10.

Een gevestigde Franse rechtspraak (*Nov.*, Tw. *La Chasse*, nr 129) neemt niet aan dat in een gaarkeuken verduurzaamd wild aangetroffen wordt, waarvan de verkoop geen bezwaar oplevert (zie boven, nr 268).

Men ziet niet in hoe een onderscheid zou kunnen gerechtvaardigd worden: indien er bij de gewone handel in dergelijke wildbereiding geen overtreding gebeurt, mag men zich afvragen om welke reden het tegendeel zou waar zijn, wanneer hetzelfde produkt langs een spij斯卡art om te koop wordt geboden.

275. — Het voorzorgssysteem van de wet zou onvolledig gebleven zijn, indien zij aan derden de gelegenheid had gelaten de hogervermelde kooplied

zo te helpen, het aan laatste zou mogelijk worden de verbodsbepaling te ontduiken. Daarom werd het dan ook aan eenieder verboden de bedoelde wildsoorten te verbergen of onder zich te houden voor rekening van de handelaars.

Tijdens de voorbereiding van onze wet, voorzag minister Rolin-Jaquemijns de mogelijkheid dat het tot voortverkoop bestemd wild zou opgeslagen worden elders dan op plaatsen die toegankelijk zijn voor het publiek. Zulks kan geschieden bij particulieren, die daardoor de medeplichtigen worden van de kooplieden, die zij bijstaan in het omzeilen van het wettelijk verbod. Deze derden zouden in hun woonst werkelijk magazijnen oprichten, bestemd om bedoeld wild aan de opzoekingen van de gerechtsdienaars te onttrekken (*Pasin.*, 1882, blz. 74). Zij lopen dezelfde straf op als de handelaars, tafelhouders en restaurateurs, ongeacht of zij uit inschikkelijkheid of uit wistoogetmerk handelen.

276. — Een vonnis van de correctionele rechtbank te Brussel van 17 aug. 1905 (*R. Dr. Pén.*, 1908, 314) geeft een voorbeeld van deze dubbele toepassing van de wet: een poelier bergt een stuk wild in een door hem gehuurde koelkast, zijnde een onderdeel van koelkamers, behorend tot een technische bevizingsinrichting.

Op hem is de wet toepasselijk als vervoerder en bezitter van het wild. De eigenaar van de nijverheidsinrichting, die oogluikend het feit heeft toegelaten, wordt eveneens gestraft om het wild verborgen of onder zich gehouden te hebben voor rekening van de eerste.

Er werd als verdediging aangevoerd dat het wild in de koelkamer werd opgeslagen toen de jacht nog geopend was en dat de verkoop slechts voor het volgend seizoen gepland was.

De rechtbank heeft terecht deze redenering verworpen.

Voor het bezit van wild in gesloten jachtijd gelden dezelfde beginselen als inzake verkoop of vervoer, en om dezelfde redenen. Het verbod heeft een absoluut en contraventioneel karakter (zie boven, nr 262).

Van dezelfde principes werd toepassing gemaakt in een geding betreffende schade ontstaan aan in een koelinrichting gestockeerd wild. De eis werd afgewezen omdat de oorzaak van de verbintenis van de partijen in strijd was met de openbare orde, nl. het plegen van een misdrijf (Kh. Luik, 21 jan. 1949, *J. Liège*, 1949, 220).

277. — De opsporing en de inbeslagneming van het wild wordt geregeld door art. 11 (zie verder, nrs 459 e.v.).

HOOFDSTUK VII

Bijzondere misdrijven

AFDELING I. — *Rondlopende honden.*

278. — Zij die wetens en willens hun honden laten jagen of rondloopen op gronden waarvan het jachtrecht aan een ander toebehoort, worden gestraft met geldboete van 1 tot 10 fr. (art. 5, eerste lid).

Deze overtreding werd pas ingevoerd door de jachtwet van 1882, met het doel het jachtrecht van de eigenaar van de grond, of van diens rechthebbende, te beschermen, en het voortbestaan en de voortplanting van het wild te bevorderen.

279. — De overtreding kan slechts gepleegd worden op andermans grond, maar zij is te allen tijde strafbaar.

Verslaggever de Macar heeft door een voorbeeld willen aantonen wat de aard moet zijn van het misdrijf, opdat het onder toepassing zou vallen van het besproken artikel: het bedoelt niet de werkman die met zijn hond uit wandelen gaat, wanneer het dier, op een bepaald oogenblik van de gelegenheid gebruik maakt om even over een naast de weg gelegen goed rond te loopen. Maar indien deze werkman de gewoonte aanneemt met zijn hond uit te gaan en indien het dier alsdan, aldus rondwalend, het wild verontrust, doet de jachtopziener goed de man een verwittiging te geven; hij zal dan terecht proces-verbaal opstellen, indien de eigenaar van de hond daarna het dier laat begaan, zonder zich enigermate aan de opgelopen waarschuwing te storen (*Pasin.*, 1882, blz. 61).

280. — De wet beteugelt noch een nalatigheid bij het bewaken van een hond, noch een korte onoplettendheid, waardoor het dier de kans ziet te ontsnappen om op het jachtgoed van een ander rond te zwerven, maar wel het volharden in de boosheid, het er zich systematisch van onthouden maatregelen te treffen om de gelaakte toestand te doen ophouden.

Er is dus een soort opzet vereist, met name het dulden van wat juist strafbaar werd gesteld. Dit blijkt zonder twijfel uit de woorden « wetens en willens ».

281. — De wet heeft het rondwalen van honden op een anders goed strafbaar gesteld, ongeacht het ras waartoe het dier behoort, ongeacht het oogenblik waarop het feit gebeurt, hetzij bij dag, hetzij bij nacht, ongeacht of de hond werkelijk wild heeft opgejaagd of achtervolgd, ongeacht zelfs of er zich wild op het doorkruiste perceel bevindt: het volstaat dat de hond op het goed rondloopt en er aldus mogelijkheid ontstaat dat het wild bedreigd of zelfs eenvoudig verontrust wordt (Braas, *La législation de la Chasse*, nr 91).

Om zich schuldig te maken aan een inbreuk op artikel 5 moet men niet noodzakelijk de eigenaar zijn van de hond (Cass., 12 okt. 1959, *Pas.*, 1960, I, 181; *Arr. Cass.*, 1960, 124).

De overtreding bestaat ook wanneer een onbewaakte hond, buiten de aanwezigheid van zijn meester, op andermans grond rondloopt, mits natuurlijk voornoemde, nadat hij daarvan op de hoogte is gesteld, nalaat gepast in te grijpen; of wanneer de meester weet dat het hok slecht sluit en de hond gemakkelijk uitbreekt (zie het zoëven geciteerde arrest).

282. — Wanneer hoger van opzet wordt gewaagd, wordt daarmee niet bedoeld dat de persoon die de bewaking heeft van de hond, de bedoeling moet hebben te jagen, want zo hij dergelijk opzet koestert, kan er geen sprake meer zijn van een overtreding op artikel 5, eerste lid, maar wel van jacht op andermans grond. Hij beoogt alsdan voordeel te halen uit de opzoeken door het dier verricht, meestal met het daartoe aan te sporen, in het vooruitzicht dat het ofwel een wild naar hem drijft, ofwel een gegrepen wild medebrenge (zie hierover boven, nr 105, *in fine*).

283. — Het tweede lid van artikel 5 bepaalt uitdrukkelijk: « Het feit dat honden over andermans erf lopen bij het vervolgen van wild dat op het eigendom van hun meester is opgejaagd, kan worden geacht niet onder toepassing te vallen van dit artikel noch van het vorige artikel, behoudens de burgerlijke rechtsvordering in geval van schade. »

Deze bepaling laat de rechter toe het rondlopen van honden op een anders grond desgevallend te verschonen.

284. — Er wordt soms gezegd dat deze wettekst het recht erkent voor een jager het wild op het erf van een ander te volgen met zijn honden, op voorwaarde dat bewust wild op zijn eigen grond werd opgejaagd. Dergelijke opvatting is volstrekt verkeerd. Er bestaat hoegenaamd geen recht van achtervolging buiten de grenzen van het eigen jachtgebied en men weet dat de overschrijding daarvan in één enkel geval wordt gedoogd, te weten wanneer het erom gaat een gedood of zwaar gewond wild te gaan ophalen op het naburig erf: dit is zelfs geen jachtdaad meer, doch wel het stoffelijk voltooien van een toeëigening, die reeds plaats had gegrepen vooraleer de jager zijn grond verliet (zie boven, nr 25 en de aldaar vermelde rechtspraak).

De wet heeft uitsluitend rekening willen houden met de grote moeilijkheden die een jager te bekampen heeft, wanneer zijn honden zijn losgelaten en een stuk wild achterna zetten: het is alsdan niet altijd mogelijk ze nog tegen te houden.

Welnu, indien de meester van de honden in omstandigheden verkeert, waaruit werkelijk een geval van overmacht spruit, treft hem geen schuld.

285. — Het beoordelen van de toestanden die in de drie voorgaande nummers werden beschreven, behoort volledig tot de soevereine appreciatie van de rechter.

Allerhande feitelijke gegevens zullen deze beïnvloeden, zoals de ver-

meende bedoelingen van de beklaagde, de wijze waarop hij zich gewoonlijk gedraagt, de aard van de honden en, vooral, de omstandigheden waarin het nazetten van het wild gebeurde.

286. — Een punt staat vast: men moet de honden beletten op het aangrenzend erf te komen. Daartoe moeten alle mogelijke pogingen aangewend worden en de jager moet de ondoeltreffendheid bewijzen van de pogingen die hij heeft aangewend.

Art. 24 van de Nederlandse jachtwet van 3 nov. 1954 heeft in die verplichting uitdrukkelijk voorzien:

« hij, die zich tot uitoefening van zijn bevoegdheid tot jagen met een jachtvogel of een hond in het veld ophoudt, is verplicht:

a) de jachtvogel of de hond vast te houden, zolang hij zich bevindt op gronden, waarop hij niet bevoegd is te jagen;

b) indien hij zich bevindt op gronden waarop hij bevoegd is te jagen, die maatregelen te nemen, welke van hem kunnen worden verlangd, om te verhinderen, dat die jachtvogel of die hond wild zoekt of vervolgt, bemachtigt of doodt op gronden, waarop hij niet bevoegd is te jagen ».

Art. 25 zegt dat overigens iedereen verplicht is, te verhinderen dat de hond, die onder zijn toezicht staat, wild zoekt of vervolgt, bemachtigt of doodt op gronden waarop hij niet bevoegd is om op dat wild te jagen.

287. — De jager is steeds schuldig indien hij, in welke mate ook, het gedoe van de honden toelaat of er aan meedoet door ze op te hitsen of aan te moedigen of door er voor te zorgen dat zij het spoor niet bijster worden (Cass., 17 juli 1899, *Pas.*, 1899, I, 346; — Luik, 10 juli 1884, *Pas.*, 1884, II, 364).

288. — De jager zelf moet er zich absoluut van onthouden andermans goed te betreden, want artikel 5, tweede lid aanvaardt alleen de doortocht van honden, omdat zij door hun instinct gedreven worden.

Alleen wanneer de jager op andermans jachtgoed een laatste poging doet om de honden in te houden en de achtervolging te doen ophouden, zal hem niets te verwijten zijn.

289. — Er is een geval waarbij de goede trouw van de jager als twijfelachtig voorkomt en waarover tijdens de wetsbespreking langdurig werd uitgeweid, te weten dit van de zo geringe oppervlakte van het gebied waarop het wild wordt opgejaagd, dat het doordringen van de honden gedurende de achtervolging zich onvermijdelijk voordoet.

De wet schrijft nergens een minimum uitgestrektheid voor in zake jachtterrein, maar zij kan toch niet goedkeuren dat te midden van een goed bewaakte jacht, een bosje wordt aangekocht of gehuurd, waar honden worden los gelaten, met het practisch fataal gevolg dat deze het wild op de ernaast gelegen gronden nazetten.

Het behoort de rechtbanken dergelijke kwaadwillige praktijken te keer te gaan, mits een toevallige doenwijze van die aard door de vingers te zien.

290. — In de lange jacht (*chasse à courre*), zal de goede trouw eveneens betwijfelbaar zijn, wanneer het grof wild wordt opgejaagd op dusdanige korte afstand van het gebied waar de inrichters van deze jacht geen recht van toegang hebben, dat het dier noodzakelijk in deze richting vlucht.

291. — Er weze opgemerkt dat het laten loslopen van honden op andermans grond ook nog door andere wetsbepalingen kan gesanctioneerd worden, namelijk door art. 552, 6° en 556, 6° van het strafwetboek, of door de voorschriften inzake honds-

dolheid en mond- en klauwzeer. Verder is de eigenaar of de houder van een hond burgerrechtelijk aansprakelijk voor de schade die zijn hond veroorzaakt, overeenkomstig art. 1385 van het Burgerlijk Wetboek.

AFDELING II. — *Eieren en broedsel.*

§ 1. — *Roverij en vernieling.*

292. — Artikel 6, tweede lid, verbiedt eveneens op straffe van geldboete van 50 fr. eieren of broedsels van vogels, gerangschikt als klein wild of waterwild, weg te nemen of te vernielen op andermans grond.

Dit voorschrift wil vooral de uitbreiding van de wildstand bevorderen. Zonder deze maatregel zouden daarenboven het eigendomsrecht en de jachtbelangen van de eigenaar of van zijn rechthebbende onvoldoende beschermd zijn.

293. — Door het woord vernielen moet verstaan worden een opzettelijke daad, dus niet de onopzettelijke verwoesting door wieders of maaiers tijdens hun werk veroorzaakt (*Pasin.*, 1846, blz. 113).

294. — De termen op andermans grond hebben precies dezelfde betekenis als in artikel 4 van de jachtwet: de grond van een ander is deze waarover de rover of de vernielers van eieren of broedsel geen jachtrecht kan doen gelden.

De pachter die eieren of broedsel op het goed van zijn eigenaar vernielt, handelt in strijd met de wet (Gent, 10 nov. 1852, *Belg. Jud.*, 1852, 1671).

Hetzelfde moet beslist worden ten aanzien van de naakte eigenaar en van de volle eigenaar die zijn jachtrechten aan een ander heeft overgedragen.

In dit geval mag alleen de jachtgerechtigde eieren en broedsel vernielen, en hij zou zelfs niet kunnen aangesproken worden tot schadeloosstelling (zie ook, *Nov.*, Tw. *La Chasse*, nr 141), tenzij hij kennelijk tot kwaadwillige vernieling zou overgegaan zijn (*anders: Pand. B.*, Tw. *Chasse*, nr 1069-1070).

Ook de eigenaar die het jachtrecht gelijktijdig met een ander uitoefent, ingevolge een tussen hen bedongen overeenkomst, valt onder toepassing van de besproken beschikking.

295. — De eigenaar van de grond, die het jachtrecht uitsluitend voor zichzelf heeft voorbehouden mag op zijn terrein eieren of broedsel vernielen, vermits de wet alleen deze daad beteugelt indien zij gesteld wordt op andermans grond.

Dit is misschien wel niet in overeenstemming te brengen met de *ratio legis*, die — zoals reeds opgemerkt werd — ontegensprekelijk het behoud van het wild nastreeft, maar een strafbepaling, waarvan de termen duidelijk zijn, mag niet om redenen van opportuniteit buiten haar textuele draagwijdte uitgebreid worden.

Het is trouwens mogelijk dat de eigenaar handelt om zijn aansprakelijkheid te dekken, hoofdens gevreesde wildschade.

In de loop van de debatten vóór het Parlement werd voorgesteld de woorden « op andermans grond » uit de wettekst te weren, waartegen de minister zich verzette, onder meer omdat de eigenaar de eieren of broedsel moet kunnen wegnemen in het belang van de wildstand zelf (*Pand. B.*, Tw. *Chasse*, nr 1060 en de noot 1).

Er bestaat dus geen twijfel omtrent het inzicht van de wetgever, maar men mag niettemin betreuren dat het verbieden van vernieling niet eveneens voor de eigenaar of de jachthouder geldt.

296. — Het verbod is te allen tijde van kracht, dus niet alleen in gesloten jachtperiode, die trouwens de legtijd van de meeste vogels is, maar eveneens wanneer de jacht open is. Er anders over beslissen zou in strijd zijn met het doel dat de wetgever heeft willen bereiken.

§ 2. — Verboden vervoer en verkoop.

297. — Hetzelfde artikel 6 verbiedt, steeds op straffe van een geldboete van 50 fr., eieren en broedsel van de vogels die werden opgesomd, te koop te stellen, te verkopen, te kopen, te vervoeren of te venten. Er wordt uitdrukkelijk uitzondering gemaakt voor het in de handel brengen van kievitseieren (art. 6, derde lid).

298. — Het vervoerverbod bestaat te allen tijde als normaal gevolg van de verplichting de eieren en het broedsel te allen tijde onaangeroerd te laten.

Artikel 12 van de jachtwet geeft evenwel niet alleen de mogelijkheid van een ministeriële toelating voor vervoer, in gesloten tijd, van levend wild (zie boven, nr 269), maar gewaagt ook in dezelfde omstandigheden van het vervoer van eieren.

Sommigen leiden daaruit af dat, vermits de minister het vervoer kan toelaten in gesloten tijd, het zou vrij zijn in open jachttijd (*Nov., Tw. La Chasse*, nr 139).

Deze redenering gaat niet op: art. 6 moet als een algemeen verbod worden opgevat; art. 12 bepaalt een uitzondering en dient dus beperkend te worden uitgelegd.

299. — Sommige Franse rechtspraak laat het vervoer toe, zonder ministeriële russenkomst, doorheen het eigendom of het jachtgebied, wanneer het er op aan komt een nest eieren of jongen voor ondergang te behoeden (*Nov., Tw. La Chasse*, nr 142).

Dit standpunt kan bijgetreden worden: een eigenaar of jachtgerechtigde kan ter bevordering van de wildstand op zijn jachtgoed er belang bij hebben eieren weg te nemen om ze door het een of ander huisdier te doen uitbroeden.

Maar de mogelijkheid aldus te handelen, zonder de wet te overtreden, bestaat slechts wanneer het eigendom niet verlaten wordt. Zodra over andermans grond moet worden gegaan en natuurlijk ook wanneer openbare wegen moeten gevolgd worden, dringt zich de administratieve toelating op, spijs de uitstekende bedoelingen van de betrokkene.

300. — Bevat de machtiging tot vervoer *in se* de toelating om het vervoerde te verkopen?

Ongetwijfeld, want het doel dat door de toelating wordt nagestreefd is de herbevolking van een jacht. Deze herbevolking zal in sommige gevallen slechts kunnen verwezenlijkt worden door aankoop van eieren of broedsel.

Het staat de bevoegde minister natuurlijk vrij de verleende toelating te beperken tot het vervoer alleen.

TITEL II

REGELEN VAN VERDELGING

301. — Door verdelgen dient verstaan te worden het verdrijven of desnoods het doden, van in het wild levende dieren, die een merkelijke schade toebrengen of dreigen toe te brengen. Het criterium tot onderscheid tussen verdelgen en jagen is dus het doel dat beoogd wordt.

Omwille van de uiterlijke gelijkenis tussen jachtdaden en daden van verdelging, die tot heel wat verwarring en misbruiken kan aanleiding geven, is het nuttig in de jachtwet zelf het verdelgingsrecht te regelen, door de personen aan te duiden aan wie het toekomt en door de voorwaarden van uitoefening vast te leggen (zie boven, nrs 4 en 30; — Tw. *Wildschade*, nrs 12 e.v.).

In deze titel wordt behandeld:

1) de verdelging van wilde dieren in het algemeen, d.w.z. het recht van de eigenaar of de pachter, zelfs met vuurwapens, deze wilde dieren terug te drijven of te vernietigen die aan hun eigendommen schade zouden toebrengen (art. 6 van de jachtwet);

2) de regelen betreffende de everzwijnen (art. 6 *bis* en 7 *ter*);

3) de regelen betreffende de wilde konijnen: zowel de verruimde jachtmogelijkheden ter zake als de bijzondere bepalingen van de artikelen 7, 7 *ter* en 8 van de jachtwet, m.a.w. zowel de jacht op als de verdelging van deze dieren. Beide onderwerpen hebben immers een sterk onderling verband, zoals zij trouwens nauw verwant zijn met het probleem van de wildschade, reeds in een afzonderlijk trefwoord behandeld. In dit laatste trefwoord werd reeds een overzicht van de besproken regelen gegeven, meer gezien uit het oogpunt van voorkoming of beperking van de wildschade;

4) de regelen betreffende de houtduiven (art. 6 *ter* en 7 *ter*, zoals gewijzigd bij art. 3 en 4 van de wet van 20 juni 1963).

HOOFDSTUK I

Wilde dieren in het algemeen

302. — Nadat artikel 6 van de wet van 28 februari 1882 de jacht buiten de door de regering vastgestelde tijdstippen verboden heeft, vervolgt het: « Onverminderd het recht van de eigenaar of de pachter om, zelfs met vuurwapens, wilde dieren die aan hun eigendommen schade zouden toebrengen, terug te drijven of te doden ».

De gebezigde bewoordingen vergen soms commentaar.

303. — In de eerste plaats dan over « de wilde dieren die schade zouden toebrengen aan de eigendommen ».

De begrippen « wild » en « wilde dieren » werden reeds vroeger onderzocht (zie boven, nrs 21-34). Terloops werd er reeds op gewezen dat artikel 6 van de wet van 1882 eigenlijk gewag maakt van *bêtes fauves*, vroeger vertaald door « rood wild » (zie boven, nr 29), en nu door « wilde dieren ».

De wet eist klaarblijkelijk niet dat het dier behore tot de categorie van het eigenlijk wild. De besprekingen in de Kamer van Volksvertegenwoordigers tonen aan dat de grotere vrijheid door de wet toegestaan, geen ander doel heeft dan de landbouwer de mogelijkheid te verschaffen zijn veld en zijn goed te beschermen tegen de verwoestingen vanwege ieder schadelijk dier, ongeacht of het al dan niet als wild wordt beschouwd. Het reeds geciteerde arrest van het Hof van Cassatie beslist terecht dat als een wild dier, in de zin van artikel 6 moet beschouwd worden, elk dier dat kwaadaardig of schadelijk wordt, doordat het aan de eigendommen ernstige schade toebrengt of dreigt toe te brengen (zie boven, nr 30).

304. — Behoort het dier wel tot de categorie van het eigenlijke wild, dan zal het naar de « wilde dieren » overgaan wanneer het ernstige verwoestingen aanricht, wanneer het zich niet meer voordoet als een wild waarop men met genoegen jaagt, maar wel als een plaag, waartegen men genoodzakt is zich te verdedigen (*Pasin.*, 1882, blz. 62-63).

305. — De rechter moet dus uitmaken of de door hem te beoordelen handeling een jachtdaad uitmaakt, ofwel een daad van weer in de geest van het besproken artikel 6. Hij doet dit op soevereine wijze (*Cass.*, 24 juni 1895, *Pas.*, 1895, I, 229; — *Cass.*, 15 juni 1964, *Pas.*, 1964, I, 1111).

Bij de uitoefening van de mogelijkheid die door art. 6 wordt geboden, zal dus niet naar eigen goeddunken mogen gehandeld worden. Het gaat niet op onder de dekmantel

van zelfverweer verboden jachtdaden te verrichten. Voornamelijk wanneer de beweerde schade uitgaat van dieren die tot de klasse van het wild behoren, is omzichtigheid geboden. Het wild is inderdaad een nationale rijkdom, die niet aan de willekeur van de enkeling is overgelaten. Dat zulks het standpunt van de wetgever is geweest, blijkt wel uit de uiterst preciese maatregelen die hij heeft opgelegd bij de uitroeiing van het wild konijn.

Om de perken te kunnen aanwijzen waarbinnen het uitzonderlijk recht van art. 6 mag uitgeoefend worden, is het nodig de grondslag na te gaan waarop dit recht gevestigd is. Deze grondslag ligt niet zozeer in de wettige zelfverdediging, daar de fysieke persoon toch maar zelden gevaar zal lopen, maar berust hoofzakelijk op noodzaak en op sociaal nut.

Het is nodig en nuttig dat de enkeling zijn eigendom beschermt, dit zijn de gewassen die hij daarop gewonnen heeft en niet alleen deze gewassen, maar ook de kleine veestapel die hij bij middel van dit eigendom voedt. Aldus opgevat is het recht van verdelging van art. 6 niets meer dan het uitvloeisel van het eigendomsrecht en als dusdanig raakt het de openbare orde en het belang van de gemeenschap: het is niet duldbaar dat veestapel en oogsten zouden vernietigd worden.

Vervolgens is het recht van verdelging slechts in uitzonderlijke gevallen toege laten, met name wanneer het werkelijk absoluut noodzakelijk was het uit te oefenen. Zowel de administratieve onderrichtingen als de rechterlijke beslissingen zijn het daarover eens en vergen een aanranding of een hetzij onmiddellijk, hetzij dreigend gevaar (Omzendbr. min. van landbouw, 2 maart 1882; — Cass., 30 maart 1931, *Pas.*, 1931, I, 129).

De rechtbank moet niet alleen onderzoeken of het beweerde gevaar nakend was, maar zal daarenboven nagaan of de schade die men heeft willen beletten zo hoog zou opgelopen zijn, dat het verdelgingsrecht normaal moest uitgeoefend worden. Het betreft hier inderdaad een uitzonderingsmaatregel, die eng moet uitgelegd worden, in deze zin dat de mogelijke en gevreesde schade belangrijk moet zijn. Het gaat andermaal over het afwegen van rechtmatige landbouwbelangen en het beletten van verkapte stroperij.

306. — Bij de door de wetgever aan de rechter overgelaten beoordelingsvrijheid, komen dus heel wat feitelijke omstandigheden te pas, eigen aan ieder geval.

Het arrest van het Hof van Cassatie van 30 maart 1931 (*Pas.*, 1931, I, 129) heeft in deze gedachtenorde en op basis van feitelijke vaststellingen onderstreept door de feitenrechter, aangenomen dat een reebok met een wild dier kan gelijkgesteld worden. Het betrof slechts één enkel dier, maar de beklagde had bijtijds zowel de burgemeester als de bijzondere wachters van de burgerlijke partij op de hoogte gesteld van zijn voornemen en de belangrijkheid van de schade werd daadwerkelijk vastgesteld.

Hetzelfde werd beslist ten aanzien van het hert (Cass. fr., 14 april 1848, *Rec. Dall.*, 1848, I, 135), van de bosduif (Brussel, 24 okt. 1931, *R. Dr. Pén.*, 1931, 1120) en zelfs van de haas (Luik, 16 maart 1892, *J.T.*, 1892, 742).

Een vonnis van de rechtbank te Hasselt (3 mei 1860, *Belg. Jud.*, 1861, 730), heeft geweigerd de wilde eend als een wild dier te beschouwen, doch heeft daarbij beweegredenen aangevoerd die sterk betwistbaar zijn. Het heeft inderdaad als een beginsel vooropgezet dat ieder eigenlijk wild, waaronder ook de hazen die de moestuinen teisteren, in bedoelde categorie niet mag opgenomen worden. Het is integendeel de rechter toegelaten, wanneer wilde eenden merkelijke schade veroorzaken aan de vissen van de vijvers, de verdelging van deze vogels te beschouwen als vreemd aan een werkelijke jachtbedrijvigheid.

307. — Wat de belangrijkheid van de schade betreft, oordeelde de rechtspraak dat misbruik werd gemaakt van het verdelgingsrecht wanneer geen

noemenswaardige schade kon veroorzaakt worden; aldus wanneer het te beschermen goed een weide is, die dan nog het ganse jaar door afgegraasd werd (Luik, 27 nov. 1891, *J. Liège*, 1891, 375: het gedode dier was een hinde), ofwel een van de oogst ontdane en nog niet omgeploegde akker (Luik, 16 febr. 1889, *Pas.*, 1889, II, 221).

De verdachte moet het bewijs bijbrengen dat er redenen toe waren op te treden zoals hij het gedaan heeft, aldus dat er noodzakelijk verweer bestond ten overstaan van een onmiddellijk of dreigend gevaar voor aanzienlijke schade: *reus in excipiendo fit actor* (Braas, *La législation de la Chasse*, nr 105).

308. — De vraag stellen wie zich op de beschikkingen van artikel 6 mag beroepen, zal tegelijkertijd de gelegenheid verschaffen nader te preciseren welke soort van schade door zelfverweer mag vermeden worden.

De tekst spreekt van de eigenaar of van de pachter.

Deze termen vergen geen meer omstandig commentaar, dan dat hier bedoeld wordt de huurder in de meest brede zin van het woord en dat bij de eigenaar allen dienen te worden gevoegd, die een zakelijk recht bezitten op het bedreigde eigendom.

309. — Behoort het recht wilde dieren te verdelgen eveneens tot de bevoegdheid van de persoon die, alhoewel niet eigenaar of pachter, tot het genot van de jacht is gerechtigd, alsmede tot de eigenaar, die zijn erf verpacht heeft, doch zich het jachtrecht heeft voorbehouden?

De wettekst die alleen de eigenaar en de pachter vermeldt, zonder de minste zinspeling op degene die, bij middel van een overeenkomst *sui generis*, jachtrechten heeft verworven, en waarin tevens van schade aan hun eigendommen wordt gesproken, pleit veeleer ten gunste van een negatief antwoord.

Nochtans wordt de tegenovergestelde oplossing over het algemeen voorgelaten en zulks terecht.

Er wordt vooreerst gewezen op de verklaringen door minister Rolin-Jaequemijns voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers afgelegd, waaruit de volgende passus dient aangehaald te worden: « het rood wild is datgene waartegen men zichzelf, alsmede zijn jacht behoeft te verdedigen. Het artikel voorziet niet alleen het geval van de persoonlijke verdediging of dat van de jacht, het verleent evenzeer het recht van verdediging betreffende de oogsten, de bossen, de velden » (*Pasn.*, 1882, blz. 62-63).

Alhoewel tijdens de parlementaire werken betreffende de jachtwet soms wel belangrijke vergissingen werden begaan, toch dwingt in deze aangelegenheid het gezond verstand ertoe deze oplossing te aanvaarden.

Het wild is een rijkdom en een normale wildstand is een weldaad voor de gemeenschap. Het ware dan ook niet aannemelijk de houder van een wildrijke jacht ertoe te verplichten passief toe te zien op de verwoestingen door een of ander schadelijk dier aan die rijkdom toegebracht, ten gevolge van aanvallen op eieren of op pas uitgekomen jongen.

Het woord eigendommen belet deze interpretatie niet, want het moet opgevat worden in zijn brede betekenis, het wild en de vissen van stromen en rivieren uitsluitend, vermits ze *res nullius* zijn, maar omvattend de rechten tot de jacht en visvangst en daardoor, alhoewel langs een omweg, het wild en de vissen (Luik, 17 maart 1938, *Pas.*, 1939, II, 1; *Belg. Jud.*, 1938, 331).

310. — Mits inachtneming van de voorwaarden van art. 6, is men er aldus toe gerechtigd allerhande kleine knaagdieren, zoals egels, eekhoortjes, evenals talrijke vogelsoorten zoals eksters, kraaien, meerkollen, enz. te verdelgen, wanneer deze dieren ernstig nadeel aan de jacht berokkenen.

Hetzelfde geldt wat betreft de katten, die op verre afstand van de woning van hun meester worden aangetroffen, wanneer zij als het ware hun kenmerk van huisdier hebben verloren, en leven volgens hun natuurlijke roversinstincten (Leschevin, *a.w.*, nr 294).

Het waterhoen, in tegenstelling met de otter, wordt feitelijk als weinig schadelijk voor de visteelt beschouwd, aldus het reeds in vorig nummer vermeld arrest van het hof van beroep te Luik, van 17 maart 1938.

311. — Het recht wilde dieren te verdelgen kan gelijktijdig uitgeoefend worden door eigenaar, pachter of jachtgerechtigde, op voorwaarde dat ieder van hen optreedt binnen de sfeer van zijn eigen belangen.

De eigenaar die zijn goed verpacht heeft (met voorbehoud van het jachtrecht), mag de plundering van zijn jacht beletten met de middelen die de wet te zijner beschikking stelt, maar de pachter zelf heeft zich uitsluitend te bekommeren om de staat van zijn teelten en de veiligheid van zijn dieren, terwijl de houder van het jachtrecht voor het behoud van de wildstand mag zorgen.

Men ziet niet in om welke reden hij uit eigen beweging de verdelging van de oogst, waaraan hij vreemd is, op zich zou mogen nemen.

312. — De eigenaar die de grond heeft verhuurd en het jachtrecht heeft afgestaan kan zelf het verdelgingsrecht niet meer uitoefenen, daar hij geen belangen meer te verdedigen heeft. Hij mag niet beweren dat hij het vermogen van zijn pachter wil beschermen, omdat dit vermogen de betaling van het pachtgeld waarborgt. Het element van nooddwang, onontbeerlijk om zijn tussenkost te rechtvaardigen, ontbreekt volledig.

313. — Dit alles onder voorbehoud van de bevoegdheid die zowel aan de eigenaar (wanneer hij het recht van verdelging bezit), als aan de pachter en aan de jachtgerechtigde door de rechtspraak wordt erkend (Luik, 4 juli 1885, *Pas.*, 1885, II, 369), een derde met de verdelgingstaak te gelasten.

De rechtsgeldigheid van zulke opdracht is aan geen enkel vormvereiste onderworpen en het bewijs ervan wordt vrijelijk geleverd.

314. — De vraag werd gesteld of het recht van verdelging elders dan op het bedreigde eigendom toegelaten is.

In principe wordt ontkennend geantwoord, althans door de Belgische rechtbanken (Corr. Verviers, 22 mei 1911, *J. Liège*, 1911, 246).

Dit standpunt dient bijgetreden te worden, daar een uitzonderlijke maatregel een enge beoordeling wettigt.

Er zijn twee mogelijkheden:

a) preventieve vernietiging op een nabijgelegen grondgebied. Behoudens het geval waarbij de nabuur het feit toelaat en waaruit een stilzwijgende opdracht zou mogen afgeleid worden, bevindt men zich voor een toestand die buiten de vooruitzichten valt van de wet. Het onmiddellijk of nakend gevaar ontbreekt, zonder te gewagen van de omstandigheid dat een eigendomsrecht wordt geschonden, hetgeen bovendien nog aanleiding kan geven tot een betichting van jacht op andermans grond.

b) vervolging van wilde dieren buiten het eigendom waar ze worden betrapt.

Zodra het schadelijk dier het eigendom heeft verlaten, houdt de vrees voor onmiddellijke en nakende schade op. Het doel door de wet beoogd is bereikt, alhoewel geen vernieling heeft plaats gegrepen, vermits het wild verjaagd werd.

Wie art. 6 inroept en overeenkomstig dit voorschrift handelt, jaagt niet. Hij streeft niet de toeëigening van het verjaagd dier na, zoals de jager het doet. Zelfs indien hij er in slaagt, het dier te kwetsen, bezit hij geen vervolgingsrecht, daar jacht en verdelgingsrecht twee gans uiteenlopende begrippen zijn.

Deze opvatting kan streng schijnen, doch zij is gerechtvaardigd, omdat men aldus allerhande misbruiken uitschakelt.

315. — Indien de verdelger zich volledig in de gestelde voorwaarden bevindt, wordt het hem toegelaten wilde dieren te verdrijven of te doden te allen tijde, zelfs bij nacht, want het nakend gevaar kent geen verschil in uur noch tijd en de verdelging moet kunnen gebeuren op het gepaste ogenblik, om schade te vermijden. Zo vuurwapens gebruikt worden, mag dit zonder jachtverlof.

Daarenboven zijn alle middelen veroorloofd, namelijk vallen, kuilen (Luik, 16 febr. 1889, *Pas.*, 1889, II, 221), zelfs met gift bestreken lokmiddelen, maar met uitsluiting van verboden wapens en oorlogswapens, alsmede van de tuigen, waarvan het louter bezit door de jachtwet van 1882 gestraft wordt (Schuind, *Droit Criminel*, uitg. 1944, I, blz. 412).

De vrijheid bij het bezigen van verdelgingsmiddelen kent nochtans een beperking: men moet er op waken dat het aangewend tuig niet dienen kan om andere dieren te vangen dan de dieren tegen wie men zich wil verdedigen.

Een dergelijke opmerking dringt zich vanzelfsprekend op voor het gebruik van giftstoffen; de grootste omzichtigheid is dan geboden, want de wet wordt overtreden indien ander wild dan het bestredene het slachtoffer wordt van het giftig produkt.

316. — Wanneer het verdelgingsrecht buiten de gestelde voorwaarden wordt uitgeoefend, kunnen verscheidene inbreuken op de jachtwet gepleegd worden, zoals jacht bij nacht, jacht buiten de door de regering gestelde datums, gebruik van verboden tuigen, jacht zonder jachtverlof, en zelfs (zie boven, nr 314) jacht op andermans grond.

HOOFDSTUK II

Everzwijnen

317. — « Everzwijnen worden als wilde dieren beschouwd en de grondgebruikers, de personen aan wie zij daartoe opdracht geven en de beëdigde wachters van de grondgebruiker mogen ze te allen tijde doden door middel van vuurwapens, zonder voorzien te zijn van een jachtverlof.» (art. 6 *bis*, eerste lid van de Jachtwet, zijnde art. 1 van de wet van 4 april 1900).

De wet aanziet het everzwijn als een typisch wild dier, dit is als uiteraard gevaarlijk en schadelijk.

Artikel 6 *bis* kijkt dan ook af van het in het voorgaand hoofdstuk besproken recht, in deze zin dat everzwijnen mogen uitgeroeid worden om het even of zij al dan niet het eigendom met verwoesting of schade bedreigen (Schuind, *Droit Criminel*, uitg. 1944, I, blz. 411).

318. — De verdelging van everzwijnen is te allen tijde, dus alleszins bij nacht toegelaten. Een jachtverlof is daartoe niet nodig.

De eigenlijke jacht op de everzwijnen wordt gewoonlijk geregeld door de jaarlijkse ministeriële besluiten. Gewoonlijk wordt vermeld « dat de jacht op het everzwijn gans het jaar toegelaten is, maar het benutten van de opjagingshond en van de keffers is slechts toegelaten, na 31 maart en tot de daaropvolgende algemene opening, wanneer zij gemuilband zijn » (zie b.v. art. 1, *in fine*, van het M.B. van 14 juli 1972). Het is gans uitzonderlijk dat beperkingen worden opgelegd. Zo was b.v. de jacht op het everzwijn niet toegelaten in februari en maart 1960, krachtens artikel 6 van het M.B. van 23 juli 1959 en werd de jacht op de vrouwelijke dieren geschorst van 1 februari tot en met 31 maart 1972 (M.B. 14 juli 1972, art. 1a).

Behoudens dergelijke gans uitzonderlijke beperkingen, mag men dus toch nog zeggen dat de jacht op het everzwijn practisch steeds open is, zodat de jachthouder, krachtens zijn jachtrecht, en onder het regime van de jachtwet, bijna steeds de everzwijnen mag schieten.

Het is dus van belang steeds de eigenlijke jacht op het everzwijn te onderscheiden van de verdelging, dit niet zozeer t.o.v. de grondgebruiker, doch wel t.o.v. hen die het verdelgingsrecht niet bezitten, en dan ook, zelfs wanneer zij in het gezelschap van de gebruiker everzwijnen opsporen, de voorschriften van de jachtwet moeten naleven.

319. — Artikel 6*bis* gewaagt in de eerste plaats van de **g r o n d g e b r u i k e r s**.

Aanvankelijk was « de eigenaars » voorgesteld. Het werd opzettelijk wegelaten om te beduiden dat niet de gronden verdedigd worden, maar wel de oogsten en vruchten, zodat door gebruikers moet verstaan worden de eigenaar van deze oogsten en vruchten, die wassen op plaatsen die aan verwoestingen zijn blootgesteld (*Pasin.*, 1900, blz. 186).

Het recht van verdelging komt bijgevolg alleen toe aan degenen die er belang bij hebben de opbrengsten van de grond te vrijwaren, zodat de gerechtigden bedoeld door artikel 6 *bis* niet dezelfde zijn als deze door artikel 6 aangeduid (zie boven, nrs 308-313; Corr. Arlon, 19 dec. 1959, *J. Liège*, 1960-1961, 195).

Het verdelgingsrecht komt toe aan de eigenaar of de vruchtgebruiker, die zelf zijn eigendom bebouwt. In ieder geval aan de pachter.

Het komt niet toe aan de eigenaars of vruchtgebruikers die hun goed in huur hebben gegeven. Ook niet aan de huurder van het jachtrecht, en zulks met reden, daar everzwijnen, in strijd met de overige wilde dieren, nooit het jachtrecht aantasten of schade veroorzaken aan het wild.

320. — Dit laatste punt werd wel eens betwist (Corr. Dinant, 9 maart 1921, *R. Dr. Pén.*, 1921, 855). Het hof van beroep te Luik velde zelfs elkaar tegensprekende arresten. Terwijl een beslissing van 31 mei 1921 (*R. Dr. Pén.*, 1922, 52) impliciet aanneemt dat de houder van het jachtrecht niet tot de grondgebruikers behoort, heeft een ander arrest (30 nov. 1921, *R. Dr. Pén.*, 1922, 57) formeel beslist dat de tot het genot van de jacht gerechtigde persoon wel onder de grondgebruikers moet gerekend worden. In dit laatste arrest wordt beweerd dat de huurder van het jachtrecht belang heeft bij het behoud van de oogsten, omdat hij het gevaar loopt aansprakelijk gesteld te worden voor de schade toegebracht aan nabijgelegen eigendommen door de everzwijnen die op zijn gebied leven. Deze argumentatie komt als zeer zwak voor, wanneer men overweegt dat de jager, door de normale uitoefening van zijn jachtrecht, practisch het gehele jaar door de overtollige everzwijnen mag schieten die zich op zijn jachtterrein bevinden. Er bestaat geen afdoende reden om hem toe te laten deze dieren op te sporen zonder voorzien te zijn van een jachtbrief, hetgeen nogmaals slechts vrij staat aan degenen die bij de vrijwaring van hun eigen oogsten belang hebben (zie ook, Cass., 28 sept. 1953, *Par.*, 1954, I, 49; — Corr. Dinant, 5 maart 1962, *J. Liège*, 1961-62, 253).

321. — De woorden « de personen aan wie ze daartoe opdracht geven » hadden tot heel wat betwisting aanleiding gegeven, daar de wetgever van 1900 zich niet over de daaraan te hechten betekenis had uitgelaten, en zich nog veel minder had uitgesproken over de wijze waarop de lastgeving moest geschieden.

Aan deze moeilijkheid werd een einde gesteld bij de wet van 14 juli 1961, waarvan het artikel 4 het artikel 6 *bis* van de jachtwet met 2 bepalingen aanvulde, luidende als volgt:

« De Koning bepaalt onder welke voorwaarden de in het vorige lid bedoelde opdracht wordt verleend.

De Koning bepaalt eveneens onder welke voorwaarden loerjacht op everzwijnen mag geschieden. »

Deze aanvulling paste volledig in het kader van de wet van 14 juli 1961 die eigenlijk tot doel heeft de regeling van het herstel der door grof wild aangebrachte schade.

322. — De voorwaarden onder dewelke de opdracht tot het verdelgen van everzwijnen kan worden verleend, werden vastgesteld bij het K.B. van 4 januari 1963 (*Staatsblad*, 25 jan. 1963).

De gemachtigde personen moeten minstens de leeftijd van eenentwintig jaar bereikt hebben.

Zij mogen geen veroordeling hebben opgelopen voor diefstal van veldvruchten, jachtmisdrijf, aanslag op personen of eigendommen.

323. — De machtiging moet blijken uit een geschreven stuk, opgemaakt en gedagtekend door de gebruiker en ondertekend door de gemachtigde, in zoveel exemplaren als er gemachtigden zijn.

Zij vermeldt:

1° De naam, voornamen, beroep en woonplaats van de gebruiker en de gemachtigden, evenals de geboorteplaats en geboortedatum van deze laatsten;

2° De juiste aanduiding van de percelen voor dewelke de machtiging wordt toegestaan;

3° De duur van de machtiging.

Zij wordt gevisieerd door de burgemeester van de gemeente waar de percelen gelegen zijn; deze laatste maakt binnen vierentwintig uren een afschrift over aan de commandant van de rijkswachtbrigade en aan de rijksingenieur van watres en bossen van het ambtsgebied.

De machtiging moet worden vertoond op elke aanvraag van één der personen genoemd in art. 24 van de wet van 28 febr. 1882.

De geldigheidsduur van de machtiging mag niet langer zijn dan één jaar. Zij is hernieuwbaar.

In geval van intrekking wordt hiervan schriftelijk kennis gegeven aan de burgemeester van de gemeente waar de percelen gelegen zijn; deze laatste maakt binnen vierentwintig uren een afschrift over aan de commandant van de rijkswachtbrigade en aan de rijksingenieur van waters en bossen van het ambtsgebied.

De machtiging houdt van rechtswege op in geval van veroordeling wegens diefstal van veldvruchten, jachtmisdrijf of aanslag op personen of op eigendommen.

324. — De beëdigde wachters, regelmatig aangesteld en aangenomen door de gouverneur van de provincie, hebben er eveneens het recht toe, krachtens artikel 6 *bis*, te zorgen voor de verdelging van everzwijnen. Hun bevoegdheid strekt echter niet verder dan de eigendommen waarop zij, uit kracht van hun akte van aanstelling, wettelijk toezicht uitoefenen (*Braas, La législation de la Chasse*, nr 106, voetnoot 2; — Over de niet-beëdigde wachters, zie *J.T.*, 1955, 123: *Garde-chasse non assermenté*, door E.V.).

325. — Het opzoeken van everzwijnen met het doel ze te verdelgen, beperkt zich tot de gebieden waarop de gebruiker eigendoms- of huur rechten bezit. Bij het behoud van andermans oogsten heeft hij geen belang.

Indien hij daartoe de vergunning kan bekomen en een jachtverlof kan voorleggen, mag hij natuurlijk bij dag en elders op everzwijnen jagen. Ontbreekt hem het jachtverlof en zo hij 's nachts tot dergelijke jacht wil overgaan, kan hij zulks slechts doen als opdrachthouder van wie erin toestemt zijn eigendom te zijner beschikking te stellen.

Er anders over beslissen zou tot zonderlinge gevolgen aanleiding geven: de landbouwers van een ganse streek zouden zich onder elkaar mogen verstaan om de een aan de ander de opdracht te verstrekken, op hun wederkerige eigendommen, een grootscheepse jacht op everzwijnen op touw te zetten, waaraan ontelbare personen

gewapenderhand en bij nacht zouden deelnemen (Douxchamps, *Commentaire législatif*, blz. 57-58).

Men vergeet toch niet dat everzwijnen, alhoewel *ipso facto* uitdrukkelijk als wilde dieren beschouwd, hun kenmerk van wild niet verloren hebben en dat bijgevolg, behoudens strikt afgebakende afwijkingen, het gewoon jachtrecht ter zake zijn bindende kracht behoudt.

326. — Welke middelen mogen gebruikt worden?

De wet vermeldt uitdrukkelijk, doch alleen: het v u u r w a p e n . Sommige auteurs menen dat deze tekst eng moet toegepast worden en dat bijgevolg, artikel 8 betreffende de verboden tuigen ook hier van kracht blijft (*vgl.* Braas, *a.w.*, nr 106 en Tw. *Wildschade*, nr 26). Deze oplossing dringt zich wellicht op in het raam van artikel 6 *bis*. Maar in geval van noodwendigheid, dit is bij dreigend en onmiddellijk gevaar voor grote verwoesting door everzwijnen, komt de belanghebbende grondgebruiker in de veronderstelling van artikel 6. Het is niet denkbaar dat hij dan minder rechten zou bezitten, bij het gebruik der middelen, als de eigenaar of pachter wiens vermogen aangestast wordt door minder vernielzuchtige dieren dan het everzwijn (zie boven, nr 315).

326 A. — Zoals in nr 321 uiteengezet werd door het aangevulde artikel 6 *bis* van de jachtwet aan de Koning de mogelijkheid gegeven de voorwaarden te bepalen onder dewelke de loerjacht op everzwijnen zou mogen geschieden.

Deze voorwaarden werden ook bepaald bij het K.B. van 4 januari 1963, gewijzigd bij K.B. van 24 februari 1967.

Indien de gebruiker, zijn beëdigde wachters en gemachtigden op loerjacht gaan na zonsondergang en vóór zonsopgang, moeten zij er voordien schriftelijk de commandant van de rijkswachtbrigade en de rijksingenieur van waters en bossen van het ambtsgebied in kennis van brengen.

De verwittiging is geldig voor één jaar.

Voor deze loerjacht is het verboden:

1° andere projectielen te gebruiken dan kogels;

2° honden te gebruiken;

3° zich te doen helpen door één of meer drijvers;

4° tuigen of lokaas te gebruiken waardoor de vernieling van het everzwijn vergemakkelijkt wordt.

Het gebruik van jachtkansels is evenwel uitdrukkelijk toegelaten.

Het opsporen van een zelfs dodelijk gekwetst everzwijn is verboden na zonsondergang en vóór zonsopgang.

327. — Wanneer bevonden wordt dat de aanwezigheid van een te groot aantal konijnen, houtduiven of everzwijnen schadelijk is voor de voortbrengsels van de aarde kan de Minister van Landbouw toestaan die te verdelgen. Hij kan dit ook bevelen, onder bepaling van de voorwaarden aan de uitvoering van deze maatregel verbonden; in dat geval heeft hij het recht over de gedode dieren te beschikken, tenzij de houder van het jachtrecht die voor zich behoudt tegen betaling van de kosten van de verdelging (art. 7 *ter*,

zijnde aanvankelijk art. 2 van de wet van 4 april 1900, doch dit laatste vervangen bij art. 4 van de wet van 20 juni 1963).

De wet van 1882 hield reeds een gelijkaardige beschikking in, maar de wet van 1900 bood het voordeel dat zij de tussenkomst van de bestendige deputatie van de provincieraad, wier advies vooraf moest ingewonnen worden, uitschakelde. Hierdoor werd het aanwenden van deze maatregel tot het voorkomen van schade, vereenvoudigd en versneld.

Dit belet niet dat de macht die door art. 7 *ter* wordt toegekend aan de minister van landbouw, als geducht voorkomt. Men heeft zelfs opgeworpen dat de uitoefening ervan niet veel minder betekent dan een aanmatiging op andermans eigendom.

De minister heeft dan ook het parlement de verzekering gegeven bedoelde maatregel slechts te zullen toepassen bij volstreekte noodzakelijkheid (Verslag Davignon, namens de senaatscommissie van landbouw, *Pasin.*, 1900, blz. 187).

328. — Art. 13 van het Veldwetboek beschikt dat de bestendige deputatie van de provincieraad bevoegd is, om op verzoek van gemeentebesturen of van bijzondere personen, klopjachten te gelasten in bossen van gemeenten en in deze toebehorend aan bijzondere personen, en zulks ter verdelging van wolven en everzwijnen. Vooraf moeten de bestendige deputaties de eigenaar of huurders van de jacht ertoe aanmanen zelf deze klopjachten te houden. Wordt aan dit verzoek geen gevolg gegeven binnen de gestelde termijn, dan grijpen deze jachten van overheidswege plaats. Het zal wel overbodig zijn op te merken dat de bestendige deputaties, zoals het voor de minister van landbouw het geval is en om een identieke reden, het bevel tot klopjachten slechts mogen uitvoeren bij dringende noodwendigheid.

Op de vraag of het invoegen in de jachtwet van het besproken art. 7 *ter*, het art. 13 van het Veldwetboek niet werd opgeheven, dient beslist negatief te worden geantwoord. De belangstellenden hebben de keuze tussen twee procedures.

Wensen zij geen beroep te doen op de tussenkomst van de bestendige deputaties omwille van de vertraging die zulke rechtspleging veroorzaakt, staat het hen vrij hun verzoek in te dienen bij de regering.

Terwijl de bestendige deputaties slechts de beperkte bevoegdheid bezitten klopjachten te bevelen in de bossen van de gemeenten en in deze van bijzondere personen, reikt het vermogen van het centraal bestuur natuurlijk verder en mag de minister de verdelgingsmaatregel uitbreiden tot de domeinsgoederen en tot deze van openbare instellingen (Tw. *Wildschade*, nrs 29 en 57).

HOOFDSTUK III

Wilde konijnen

329. — Uitgaande van de vaststelling dat het konijn vaak een plaag wordt voor de land- en de bosbouw in Laag- en Midden-België, zoals het everzwijn er een is voor onze hoger liggende streken, heeft de wet van 4 april 1900, in haar artikelen 7, 7 *bis* en 7 *ter*, afbrekend met het verleden, een gans nieuw rechtssysteem ingevoerd in verband met de vangst van dit dier.

Zij heeft het wild konijn niet gerangschikt bij de wilde dieren. Wel staat het in artikel 1 *bis* in de categorie van het zogenaamd « overig wild ».

Als eigenlijk wild wordt het beschermd en moet de jager zich onderwerpen aan de voorschriften van de jachtwet.

Nochtans hebben de nieuwe teksten talrijke afwijkingen aan het gemeen recht gebracht, zowel in zake de gewone jacht op het konijn als inzake het recht dit te verdelgen, wat dus afwijkt van artikel 6.

Deze uitzonderingsmaatregelen zijn gericht tegen een overdreven voortwoekeren van dit wild, maar zelfs wanneer hij deze maatregelen treft, voelt men duidelijk dat de wetgever er steeds om bekommerd is geweest de jacht op het konijn niet in gevaar te brengen (*Pasin.*, 1900, blz. 183).

Als men het zo uitdrukken mag, geniet het konijn een soort gemengd statuut: het neemt een plaats in tussen de wilde dieren en het eigenlijk wild.

Aldus heeft de wetgever een evenwicht tot stand willen brengen tussen de belangen van de jagers en deze van de landbouwers. Het schijnt wel dat zijn poging geslaagd mag heten.

AFDELING I. — *Verruimde jachtmogelijkheden.*

330. — Een eerste uitbreiding van het gewone jachtrecht is in de jachtwet zelf geregeld (art. 7, achtste lid): te allen tijde mag de houder van het jachtrecht of zijn gemachtigde, indien hij voorzien is van een jachtverlof, konijnen op de loer schieten, een halfuur vóór zonsopgang en een halfuur na zonsondergang.

Hij die slechts een loutere toelating kreeg om te jagen bezit dus dit recht niet.

Deze tekst houdt een belangrijke uitzondering in op het jachtverbod bij

nacht: het wild konijn kan immers juist in de toegelaten periode gemakkelijk opgespoord worden, zodat de jacht dan bijzonder renderend is.

De woorden te allen tijde wijzen er op dat het op loer staan ook mag gebeuren wanneer de jacht op het wild konijn niet open is (Leschevin, *Nov.*, Tw. *La Chasse*, nr 306); een arrest neemt zulks niet aan, wat enigszins verwonderlijk is (Luik, 24 okt. 1900, *Pas.*, 1901, II, 99).

331. — Een tweede belangrijke uitbreiding komt sedert jaren voor in de jaarlijkse ministeriële besluiten betreffende het openen en sluiten van de jacht (zie boven, nr 70). Gewoonlijk luidt de tekst als volgt: « De jacht met het geweer op het konijn, met of zonder fret, bij drijfjachten of met de staande hond, evenals deze bij middel van buidels en fretten, zijn gans het jaar toegelaten in de bossen, evenals in de duinen, de teenbossen, de bremvlakten, de heiden, de houtkanten en alle plaatsen zoals ophopingen, taluds, bermen en grachten, met struikgewas of bramen begroeid. Tenzij mits bijzondere ministeriële machtiging, mogen de honden « keffers » genaamd, voor die wijze van jagen slechts gebruikt worden, vanaf 1 maart tot de opening van de jacht met de loophond, als zij gemuilband zijn. De kleine patrijshonden (*épagneuls*), cockers en andere, zijn met de staande honden gelijkgesteld » (zie b.v. art. 4, eerste lid van het M.B. van 14 juli 1972, *Staatsblad*, 25 juli 1972).

332. — Samenvattend mag men dus zeggen dat de jacht op het konijn het hele jaar door open blijft in de bossen, volgens de hierboven gebezigde bewoordingen. Al de beschikkingen van de jachtwet behouden nochtans hun verplicht karakter: verbod bij nacht te jagen (onder voorbehoud van wat in nr 330 gezegd werd), noodzakelijkheid van een jachtverlof wanneer het geweer wordt gebezigd, uitsluiting der verboden tuigen.

333. — In de vlakten daarentegen is de jacht op het konijn (zelfde voorbehoud van nr 330) dus verboden na de datum van sluiting der jacht in open veld (gewoonlijk 31 dec.; — zie b.v. art. 1c van het M.B. van 14 juli 1972 van het seizoen 1972-73) tot de datum van heropening van het volgend seizoen (gewoonlijk begin september; — zie Cass., 28 sept. 1953, *Pas.*, 1954, I, 49).

334. — Op deze beperking van de jacht in open veld zijn dan nog als belangrijke afwijkingen te beschouwen, de hierna volgende beschikkingen die eveneens gewoonlijk voorkomen in de jaarlijkse ministeriële besluiten:

A. De houders van het jachtrecht (dus niet de gebruikers en zulks om misbruiken te beletten) of hun afgevaardigden, houders van een jachtverlof, mogen konijnen schieten op de percelen die aan de bossen grenzen en op de daarmee gelijkgestelde terreinen.

Als voorbeeld van tekst, art. 4, laatste lid van het M.B. van 14 juli 1972 (*Staatsblad*, 25 juli 1972):

« In afwijking van art. 1 van dit besluit, mogen de houders van het jachtrecht of hun afgevaardigden, die een jachtverlof bezitten, konijnen blijven schieten in het open veld tot de opening der jacht in het open veld op de percelen die palen aan de bossen en de ermede gelijkgestelde gronden, vermeld in lid 1, welke niet goed afgesloten zijn en waarin zich konijnen bevinden ».

Om te beslissen of de verdachte is opgetreden op een grond die niet aan een bos paalt, mag de rechtbank haar overtuiging steunen op andere gegevens dan de voorgebrachte kadastrale plans, zo b.v. op schetsen opge maakt door de verbalisanten of op verklaringen van getuigen (Cass., 28 sept. 1953, *Par.*, 1954, I, 49).

335. — B. De beëdigde wachters der houders van het jacht-recht zijn gemachtigd gans het jaar het konijn te verdelgen, met het geweer, zelfs bij loerjacht 's avonds en 's morgens, zonder een jachtverlof, op gans de uitgestrektheid van de eigendommen die zij moeten bewaken. Zij mogen eveneens en zonder het bewijs te moeten leveren van een persoonlijke machtiging, gebruik maken van konijnenstrikken en van veerklemmen, in de bossen van hun lastgevers, onder de voorwaarden bepaald bij het koninklijk besluit van 24 juni 1952 (als voorbeeld; art. 4, tweede lid van het M.B. van 14 juli 1972). Zie verder, nr 349.

Deze toelating geldt alleen voor de beëdigde wachters, niet voor de jager zelf.

336. — De rechten hierboven (zie nrs 330 en 334) besproken mogen overgedragen worden aan een gemachtigde of afgevaardigde. Deze overdracht moet geschieden volgens de voorschriften van artikel 7, tweede en derde lid (zie verder, nrs 340-341).

Zowel het gebruik van het woordje « of » in de teksten, als de besprekingen in het parlement, duiden aan dat de toegestane rechten niet gelijktijdig aan de jachtgerechtigde en zijn gemachtigde zijn toegekend. De jachtgerechtigde mag afstand doen van het recht een gemachtigde aan te stellen: de onvervreemdbaarheid bepaald bij artikel 7, zevende lid van de jachtwet is hier niet toepasselijk, daar het niet over « de grondgebruiker » gaat.

AFDELING II. — *Konijnenvangst en verdelging.*

§ 1. — Titularissen van het recht.

337. — « Hij, die grond in gebruik heeft, mag daarop te allen tijde wilde konijnen vangen en doden » (art. 7, eerste lid).

« Hij kan, onder zijn verantwoordelijkheid, daarmee ieder persoon belasten die niet veroordeeld is wegens velddiefstal, jachtmisdrijf, aanslag op personen of op eigendommen. » (art. 7, tweede lid).

« Deze last moet blijken uit een verklaring afgelegd voor de burgemeester of zijn gemachtigde. » (art. 7, derde lid).

Het konijn is een wild dier dat door zijn snelle vermenigvuldiging belangrijke schade kan toebrengen aan de teelten. Ter bestrijding daarvan heeft de wetgever de jagers ertoe in de gelegenheid gesteld, zoals in de voorgaande afdeling werd aangetoond, deze dieren zoveel mogelijk te doden.

Daar dit niet altijd baat of op onvoldoende wijze wordt gedaan, hebben de gebruikers van de grond bovendien de toelating bekomen de overtollige konijnen te verdelgen.

338. — Uit de besprekingen in de Kamer van Volksvertegenwoordigers blijkt dat het begrip *grondgebruiker* hier breder wordt opgevat dan het geval is geweest in artikel 6 *bis* en dat het niet alleen de eigenaar en de huurder omvat, doch tevens de leden van hun gezin en de dienstdoden die met hen samenwonen (*Pasin.*, 1900, blz. 187).

Luidens een onbetwistbare interpretatie gaat het uitsluitend om de eigenaar of huurder die de grond bebouwt. Zij alleen hebben immers belang bij de vrijwaring van de opbrengsten ervan en niet de eigenaar die zijn eigendom in huur heeft gegeven, al behoudt hij het jachtrecht voor zich, evenmin als de huurder van de jacht.

339. — De grondgebruiker mag zijn recht aan een derde afstaan en, in dat geval, kan deze konijnen vangen en verdelgen in dezelfde voorwaarden als zijn lastgever.

Wanneer het er op aan komt de bij het tweede lid van artikel 7 bedoelde last te verlenen, wordt de term gebruiker van meer enge betekenis, daar ditmaal slechts het gezinshoofd, hij weze eigenaar of huurder, aan een ander de zorg van verdelging kan opleggen (*Pasin.*, *t.a.p.* en *Tw. Wildschade*, nr 31).

340. — Om geldig te zijn moet ter zake de last blijken uit een proces-verbaal, opgesteld door de burgemeester of de persoon die in zijn plaats is aangesteld om de verklaring van de gebruiker op te nemen.

Een schepen of een veldwachter mag deze taak vervullen. Gelet op de duidelijke tekst van art. 7, derde lid, moet men er toe besluiten dat een zuiver mondelinge delegatie geen waarde heeft en zij niet door getuigen kan bewezen worden. Men kan dan ook niet aanvaarden, zoals het nochtans beslist werd, dat een mondelinge lastgeving zou gelden, omdat zij gegeven werd aan de houder van een jachtverlof (Brussel, 11 nov. 1901, *Pand. Pér.*, 1902, 101). Ook een overdracht van jachtrechten kan aan de begunstigde de hoedanigheid van gelastigde niet verlenen, zelfs al behelst de huurovereenkomst een bijzonder beding betreffende bedoelde lastgeving. Om te gelden *erga omnes* dient art. 7, derde lid, nageleefd te worden.

341. — Een aanschrijving van 14 mei 1900 van de minister van landbouw, bevat richtlijnen omtrent de meldingen die in bedoeld proces-verbaal moeten voorkomen: 1) naam, voornaam, beroep en woonplaats van gebruiker en gelastigde; 2) de aanduiding van het goed ten behoeve waarvan de last wordt gegeven; 3) de duur van de last.

Dit proces-verbaal wordt ondertekend door de burgemeester of zijn gemachtigde, evenals door de gebruiker.

342. — De aanschrijving vermeldt nog dat de last als niet bestaande dient te worden beschouwd, wanneer de erin aangewezen persoon een van de veroordelingen opgelopen heeft, opgesomd in het tweede lid van art. 7. Tenslotte, is het recht van lastgeving beperkt tot de aanduiding van één enkel persoon voor elk te beschermen goed (aan elkaar palende gronden als één goed beschouwd zijnde).

Wat het tweede punt aangaat, kan de tekst van de aanschrijving nog als onvolgende beschouwd worden.

Het ware wellicht beter geweest te zeggen dat een gebruiker slechts aan één persoon mandaat mag geven en dit blijkbaar voor het geheel van de goederen die de lastgever in gebruik heeft.

Een verklaring in deze zin werd in het parlement geuit (*Douxchamps, Commem-*

taire, blz. 59); zij lokte geen tegenwerping uit en terecht, want men beseft tot welke misbruiken de aanstelling van verscheidene gelastigden aanleiding kan geven.

Men zal nochtans toegeven dat wanneer één eigendom meer dan één gebruiker telt (onverdeelde eigenaars, twee of meer titelvoerende pachters), ieder van hen een gelastigde mag aanduiden.

Bestaan er strafsancties, en zo ja, dewelke, wanneer artikel 7, tweede lid, niet nageleefd werd, hetzij de gebruiker andere personen aanstelde dan degene t.o.v. wie hij een officiële verklaring aflegde, hetzij hij een persoon gelastte die wel veroordeeld werd wegens velddiefstal, jachtovertreding, of wegens een aanslag op personen of op eigendommen?

De gelastigde zal naargelang van de omstandigheden een jachtdelict plegen, zoals jacht in gesloten tijd of gebruik van verboden tuigen. Eventueel zal hij een onoverwinbare dwaling kunnen invoeren (moeilijk in te denken evenwel in de veronderstelling dat de onregelmatigheid der aanstelling precies ligt in de vroeger door hem opgelopen veroordelingen).

De gebruiker zelf kan steeds vervolgd worden op grond van de beginselen van de deelneming, ook al zou de eigenlijke dader, de gelastigde, buiten zaak gesteld worden wegens dwaling. De mogelijkheid van onoverwinbare dwaling kan ook ingezien worden in het geval van de gebruiker die volledig te goeder trouw en buiten zijn weten een aanstelling zou gegeven hebben aan een veroordeeld persoon, wanneer de verklaring bij onachtzaamheid door de burgemeester zonder bezwaar werd aanvaard.

343. — De last is tot wederopzegging gegeven, maar gelet op de aanduiding van het proces-verbaal in verband met de duur ervan, is het logisch te beslissen dat de opzegging slechts mag betekend worden na het verstrijken van de vastgestelde termijn. De aangegeven tijdsbepaling wijst in feite op een voorafgaand akkoord tussen gebruiker en gelastigde, dat dan ook door eerstgenoemde moet geëerbiedigd worden.

344. — Artikel 7, zevende lid van de jachtwet bevat het beginsel van de onvervreemdbaarheid van het recht van de grondgebruiker: « elke overeenkomst, strijdig met de rechten door deze wet aan de grondgebruiker toegekend, is nietig ».

De gebruiker kan dus geen afstand doen van zijn verdelgingsrecht, noch het verzaken.

Eventuele door hem in dit verband aangegane verbintenissen zijn waardeeloos.

De wetgever heeft in deze beschikking het enige middel gezien om de gebruiker te onttrekken aan allerhande aanvragen, invloeden en zelfs druk- en dwangmethodes, waardoor het hem gegunde voorrecht praktisch zou te loor gaan.

345. — In nauw verband hiermede dient de vraag te worden behandeld of het geven van een delegatie aan de gebruiker het vermogen ontnaemt ook nog zelf het verdelgingsrecht uit te oefenen. Het is de redactie van de wet (daarmede ieder persoon belasten...) die daaraan doet denken, alsmede het niet bezigen van « of zijn gemachtigde » (zie boven, nr 336).

Vermits echter het recht van de gebruiker onvervreemdbaar is, is het voorzeker de wil van de wetgever niet geweest dat een impliciete afstand zou omvat zijn in een verklaring van aanstelling van een gelastigde.

§ 2. — Uitgebreidheid van het recht.

346. — Niet alle vernietigingsmiddelen zijn toegelaten bij de vangst en de verdelging van wilde konijnen.

Artikel 7, vierde lid verbiedt uitdrukkelijk het gebruik van vergif. Bacteriologische middelen moeten hiermede logischerwijze gelijkgesteld worden, alsmede de stikgassen. (Betreffende het verspreiden van besmettelijke ziekten, zoals b.v. myxomatose, zie Tw. *Wildschade*, nr 35).

347. — Voor het gebruik van vuurwapens is de machtiging vermeld in artikel 7 *ter* vereist (art. 7, vijfde lid), d.w.z. de machtiging van de regering in geval van aanwezigheid van een te groot aantal konijnen (zie boven, nr 327 en verder, nr 351).

Dit verbod is begrijpelijk en men beseft ten volle dat de wetgever er voor teruggedeeind heeft, talloze personen (de gebruikers en de door hen belaste personen) te laten rondlopen met een geweer, onder het voorwendsel konijnen te willen verdelgen.

Dit verbod heeft een absolute draagwijdte. Het wordt niet opgeheven binnen het enge kader van de verdelging, door de omstandigheid dat de betrokkene een jachtverlof bekomen heeft (*anders: Douxchamps, a.w.*, blz. 60).

Dit is zo waar dat een amendement verworpen werd, dat ertoe strekte een speciaal jachtverlof in te voeren, af te leveren door de arrondissements-commissaris binnen wiens ambtsgebied de gebruiker-aanvrager gehuisvest is.

348. — Er blijven desondanks ter beschikking van de grondgebruiker talrijke en radicale middelen tot uitroeiing, zoals de vangst van het konijn bij middel van honden, het doden ervan met een stok (Corr. Hoei, 15 dec. 1933, *Pas.*, 1935, III, 6), de opsporing met het fret, het uitroken en ompspiten van de konijnenholen, en zo meer.

349. — Het zesde lid van artikel 7 van de jachtwet heeft bepaald dat bij koninklijk besluit de verdelgingsmiddelen en -tuigen zouden vastgesteld worden welke de gebruiker zou mogen aanwenden in afwijking van artikel 8.

Deze stof is thans geregeld door het K.B. van 24 januari 1952 (*Staatsblad*, 29-30 juni 1952).

De gebruiker mag, na daartoe machtiging te hebben ontvangen van de minister van landbouw of van de door hem gemachtigde ambtenaar (K.B. van 24 maart 1953, gewijzigd bij K.B. van 21 juni 1963: de bevoegde woudmeester), zich bedienen van strikken, veerknippen en konijnennetten voor de duur, op de plaatsen en onder de bijzondere voorwaarden, bij de machtigingsakten vastgesteld, en mits zich naar de andere bepalingen van het K.B. van 24 juni 1952 te gedragen:

1) van strikken en veerknippen mogen zich alleen bedienen de gebruiker, zijn beëdigde wachters en de andere beëdigde wachters die hij nuttig acht daarmede te belasten (zie ook boven, nr 335),

2) de strikken mogen slechts geplaatst worden vóór de ingang der holten of op

de paden van het wild. Op deze laatste moeten zij 4 centimeter van de grond gespannen worden en mag hun opening niet groter zijn dan 12 centimeter,

3) de konijnennetten mogen enkel geplaatst en weggenomen worden in tegenwoordigheid van een overheidsbeampte, zoals een rijkswachter, de veldwachter, de politiecommissaris of een aangestelde van het bosbeheer,

4) behalve de konijnen moet alle gevangen wild onmiddellijk vrijgelaten worden.

Zodra de machtiging verstreken is, worden de strikken vernield en moeten de konijnennetten, uiterlijk 's anderendaags, worden afgegeven op het gemeentehuis, waar zij veilig en onder zegel worden bewaard.

350. — Het gebruik van alle andere verboden tuigen, of het bezigen van de toegelaten tuigen, doch buiten de gestelde voorwaarden, is een inbreuk op artikel 8 van de jachtwet (zie boven, hoofdstuk IV van titel I)

351. — De door de regering toegestane of bevolen verdelging van wilde konijnen werd reeds besproken (*vgl.* boven, nrs 327-328).

§ 3. — Verbod levende wilde konijnen te vervoeren of afrasteringen te beschadigen.

352. — « Het is verboden, behoudens machtiging van de minister van landbouw levende wilde konijnen of vossen te verkopen, te kopen, te koop te stellen, te vervoeren of te venten om het even door welk middel, op straffe van geldboete van tweehonderd frank tot duizend frank en van gevangenisstraf van acht dagen of van een van die straffen alleen. » (art. 7, negende lid).

De overtreders van deze wetsbepaling worden met betrekkelijk zware straffen bedreigd, omdat het vervoer van levende wilde konijnen, meestal verricht met het oog op de wederbevolking van een goed, een buitensporige aangroei van deze dieren voor gevolg kan hebben.

Ook werd vóór het parlement klaar en duidelijk gezegd dat de machtiging van de regering slechts zeer zelden en dan nog na grondig onderzoek, zal verleend worden.

353. — « Met dezelfde straffen wordt gestraft hij die afsluitingen, geplaatst om het in- en uitgaan van wilde konijnen te beletten, kwaadwillig vernielt, beschadigt of daarin een opening maakt, ofwel het doorgaan van konijnen door, onder of boven de afsluitingen op enigerlei wijze vergemakkelijkt. » (art. 7, tiende lid; — Tw. *Wildschade*, nr 49).

HOOFDSTUK IV

Houtduiven

353 A. — Bij artikel 3 van de wet van 20 juni 1963 werd in de jachtwet een artikel 6 *ter* ingevoegd, dat in zijn aanhef bepaalt dat houtduiven als schadelijke vogels beschouwd worden. Zoals de konijnen, staan zij in artikel 1 *bis* gerangschikt onder het « overig wild ».

In het ontwerp van wet (*Parl. Besch., Senaat*, 1962-63, 19 maart 1963, nr 145) werd vastgesteld dat een constante rechtspraak de houtduif beschouwt als wild, vermits zij een in het wild levend dier is waarop men gewoon is te jagen, en dat men bijgevolg de wettelijkheid kon betwisten van de toen geldende reglementering betreffende de jacht op en de vernieling van de houtduif, zoals die voorkwam in art. 6 van het koninklijk besluit van 12 sept. 1956, betreffende de bescherming van de insektenetende vogels (zie verder, nr 353 F).

De *Pandectes Belges* (Tw. *Chasse*) hadden reeds op deze onregelmatigheid gewezen. Ook de Raad van State toonde ze aan in zijn advies van 1 aug. 1956.

In de Senaatscommissie voor de landbouw oordeelde een lid dat de uitdrukkelijke rangschikking van de houtduif bij de schadelijke dieren een overbodige maatregel was, dat de overige reeds bestaande maatregelen en de nieuw voorgestelde verdelgingsmogelijkheid (uitbreiding van art. 7 *ter* tot de houtduif) voldoende waren, terwijl het besproken art. 3 van het ontwerp van wet in feite aanleiding zou geven tot wildstroperij onder het voorwendsel van de verdelging van de houtduif.

Naar het oordeel van de minister had het ontwerp integendeel tot doel de jacht te verdedigen: indien men de houtduiven niet als schadelijke vogels beschouwt, dan zou men tot de gevolgen kunnen komen die het lid juist vreest: verdelging van de houtduiven door andere middelen die gevaarlijker zijn... Het ontwerp zoals het is gesteld, verdedigt én de belangen van de jagers én deze van de landbouwers (*Parl. Besch., Senaat*, 1962-63, 16 mei 1963, nr 207).

353 B. — In feite was men het er dus hierover eens, zoals in het ontwerp van wet verder werd uiteengezet:

« Het gebeurt dat, in verschillende streken van het land en op zekere tijdstippen, de houtduif zulke belangrijke schade veroorzaakt dat men, zoals dit voor het konijn en voor het everzwijn het geval is, zou moeten gemachtigd zijn over te gaan tot de vernieling ervan bij middel van het geweer en zonder jachtverlof. In de huidige wetgeving komt echter geen enkele bepaling terzake voor. De minister moet dus gemachtigd worden de vernieling van de houtduif toe te laten, hetzij aan individuele verzoekers, hetzij in 't algemeen, of deze voor te schrijven waar en wanneer zulks nodig blijkt, inzonderheid door andere personen dan de jagers.

« Dit doel zal kunnen worden bereikt door het inlassen van een nieuw art. 6 *ter* en door het aanvullen van art. 7 *ter* van de wet van 28 febr. 1882. »

353 C. — In de in het verslag van de Senaatscommissie voor de landbouw opgenomen uiteenzetting van de minister werd het ontwerp aldus verder verantwoord:

• Hoofddoel van het ontwerp is onder bepaalde voorwaarden de uitroeiing van houtduiven toe te staan.

• Deze wildsoort veroorzaakt hoe langer hoe meer schade aan de oogst. De jacht alleen is niet voldoende om de aangroei tegen te gaan die deze vogelsoort in de loop van de jongste jaren kent en om de schade die zij aan de gewassen toebrengt, binnen redelijke grenzen te houden. De art. 3 en 4 van het ontwerp beogen deze toestand te verhelpen.

• Art. 3 van het ontwerp, dat in de wet op de jacht een nieuw art. 6 *ter* invoegt, bepaalt dat houtduiven voortaan zullen beschouwd worden als schadelijke vogels en dat de gebruiker ze zonder jachtverlof mag uitroeien door middel van vuurwapens, mits hij een vergunning verkregen heeft als bepaald in art. 7 *ter* van de wet, d.w.z. een vergunning van de minister van landbouw.

• Art. 4 van het ontwerp vult art. 7 *ter* aan van de wet op de jacht. Krachtens het laatstgenoemde artikel kan de minister van landbouw hetzij aan individuele verzoekers, hetzij in het algemeen toestaan en zelfs bevelen dat konijnen en everzwijnen van ambtswege worden uitgeroeid, wanneer zou worden vastgesteld dat de aanwezigheid van een te groot aantal van die dieren schadelijk is voor de veldvruchten.

• Behalve konijnen en everzwijnen, mogen ook houtduiven krachtens het ontwerp worden uitgeroeid.

• Wanneer de aanwezigheid van een buitensporig aantal houtduiven in een bepaalde streek of op een bepaald tijdstip wordt vastgesteld, kan de minister derhalve niet alleen aan de landbouwers maar zelfs aan andere personen dan jagers vergunning geven of bevelen ze uit te roeien.

• Door deze maatregelen worden houtduiven enigszins gelijkgesteld met konijnen wat betreft de bestrijdingsmiddelen die ter beschikking van de landbouwers worden gesteld om hun oogst te beschermen.

• Het zou te ver gaan ze gelijk te stellen met everzwijnen, waarvan de uitroeiing door middel van vuurwapens, zonder jachtverlof, te allen tijde is toegestaan, zowel overdag als 's nachts en dit zonder enige beperking. Want in tegenstelling tot everzwijnen zijn houtduiven slechts schadelijk gedurende een gedeelte van het jaar, in sommige streken en alleen als er uitermate veel zijn.

• Wij willen er evenwel op wijzen dat de nieuwe bepalingen die het ontwerp invoert, geen afbreuk doen aan het recht dat krachtens art. 6 van de wet op de jacht nu reeds toebehoort aan de eigenaars en gebruikers en dat erin bestaat door alle middelen, zelfs met vuurwapens en zonder vergunning, de in 't wild levende dieren die schade toebrengen aan hun oogst, te verjagen en te verdelgen. Van dit recht mag evenwel slechts gebruik worden gemaakt indien er schade is toegebracht of dreigt, terwijl de voornoemde nieuwe bepalingen ten doel hebben de uitroeiing van houtduiven toe te staan zodra zulks verantwoord is wegens de mogelijkheid van toekomstige schade, rekening houdend met omstandigheden van tijd en plaats.

• Met toepassing van de nieuwe bepalingen waarin het ontwerp voorziet, kunnen houtduiven uitgeroeid worden met de volgende middelen:

• 1° Mogelijkheid om een lange jachtperiode vast te stellen: desnoods geheel het jaar door, zowel in het open veld als in de bossen (art. 1 van de wet van 28 febr. 1882 op de jacht);

• 2° In het jaarlijks besluit betreffende de opening van de jacht een bepaling opnemen waardoor de beëdigde wachters van hen die het jachtrecht hebben, gemachtigd worden om gedurende het hele jaar houtduiven te schieten, zonder jachtverlof, zowel in het open veld als in de bossen (nieuw art. 7 *ter* van de wet: de uitroeiing toestaan);

• 3° Recht van de minister (of van de inspecteur-houtvester van het ambtsgebied, mits volmacht wordt verleend) om de gebruiker — de landbouwer — toe te staan houtduiven met het geweer te schieten, zonder jachtverlof, op de grond die hij bebouwt (nieuw art. 6 *ter* van de wet);

• 4° Recht van de minister om aan derden vergunning te verlenen houtduiven uit te roeien met het geweer, zonder jachtverlof, op het jachtterrein van anderen (nieuw art. 7 *ter*: de uitroeiing bevelen). »

353 D. — Het ontwerp van de Regering werd dus aanvaard, en leidde tot het invoeren, bij de artikelen 3 en 4 van de wet van 20 juni 1963, van twee nieuwe maatregelen:

1° het nieuwe artikel 6 *ter* luidende als volgt:

« Houtduiven worden als schadelijke vogels beschouwd. Voor het gebruik van vuurwapens zonder jachtverlof, met het oog op het verdelgen ervan door de grondgebruiker, is de in artikel 7 *ter* vermelde machtiging vereist. »

2° het invoegen in het reeds bestaande artikel 7 *ter* (zie boven, nrs 327, 328 en 351) van het woord « houtduiven », tussen « konijnen » en « everzwijnen ».

353 E. — Het weze aangestipt dat de jaarlijkse ministeriële besluiten (zie boven, nr 70) nu in de regel, en hun artikel 1, dat de opening- en sluitingsdatums der diverse wijzen van jagen op de verschillende wildsoorten vaststelt, in verband met de houtduif bepaalt dat de jacht gans het jaar toegelaten is, zowel in het open veld als in de bossen, en dat de beëdigde wachters der houders van het jachtrecht gemachtigd zijn de houtduif gans het jaar met het geweer te verdelgen, zonder jachtverlof, op gans de uitgestrektheid van de eigendommen met welker bewaking zij belast zijn (zie b.v. art. 1c, M.B. 14 juli 1972, *Staatsblad*, 25 juli 1972).

353 F. — Het weze eveneens opgemerkt dat het in nr 353 A aangehaalde Koninklijk Besluit van 12 sept. 1956 vervangen werd door het K.B. van 15 sept. 1964 betreffende de insektenerende vogels en de vogelvangst, dat luidens zijn art. één uitdrukkelijk niet toepasselijk was op de houtduiven. Dit K.B. is afgeschaft door het K.B. van 20 juli 1972 betreffende de bescherming van de vogels.

TITEL III

BESTRAFFING EN RECHTSPLEGING

354. — Bij het onderzoek van de diverse door de jachtwet bepaalde inbreuken, werd in de beide vorige titels steeds de toepasselijke straf aangeduid.

De jachtwet bevat slechts één overtreding, met name, het laten rondlopen van honden over andermans grond.

Verder gaat het steeds om wanbedrijven, met een vrij grote variëteit van toepasselijke correctionele straffen:

- geldboete van 50 fr. voor:
 - jacht op spoorwegen of op openbare wegen,
 - jacht op andermans grond,
 - jacht in gesloten tijd,
 - roven van eieren en broedsel,
- geldboete van 50 tot 100 fr. voor vervoer en verhandeling van wild in gesloten tijd,
- geldboete van 100 fr. voor:
 - jacht bij nacht,
 - jacht zonder jachtverlof,
- geldboete van 100 tot 200 fr. voor vervoer en bezit van verboden tuigen en voor de inbreuken op artikel 9 *bis*,
- gevangenisstraf van 8 tot 15 dagen en/of geldboete van 200 tot 1.000 fr. voor:
 - vervoer van levende wilde konijnen,
 - vernielen van afasteringen,
- gevangenisstraf van 8 dagen tot 1 maand en geldboete van 100 tot 200 fr. voor:
 - het gebruik van verboden tuigen,
 - het jagen op een kleiner oppervlakte dan de minimumoppervlakte,
- gevangenisstraf van 15 dagen tot 2 maanden en geldboete van 200 tot 400 fr., hetzij verdubbeling van de voorgaande straf, indien het aldaar bedoelde wanbedrijf gepleegd wordt in bende of bij nacht, of indien de schuldigen gewapend, verkleed of gemaskerd zijn, of indien bij herhaling gejaagd wordt op een kleiner oppervlakte dan de minimumoppervlakte.

355. — Deze straffen worden verhoogd in geval er verzwarende omstandigheden zijn, d.w.z. wanneer de overtreder in staat van herhaling of van nieuwe herhaling is of een bepaalde hoedanigheid heeft; insgelijks, wat bepaalde wanbedrijven betreft, wanneer een verboden wapen werd gebezigd, wanneer zij bij nacht of in bende werden gepleegd of wanneer de schuldigen verkleed of gemaskerd waren. De studie van deze verzwarende omstandigheden maakt het voorwerp uit van hiernavolgend tweede hoofdstuk.

De bijkomende straf van verbeurdverklaring wordt onderzocht in hoofdstuk III, tezamen met de bijzondere geldboete van 100 fr., door artikel 20 van de jachtwet gesteld als sanctie wegens het niet-overhandigen van het gebruikte wapen door de overtreder aan de verbalisant.

De ambtshalve veroordeling tot het ontdoken jachtrecht, bij jacht zonder jachtverlof, werd reeds behandeld (zie boven, nrs 179-184).

356. — De jachtwet kent verder sommige van het gewone strafrecht of de gewone strafvordering afwijkende regelen in verband met de inbeslagneming, de verjaring, de bewijslevering en de noodzakelijkheid van een klacht voor bepaalde misdrijven. Deze bijzondere regelen worden verder afzonderlijk behandeld.

Het is nuttig een bondig overzicht te geven van de toepassing van het gemeen recht op de jachtwet, waar deze toepassing kan aanleiding geven tot enigerlei moeilijkheid of bijzonderheid.

HOOFDSTUK I

Toepassing van het gemeen recht

357. — Op de jachtdelicten zijn o.m. toepasselijk:

— de wet tot vestiging van opdecie men op de geldboeten, laatst gewijzigd door de wet van 22 december 1969 (29 opdecie men, dus de geldboeten vermenigvuldigd met 30);

— de wettelijke bepalingen betreffende de vervangende gevangenisstraf. Artikel 27 van de jachtwet bepaalt uitdrukkelijk: in alle gevallen bepaald bij deze wet, spreekt de rechter, voor het geval dat de geldboete niet betaald wordt, een gevangenisstraf uit, waarvan de uitvoering en de duur overeenkomstig de artikelen 40 en 41 van het Strafwetboek worden geregeld.

De duur van de uitgesproken vervangende gevangenisstraf mag dus drie maanden niet te boven gaan voor de veroordeelden tot een correctionele geldboete, noch drie dagen voor de veroordeelden tot een politiestraf.

Bij samenloop van wanbedrijven kan de duur van de vervangende gevangenisstraf het dubbel bereiken, hetzij zes maanden.

— de wet van 29 juni 1964 op de opschorting, het uitstel en de probatie.

AFDELING I. — *Bevoegdheid.*

358. — Voor de jachtdelicten gelden de gewone bevoegdheidsregelen.

De wanbedrijven behoren dus *ratione materiae* tot de bevoegdheid van de correctionele rechtbank, de overtreding van art. 5, tweede lid tot deze van de politierechtbank.

Indien een wanbedrijf bij aanneming van verzachtende omstandigheden door de raadkamer naar de politierechter verwezen werd, is deze laatste toch bevoegd om de bijzondere onherleidbare geldboete van 100 fr. wegens niet-afgifte van het wapen, uit te spreken (art. 20, tweede lid en art. 30 van de jachtwet; — zie verder, nr 362).

359. — *Ratione personae* dient vermeld te worden artikel 23, 2° van de wet van 15 juni 1899, zijnde titel I van het wetboek van militaire strafvordering, waarbij bepaald wordt dat de gewone rechtbanken bevoegd zijn om de militairen te vonnissen ter zake van jachtmisdrijven.

Weze hier ook vermeld artikel 57 *bis*, § 1 en § 3 *bis* (W. 27 febr. 1958 en W. 5 april 1963) van het Militair Strafwetboek bepalende dat de militair (of gelijkgestelde), die op het grondgebied van een vreemde Staat, waar hij in dienst is, de wetten van die Staat betreffende o.m. de jacht overtreedt, gestraft

wordt met gevangenisstraf van 8 dagen tot 1 jaar en met geldboete van 26 tot 1.000 frank, of met één van die straffen alleen. Minnelijke schikking is mogelijk.

De minderjarigen van minder dan 18 jaar vallen onder toepassing van de wet van 8 april 1965 op de jeugdbescherming.

Personen die het voorrecht van rechtsmacht genieten worden, wat de wanbedrijven betreft, gevonnist overeenkomstig art. 479 e.v. van het wetboek van strafvordering.

360. — Betreffende de bevoegdheid *ratione loci*, dient de bijzondere regel vermeld te worden van artikel 9 van de wet van 17 april 1878 (voorafgaande titel van het wetboek van strafvordering), volgens dewelke iedere Belg, die zich schuldig maakt aan een jachtmisdrijf op het grondgebied van een aangrenzende Staat, indien die Staat de wederkerigheid aanvaardt, in België kan vervolgd worden op klacht van de partij of op een officieel bericht gegeven aan de Belgische overheid door de overheid van het land waar het misdrijf werd gepleegd.

Verder gelden, wat de bevoegdheid voor een in het binnenland gepleegd jachtmisdrijf betreft, artikel 23 en 62 *bis* Sv., en voor de in het buitenland gepleegde feiten, artikel 7 van de voorafgaande titel van het wetboek van strafvordering, artikel 24 Sv., terwijl ook artikel 9 van de uitleveringswet van 15 maart 1874 dient vermeld te worden, alsmede het in het voorgaand nummer aangehaald artikel 57 *bis* van het Militair Strafwetboek.

AFDELING II. — *Verzachtende omstandigheden.*

361. — Pas bij de wet van 30 december 1936 werd het nieuw artikel 30 in de jachtwet ingevoerd, dat luidt als volgt: « De bepalingen van boek I van het Strafwetboek, hoofdstuk VII en artikel 85 niet uitgezonderd, zijn van toepassing op de misdrijven bij deze wet omschreven. Wanneer echter verzachtende omstandigheden in aanmerking worden genomen, wordt de bij artikel 20, tweede lid, bepaalde bijzondere geldboete niet verminderd en is de politierechtbank bevoegd om die uit te spreken. »

Dit nieuwe regime kent aan de rechter volledige vrijheid toe.

Wanneer de wet én vrijheidsstraffen én vermogensstraffen bepaalt, kan hij één van deze twee sancties uitspreken. Tevens kan hij gevangenisstraf van minder dan acht dagen en geldboete van minder dan 26 fr. opleggen, zonder evenwel beneden het peil van de politiestraffen te mogen gaan (een dag gevangenis en 1 fr. geldboete).

Tenslotte wordt de verwijzing van de verdachte naar de politierechtbank mogelijk.

Een enkele uitzondering wordt behouden: de speciale geldboete van artikel 20 (zie verder, nr 440) blijft in ieder geval en zelfs de politierechter mag ze uitspreken, alhoewel haar bedrag zijn normale bevoegdheid te buiten gaat.

362. — Vóór 1936 gold art. 19 van de jachtwet, waarbij de rechter slechts verzachtende omstandigheden mocht aannemen voor de misdrijven bepaald bij de art. 8, 15 en 16 en dan mocht hij nog enkel de gevangenisstraffen en de geldboeten afzonderlijk

uitspreken, zonder beneden het wettelijk minimum te mogen gaan, terwijl steeds de vrijheidsstraf moest toegepast worden in geval van herhaling.

Het lijkt geen twijfel meer dat het vroegere art. 19 door de wet van 30 dec. 1936 werd opgeheven.

Dit werd vroeger wel eens betwist (zie *R. Dr. Pén.*, 1937, 293), doch het blijkt nu duidelijk uit de manier waarop de wet van 30 juni 1967 tot wijziging van de Franse tekst van de jachtwet en tot invoering van de Nederlandse tekst gesteld is.

AFDELING III. — *Samenloop.*

363. — Zoals naar aanleiding van de verzachtende omstandigheden reeds werd vermeld, zijn de algemene regelen van het strafwetboek op de jachtwet toepasselijk gemaakt door het nieuwe artikel 30, ingevoerd bij de wet van 30 december 1936. Daardoor werd het vroeger artikel 17 van de jachtwet opgeheven, volgens hetwelk, bij samenloop van verschillende misdrijven, de straffen samen werden opgelegd, zonder dat zij nochtans het dubbel van het maximum der zwaarste straf mochten overschrijden.

De wetgever van 1936 heeft duidelijk zijn bedoeling doen kennen het ganse hoofdstuk VI van Boek I van het strafwetboek te zien toepassen op de jachtwet, zowel bij meerdaadse als eendaadse samenloop.

Het past hier ook speciaal de toestand te onderzoeken van samenloop van jachtmisdrijven en inbreuken op de wapenwet van 3 januari 1933, toestand die zich in de praktijk dikwijls voordoet.

§ 1. — *Meerdaadse samenloop.*

364. — Bij meerdaadse samenloop van wanbedrijven — dus wanneer een persoon opeenvolgend verscheidene misdrijven pleegt, zonder voor één ervan onherroepelijk veroordeeld te zijn op het ogenblik dat hij de andere pleegt — worden al de straffen samen opgelegd, zonder dat zij nochtans het dubbele van het maximum van de zwaarste straf mogen te boven gaan (art. 60 S.W.).

Voorbeeld: een wildstroker maakt driemaal achtereenvolgens gebruik van ongeoorloofde tuigen, met de verzwarende omstandigheid dat de feiten bij nacht geschieden. De rechtbank veroordeelt hem tot drie geldboeten van 300 fr. en tot drie gevangenisstraffen van een maand ieder. De totale geldboete van 900 fr. moet tot een bedrag van 800 fr. teruggebracht worden, terwijl de drie maand gevangenisstraf behouden blijven, vermits deze straf het dubbele niet te boven gaat van het door de wet gestelde maximum, namelijk vier maanden (art. 8, eerste en derde lid).

Men weet dat de vermenging van geldboeten of vrijheidsstraffen, bij toepassing van artikel 60 van het strafwetboek, niet voor gevolg heeft dat al deze opgelegde straffen in één enkele versmolten worden (Luik, 20 okt. 1939, *Pas.*, 1939, II, 78). De beklagde blijft wel degelijk tot verscheidene straffen veroordeeld. De vermenging is feitelijk slechts een maatregel van tenuitvoerlegging, maar slaat niet terug op het juridisch kenmerk van de uitgesproken betuigeling.

365. — Bij samenloop van wanbedrijven en overtredingen (b.v. jacht op andermans grond en rondlopen van honden), is artikel 59 van het strafwetboek toepasselijk: « Bij samenloop van één of meer wanbe-

drijven met één of meer overtredingen worden alle geldboeten en correctionele gevangenisstraffen samen opgelegd binnen de grenzen in het volgend artikel bepaald », dus zonder dat zij het dubbele van het maximum van de zwaarste straf mogen te boven gaan.

366. — Bij samenloop van overtredingen loopt de beklaagde de straf op die voor iedere overtreding wordt bepaald (art. 58 S.W.).

367. — In de praktijk zijn de gevallen van meerdaadse samenloop niet steeds zo eenvoudig als de zoëven aangehaalde voorbeelden.

Een persoon jaagt drie dagen na elkaar op andermans grond: meerdaadse samenloop.

Een andere jaagt een ganse dag op andermans grond, maar met twee onderbrekingen, b.v. om te gaan eten. In dit geval zou van een voortgezet misdrijf kunnen gesproken worden, of zoals de rechtspraak het gewoonlijk zegt, van een enkel misdadig opzet.

De hoven en rechtbanken moeten de scheidingslijn trekken tussen meerdaadse samenloop en voortgezet misdrijf, zoals ook trouwens tussen meerdaadse en ééndaadse samenloop.

Men ontmoet in de voorbereidende werken van de wet van 1882, met name in de verklaringen door de bevoegde minister afgelegd tijdens de besprekingen tot dewelke art. 10 aanleiding heeft gegeven, een merkwaardige vingerwijzing: de minister betoogde immers dat iedere verrichting waarvan het wild het voorwerp is van het oogenblik af van zijn toeïgening door de mens, te weten het vervoer, het venten, het te koop stellen en de verkoop zelf, een onderscheiden wanbedrijf is (zie boven, nr 261). Nog meer, hij hield formeel voor dat iedere afzonderlijke verkoop aan een verschillende verbruiker telkens een nieuw delict doet ontstaan.

Men is dus ver van het « éénzelfde misdadig opzet » waarop de rechtspraak zo veelvuldig beroep doet.

Er kan dan ook bezwaarlijk gesproken worden van eenheid in het opzet bij de overtreder die, al gebeurt het in een betrekkelijk korte tijdspanne, herhaaldelijk jaagt op gronden waarop onderscheiden personen het jachtrecht bezitten. Er ontstaan dan zoveel verschillende misdrijven als er benadeelde rechthebbenden zijn, tenzij bewezen of aangenomen wordt dat de in gebreke zijnde jager er zich niet van bewust was dat hij achtereenvolgens onderscheiden jachtrechten schond.

§ 2. — Eendaadse samenloop.

368. — Bij eendaadse samenloop, — dus wanneer de beklaagde zich schuldig maakt aan één strafbare gedraging, waarop echter verscheidene strafbepalingen toepasselijk zijn — geldt artikel 65 van het strafwetboek: « Wanneer een zelfde feit verscheidene misdrijven oplevert, wordt alleen de zwaarste straf opgelegd ».

Een treffend voorbeeld daarvan: de beklaagde, vervolgd wegens één jachtdaad: 1° in gesloten jachtijd, en 2° tussen zonsondergang en zonsopgang, loopt slechts één enkele geldboete van 100 fr. op. Zijn daad druist tegelijker tijd tegen twee strafbepalingen in; de meest strenge hiervan wordt op hem toegepast (Braas, *La Législation de la Chasse*, nr 193).

369. — Een haas opjagen op andermans grond en hem neerschieten op een naburige grond die aan nog iemand anders toebehoort, wordt beschouwd als ééndaadse samenloop (Luik, 20 febr. 1894, *Pas.*, 1894, II, 229).

Dat maar één straf werd uitgesproken kan beaamd worden, maar onder juridisch oogpunt geldt het hier twee chronologisch achtereenvolgende jachtdaden, gepleegd op verschillende gronden en ten nadele van verschillende eigenaars. Er is dus meerdaadse samenloop, maar de twee misdrijven volgen elkaar zo snel op en ze zijn zodanig verbonden dat het logisch is van een voortgezet misdrijf te spreken.

Dezelfde opmerking dringt zich op t.o.v. een beslissing die eendaadse samenloop zag tussen een jachtdaad buiten de door de regering vastgestelde datums en het vervoer van het aldus gedode wild (Luik, 9 jan. 1899, *Pas.*, 1899, II, 360).

Het wederrechtelijk doden van een stuk wild en het onmiddellijk vervoer ervan door de jager zijn eveneens twee elkaar opvolgende misdrijven. Men zal echter aarzelen twee verschillende straffen op te leggen, daar het vervoer kan beschouwd worden als de normale, zoniet noodzakelijke aanvulling van de jachtdaad, waardoor de toeëigening geheel verwezenlijkt wordt.

Hetzelfde kan echter bezwaarlijk gezegd worden wanneer het vervoer niet geschiedt van de plaats waar het wild bemachtigd wordt naar de woning van de jager, maar wel om het ergens te gaan verkopen. In dergelijke veronderstelling, is het vervoer geenszins een aanvullende daad, bestemd om het voorafgaand delict te voltooien, evenmin als bij aankoop, gevolgd door verkoop van het wild (Cass., 16 jan. 1928, *Pas.*, 1928, I, 58).

Men ziet zelfs niet in waarom, in dit laatste geval, een tussentijd van een dag zou vereist zijn, om te beslissen dat er meerdaadse samenloop is.

370. — Er is ongetwijfeld eendaadse samenloop in geval van jacht op andermans grond en bij middel van verboden tuigen (Cass., 20 okt. 1930, *Pas.*, 1930, I, 321). Aan de andere kant is er voortgezet misdrijf wat het vervoer betreft dat de mogelijkheid heeft verschaft het tuig te gebruiken. Kortom, één enkele straf dringt zich voor deze drie feiten op.

Een ander typisch voorbeeld van eendaadse samenloop werd door minister Rolin-Jaequemijns gegeven: de handelaar in wild, die tegelijk en door eenzelfde handelsverrichting zes patrijzen en zes watersnippen verkoopt aan eenzelfde klant. Maar, voegde de minister er aan toe, indien dergelijke verrichting ten bate van verscheidene verbruikers hernieuwd wordt, zijn er verschillende verkopen en evenveel afzonderlijke delicten.

371. — Volgens Leschevin (*Nov.*, Tw. *La Chasse*, nr 512), daarbij vertrekkende van het standpunt dat eendaadse samenloop ook eenheid van opzet zou vergen, zijn er twee onderscheiden misdrijven in geval van jachtdaad buiten de door de regering vastgestelde datums en zonder jachtverlof. Deze opvatting is moeilijk te verdedigen. Men staat hier voor een specifiek geval van eendaadse samenloop. Dat de delinkwent, zoals de auteur het doet opmerken, bij de 2 overtredingen een verschillend misdadig opzet heeft, namelijk de schending van een wetsvoorschrift op de bescherming van het

wild en tevens de schending van een bepaling, die zowel de fiscale belangen van de staat als de openbare veiligheid beoogt, is volstrekt zonder belang. Hetzelfde verschijnsel komt ook voor bij jacht op andermans grond en met verboden tuigen: aan de ene kant wordt inbreuk gedaan op de rechten van de eigenaar en, aan de andere kant, wordt eveneens het beginsel van de bescherming van het wild genegeerd. Iedereen neemt nochtans aan dat deze twee overtredingen slechts één strafbare daad vormen.

Het misdrijf van artikel 14 (jagen zonder jachtverlof) kan samengaan met een ander strafbaar feit, waarop zwaardere betegeling staat, bij voorbeeld met het gebruik van verboden tuigen. In zulk geval, is de straf deze van het derde lid van artikel 8, vermits de overtreder gewapend is.

Daar de geldboete van artikel 14 een uitsluitend strafrechtelijk kenmerk heeft, belet het tweede lid van artikel 100 S.W. de toepassing niet van artikel 65 (Cass., 26 febr. 1883, *Pas.*, 1883, I, 43). De zwaarste straf, deze door artikel 8, derde lid van de jachtwet gesteld, wordt dus alleen uitgesproken, maar de veroordeling tot het betalen van het ontdoken zegelrecht, maatregel van zuiver fiscale aard, moet gehandhaafd blijven (art. 100 S.W.).

372. — Het is niet vereist dat de strafbare feiten samen vervolgd worden of achtereenvolgens voor dezelfde rechtbank gebracht worden. De regelen van samenloop worden ook toegepast, wanneer twee verschillende rechtbanken van de feiten kennis nemen.

Wanneer, b.v. het misdrijf van jacht op andermans grond deel heeft uitgemaakt van een reeks andere, zwaardere jachtmisdrijven, en bedoeld feit, nadat over de laatstgenoemde delicten reeds uitspraak is gedaan, aan een andere rechtbank wordt onderworpen, kan deze rechtbank dit feit bewezen verklaren (en bijgevolg schadeloosstelling toekennen; Cass., 23 nov. 1971, *Pas.*, 1972, I, 301, evenwel met tegenstrijdige conclusie van Advocaat-Generaal Detournay en noot op blz. 303), maar zij mag het niet meer strafrechtelijk bestraffen; dit bij toepassing van artikel 65 S.W. en op grond van de regel *non bis in idem*. Het vormt inderdaad een onafscheidbaar bestanddeel van de strafbare gedraging, wegens dewelke de beklaagde reeds tot de hoogste straf verwezen werd (Luik, 13 febr. 1946, *R. Dr. Pén.*, 1946-47, 278). De rechter zal dus vaststellen dat de straf die hij, in normale omstandigheden zou moeten uitspreken, opgeslorpt is door deze die de voorgaande rechter heeft opgelegd.

Indien hij een eendaadse samenloop te bestraffen heeft en ervan op de hoogte wordt gesteld dat een onderdeel van de strafbare daad reeds bestraft is, kan hij — nadat hij de zwaarste straf heeft uitgesproken hoofdens de andere delicten, die de strafbare handeling samenstellen —, zeggen voor recht dat de vroegere straf met de door hem gewezen zwaarste straf is samengesmolten en bijgevolg door deze laatste wordt opgeslorpt.

§ 3. — Samenloop van jachtmisdrijven en verboden wapendracht.

373. — Het delict van jacht zonder jachtverlof gaat dikwijls gepaard met een inbreuk op artikel 13 van de wet van 3 januari 1933, waarbij

het dragen van een jacht. of sportwapen slechts toegelaten is aan degene die daartoe een wettige reden kan doen gelden. Dit misdrijf wordt bestraft met gevangenisstraf van een maand tot een jaar en met geldboete van 100 tot 5.000 fr., of met een van die twee straffen alleen, terwijl ook de verbeurdverklaring van het onrechtmatig gedragen wapen wordt uitgesproken (art. 17 van de wet van 3 jan. 1933; — zie Tw. *Wapens*, 328-335).

374. — De wet van 3 januari 1933 is van nut:

a) wanneer de persoon die wil jagen nog niet tot de daad is overgegaan. Hij is strafbaar door de enkele vaststelling dat hij een jachtwapen draagt en geen wettige reden daartoe kan opgeven;

b) wanneer een persoon op een jachtdaad wordt betrapt, doch zonder dat het opgespoorde of gedode dier tot een wildsoort behoort dat als zodanig door de wet wordt beschermd. Weer is hij strafbaar indien hij zijn houding niet kan rechtvaardigen;

c) wanneer de verjaring van de strafvordering, gesteund op het jacht-delicte reeds is ingetreden. Voor de inbreuken op de wapenwet gelden immers de gewone verjaringstermijnen.

375. — Terloops weze opgemerkt, volgens de verslagen uitgebracht door de heren Tschoffen en De Schrijver respectievelijk in de Senaat en in de Kamer van volksvertegenwoordigers (*Pasin.*, 1933, nr 229, blz. 47), dat de wettige reden in nauw verband staat met de wetgeving op de jacht, en wel in de zin dat het wapen slechts mag gedragen worden met het oog op de jacht, zoals deze door de wetten en reglementen is georganiseerd (zie ook Constant, J., *Le régime des armes et des munitions*, nr 174, blz. 76; — Cass., 6 maart 1967, *Pas.* 1967, I, 832; — Cass., 23 mei 1972, *Pas.*, 1972, I, 867; — De Wilde L., *Over het onderscheid tussen het dragen van jacht- of sportwapens en het vervoeren van deze wapens*, *Bull. Royal St.-Hubert Club*, 1972, 401).

De wettige reden bij uitstek is natuurlijk het bezit van een jachtverlof

Eveneens gerechtvaardigd is de jachtopziener die het geweer van zijn meester draagt; de opjager die dit doet, tussen twee drijfjachten, op verzoek van een van de jagers; de eigenaar van vruchten die zijn goed zoekt te beschermen tegen schadelijk gedierte, maar niet de persoon die het voorschrijf van artikel 6 bis inroept, maar in jachthouding aangetroffen wordt buiten de uren waarop normaal op het everzwijn wordt geloerd (Luik, 3 nov. 1938, *Pas.*, 1939, II, 20).

Quid van de eigenaar van een grond, die, zonder in het bezit te zijn van een jachtverlof, een zwaar gekwetst dier, bij middel van een vuurwapen, afmaakt, nadat het op zijn eigendom is terechtgekomen?

Men weet dat deze eigenaar zich het dier kan toeëigenen, indien de jager ervan afziet het verder op te zoeken. Maar indien hij daartoe een vuurwapen gebruikt, stelt hij een jachtdaad en wordt hij drager bevonden van een jachtwapen, zonder wettige reden (Constant, J., *a.w.*, nr 174, blz. 77).

376. — Veelal komt in de dagvaardingen naast een telastelegging gesteund op de jachtwet, de preventie voor van wapendracht zonder wettige reden.

De jachtdelicten kunnen b.v. zijn: jacht op andermans grond of jacht in gesloten tijd.

Ontstaat dan eendaadse samenloop?

Braas (*La législation de la Chasse*, nr 193, voetnoot 1) en het hof te Luik (12 juli 1882, *Pas.*, 1882, II, 381) antwoorden ontkennend op deze vraag. Er zijn twee goed afgetekende strafbare feiten: eerst, het dragen van een wapen zonder wettige reden en daarna het jachtdelict bij middel van bedoeld wapen gepleegd.

Wanneer er vervolgd wordt wegens jacht zonder jachtverlof en wegens onwettige wapendracht, kan men op het eerste zicht de indruk hebben dat er een nutteloze herhaling is: bestaat het jagen zonder jachtverlof niet precies in het onwettig dragen van een jachtwapen? Nochtans is de toestand helemaal dezelfde als in de voorgaande gevallen: alvorens tot de verboden jachtdaad over te gaan of in jachthouding aangetroffen te worden, bevindt de delinquent zich reeds geruime tijd in overtreding, doordat hij onwettig een jachtwapen draagt (in deze zin en terecht: Pol. Rochefort, 16 dec. 1938, *Pas.*, 1939, III, 109).

Zekere rechtbanken passen echter in dergelijke omstandigheden artikel 65 van het strafwetboek toe: zij leggen dan de zwaarste straf op, deze van artikel 13 van de wet van 3 januari 1933, maar zij moeten steeds de veroordeling tot het ontdoken zegelrecht uitspreken, zoniet zouden zij het tweede lid van artikel 100 S.W. over het hoofd zien: bedoelde veroordeling heeft tot doel de inning van een fiscaal recht te verzekeren.

Dat echter de versmelting van straffen, bij toepassing van artikel 65, onder zuiver juridisch oogpunt een vergissing is, blijkt wanneer men denkt aan het geval waarin de jager, niet voorzien van een jachtverlof, daarbij een verboden vuurwapen bezigt. Men weet reeds dat een verboden vuurwapen geen verboden tuig is. Geen enkele rechtbank schijnt er nochtans te zullen aan twifelen dat benevens de geldboete van artikel 14 van de jachtwet, tevens ook de door artikel 17 van de wet van 3 januari 1933 bepaalde straf, dient uitgesproken te worden.

377. — Over hetgeen, in geval van eendaadse samenloop, moet gedaan worden met de wapens die tot het plegen van de misdrijven hebben gediend, wordt verder gehandeld (zie verder, nr 417 e.v.).

AFDELING IV. — *Deelneming.*

378. — Het nieuw artikel 30 van de jachtwet, ingevoerd door de wet van 30 december 1936, had ook voor gevolg het hoofdstuk VII van boek I van het strafwetboek op jachtzaken toepasselijk te maken.

Voordien was dit niet het geval, gelet op artikel 100 S.W. Wie in overleg met andere jagers optrad kon slechts vervolgd worden indien hij persoonlijk een misdrijf pleegde. Thans zijn de artikelen 66 en 67 van het strafwetboek wel van toepassing op de personen die, alhoewel zij het strafbaar feit niet zelf plegen, aan de uitvoering ervan medewerken op de door de wet bepaalde wijze.

379. — Worden aldus als strafbare deelnemers beschouwd:

— wie een stroper vergezelt en de lichtbak draagt, en hem op die wijze een noodzakelijke hulp verschaft;

— wie meehelpt bij het vervoeren en het plaatsen van netten of andere tuigen;

— wie de wagen bestuurt van waaruit op het wild geschoten wordt (Corr. Etampes, 30 april 1954, *Bull. Royal St.-Hubert Club*, 1954, nr 10, blz. 525);

— wie als verhuurder van de jacht, de jagers moedwillig in dwaling brengt nopens de uitgestrektheid van het jachtgebied, onverschillig of de jagers geen straf oplopen, omwille van hun goede trouw (Brussel, 14 juli 1938, *R. Dr. Pén.*, 1938, 1013);

— wie zich op een anders goed wild toeëigent, dat door een medebeklaagde geschoten werd;

— wie bij nacht een jager bijstaat in het opsporen en ontdekken van het wild;

— wie geldelijk bijdraagt tot het aankopen van een verboden tuig, waarvan dan ook gebruik wordt gemaakt;

— wie wapens, munitie of elk ander tuig verschaft of leent, wetend dat deze zaken bij een jachtmisdrijf zullen gebruikt worden en afgezien van de omstandigheid of het bezorgde tuig al dan niet tot de groep van de verboden middelen behoort (Luik, 17 maart 1938, *Belg. Jud.*, 1938, 331 en noot: veroordeling van een beklagde die, met medeweten, een geweer in leen had gegeven);

— wie in dezelfde omstandigheden, een jachthond ter beschikking van de overtreder stelt en hem daardoor een belangrijke bijstand verleent;

— wie aan wildstropers, wier ongeoorloofd optreden hij kent, vervoermiddelen bezorgt om hen toe te laten de plaats van het misdrijf te bereiken: er wordt hulp verleend tot de handelingen die het feit voorbereiden of vergemakkelijkt hebben;

— wie richtlijnen geeft om de strafbare daad te plegen, zonder persoonlijk eraan mee te werken.

380. — De rijtuigverhuurder die slechts zijn diensten presteert om de delinquenten op de plaats van het gebeuren te gaan afhalen, nadat de jachtdaad voltrokken is, kan niet bij de medeplichtigen gerekend worden. Hij staat hen inderdaad niet bij in de handelingen die het feit voorbereiden of vergemakkelijken en ook niet in die welke het voltooid hebben, vermits de jacht voltooid is op het ogenblik van zijn tussenkomst.

381. — Bij de jacht wordt vaak een beroep gedaan op helpers, zoals kloppers, drijvers, dragers van weitassen, en zo meer.

Wanneer dergelijke helpers daadwerkelijk aan het misdrijf deelnemen of, ten minste, de uitvoering ervan voorbereiden, vergemakkelijken of voltooiën, zijn zij daders, mededaders of medeplichtigen.

Zij werken rechtstreeks mee aan de uitvoering van het wanbedrijf of bieden tot deze uitvoering een hoofdzakelijke hulp, wanneer zij op het goed van de nabuur het wild opjagen, in de richting van de op hun eigen gebied opgestelde jagers.

Zij verrichten een handeling die het strafbaar feit vergemakkelijkt of voorbereidt, wanneer zij, enige tijd vóór de klopjacht, het nabijgelegen erf doorlopen, met het oogmerk het wild naar het jachtgebied van hun meester op te drijven.

Zij verrichten een handeling die het strafbaar feit voltooit, wanneer zij helpen bij het afmaken van gekwetst wild en aldus de toeëigening begunstigen.

De personen die er zich toe beperken de jagers persoonlijke diensten te bewijzen, zonder deel te nemen, in welke mate ook, aan de opsporing en aan de vervolging van het wild, mogen niet met dergelijke helpers gelijkgesteld worden. Zo b.v. de metgezel, die de wapens draagt (verg. evenwel nr 16 *in fine*). Ook de persoon die niets anders doet dan een weitas bijhouden, valt buiten het bereik van de wetsbepaling in zake medeplichtigheid: het jachtdelict is geen voortdurend, maar wel een aflopend misdrijf. Zodra het wild eigendom van de jager geworden is, houdt de strafbare handeling op. Men voltooit ze dus niet door de jager te helpen bij het vervoer van zijn eigendom.

AFDELING V. — *Poging.*

382. — In beginsel zijn ook de beschikkingen van het strafwetboek in zake strafbare poging op de jachtwet toepasselijk gemaakt door artikel 30. Maar vermits een poging tot wanbedrijf slechts strafbaar is gesteld wanneer de wet het bepaalt (art. 53 S.W.) en de jachtwet desbetreffend niets vermeldt, heeft deze regeling dus geen practische uitwerking. Men kan juridisch beweren dat de poging om een jachtmisdrijf te plegen dus niet strafbaar is.

Maar men weet dat het louter opsporen van het wild reeds volstaat opdat er van « jacht » moge gewaagd worden (Cass., 9 nov. 1953, *Pas.*, 1954, I, 171) en dat het opgeleverde resultaat geen belang heeft.

De pogingen om wild te bemachtigen zijn dus reeds in het begrip « jacht » begrepen. Alleen de zuiver voorbereidende daden vallen er buiten (zie boven, nrs 12-19).

AFDELING VI. — *Minnelijke schikking.*

383. — Op grond van de door de wet bepaalde straffen, zullen de jachtmisdrijven bijna steeds vatbaar zijn voor minnelijke schikking. De gevangenisstraf overtreft immers zelden het maximum van één maand, grens gesteld door artikel 180, eerste lid, van het wetboek van strafvordering voor de toepassing van de procedure van minnelijke schikking. En dan wordt deze grens nog tot 3 maanden verhoogd, wanneer de dader vóór het misdrijf nooit veroordeeld werd tot een criminele straf of tot een niet voorwaardelijke correctionele gevangenisstraf (art. 180, tweede lid Sv.).

In het verslag aan de koning, dat het K.B. van 21 juni 1939 voorafgaat, waarbij de toepassing van de minnelijke schikking tot zekere in de bevoegdheid van de procureur des Konings vallende wanbedrijven werd uitgebreid, werd uitdrukkelijk als argument over deze uitbreiding een jachtmisdrijf aangehaald: men vond het onlogisch dat wie in gesloten tijd vist (misdrijf tot de bevoegdheid van de politierechtbank behorend) het voordeel van de minnelijke schikking kon genieten, terwijl wie in gesloten tijd jaagt, dat niet kon.

Nochtans mag men zich afvragen of de jachtwet wel een geschikt domein is voor de minnelijke schikking. De wettelijke criteria voor de toepassing van deze procedure zijn niet heel logisch (Tw. *Minnelijke schikking*, nrs 177-182).

In ieder geval komt de minnelijke schikking als weinig gepast voor in geval van klachtdelict of wanneer er een verzwarende omstandigheid is. Zij is uitgesloten bij samenloop met het wanbedrijf van verboden wapendracht.

Men weet dat een uit te spreken verbeurdverklaring geen hinderpaal is voor de toepassing van een minnelijke schikking. Zij mag in het voorstel begrepen worden (art. 166, derde lid Sv.).

De korte verjaringstermijn voor de jachtdelicten brengt een praktische moeilijkheid mede. Het voorstel van minnelijke schikking stuit de verjaring niet, terwijl ze er ook niet door geschorst wordt (Tw. *Minnelijke schikking*, nrs 118-121).

Men raadplege ook boven, nr 359, wat de militairen betreft die een jachtmisdrijf in het buitenland plegen.

AFDELING VII. — *Gerechtskosten.*

384. — Artikel 21 van de jachtwet zegt hierover: de vader, de moeder, de meester en de personen die andere aanstellen, zijn burgerrechtelijk aansprakelijk voor de bij deze wet omschreven misdrijven, gepleegd door hun ongetrouwde minderjarige kinderen die bij hen inwonen, door hun dienstboden of aangestelden, behoudens verhaal als naar recht. Die aansprakelijkheid wordt geregeld overeenkomstig artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek en vindt alleen toepassing op de schadevergoeding en de kosten, zonder evenwel aanleiding te geven tot lijfswang.

Het gaat hier tenslotte om een toepassing van het gemeen recht (over de burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor de schade, zie verder, nrs 525-533).

Artikel 50 S.W. is insgelijks toepasselijk wanneer verscheidene beklagden veroordeeld worden hoofdens één of meer jachtfeiten (b.v. om gejaagd te hebben in gesloten tijd en om hun wapen niet onmiddellijk aan de verbalisant overhandigd te hebben); zij kunnen slechts h o o f d e l i j k tot de kosten verwezen worden indien de feitenrechter vaststelt dat de jachtovertredingen vanwege de beklagden één enkel misdrijf uitmaken, aan de uitvoering waarvan zij rechtstreeks hebben medegewerkt (Cass., 18 mei 1931, *R. Dr. Pén.*, 1931, 689; *Par.*, 1931, I, 170).

HOOFDSTUK II

Strafverzwaring

AFDELING I. — Objectieve verzwarende omstandigheden.

385. — Artikel 15 van de jachtwet bepaalt dat de in de artikelen 3, 4, 6 en 14 omschreven misdrijven gestraft worden met dubbele geldboete en met gevangenisstraf van acht dagen tot een maand, wanneer zij gepleegd worden door middel van een verboden wapen, wanneer de schuldigen verkleed of gemaskerd waren of wanneer de feiten gepleegd werden in bende of bij nacht.

Deze verzwaring der straffen slaat dus slechts op bepaalde misdrijven, met name de jacht op de spoorwegen en op de openbare wegen (art. 3); de jacht over andermans grond (art. 4); de jacht in gesloten tijd, alsmede diefstal of vernieling van eieren en broedsel op andermans goed en verkoop, vervoer, enz. van het geroofde goed (art. 6); tenslotte de jacht zonder jachtverlof (art. 14).

§ 1. — Verboden wapen.

386. — De verboden wapens worden thans bepaald door artikel 3 van de wapenwet van 3 januari 1933: dolken en dolkmessen (met uitsluiting van jachtmessen), degenstokken en geweerstokken, knotsen, vouwgeweren boven kaliber 20, geweren waarvan de loop of de kolf in verschillende delen kan worden uiteengenomen en alle verdoken of geheime aanvalswapens die niet als verweerwapens of oorlogswapens mochten beschouwd worden (zie *Tw. Wapens*, nr 115 e.v.).

De verzwarende omstandigheid van het dragen van een verboden wapen zal tevens een afzonderlijk misdrijf uitmaken (over samenloop van overtredingen tegen de jachtwet en tegen de wapenwet, zie boven, nrs 373-377; — over het onderscheid tussen verboden wapens en verboden tuigen, zie boven, nrs 202-205).

§ 2. — Verkleed of gemaskerd.

387. — De schuldigen zijn verkleed, wanneer zij klederen dragen die hen moeten helpen om aan de greep van het gerecht te ontsnappen, b.v. het uniform van een agent van de openbare macht (*vgl.* deze tekst met

art. 343 S.W.: « Elke bedelaar of landloper, die in enigerlei vermomming gevat wordt, wordt gestraft met... »).

Als verkleding kan eveneens gelden het dragen van vrouwenklederen of van ieder andere kledij die iemand onherkenbaar kan maken en doorgaans niet wordt gedragen.

388. — Zij zijn gemaskerd, wanneer hun aangezicht geheel of ten dele is bedekt om hun identificatie te bemoeilijken.

Het gelaat instrijken met zwarte kleur staat gelijk met het dragen van een masker, vermits de betrokkene zich daardoor onherkenbaar maakt.

Zo ook het opzetten van valse baarden en pruiken.

§ 3. — Bende.

389. — Deze verzwarende omstandigheid kwam niet voor in de vroegere jachtwet van 1846.

Een eerste vraag is: hoeveel personen zijn er nodig om een bende te vormen?

Een spontaan antwoord dat tevens enige steun vindt in het hetgeen de minister van binnenlandse zaken vóór het parlement verklaarde, is dat een bende ten minste uit drie man moet bestaan. In de bedoelde verklaringen is er immers nooit spraak van twee, maar steeds van verscheidene bendeleden; op een andere plaats wordt gesproken van sommige leden van de bende (*Pasin.*, 1882, blz. 76-78).

Maar men moet evenwel vaststellen dat in het oorspronkelijk wetsontwerp stond « in bende van ten minste drie personen » en dat deze precisering weggelaten werd om slechts de huidige tekst te behouden.

Het is ook nuttig andere passages aan te halen uit de verklaring door de bevoegde minister afgelegd: de vereniging van ongevaarlijke personen is geen bende, maar wel deze van mensen die kwade bedoelingen hebben, die vijandig gestemd zijn, zodoende dat uit hun optreden een groter gevaar ontstaat voor de agenten die met hun bekeuring zijn belast.

390. — Men staat aldus voor een soort tegenstelling tussen de gewone betekenis van het woord bende en de mening van de minister aan de ene kant en de impliciete wilsuitdrukking van de wetgever aan de andere kant.

Wat moet de houding zijn van de rechtbanken in deze aangelegenheid?

Hun gewone opdracht — waarop trouwens in het parlement herhaaldelijk gewezen werd — zal bestaan in een vrije appreciatie van ieder geval dat hen wordt voorgelegd.

Zij zullen minder aandacht schenken aan de samenstelling van de groep, zowel wat het aantal, als de activiteit van haar leden betreft, dan aan de houding die deze aannemen tegenover de vertegenwoordigers van de openbare macht, waarmee ze in contact komen, houding waaruit de aard van hun bedoelingen zal afgeleid worden. Er moet bijgevolg een schuldig oogmerk aanwezig zijn bij de personen die jagen in gemeen overleg.

Daarbij is nochtans niet vereist dat de verschillende leden van de bende allen jagers zouden zijn, die ieder een afzonderlijke jachtdaad stelden. Er kan immers geen onderscheid worden gemaakt naar de rol die ieder van hen vervult bij de jacht, wanneer hun beraamd misdadig opzet blijkt. Het heeft geen belang dat sommige leden van de bende daarin slechts optreden als klopper, drijver of drager van de weitas. Het is inderdaad opmerkelijk dat de verantwoordelijke minister het meest de nadruk heeft gelegd op het gevaar dat schuilt in hoofde van delinkwenten die, in verstandhouding en vastberaden, niet slechts beogen op jacht te gaan, doch daarenboven het voornemen hebben opgevat niet te aarzelen hun bekeurders te lijf te gaan en zelfs met verwondingen of doodslag te bedreigen, om aan vervolgingen te ontsnappen.

391. — Naar dit criterium mag men er dus toe besluiten dat twee voor niets terugdeinzende kerels, wier kwade bedoelingen uit het onderzoek zijn gebleken, door de rechter als een bende kunnen beschouwd worden.

Aan de andere kant is het mogelijk dat een vereniging van drie of meer personen toch niet het kenmerk van bende zou verkrijgen. Alles zal afhangen van hun gesteldheid, van hun geneigdheid zich geredelijk te onderwerpen.

Natuurlijk zal men zeer sceptisch staan t.o.v. personen die daarenboven verboden wapens dragen, gemaskerd of verkleed gaan of bij nacht hun bedrijvigheid uitoefenen. Hetzelfde kan gezegd worden van recidivisten.

De rechtbank van Verviers (28 febr. 1908, *Pas.*, 1908, III, 305) heeft terecht geoordeeld dat de wet alleen het overlegd samenkomen met bedrieglijke bedoelingen op het oog heeft gehad. Deze beslissing beantwoordt wel aan de geest van de wet, maar de uitdrukking bedrieglijke bedoelingen kan beter gepreciseerd worden. De bedoeling die de wet op het oog heeft is niet het vanzelfsprekend opzet een onrechtmatige jachtdaad te stellen, maar wel eventueel weerstand te bieden aan verbalisanten.

Het Hof te Brussel oordeelde aldus dat er geen spraak is van « bende » wanneer een jager bijgestaan wordt door één enkele ongewapende persoon (Brussel, 30 juni 1964, *J.T.*, 1965, 40).

392. — Het is verder duidelijk dat, hoe talrijk ook de betrapte jagers mogen zijn, er niet van « bende » kan gewaagd worden, wanneer het blijkt dat ze louter toevallig zijn samen gekomen.

393. — In een vonnis van 19 dec. 1890 is de correctionele rechtbank te Turnhout van oordeel dat de verzwarende omstandigheid van « bende » slechts kan gelden indien al de leden een inbreuk plegen op de jachtwet. In de behandelde zaak ging het om een persoon die jaagde zonder jachtverlof, terwijl de personen die hem vergezelden op alle gebied in orde waren.

In een noot onder dit vonnis (*Pas.*, 1891, III, 251) wordt dergelijke zienswijze terecht afgekeurd.

Er moet natuurlijk een inbreuk op de jachtwet zijn. Maar hij die het misdrijf pleegt ziet zijn toestand verzaard indien hij door andere personen vergezeld was in de zoëven bepaalde zin van « bende ». Het is zonder belang of deze personen al dan niet ook persoonlijk een misdrijf plegen.

394. — Terloops weze gezegd dat de wet ook bij andere misdrijven een verzwarende omstandigheid ziet in het feit dat de delinkwent niet alleen optreedt. Soms

sluiten de gebezigde woorden alle twijfel uit, zo b.v. in art. 471 S.W.: de diefstal gepleegd bij nacht door twee of meer personen. Art. 377, betreffende de aanranding der eerbaarheid met geweld en de verkrachting, stelt strafverzwaring wanneer de schuldige geholpen werd door één of meer personen.

Het woord *bende* wordt gebruikt o.m. in de art. 525 en 529 S.W. (Nijpels-Servais, art. 528-529, nr 6), 273 S.W. e.v. (Rigaux-Trousse, *Les Crimes et les Délits du code pénal*, I, blz. 512-515), in art. 91, 3° van het veldwetboek (Rigaux-Trousse, *Les Contraventions de police*, II, blz. 23) en in art. 188 e.v. van het kieswetboek.

§ 4. — Bij nacht.

395. — Wat het begrip « nacht » voor de toepassing van deze verzwarende omstandigheid betreft, nemen rechtsleer en rechtspraak meestal aan dat dit een feitelijke kwestie is, die aan de beoordeling van de rechter overgelaten wordt.

De nacht begint, luidens een recent vonnis, op het oogenblik dat het menselijk oog de dingen niet meer duidelijk onderscheiden kan (Rb. Romorantin, 18 mei 1954, *Rec. Dall.*, 1954, 562).

Hier ook ligt het criterium in de moeilijkheid of in het gevaar voor de taak van de bekeurders, omwille van de ingetreden of intredende duisternis (Braas, *La législation de la Chasse*, nr 179, 4° en voetnoot 3).

396. — Hiermede worden heel wat nutteloze discussies uit de weg geruimd, want sommigen zien in het begrip nacht de tijdruimte die zich uitstrekt tussen zonsopgang en zonsondergang (art. 2, eerste lid van de jachtwet); anderen verkiezen de tijdspanne waarin bepaalde akten van procedure niet mogen betekend worden (art. 47 gerechtelijk wetboek); nog anderen, tenslotte, stellen voor de tijd aan te nemen in art. 478 van het strafwetboek aangeduid in zake diefstal: « meer dan één uur voor zonsondergang en meer dan één uur na zonsondergang ».

397. — Jagen bij nacht is een afzonderlijk misdrijf (art. 2) maar het wordt een verzwarende omstandigheid wanneer het gepaard gaat met één van de strafbare daden door artikel 15 opgesomd (Luik, 9 jan. 1899, *Pas.*, 1899, II, 360).

Een patrijs na zonsondergang doden wanneer de jacht geopend is, maakt het misdrijf van jacht bij nacht uit. Hetzelfde doen, maar in gesloten tijd, is jagen buiten de datums door de regering vastgesteld, met de verzwarende omstandigheid dat het feit bij nacht gepleegd wordt.

§ 5. — Beschouwingen gemeen aan de objectieve verzwarende omstandigheden.

398. — De bedoeling van de wetgever is geweest vermogensstraffen te horen uitspreken wanneer alleen het behoud van het wild en de bescherming van de teelten op het spel staan, maar integendeel vrijheidsstraffen te zien toepassen telkens de veiligheid van personen in het gedrang komt (Namur, *a.w.*, blz. 112).

Dit is ontegensprekelijk het geval bij de door art. 15 opgesomde omstandigheden: de individuen die aldus optreden bewijzen misdadige bedoelingen te hebben, waardoor de met het toezicht belaste beampten bloot staan aan mishandelingen, of erger nog, aan aanslagen op hun leven.

399. — De verdubbeling van de geldboete laat natuurlijk niet toe de vervangende gevangenisstraf tot het dubbele op te voeren van het maximum van drie maanden. Dit maximum mag immers slechts overschreden worden bij samenloop van verschillende wanbedrijven (art. 60 S.W.).

400. — Wanneer twee feiten van strafverzwaring samen aanwezig zijn, moeten de verhogingen samen opgelegd worden. B.v. er wordt gejaagd op andermans grond (boete van 50 fr.); de boete wordt tot 100 fr. verhoogd, indien de grond afgesloten is met muren of hagen. Gebeurt het misdrijf bij nacht, bereikt de geldstraf 200 fr.

401. — Samenloop van de objectieve verzwarende omstandigheden van artikel 15, geeft echter geen aanleiding tot een meervoudige strafverhoging.

Bijgevolg zal de geldboete niet meer dan verdubbeld worden en mag de gevangenisstraf de duur van een maand niet te boven gaan, al werden de misdrijven in artikel 15 opgesomd gepleegd bij middel van een verboden wapen, bij nacht en door verklede schuldigen.

Anderzijds volstaat één van de verzwarende omstandigheden om de verhoogde straf te rechtvaardigen (Cass., 6 maart 1967, *Pas.*, I, 828).

402. — De rechter, die tot de vaststelling komt dat een verzwarende omstandigheid bewezen is, moet ambtshalve de strafverzwaring uitspreken, zelfs al maakte de dagvaarding er geen gewag van, doch met inachtneming van de rechten van de verdediging.

Deze verplichting geldt zelfs in graad van hoger beroep. De beklaagde kan niet beweren dat hem daardoor een aanleg ontnomen wordt (Cass., 26 okt. 1932, *R. Dr. Pén.*, 1932, 1044).

403. — Men weet dat de thans behandelde verzwarende omstandigheden ook voorkomen in het derde lid van artikel 8 van de jachtwet, waarbij aanleiding geven tot aanzienlijke strafverzwaring voor het misdrijf van gebruik en vervoer van verboden tuigen en van te jagen op een kleiner oppervlakte dan de wettelijk vereiste minimumoppervlakte (zie boven, nrs 94, 219 en 232).

AFDELING II. — *Hoedanigheid van beklaagde.*

404. — De straffen worden verdubbeld ten aanzien van de douanebeambten, veld- of boswachters, rijkswachters of bijzondere wachters, die zich schuldig maken aan één van de misdrijven bij deze wet omschreven (art. 16 van de jachtwet).

405. — De strengheid van de wet ten aanzien van de door dit artikel opgesomde gezagsbekleders, is een bijzondere toepassing van een algemeen beginsel van onze strafwetgeving dat een zwaardere beteugeling wenst, wanneer het overheidsagenten zijn die zich aan misdrijven overleveren.

De redenen van deze strengheid werden achtereenvolgens aangegeven in de memorie van toelichting op de vroegere jachtwetten van 1846 en 1873.

In de eerstgenoemde wet heet het dat de straf verhoogd wordt wanneer het

misdrijf gepleegd wordt door een agent die zelf de bewaking van de jachten in zijn bevoegdheid heeft en die zich daardoor met meer gemak kan onttrekken aan bestraffing.

De minister van binnenlandse zaken verklaarde, in de loop van de besprekingen van de wet van 1873: de wetgever wil degene zwaarder treffen die zich, om reden van zijn functie, moest onthouden van de daden die de wet beteugelt (*Pas.*, 1873, blz. 81-82).

406. — De opsomming van artikel 16 heeft een limitatief karakter. Zij wijkt af van deze gegeven in artikel 24, betreffende de bevoegdheid proces-verbaal op te stellen (zie verder, nr 502).

Terwijl alle rijkswachters, wat ook hun graad weze, officieren inbegrepen, alsook alle veldwachters, de veldbrigadiers niet uitgezonderd, onder deze bewoordingen vallen (Braas, *La législation de la Chasse*, nr 180, blz. 178, noten 2 en 5), is dit het geval noch voor de beambten van het bosbeheer boven de graad van algemeen wachter (Braas, *a.w.*, voetnoot 3), noch voor de ontvangers en controleurs van de douane (Brussel, 6 juli 1850, *Pas.*, 1850, II, 227), noch voor de burgemeesters en schepenen, kantonniers en stationchefs.

407. — Er werd tijdens de voorbereiding van de wet van 1873 uitdrukkelijk beklemtoond dat de toepassing van artikel 16 niet beperkt is tot het geval waarin de betrokken agent tot het strafbaar feit overgaat in de uitoefening van zijn bediening.

Deze regel geldt nu nog en wordt eensgezind door de rechtspraak gevolgd, inzonderheid wanneer een jachtdelict door een bijzondere wachter wordt gepleegd. De strafverzwaring is toepasselijk ongeacht of het strafbaar feit gepleegd wordt op een van de goederen van zijn meester, aan zijn bewaking toevertrouwd, of elders (Luik, 9 jan. 1899, *Pas.*, 1899, II, 360; — Brussel, 30 jan. 1932, *R. Dr. Pén.*, 1932, 274).

Men kan niet doen gelden dat het wanbedrijf gepleegd werd op een terrein dat de aansteller te voren aan een derde had afgestaan. Deze omstandigheid ontnemt aan de beklaagde zijn bevoegdheid, noch zijn hoedanigheid (Cass., 5 febr. 1906, *Pas.*, 1906, I, 223).

408. — De wet zegt niet precies welke straffen dienen verdubbeld te worden bij toepassing van artikel 16.

Moet reeds vooraf rekening gehouden worden met de strafverhogingen wegens objectieve verzwarende omstandigheden of moet van de samenvoeging van al deze eventuele strafvermeerderingen afgezien worden?

De wet van 1846 verenigde in één tekst de verzwarende omstandigheid van jacht bij nacht en deze voortvloeiend uit de hoedanigheid van de delinkwent.

De wet van 1882 voert integendeel een splitsing in en bevat een bijzonder voorschrift ten aanzien van laatsvermelde omstandigheid.

Daaruit moet dan ook afgeleid worden dat de straffen die volgens artikel 16 moeten verdubbeld worden, de straffen zijn die op de beklaagde toepasselijk waren, indien hij niet met een van de hoedanigheden was bekleed, waardoor zijn verantwoordelijkheid is verzwaaard.

Aldus loopt een boswachter die jagend wordt aangetroffen buiten de door de regering gestelde datums en bij middel van een verboden wapen,

een geldboete op van 200 fr. (art. 6, 15 en 16); een boswachter die wordt betrap, jagende bij nacht en met behulp van een verboden tuig, loopt gevaar veroordeeld te worden tot een geldboete van 400 tot 800 fr. en tot een gevangenisstraf van één tot vier maanden (art. 8, derde lid, en 16).

409. — Zoals boven (zie nr 402) wordt gezegd, mag en moet de rechter strafverhoging toepassen op de schuldige bevonden agent, zodra hem diens hoedanigheid ter kennis komt, ook al is de verzwarende omstandigheid niet opgenomen in de inleidende dagvaarding.

AFDELING III. — *Herhaling*

410. — Elk van de verschillende straffen wordt verdubbeld in geval van herhaling. Zij worden verdrievoudigd in geval van een derde veroordeling en nemen in dezelfde verhouding toe bij latere veroordelingen.

Die straffen mogen evenwel duizend frank geldboete en acht maanden gevangenisstraf niet te boven gaan.

Herhaling bestaat wanneer de schuldige in de loop van de twee voorgaande jaren veroordeeld is wegens één van de misdrijven bij deze wet omschreven.

411. — Daar de jachtwet aldus een eigen systeem in zake herhaling heeft ingesteld, zijn de desbetreffende algemene principes van hoofdstuk V van boek I van het strafwetboek niet van toepassing, ten minste in de mate waarin zij als bijzondere wet daarvan afwijkt.

Als algemene voorwaarden voor de herhaling blijft de noodzakelijkheid bestaan van:

- a) een voorafgaande veroordeling;
- b) een veroordeling door een Belgische rechtbank uitgesproken;
- c) een veroordeling in kracht van gewijsde op het ogenblik dat het nieuw misdrijf gepleegd wordt.

412. — Voor het overige gelden de eigen voorwaarden van de jachtwet.

Voor de verzwarende omstandigheid van herhaling is het nodig dat:

- a) de voorgaande veroordeling uitgesproken werd wegens een van de bij deze wet omschreven misdrijven.

De beide misdrijven moeten niet gelijkaardig zijn: er is herhaling wanneer de eerste veroordeling uitgesproken werd wegens gebruik van verboden tuigen en wanneer de tweede tenlastelegging betrekking heeft op een feit van jacht buiten de door de regering vastgestelde datums (Luik, 27 april 1872, *Pas.*, 1872, II, 233).

De algemeenheid van de gebruikte woorden duidt aan dat hier ook de veroordelingen meetellen die uitgesproken zijn wegens inbreuk op een

verordening uitgevaardigd op grond van artikel 31 van de jachtwet (K.B. van 15 sept. 1964 betreffende de insektenetende vogels en de vogelvangst);

b) de beklagde, in de loop van de twee voorgaande jaren, de zopas aangeduide veroordeling opgelopen heeft.

Het vertrekpunt van deze termijn van twee jaren is de dag waarop de eerste beslissing kracht van gewijsde verkregen heeft.

Een vonnis zal dus niet als grondslag van herhaling kunnen dienen, indien het tweede feit gepleegd wordt tijdens de termijn waarin hetzij verzet, hetzij hoger beroep kan ingesteld worden. Hetzelfde geldt ten opzichte van de termijn, waarin voorziening in cassatie mogelijk is (Cass., 30 jan. 1940, *Pas.*, 1940, I, 27). Het doet er niets toe dat bedoelde rechtsmiddelen in de werkelijkheid niet uitgeoefend werden.

413. — Het Hof van Cassatie (22 okt. 1906, *R. Dr. Pén.*, 1907, 160) heeft beslist dat de speciale herhaling in zake jachtmisdrijven slechts voortvloeien kan uit definitieve veroordelingen die niet hoger dan twee jaar opklimmen vóór de datum van de laatst gepleegde overtreding.

Reeds vroeger had de correctionele rechtbank te Brussel (9 maart 1887, *Pas.*, 1887, III, 110) in dezelfde zin uitspraak gedaan. Dit vonnis preciseerd terecht dat het derde lid van artikel 18 niet alleen op de eerste herhaling slaat, maar ook op de volgende.

Er is steeds herhaling wanneer een nieuw misdrijf wordt gepleegd vooraleer de termijn van twee jaar na het definitief worden van een vroegere veroordeling verstreken is.

Maar alleen de veroordelingen die definitief geworden zijn in de twee jaren vóór het nieuwe misdrijf, tellen mede om de maat van de strafverzwaring te berekenen.

Voorbeeld: na een eerste definitieve veroordeling, pleegt de beklagde eer twee jaren verstreken zijn, een nieuw feit. Tweede veroordeling in staat van eerste herhaling. Andermaal nieuw feit, min dan twee jaar na het definitief worden van de tweede veroordeling, doch meer dan twee jaar na het eerste vonnis. Er zal geen tweede herhaling zijn, doch wel opnieuw eerste herhaling. Voor het derde feit zal de rechter, zoals voor het tweede, slechts de verdubbelde straf mogen toepassen.

Door deze regel wordt dus de interpretatie uitgeschakeld volgens dewelke artikel 18 slechts de eerste herhaling beoogde, zodat er geen beperking van tijd zou bestaan hebben voor tweede, derde of verdere herhaling.

Wel te verstaan moet de eerste herhaling vastgesteld zijn bij de tweede veroordeling, opdat er bij het derde vonnis van verdrievoudiging van straf zou mogen worden gewaagd (Corr. Dendermonde, 21 juni 1886, *Pas.*, 1886, III, 258).

414. — Het is mogelijk dat er én herhaling én meerdaadse samenloop van misdrijven is; in zulk geval wordt eerst de straf van ieder misdrijf vastgesteld, daarna maakt men het totaal van al deze straffen op om ten slotte af te dalen tot het dubbele van het maximum van de zwaarste (Corr.

Leuven, 9 dec. 1884, *J.T.*, 1885, 45). Op de aldus bekomen straf, wordt de vermenigvuldiging van artikel 18, eerste lid, toegepast.

415. — Hier geldt een zelfde opmerking als deze gemaakt hierboven (zie nr 408): de verdubbeling, verdrievoudiging en zo voort, treft de straffen, zoals zij desgevallend reeds opgevoerd werden, ingevolge het bestaan van verzwarende omstandigheden.

Voorbeeld: een boswachter jaagt zonder een jachtverlof te kunnen overleggen en bij nacht. Hij bevindt zich in staat van eerste herhaling. Behoudens aanneming van verzachtende omstandigheden staat hij bloot aan een bestrafing die een geldboete van 800 fr. en een gevangenisstraf van vier maanden kan bereiken (art. 14, 15, 16 en 18).

416. — Dit alles belet echter niet de toepassing van verzachtende omstandigheden, wat ook de graad van herhaling van de beklagde weze.

HOOFDSTUK III

Inbeslagneming en verbeurdverklaring

417. — De artikelen 42 en 43 van het strafwetboek betreffende de bijzondere verbeurdverklaring zijn niet toepasselijk inzake jachtdelicten (Cass., 16 jan. 1928, *R. Dr. Pén.*, 1928, 144; *Pas.*, 1928, I, 59; — Cass., 8 jan. 1951, *R. Dr. Pén.*, 1950-51, 1092; *Pas.*, 1951, I, 279; — Cass., 23 mei 1966, *Pas.*, 1966, I, 1192; — Cass., 6 maart 1967, *Pas.*, 1967, I, 828; — Cass., 18 sept. 1967, *Pas.*, 1968, I, 84; — Cass., 28 okt. 1969, *Pas.*, 1970, I, 182; — Gent, 28 febr. 1958, *R.W.*, 1959-60, 76; — Tw. *Verbeurdverklaring*, nr 85).

Luidens artikel 100 S.W. worden de bepalingen van het eerste boek slechts op de bijzondere wetten toegepast indien deze laatste geen tegenstrijdige beschikkingen bevatten. Welnu, de jachtwet bevat in haar artikelen 8, 11, 20 en 22 een bijzondere en volledige regeling betreffende de inbeslagneming en de verbeurdverklaring van de zaken die het voorwerp uitmaken van de jachtmisdrijven of die gediend hebben of bestemd waren om ze te plegen of die er uit voortkomen.

Het nieuwe artikel 30, door de wet van 30 december 1936 in de jachtwet ingelast, waarbij de bepalingen van boek I van het strafwetboek toepasselijk werden gemaakt, heeft deze toestand niet gewijzigd, vermits het de bestaande bijzondere en volledige regeling in deze aangelegenheid niet heeft opgeheven.

Deze regeling heeft betrekking op de wapens (art. 20 en 22), het wild (art. 11) en de verboden tuigen (art. 8).

AFDELING I. — *Wapens.*

§ 1. — Ontwapening van de jagers.

418. — De jagers mogen niet ontwapend worden, behalve in de volgende gevallen:

1. Wanneer de schuldige verkleed of gemaskerd is, weigert zijn naam kenbaar te maken of geen bekende woonplaats heeft.
2. Wanneer het misdrijf bij nacht gepleegd wordt.
3. Wanneer de schuldige bedreigingen, smaad of geweld pleegt tegen de agenten van het openbaar gezag of van de openbare macht.

419. — In al deze gevallen mogen de jagers ontwapend worden, zelfs met een beroep op de sterke macht. Maar de bedoelde agenten zijn daartoe niet verplicht.

Een ministerieel rondschrijven van 1 maart 1882 spooft hen tot voorzichtigheid aan, opdat zij geen aanleiding zouden geven tot vechtpartijen, waarbij hun eigen leven tenslotte in gevaar gebracht wordt.

Wanneer zij echter tot de ontwapening overgaan, bevinden zij zich in staat van noodweer of van wettige zelfverdediging, indien hen weerstand wordt geboden. Zij hebben het recht, na gedane sommatie, gebruik te maken van hun wapens.

420. — De jager die zich, zelfs met geweld, verzet tegen de poging van een verbalisant om hem te ontwapenen, buiten de gevallen bij art. 22 omschreven, pleegt geen misdrijf, en alleszins niet het feit van weerspansigheid van art. 269 strafwetboek.

Men kan inderdaad in dergelijke omstandigheden niet zeggen dat de wachter of de agent van de gewapende macht handelt ter uitvoering van de wetten, vermits de wet zelf zijn optreden niet toelaat.

Vim vi repellere licet, maar het onrechtmatig optreden van de vertegenwoordiger van het openbaar gezag moet dan een zekere ernst vertonen, opdat een geweldadige tegenstand als normaal zou kunnen beschouwd worden. Dusdanig verzet is niet gewettigd, indien de verbaliserende agent slechts gepoogd heeft het wild te grijpen, dat de verdachte bij zich heeft, geborgen in een zak.

422. — Wanneer overtreders zich per auto verplaatsen en in plaats van gehoor te geven aan de tot hen gerichte aanmaningen, hun voertuig in volle snelheid in de richting van de verbalisanten sturen, met de bedoeling ze aan te rijden, is dit een vorm van geweld bedoeld in artikel 22. Daarenboven wordt er een misdrijf van gewoon recht gepleegd en is het voertuig voor verbeurdverklaring vatbaar, daar het gediend heeft om het misdrijf te plegen (Luik, 12 jan. 1950, *J. Liège*, 1949-50, 177).

423. — In de gevallen van artikel 22, 1°, kan de schuldige worden aangehouden en geleid voor de burgemeester of de rechter in de politierechtbank, die zich van zijn identiteit vergewist en hem, indien daartoe grond bestaat, ter beschikking stelt van de procureur des Konings.

Opdat er geen bekende woonplaats zou zijn, volstaat het niet dat de overtreder onbekend zou zijn bij de verbalisant. Het voorleggen van een jachtverlof, van een reispas of van welkdanig bescheid ook, waarin de persoonsbeschrijving van de drager voorkomt en waarvan de echtheid niet ernstig kan betwijfeld worden, biedt voldoende waarborgen. De agent die er geen rekening mede zou houden, maakt zich schuldig aan een onrechtmatige vrijheidsberoving.

§ 2. — Overhandiging en verbeurdverklaring van het wapen.

424. — Artikel 20 van de jachtwet luidt als volgt: « Behalve in het geval van artikel 4, eerste lid, wordt het wapen waarvan de schuldige zich heeft bediend, verbeurd verklaard; hij is gehouden het wapen onmiddellijk af te geven aan de agent die proces-verbaal opmaakt.

Indien hij het niet afgeeft, wordt hij gestraft met een bijzondere geldboete van honderd frank. »

425. — Dit artikel bevestigt impliciet de regel van artikel 22, volgens dewelke de wapens die de overtreders dragen slechts in de door deze tekst opgesomde gevallen mogen in beslag genomen worden.

In al de andere omstandigheden waarin een jachtmisdrijf wordt gepleegd, is er slechts aanleiding tot verbeurdverklaring van het wapen, indien de delinkwent het vrijwillig heeft afgegeven.

Hij is daartoe wel gehouden, maar kan er niet materieel toe gedwongen worden.

426. — De wet kent slechts één enkele uitzondering, met name wanneer het gaat om een inbreuk op het eerste lid van artikel 4, zijnde de jacht op andermans grond.

Dit wanbedrijf raakt de openbare orde niet en is van essentieel private aard. Zoals tijdens de bespreking van de wet van 1846 werd aangevoerd, gebeurt het bovendien vaak dat bij vergissing op het erf van een derde wordt gejaagd, voornamelijk in een land waar het eigendom sterk verbrokkeld is. Indien zijn beweerde goede trouw de jager in dergelijk geval niet steeds aan de hoofdstraf laat ontsnappen, is er dan toch geen aanleiding toe hem zijn wapen te ontnemen.

De tekst zelf van art. 20 duidt aan dat de besproken uitzondering beperkend moet uitgelegd worden.

De verbeurdverklaring dringt zich bijgevolg op (of beter gezegd, de vrijwillige afgifte van het wapen is geboden), indien de grond waarop wederrechtelijk gejaagd wordt, afgesloten is met muren of met hagen (art. 4, tweede lid). In zulk geval is alle goede trouw inderdaad uitgesloten (zie boven, nr 113).

Dezelfde toestand doet zich voor wanneer het delict bij nacht gepleegd wordt en er bijgevolg een dubbele bestraffing is, krachtens art. 15 (Cass., 28 febr. 1898, *Pas.*, 1898, I, 106; — Luik, 1 febr. 1905, *Pas.*, 1907, II, 19). Het gepleegde feit is hier geen zuiver privaats delict meer, maar druist regelrecht in tegen de openbare orde en de veiligheid.

427. — Artikel 20 van de wet van 1882 wijkt vooral af van artikel 42 S.W. daar de verbeurdverklaring, evenals de bijzondere geldboete die haar vervangt, uitgesproken moet worden, zelfs wanneer het wapen geen eigendom is van de beklaagde (Luik, 18 nov. 1948, *J. Liège*, 1948-49, 154).

Zulks blijkt zeer duidelijk uit de verklaringen van de minister tijdens de parlementaire besprekingen. In de gedachte van de opstellers van dit artikel, aldus de minister, betekenen de woorden « het door de overtreder gebruikte wapen », het wapen dat hij bij zich had op het ogenblik van het misdrijf. Tot rechtvaardiging van de aldus toegebrachte uitzondering op een over het algemeen geldend beginsel van het strafrecht, voegde de minister er nog aan toe: « Indien ik mijn wapen uitleen, moet ik mij de vraag stellen of degene aan wie ik het toevertrouw wel de geschikte persoon is en of hij niet in staat is van mijn vertrouwen misbruik te maken door misdrijven te plegen. Indien ik mij in hem vergist heb en indien ik mijn wapen heb gegeven aan iemand die zich op onwaardige wijze heeft gedragen, moet ik daarvan de gevolgen dragen ».

428. — Indien er meer dan één geweer voorhanden is, moeten al de wapens verbeurd verklaard worden, zoniet moeten evenveel geldboeten uitgesproken worden als er wapens aangetroffen zijn.

Dit zal het geval zijn wanneer een dienaar van de jager een reservegeweer draagt. De dienaar draagt het in opdracht en voor rekening van zijn meester die het misdrijf pleegt dat tot verbeurdverklaring of bijzondere geldboete aanleiding geeft.

429. — Het is verkeerd te beweren dat verbeurdverklaring of speciale geldboete uitsluitend de gewapende jagers kunnen treffen, zodat de persoon die de rol van drijver of klopper vervult, nooit door één van deze sancties zou kunnen getroffen worden. Het weze herhaald dat het dragen van het wapen hoofdzaak is, waaruit volgt dat een helper die een wapen draagt en tevens een jachtdelict pleegt, zonder dat hij daarom dit wapen gebruikt heeft, onder de toepassing valt van de wet.

430. — Volgens *Les Nouvelles* (Tw. *La Chasse*, nr 36) zou het openbaar ministerie de verbeurdverklaring mogen aanvragen van een wapen dat door een onbekend gebleven jager wordt achtergelaten, dus zonder dat tegen deze laatste vervolgingen denkbaar zijn.

De verbeurdverklaring is inderdaad niet slechts een straf, maar tevens een maatregel van vergoeding ten voordele van de schatkist.

Het is nochtans noodzakelijk, opdat dergelijke verbeurdverklaring zou uitgesproken worden, dat een strafgeding voor de rechter wordt aanhangig gemaakt ten laste van een bepaald persoon. Een rechtstreekse vervolging, met het uitsluitend doel de verbeurdverklaring te doen uitspreken is niet mogelijk.

Tenslotte dient nog opgemerkt te worden dat, wanneer de drager van het wapen wel gekend is, de verbeurdverklaring alleen mag uitgesproken worden indien de bedoelde persoon zelf wegens een jachtmisdrijf veroordeeld wordt. Hetzelfde geldt bij verjaring van het misdrijf: de rechter mag dan inderdaad niet meer onderzoeken of de beklaagde al dan niet in werkelijkheid het misdrijf heeft gepleegd.

Anders is het natuurlijk wanneer het om een verboden wapen gaat, waarvan de inbeslagneming en de verbeurdverklaring om redenen van veiligheid moet uitgevoerd worden.

§ 3. — De bijzondere geldboete bij niet-overhandiging van het wapen.

A. — Voorwaarden van toepassing.

431. — De overtreder kan er dus niet toe gedwongen worden, in het geval van artikel 20, zijn wapen aan de verbalisant te overhandigen. In feite staat het hem dus vrij zijn wapen af te geven of het voor zich te behouden. Verkiest hij deze tweede handelwijze, dan wordt hij veroordeeld tot een geldboete van 100 fr.

432. — Deze beschikking heeft tot heel wat rechtspraak aanleiding gegeven. Het staat vast dat de bijzondere geldboete moet uitgesproken worden, telkens het wapen niet terstond ter beschikking van de rechterlijke overheden wordt gesteld, wat ook de redenen waren waarom de overhandiging niet gebeurde (vaststaande rechtspraak: zie o.m. Cass., 9 nov. 1953, *Pas.*, 1954, I, 171; — Cass., 16 febr. 1970, *Pas.*, 1970, I, 518; — Corr. Marche-en-Famenne, 24 juni 1960, *J. Liège*, 1960-1961, 43, met noot).

433. — Onder het stelsel van de wet van 26 febr. 1846 (art. 9), kon de overtreder, wiens wapen niet werd afgenomen op het ogenblik van de bekeuring, aan de betaling van de forfaitair gestelde waarde ervan ontsnappen, door het wapen ter griffie te deponeren. Zoals te verwachten was, werden meestal waardeloze wapens ingeleverd, zodat de verbeurdverklaring eerder op een grap ging lijken.

De wet van 1882 heeft aan dit misbruik een einde willen stellen door te eisen dat het gebruikte wapen onmiddellijk overhandigd wordt. Alleen op deze wijze is de identificatie van het wapen verzekerd, wordt alle

verwisseling belet en krijgt de verbeurdverklaring haar nodige doeltreffendheid.

Aan de andere kant legt de wet de verbeurdverklaring van het wapen op, maar biedt nochtans aan de overtreder de mogelijkheid dit wapen te behouden, mits de betaling van een geldsom die de verbeurdverklaring zal compenseren. De tekst is gebiedend: bij gebrek aan overhandiging van het wapen moet de speciale geldboete uitgesproken worden. Zij wordt bijgevolg toegepast wat ook de reden mag zijn waarom er geen beslag op het wapen gelegd werd, zelfs wanneer de niet-afgifte onafhankelijk is geweest van de wil van de dader. Aldus is het onmogelijk later een wapen voor te brengen, waarvan niet met zekerheid kan gezegd worden dat het overeenstemt met datgene dat gebezigd werd bij de vaststelling van het misdrijf (Cass., 16 febr. 1970, *Pas.*, 1970, I, 518).

434. — De bijzondere geldboete wordt natuurlijk uitgesproken wanneer de overtreder de vlucht neemt bij het opdagen van de gerechtsdienaars: wanneer hij, daartoe aangezocht, weigert zijn wapen te overhandigen, maar ook wanneer hij, op dat punt, geen aanmaning ontvangt (Cass., 28 juni 1938, *Pas.*, 1938, I, 232).

Hij moet immers het wapen onmiddellijk en spontaan afgeven.

De toestand is dezelfde wanneer hij, na gedane afgifte, terug in het bezit geraakt van het voorwerp, op zijn aanvraag (Cass., 28 juni 1909, *Pas.*, 1909, I, 325; — Luik, 12 juli 1934, *R. Dr. Pén.*, 1935, 275).

Er is zelfs geen aanleiding om er anders over te beslissen, indien de bekeurder op eigen initiatief de teruggave doet en de overtreder daarop ingaat, noch wanneer de delinkwent het onnodig oordeelt zijn wapen te overhandigen aan een niet-bevoegd agent (Corr. Brussel, 9 maart 1907, *R. Dr. Pén.*, 1907, 401; — Brussel, 9 dec. 1924, *R. Dr. Pén.*, 1925, 166: vaststelling van een jachtmisdrijf op Belgisch grondgebied nabij de grens door een in Frankrijk beëdigd wachter; — Cass., 16 okt. 1933, *Pas.*, 1934, I, 37; *R. Dr. Pén.*, 1933, 976).

In al deze gevallen, heeft de verdachte een keuze kunnen doen en heeft hij de voorkeur gegeven aan de betaling van de geldelijke veroordeling.

De bijzondere geldboete is ook verschuldigd door de jager die zich zelfs onopzettelijk van de plaats van het misdrijf verwijderd en aldus buiten het bereik geraakt van de naar hem toekomende verbalisant (*anders*: Luik, 12 juli 1882, *Pas.*, 1882, II, 381); eveneens, wanneer een weinig met de voorschriften van de wet vertrouwde agent zou weigeren het hem aangeboden wapen in ontvangst te nemen.

435. — Tenslotte, wordt de geldboete ook uitgesproken wanneer geen proces-verbaal werd opgemaakt, om de eenvoudige reden dat er geen verbalisant ter plaatse aanwezig was. Dit zal het geval zijn wanneer het jachtmisdrijf later ter kennis komt van het gerecht en het bewijs ervan geleverd wordt door een klacht, aangifte en getuigenissen (Cass., 22 jan. 1883, *Pas.*, 1883, I, 19; — Cass., 8 nov. 1909, *Pas.*, 1909, I, 433; — Cass., 18 mei 1931, *R. Dr. Pén.*, 1931, 689; — Cass., 16 okt. 1933,

Pas., 1934, I, 37; *R. Dr. Pén.*, 1933, 976). Weliswaar heeft de verdachte in de omstandigheden geen keuze gehad tussen het overhandigen van zijn wapen en de betaling van de geldboete, maar men weet dat ieder laattijdig voorstel het wapen ter griffie van de bevoegde rechtbank neder te leggen, als oncontroleerbaar zal afgewezen worden.

De mogelijkheid van een keus is trouwens de hoofdreden niet waarom de speciale boete toegepast wordt. De overwegende beschouwing is dat zij steeds moet toegepast worden, wanneer de rechter niet in de gelegenheid wordt gesteld de verbeurdverklaring uit te spreken. De geldboete neemt dan de plaats in van een verbeurdverklaring, die niet meer wettelijk kan ten uitvoer gelegd worden.

Of deze wettelijke onmogelijkheid nu te wijten is aan de beklagde of aan gebeurtenissen onafhankelijk van zijn wil, doet niets ter zake: hij heeft het misdrijf gepleegd en moet er al de strafrechtelijke gevolgen van dragen die eraan verbonden zijn. Eén van deze is dat hij zich niet bevonden heeft in de toestand, die hem zou toegelaten hebben een door de wet toegekend voorrecht te genieten en een correctionele veroordeling te voorkomen door het overhandigen van zijn wapen.

436. — In de veronderstelling dat twee jagers jagen met één geweer en één hunner het wapen overhandigt aan de verbaliserende agent, zal dit wapen door de rechter verbeurd verklaard worden. Maar, blijkt het dat ook de andere het wapen gebruikt heeft, dan zal tegen hem de speciale geldboete uitgesproken worden.

437. — Er werd gevonnist (Brussel, 25 febr. 1889, *Belg. Jud.*, 1889, 670 en Rb. Nijvel, 23 dec. 1888, dit laatste vonnis geciteerd in *Nov., a.w.*, nr 35) dat de jager, die zijn wapen niet meer bij zich heeft of het ogenblik dat tegen hem proces-verbaal opgesteld wordt, de bijzondere geldboete kan vermijden door de plaats aan te houden, waar het wapen kan gevonden worden.

Deze beslissingen houden geen rekening met de wil van de wetgever, die duidelijk tot uiting komt in de memorie van toelichting van de wet van 1882: de overhandiging van het wapen is niet bevrijdend indien zij niet heeft plaats gehad op het ogenblik zelf dat de jager in gebreke wordt gevonden, d.w.z. bij het vaststellen op heterdaad (*Corr. Bergen*, 13 dec. 1894, *Pas.*, 1895, III, 100). Slechts in dat geval bestaat er zekerheid nopens de identiteit van het wapen.

438. — Volgens Namur (*a.w.*, blz. 136) is de hierboven (zie nr 432) geciteerde rechtspraak van het Hof van Cassatie voor kritiek vatbaar, vooral wanneer de verplichte veroordeling tot de bijzondere geldboete behouden wordt bij ontstentenis van proces-verbaal. Het Hof zou op die wijze een strafbepaling analogisch uitbreiden tot een geval dat door de wet niet wordt bedoeld: deze veronderstelt immers dat een proces-verbaal werd opgemaakt, en dat jager en verbalisant tegenover elkaar staan.

Aldus gezien komt de stelling van het Hof van Cassatie aanvankelijk inderdaad vreemd voor. Maar men kan evengoed de vraag stellen of de wetgever niet het *quod plerumque fit* in art. 20 heeft vastgelegd, dit is de meest voorkomende situatie, deze waarin de daders rechtstreeks in aanraking komen met de vertegenwoordigers van de wet en of de bedoeling niet was *per se* erop te waken elk bedrog vanwege doortrapte stropers onmogelijk te maken.

Dit blijkt wel degelijk juist en dan kan men zich ook aansluiten bij de rechtspraak zoals ze zich ontwikkeld heeft.

439. — Een andere suggestie van Namur verdient aandacht: de speciale geldboete zou niet toegepast worden telkens wanneer de rechter de vaste overtuiging heeft dat het laattijdig gebracht wapen wel degelijk het wapen is dat door de dader gedragen werd op het ogenblik van de overtreding. Wel te verstaan zou deze overtuiging steun moeten vinden in de stukken van de rechtspleging. Zowel de tekst als de geest van de wet zouden dan geëerbiedigd zijn.

In feite nochtans schijnt deze stelling weinig bruikbaar in de veronderstelling die juist de kritiek van Namur opwekte, met name wanneer geen officiële vaststelling gedaan werd. Wanneer er wel proces-verbaal opgesteld werd, verdient deze zienswijze overwogen te worden: onderstellen wij b.v. dat een overtreder een woning binnenvlucht en er zijn wapen verbergt en dat de eigenaar van deze woning verhoord wordt en het wapen afgeeft. Of nog dat de overtreder zijn wapen wegwerpt en het kort nadien door de agenten van het gezag ontdekt wordt.

In het eerste geval zou de verbeurdverklaring kunnen uitgesproken worden indien er zekerheid bestaat nopens de identiteit van het wapen, dit is indien alle verstandhouding tussen de delinkwent en de eigenaar van het huis als uitgesloten mag beschouwd worden.

In het tweede, zal alles afhangen van de tijd die verliep tussen het plegen van het misdrijf en het ogenblik waarop de ontdekking van het wapen plaats gegrepen heeft.

B. — Kenmerken.

440. — Een arrest van het Hof van Cassatie (18 mei 1931, *Pas.*, 1931, I, 689) duidt de kenmerken aan van de bijzondere geldboete.

In de eerste plaats is zij een gewone strafrechtelijke geldboete, vermits zij de geldelijke sanctie is voor de niet-naleving van een wettelijke verplichting.

Als dusdanig wordt zij met de gebruikelijke opdecimen verhoogd, wordt een subsidiaire gevangenisstraf vastgesteld (van acht dagen tot drie maanden), en mag zij voorwaardelijk uitgesproken worden (Luik, 14 mei 1890, *Pas.*, 1890, II, 299; — Cass., 28 febr. 1898, *Pas.*, 1898, I, 106).

Maar verder is deze sanctie een bijzondere geldboete omdat zij forfaitair is vastgesteld, als vertegenwoordigend de onderstelde waarde van het niet verbeurd verklaard wapen.

Als dusdanig, ondergaat zij geen andere verhoging dan deze voortvloeiende uit de toepassing van de wettelijke opdecimen. Met andere woorden, zij is niet vatbaar voor verdubbeling in de gevallen van de artikelen 15 en 16 van de jachtwet (Corr. Marche-en-Famenne, 16 febr. 1955, *J. Liège*, 1954-55, 299).

Bij herhaling (art. 18) wordt zij evenmin verdubbeld of verdrievoudigd (Luik, 17 maart 1894, *Belg. Jud.*, 1894, 543).

Maar ze kan om aanneming van verzachtende omstandigheden ook niet verminderd worden (zie boven, nr 361).

441. — Aan de andere kant verzet zich het bijzonder kenmerk van deze geldboete, met name haar onveranderlijk bedrag als gevolg van haar vervangende aard, tegen herleiding bij meerdaadse samenloop van misdrijven.

Terwijl voorlopig de kwestie van eventuele samensmelting van de speciale geldboete met zwaardere straffen (eendaadse samenloop) terzijde gelaten wordt, kan men b.v. het geval onderzoeken van een persoon die herhaalde malen gejaagd heeft buiten de door de regering vastgestelde datums.

Indien de geldboete van art. 20 een gewone geldboete was zouden er, gelet op de meerdaadse samenloop van onderscheiden en opeenvolgende misdrijven, evenveel geldboeten van 100 fr. opgelegd worden als er overtredingen zijn geweest, maar het totaal van deze geldboeten zou tenslotte tot een som van 200 fr. teruggebracht worden; gelet op de eendaadse samenloop tussen het jagen in gesloten tijd en de niet-overhandiging van het gebruikte wapen, zou de lichtste straf (die van art. 6) niet uitgesproken worden, vermits ze zou opgeslorpt zijn door de zwaardere (bepaald bij art. 20). Terzake is dit nochtans niet mogelijk: geen opslorping, omdat de bij art. 20 gestelde bestraffing geen gewone geldboete is en niet de bestraffing uitmaakt van een van het hoofddelict (art. 6) onafhankelijk misdrijf; geen herleiding, daar het hier een speciale strafmaatregel betreft, die een door de schuld van de overtreder onmogelijk geworden verbeurdverklaring vervangt en daar deze geldboete zo dikwijls moet uitgesproken worden als de verbeurdverklaringen het zouden zijn, zulks bij toepassing van art. 64 S.W.: « De straffen van bijzondere verbeurdverklaring wegens verscheidene misdaden, wanbedrijven of overtredingen, worden altijd samen opgelegd » (Corr. Marche-en-Famenne, 22 jan. 1957, *J. Liège*, 1956-57, 211).

422. — Indien een persoon zich schuldig maakt aan verschillende jachtmisdrijven, met name bij meerdaadse samenloop van jachtfeiten zonder jachtverlof, krijgt ieder van deze feiten een dubbele bestraffing, te weten de hoofdgeldboete, plus de verbeurdverklaring of de speciale geldboete. Deze dubbele bestraffing wordt toegepast zelfs indien hetzelfde wapen gebezigd werd bij de onderscheiden wanbedrijven (Cass., 16 maart 1885, *Pas.*, 1885, I, 92; — Cass., 7 april 1913, *Pas.*, 1913, I, 179; — Tw. *Verbeurdverklaring*, nr 112).

Het is misschien van belang even aan te merken dat indien hier van onbegrensde dubbele repressie gewaagd wordt, dit te verklaren is door de omstandigheid dat het gaat om jacht zonder jachtverlof (art. 14). Was er een ander hoofdmisdrijf geweest, bij voorbeeld een inbreuk op art. 6 (jacht in gesloten tijd), dan zou er van onbegrensde repressie van dit laatste natuurlijk geen sprake geweest zijn (zie boven, nr 184; — men raadplege ook in voormelde zin: Brussel, 11 dec. 1929, *R. Dr. Pén.*, 1930, 382; — *anders*, doch ten onrechte: Gent, 18 maart 1888, *Pas.*, 1888, II, 256).

443. — Opvallend is de stelling van het Hof van Cassatie volgens dewelke op ieder afzonderlijk misdrijf een speciale geldboete staat, zelfs indien telkens hetzelfde wapen werd gebruikt. Daartegen is er in de eerste plaats geen bezwaar, omdat het meestal onzeker zal voorkomen of de delinkwent wel steeds met hetzelfde wapen gejaagd heeft, zoals hij niet zal nalaten te beweren. Wanneer dit echter bewezen was, werd door een arrest van 16 maart 1859 (*Belg. Jud.*, 1859, 639) van het hof van beroep te Gent slechts één geldboete uitgesproken. Men zou ertoe geneigd zijn dit standpunt bij te treden, indien men alleen overweegt dat er slechts één enkel geweer werd gebruikt, dat er dan ook maar één verbeurdverklaring kon zijn en dat, terwijl de speciale geldboete toch maar in vervanging komt van de verbeurdverklaring, het logisch zou zijn het bij de toepassing van één geldboete te houden. Bij nader onderzoek blijkt deze redenering nochtans niet juist: bij ieder misdrijf heeft de overtreder de keus tussen vrijwillige afgifte van zijn wapen of betaling van een speciale geldboete. Doet hij deze laatste keus bij ieder feit, dat moet hij voor de gevolgen ervan instaan, of alleszins voor de gevolgen van zijn strafbare gedraging.

444. — De bijzondere geldboeten worden dus zonder beperking gecumuleerd. Maar de vervangende gevangenisstraf (zie boven, nr 440) mag echter nooit het dubbele van het maximum te boven gaan, hetzij zes maanden (art. 40 en 60 S.W. samengevoegd; — Corr. Gent, 2 febr. 1889, *Pas.*, 1889, III, 119).

445. — Het niet-afgeven van het wapen maakt geen bijzonder en onderscheiden misdrijf uit, doch slechts een bijkomstige en onafscheidelijke omstandigheid van een hoofdjachtmisdrijf, reden waarom de afgifte moest geschieden (Cass., 22 dec. 1952, *Pas.*, 1953, I, 281; *Arr. Cass.*, 1953, 252; — Cass., 16 febr. 1970, *Pas.*, 1970, I, 518).

Daaruit volgt dat de bijzondere geldboete, die de verbeurdverklaring vervangt en bestemd is om de door de Schatkist geleden schade goed te maken, automatisch moet uitgesproken worden ten laste van de in overtreding bevonden jager.

Zelfs wanneer de dagvaarding geen melding maakt van de niet-afgifte, spreekt de rechter wettelijk de bijzondere geldboete uit, daar het zijn plicht is al de bestanddelen van het strafbaar feit in aanmerking te nemen, om dan al de door de wet bepaalde straffen, zowel de hoofdzakelijke als de bijkomstige, op de schuldige toe te passen (Luik, 9 nov. 1882, *Pas.*, 1883, II, 28; — Corr. Hasselt, 25 okt. 1907, *Pas.*, 1908, III, 32; — Brussel, 28 sept. 1934, *R. Dr. Pén.*, 1935, 545; — Cass., 28 juni 1938, *Pas.*, 1938, I, 232).

Een tweede gevolg van dit beginsel is dat de rechter de beklaagde niet moet verwittigen dat hij zich ook op dit punt dient te verdedigen (Cass., 22 dec. 1952, boven aangehaald).

446. — De bijzondere geldboete mag slechts ten laste van een bepaalde delinkwent toegepast worden wanneer deze werkelijk veroordeeld wordt wegens een van de jachtmisdrijven die de verbeurdverklaring van het gebruikte wapen medebrengen.

De persoon die enkel een wapen draagt, toebehorend aan de jager die hij vergezelt, zonder dit wapen effectief te gebruiken, kan zich in de rechtstoestand bevinden die toelaat zowel de verbeurdverklaring als de speciale geldboete te zijnen laste uit te spreken: door de regelen van mededaderschap of medeplichtigheid kan hij geacht worden deel te nemen aan het door de eigenaar van het wapen gepleegde misdrijf. Wordt hij echter niet vervolgd of zijn de beginselen van de strafbare deelneming om één of andere reden in feite niet toepasselijk, dan kan de verbeurdverklaring, of de speciale geldboete toch uitgesproken worden ten laste van de jager, ook ten aanzien van het door zijn helper gedragen wapen, waarvan hij de eigenaar is: hij zelf moet dan beschouwd worden als de drager ervan door tussenpersoon.

447. — Luidens artikel 43 S.W. wordt de verbeurdverklaring bij overtreding slechts uitgesproken in de bij de wet bepaalde gevallen.

Artikel 20 van de jachtwet wijst op dergelijk geval, vermits het de verbeurdverklaring en subsidiarlijk de speciale geldboete niet uitsluit bij overtreding van het eerste lid van artikel 5 (rondlopende honden).

448. — Er kan zich ook eendaadse samenloop voordoen tussen de bijzondere geldboete en andere telastleggingen wegens inbreuk op de jachtwet.

De straf uitgesproken voor het hoofdfeit, waarvan de speciale geldboete afhangt, kan het voorwerp worden van opslorping of zelf andere straffen opslorpen.

Maar de bijzondere geldboete zelf, om reden van haar vervangend ken-

merk, kan noch opgeslorpt worden, noch tot opsorping van andere straffen aanleiding geven. Het gevolg van opsorping zou inderdaad zijn dat de door de wet geboden verbeurdverklaring niet bereikt wordt (Brussel, 20 okt. 1889, *Pas.*, 1890, II, 225; — Luik, 12 juli 1934, *R. Dr. Pén.*, 1935, 275).

449. — In geval van samenloop tussen de bijzondere geldboete en een inbreuk op de wapenwet van 1933 (b.v. verboden wapendracht of het dragen van een jacht- of sportwapen zonder wettige reden) geschiedt de bestraffing als volgt:

a) indien men oordeelt dat hier *meerdaadse samenloop* bestaat, hetgeen wel de meest aanvaardbare oplossing schijnt te zijn, wordt een dubbele bestraffing toegepast, waarin begrepen b.v. deze van artikel 14 (jacht zonder jachtverlof) en met daarenboven de verzwarende van artikel 15, in geval de beklaagde met een verboden wapen wordt aangetroffen.

Op grond van de wet van 3 januari 1933, moet het wapen verbeurd verklaard worden. Zo dit geschiedt is er geen reden meer om de speciale geldboeten uit te spreken, vermits het door de wet gewenste resultaat wordt bereikt (zie *Tw. Verbeurdverklaring*, nr 113).

Is de verbeurdverklaring maar theoretisch (bij gebrek aan voorafgaande inbeslagneming), wordt de bijzondere geldboete wel toegepast.

Deze laatste veroordeling is alleszins definitief, al werd nadien, in uitvoering van de beschikking van verbeurdverklaring, een of ander wapen in beslag genomen.

b) oordeelt met dat er *ééndaadse samenloop* is, dan wordt de wet van 3 januari 1933 *alleen* toegepast, vermits deze de zwaarste bestraffing inhoudt.

Indien nu, omdat het wapen niet in beslag genomen werd, de verbeurdverklaring slechts *fictief* is, dan is het niet mogelijk de bijzondere geldboete van de jachtwet op te leggen. In deze zin luidt een arrest van het hof van beroep te Brussel van 10 december 1934 (*R.W.*, 1934-35, 485) dat steunt op het rechtsbeginsel *non bis in idem*.

Er moest hier nochtans op dit adagium geen beroep gedaan worden, maar wel op de gewone beginselen in zake *ééndaadse samenloop*: de rechter mag inderdaad nooit bij de zwaarste straf een andere straf voegen, die geput wordt uit een andere wettekst die een minder zware bestraffing stelt.

Het Hof van Cassatie heeft, in andere aangelegenheden, deze grondregel gehuldigd en geërbiedigd (14 juli 1924, *Pas.*, 1924, I, 473 en 14 juni 1937, *Pas.*, 1937, I, 183 met noot; — zie ook, Rubbrecht J., *Inleiding tot het Belgisch strafrecht*, blz. 220; — *anders*, doch ten onrechte: Luik, 18 jan. 1883, *Pas.*, 1883, II, 107).

AFDELING II. — *Verboden tuigen.*

450. — Artikel 8 van de jachtwet, handelend over de verboden tuigen, zegt in zijn laatste lid dat al de bedoelde tuigen in beslag genomen en verbeurd verklaard worden. De rechter zal er de vernietiging van bevelen.

451. — De beschikking slaat dus alleen op verboden tuigen. Alhoewel de vervoermiddelen waarmede de jagers of stropers zich naar de plaats van het misdrijf begeven, waarmede zij ofwel onrechtmatig bemachtigd wild, ofwel verboden tuigen vervoeren, wel voorwerpen zijn bestemd om het misdrijf te plegen of die daartoe gediend hebben, zijn zij nochtans niet voor inbeslagneming of verbeurdverklaring vatbaar, vermits de wet op dat punt het stilzwijgen behoudt, en artikel 42 van het strafwetboek in jachtzaken niet toepasselijk is (zie boven, nr 417; — Cass., 16 jan. 1928, *Pas.*, 1928, I, 59; *R. Dr. Pén.*, 1928, 144; — Cass., 6 maart 1967, *Pas.*, 1967, I, 828; — Cass., 28 okt. 1969, *Pas.*, 1970, I, 182). Er wordt hier natuurlijk verondersteld dat het voertuig zelf niet als jachtmiddel gebezigd wordt.

452. — De verboden jachtmiddelen worden verbeurd verklaard en de rechter beveelt hun vernietiging, aan wie zij ook mogen toebehoren, zelfs wanneer zij geen eigendom zijn van de overtreder (Cass. fr., 13 nov. 1931, *Gaz. Pal.*, 1932, I, 46; *Dall. Hebd.*, 1932, 7; — zie ook Braas, *La Législation de la Chasse*, nr 140, voetnoot 2; — Tw. *Verbeurdverklaring*, nr 93). Het gaat hier niet enkel om een straf, maar tevens om een politiemaatregel, in nauw verband met de openbare orde en de openbare rust.

Wel te verstaan, kunnen verbeurdverklaring en vernietiging slechts uitgesproken worden indien er een tenlastelegging wordt in acht genomen wegens gebruik, bezit of vervoer van verboden tuigen en indien daarop een veroordeling volgt. De verbeurdverklaring is inderdaad een bijkomende straf, op bedoelde misdrijven gesteld (Cass., 8 jan. 1951, *R. Dr. Pén.*, 1950-51, 1092, *Pas.*, I, 279); — over gelijkstelling van verboden wapens met verboden tuigen: zie boven, nrs 202-205; — over de wettige verbeurdverklaring van een voertuig dat als jachtmiddel gebezigd werd, zie Cass., 2 mei 1972, *Pas.*, 1972, I, 802).

De gewone wapens mogen slechts verbeurd verklaard worden volgens de regelen in voorgaand hoofdstuk onderzocht.

453. — Voor de verbeurdverklaring is de voorafgaande inbeslagneming niet noodzakelijk (Cass., 2 aug. 1880, *Pas.*, 1880, I, 287; — Cass., 6 dec. 1954, *Pas.*, 1955, I, 322; *Arr. Cass.*, 1955, 231).

454. — Een vrijspraak voor het hoofdfeit, belet de verbeurdverklaring niet van de uiteraard verboden tuigen, daar deze — als gevaarlijk of schadelijk — uit de omloop moeten genomen worden.

455. — Wanneer de inbeslagneming uitgevoerd wordt bij een huiszoeking, moet deze geschieden volgens de op dit gebied geldende regelen (Tw. *Huiszoeking*).

456. — Wanneer het voorwerpen betreft die men op zich draagt, is soms een onderzoek aan het lichaam nodig.

De toenmalige minister van binnenlandse zaken, Rolin-Jaequemijns werd in de Kamer van Volksvertegenwoordigers overstelpet met vragen in verband met de praktische toepassing van het onderzoek aan het lichaam. In een antwoord aan de heer Woeste,

was de minister tegen het opnemen in de wet van een beschikking die dergelijk onderzoek zou toelaten, zoniet verbieden. Hij oordeelde dat een verklaring van zijnentwege op dat punt een onrechtmatige inmenging zou uitmaken in de opdrachten van de rechterlijke macht.

Nimmer, voegde hij er aan toe, heeft men te klagen gehad over de wijze waarop zij haar taak opvat en vervult, zodat het betaamt aan de rechtbanken het voorrecht te laten in ieder concreet geval te beslissen overeenkomstig het gewoon recht.

Een loutere veronderstelling laat aan de gerechtsdienaars niet toe tot onderzoek aan het lichaam over te gaan, zelfs indien de verdachte persoon een slechte faam geniet. Opdat hun optreden in overeenstemming weze met de algemeen geldende rechtsvoorschriften, moet het delictueel bezit zich openbaren door uiterlijke daden, of anders gezegd het misdrijf op waarneembare wijze tot uiting komen.

Een onregelmatig onderzoek heeft geen waarde: het mag niet tot bewijs dienen van het aldus onwettig vastgesteld misdrijf, zelfs indien de belanghebbende — ten gevolge van de maatregel waarvan hij het voorwerp is geweest — bekentenissen heeft afgelegd en deze nog voor de rechter hernieuwt.

457. — De pleegvormen van artikel 25 van de wet van 20 april 1874 (tussenkost van een onderzoeks- of vonnisgerecht) zullen echter niet vereist zijn voor de lijfvisitaties in deze stof, daar de ontdekking van het verboden tuig steeds op heterdaad zal geschieden.

Men bevindt zich in een klassiek geval van heterdaad, dit is de ontdekking van het misdrijf terwijl het gepleegd wordt of terstond nadat het gepleegd is (art. 41 Sv.), wanneer de aanwezigheid van de kolf of van de loop van een wapen onder de klederen van een verdachte opgemerkt wordt.

In de loop van de parlementaire besprekingen werd voorgesteld een geldboete van 26 tot 50 fr. te bepalen voor de weigering, vanwege een reeds voor jachtdelict veroordeeld persoon, een onderzoek aan het lichaam toe te laten. Dit amendement werd evenwel verworpen.

458. — De wet gelast tevens de vernietiging van de verboden tuigen.

Over dit onderwerp bestaat een omvangrijke literatuur (*Nov.*, Tw. *La Chasse*, nr 83). De vernietiging geschiedt door het Parket en niet door het Beheer van de Domeinen. Het tuig moet geheel verdwijnen.

Rechterlijke uitspraken, ook in Frankrijk (Cass. fr., 13 nov. 1931, *Dall. Hebd.*, 1932, 7), hebben zelfs de vernietiging bevolen van *autovoertuigen*, die de veroordeelde had gebezigd om wild te vangen of te bemachtigen.

Ook het Belgische Hof van Cassatie heeft voorzieningen verworpen ingesteld tegen beslissingen, die dergelijke maatregel hadden bevolen.

Nochtans zijn er stemmen opgegaan om tegen deze doenwijze te protesteren.

Economisch gezien, worden de belangen van de schatkist geschaad, vermits het te vernietigen voorwerp een grote waarde heeft. Doch ook uit juridisch standpunt kan deze maatregel betwist worden. Het is juist dat de bedoeling van de wetgever is geweest al de tuigen geschikt tot het vangen of vernielen van wild te doen verdwijnen, maar in 1882 heeft hij er voorzeker niet aan gedacht dat autowagens bij

de jacht konden aangewend worden. En indien hij zoiets had verondersteld, zou hij ongetwijfeld nooit het vernietigingsverbod tot dergelijke tuigen hebben uitgebreid.

Welnu, bij interpretatie van de wet moet men zich in de plaats stellen van de wetgever en zich afvragen wat zijn houding ware geweest indien hij de hedendaagse toestand had gekend.

Naast deze regel van interpretatie, geldt ook nog deze afdoende beschouwing: de verbeurdverklaring is een straf die steeds moet opgelegd worden, maar de vernietiging is geen straf meer; zij is veeleer een administratieve maatregel, waarover de rechtbanken zullen beslissen en die slechts moet uitgesproken worden in zover hij beantwoordt aan de noodwendigheid van openbare orde, die deze maatregel heeft ingegeven.

De openbare orde wil dat tuigen, die niet alleen geschikt zijn om wild te vangen, maar die daarenboven speciaal met dat doel worden vervaardigd en geen andere bestemming hebben, vernietigd worden, om te beletten dat zij terug in omloop komen en opnieuw tot het verboden gebruik aangewend worden.

Maar de openbare orde eist niet dat zaken vernietigd worden waarvan de bestemming gans anders is, waarvan slechts toevallig en tengevolge van een delictuele handwijze misbruik werd gemaakt en waarvan niet mag vermoed worden dat zij nog in de toekomst het voorwerp van een misdrijf zullen worden (zie Luik, 7 mei 1954, *R. Dr. Int. Dr. Comp.*, 1954, blz. 128; — Brussel, 11 juni 1969, *R. Adm.*, 1970, 138; *J.T.*, 1969, 490; *Pas.*, 1969, II, 219).

AFDELING III. — *Wild.*

459. — Het wild is wel een zaak die uit het jachtmisdrijf voortkomt en het zou dus, in beginsel, in beslag kunnen genomen worden en verbeurd verklaard.

Dit is echter niet mogelijk, niet alleen omdat artikel 42 S.W. niet toepasselijk is, maar tevens omdat de juridische toestand van het wild daarmee in strijd is: het is inderdaad een *res nullius*, die men zich dus steeds, zelfs met behulp van een delict, regelmatig kan toe-eigenen.

Artikel 11 van de jachtwet past dit beginsel toe: « Het wild mag alleen worden opgespoord en in beslag genomen, overeenkomstig de voorschriften van het Wetboek van Strafvordering, bij handelaars in eetwaren, tafelhouders en restaurateurs, op openbare plaatsen en in openbare voertuigen.

In andere plaatsen mag het opsporen en in beslag nemen, op dezelfde wijze, alleen dan geschieden indien het wild er geplaatst is om in de handel te worden gebracht. »

460. — De opsporingen zijn dus alleen geduld ten laste van de personen die het recht niet hebben wild in hun bezit te houden (zie boven, nrs 270-272; — Cass., 22 juni 1971, *Pas.*, 1971, I, 1017).

De zinsnede « indien het wild er geplaatst is om in de handel te worden gebracht », bedoelt de medeplichtigen, waarvan de wet zegt dat zij wild verbergen of in bezit houden voor rekening van handelaars, en niet de wildstroker, die het gestroopte wild bewaart in afwachting dat zijn gewone afnemer het komt afhalen (*anders: Braas, La législation de la Chasse*, nr 155).

461. — De opsporingen dienen verricht te worden met inachtneming van de gewone plegvormen van het wetboek van strafvordering, dit is o.a.

vrijelijk op alle openbare plaatsen en in het gedeelte van de woning der handelaars, dat steeds toegankelijk is voor het publiek.

Aldus bij voorbeeld in de trein- en tramstations, in de treinen, trams en autobussen, op de markten en ook in de karren, waarmede de landbouwers hun koopwaar naar de markten voeren; evenzeer in de gelagkamers van herbergen en in de eetzaalen van restaurants.

Het Hof van Cassatie heeft aangenomen dat een politie-officier die in een restauratiezaal wild ziet opdienen, eigenmachtig kan verbaliseren (1 febr. 1876, *Pas.*, 1876, I, 90).

In de privé-vertrekken van handelaars en met nog meer reden in de woningen van de medeplichtigen, zijn de agenten van het openbaar gezag niet toegelaten, tenzij met de ondubbelzinnige goedkeuring van de bewoner of, indien deze niet bekomen wordt, mits bevel van de bevoegde onderzoeksrechter (zie Tw. *Huiszoeking*).

Wanneer een huiszoeking op onregelmatige wijze gebeurde, bijvoorbeeld in de woning van een jachtwachter die geen handelaar is, moet deze persoon vrijgesproken worden van de tenlastelegging gejaagd te hebben in gesloten tijd, indien dit uit deze huiszoeking is gebleken. De volstrekte nietigheid van deze onderzoeksmaatregel belet dat de gerechtsdienaar die ertoe overging, onder eed gehoord wordt (Corr. Doornik, 5 febr. 1931, *R. Dr. Pén.*, 1931, 495). Niets belet evenwel dat de spontane verklaringen van de verdachte afgelegd tijdens een onwettige huiszoeking als bewijs van een jachtdelikt zouden weerhouden worden (Cass., 22 juni 1971, *Pas.*, 1971, I, 1017).

462. — Het vervoer van wild is slechts een strafbare daad in bepaalde voorwaarden (zie boven, nrs 251-269). Het mag slechts in beslag genomen worden in de omstandigheden van het thans besproken artikel 11.

Wanneer het wild door een persoon gedragen wordt op niet-waarneembare wijze, zal het misdrijf ook veelal maar kunnen vastgesteld worden na een onderzoek aan het lichaam (zie boven, nr 456-457). Een dergelijke maatregel is gerechtvaardigd wanneer b.v. de pluimen van een fazant uit de zakken van de vervoerder steken. Men kan ook geen machtsoverschrijding zien in de bekeuring van een persoon die er ernstig kan worden van verdacht even tevoren een schot gelost te hebben en die dan ontmoet wordt wanneer hij een zak draagt waarin de vorm van een haas kan opgemerkt worden (*Nov.*, Tw. *La Chasse*, nr 538).

463. — Artikel 11 heeft tevens bepaald wat er met het in beslag genomen wild moet gebeuren:

« Het in beslag genomen wild wordt door de burgemeester van de gemeente onmiddellijk ter beschikking gesteld van het dichtstbijgelegen godshuis » (art. 11, derde lid; — Tw. *Verbeurdverklaring*, nr 164).

De godshuizen werden bij de wet van 10 maart 1925 vervangen door de commissies van openbare onderstand.

Wanneer beslag op levend wild wordt gelegd, schrijft een ministeriële omzendbrief van 2 maart 1882 voor, het onmiddellijk zijn vrijheid terug te geven in het dichtstbij gelegen bos of op de meest nabije vlakte.

HOOFDSTUK IV

De uitzonderlijke klachtdelicten

464. — Deze stof wordt geregeld door artikel 26 van de jachtwet: « De vervolging geschiedt ambtshalve, maar indien het enkel een overtreding van de artikelen 4 of 5 betreft, geschiedt de vervolging niet dan op klacht van de houder van het jachtrecht of van zijn rechthebbende. De klager is alleen dan gehouden zich burgerlijke partij te stellen, indien hij schadevergoeding wil vorderen.

Wanneer de overtreding van artikel 4 evenwel begaan wordt op een eigendom dat deel uitmaakt van het openbaar domein of van het privaats domein van de Staat, van de provincie, van de gemeente of van openbare instellingen, en waarvan de jacht niet verhuurd is, geschiedt de vervolging ambtshalve. »

Men weet dat art. 120 van het Boswetboek de ambtenaren van het bosbeheer belast met de vervolging tot herstel van alle wanbedrijven en overtredingen gepleegd in de onder het bosbeheer vallende bossen, onverminderd ten andere de desbetreffende bevoegdheid van het openbaar ministerie. Het art. 121 duidt aan dat deze regel ook toepasselijk is op de jachtmisdrijven. Zo oordeelde ook een vaststaande rechtspraak (Luik, 4 juni 1895, *Pas.*, 1895, II, 367).

AFDELING I. — *GevalLEN waarin een klacht vereist is.*

465. — De vervolging geschiedt na klacht indien het enkel een overtreding geldt op artikelen 4 en 5 van de jachtwet, dus voor:

- 1) het wanbedrijf van jacht op andermans grond, zonder toestemming van de eigenaar of van zijn rechthebbenden (zie boven, nrs 95-145).
- 2) de overtreding honden te laten jagen of rondlopen op gronden waarvan het jachtrecht aan een ander toebehoort (zie boven, nrs 278-291).

466. — Het woord *enkel* beduidt niet dat er geen klacht meer zou nodig zijn, wanneer de inbreuk op artikel 4 gelijktijdig wordt gepleegd met andere strafbare feiten, ten aanzien waarvan de vervolging ambtshalve geschiedt (Gent, 20 febr. 1897, *Pas.*, 1898, II, 172).

Wat ook de andere door de beklagde gepleegde misdrijven mogen zijn, zal afwezigheid van klacht steeds de *niet-ontvankelijkheid* medebrengen van de vervolging ingesteld op grond van de artikelen 4 en 5.

Aan de andere kant is het ontbreken van een klacht geen beletsel voor het parket om vervolgingen in te spannen wegens andere misdrijven: een persoon heeft wederrechtelijk gejaagd op andermans grond, in gesloten jacht-

tijd en zonder jachtverlof. De klacht van de benadeelde is onontbeerlijk voor het eerste feit, maar niet voor de andere (Luik, 13 febr. 1946, *R. Dr. Pén.*, 1946-47, blz. 278).

467. — De klacht blijft noodzakelijk wanneer het misdrijf van jacht op andermans grond gepaard gaat met een verzwarende omstandigheid.

Het blijft immers een inbreuk op artikel 4. Indien de verzwarende omstandigheid een misdrijf op zichzelf uitmaakt, zoals b.v. de jacht bij nacht het kan zijn, mag het natuurlijk ambtshalve vervolgd worden.

Men aanvaardt dat, wanneer een verdachte om reden van ontstentenis van klacht niet vervolgd wordt wegens jacht op andermans gebied, doch wel wegens jacht in gesloten tijd en zonder jachtverlof, de jachtgerechtigde zich niettemin burgerlijke partij mag stellen en schadeloosstelling kan bekomen voor de schending van zijn jachtrecht, mits hij natuurlijk zijn rechten bewijst op het terrein waarop de besproken misdrijven werden gepleegd (Luik, 26 febr. 1879, *Pas.*, 1879, II, 160).

468. — De wet heeft uitdrukkelijk bepaald dat de vervolgingen ambtshalve ingesteld worden wanneer de jacht op andermans grond plaats grijpt op goederen van de Staat of van andere openbare rechtspersonen en instellingen. Dit geldt ook, alhoewel het niet uitdrukkelijk gezegd wordt, voor de goederen waarop de jacht aan de Kroon is voorbehouden (zie boven, nr 158; — betreffende de jacht op gronden van een kerkfabriek, zie Gent, 25 juni 1970, *R.W.*, 1970-1971, 1857; over de administratieve procedure die te volgen is bij het verpachten van het jachtrecht op gronden van een kerkfabriek, zie noot Vandeplass, A., onder het vermelde arrest).

Hier wordt geen zuiver privaat belang aangetast. Bovendien heeft de wetgever willen beletten dat de goederen die aan openbare besturen toebehoren straffeloos zouden geteisterd worden, dank zij de zorgeloosheid of de nalatigheid van hun beheerders (*Pasin.*, 1882, blz. 81-85).

Dit legt meteen uit waarom de klacht toch vereist is wanneer de jacht op de bedoelde domeinen verhuurd werd.

469. — De aangelande eigenaar, die op de spoorwegbermen op konijnen jaagt, doch anders dan met buidels of fretten (zie boven, nr 148), wordt ambtshalve vervolgd.

De vraag werd wel eens gesteld of het openbaar ministerie niet ambtshalve mag optreden tegen een andere persoon dan de aangelande eigenaar, die over bedoelde bermen zou jagen met buidels of fretten. Deze vraag geldt trouwens ook voor de jacht op de openbare wegen.

Om aan het openbaar ministerie dit recht te ontzeggen werd aangehaald dat de jachtwet eigenlijk de jacht op de openbare wegen niet verbiedt (art. 3, tweede lid; — zie boven, nr 152), doch eerder aanduidt aan welke personen het jachtrecht wel wordt toegekend. Bijgevolg behoort het ook aan deze personen erover te waken dat het hun gegunde voorrecht niet wordt geschonden. Dit voorrecht wordt dan enigszins gelijkgesteld met de verhuring waarvan artikel 26 uitdrukkelijk gewag maakt (*vgl.* Corr. Verviers, 6 febr. 1902, *Pas.*, 1902, III, 146; — Luik, 5 juli 1952, *J. Liège*, 1953, 252; — *anders*: Corr. Gent, 23 april 1890, *Belg. Jud.*, 1890, 702).

Alhoewel men kan opwerpen dat het ambtshalve optreden van het parket de regel is, en de noodzakelijkheid van een klacht de uitzondering, en dat de gelijkstelling van het voorrecht te jagen met een verhuring gewaagd mag geheten worden, kan de besproken oplossing toch worden goedgekeurd.

Dit vooral als men de in voorgaand nummer uiteengezette redenen nagaat, die de wetgever ertoe genoopt hebben de vervolgingen van ambtswege toch toe te laten voor bepaalde openbare domeinen. Wanneer er werkelijk een jachtgerechtigde voor deze goederen bestaat — hij hale zijn recht nu uit een overeenkomst of uit de wet — dan is er geen publiek belang meer en de vrees dat de bezittingen van openbare besturen door de stropers zouden overweldigd worden, is niet meer gewettigd.

De *ratio legis* is nog van meer belang bij de jacht over de bermen van de spoorwegen. Tenslotte is het beter dat er aldaar veel op konijnen gejaagd wordt ten minste met buidels of fretten. De konijnnesten kunnen er een ware plaag worden.

470. — Uit de beperkende bewoordingen van artikel 26, tweede lid, moet afgeleid worden dat de overtreding op artikel 5 (rondlopende honden) nooit anders dan ingevolge een klacht mag vervolgd worden, zelfs wanneer het gaat om publieke, niet verhuurde goederen.

470A. — Het jagen op een kleinere oppervlakte dan de wettelijk vereiste minimumoppervlakte is een wanbedrijf dat ambtshalve wordt vervolgd (zie nrs 94 e.v.).

AFDELING II. — *Wie mag klacht indienen?*

471. — Het is de persoon, wiens jachtrecht geschonden wordt, die ertoe bevoegd is klacht in te dienen. M.a.w. heeft recht tot klagen, wie zelf de daad mag stellen die hij de beklaagde ten laste legt (Cass., 4 maart 1935, *Pas.*, 1935, I, 178; *R. Dr. Pén.*, 1935, 517; — Cass., 20 febr. 1961, *Pas.*, 1961, I, 663; — Cass., 19 febr. 1968, *Pas.*, 1968, I, 764); of nog: een klacht kan maar regelmatig zijn als zij uitgaat van de persoon die op een bepaald ogenblik niet alleen het recht heeft te jagen, maar tevens het recht de uitoefening van de jacht aan een ander te verbieden (Corr. Marche, 1 maart 1950, *Pas.*, 1951, III, 46; — Luik, 13 juni 1964, *R.W.*, 1964-65, 168).

472. — Het onderzoek naar de hoedanigheid van de klager, zoals ook betreffende de vraag of men werkelijk op de grond van een ander jaagt, is een kwestie van burgerlijk recht die door de strafrechter wordt beslecht als een incident van de bij hem aanhangig gemaakte vervolging (art. 15 van de wet van 17 april 1878: *accessorium sequitur principale*; — Vred. Rochefort, 5 mei 1892, *Pas.*, 1893, III, 101).

In geval twee jachtrechthebbenden de gronden waarover zij het jachtrecht hebben ruilen kan de jager die ingevolge de ruiling het jachtrecht bekomen heeft op de goederen waarvan oorspronkelijk het jachtrecht toebehoorde aan de andere, rechtsgeldig klacht doen wegens jagen op andermans grond (Corr. Gent, 2 maart 1967, *R.W.*, 1967-68, 1143).

473. — De eigenaar, die zijn jachtrecht niet aan een ander heeft overgedragen, is er dus in de eerste plaats toe gerechtigd klacht in te dienen. Doch ook al wie van hem dit recht, om het even hoe, verworven heeft: zo b.v. de vruchtgebruiker (Corr. Dendermonde, 3 maart 1884, *Pas.*, 1884, III, 259) en de pachter van het jachtrecht.

Hij die slechts een gedeeltelijk jachtrecht bekam, daar hem b.v. de jacht op reeën niet werd toegekend, heeft, bij gebrek aan belang, geen recht door het indienen van een klacht vervolgingen uit te lokken tegen de stroper die wederrechtelijk een ree opspoorde. Hij had immers alleen het jachtrecht op een ander wild verkregen. Alleen de eigenaar of de persoon die van hem het recht kreeg reeën te jagen, zal als rechtmatige klager kunnen optreden.

474. — De pachter van de grond kan geen geldige klacht indienen.

Wie slechts een mondelinge en kosteloze toestemming tot jagen kreeg, tijdelijk en tot wederopzeggens toe verleend, mag evenmin als klager optreden want een dergelijke toelating heeft hem geen rechtstitel verschaft (Gent, 29 juli 1902, *Pas.*, 1903, II, 220; — Corr. Marche, 1 maart 1950, *Pas.*, 1951, III, 46; — Cass., 19 febr. 1968, *Pas.*, 1968, I, 764).

Het onderscheid tussen de loutere toelating tot jagen, die geen klachtrecht verleent, en de jachtpacht, die dit recht wel medebrengt, is niet steeds gemakkelijk (zie boven, nrs 132-145). De moeilijkheid wordt nog groter wanneer de toelating schriftelijk werd gegeven en de uiterlijke vorm van een jachtpacht heeft. De hoven en rechtbanken oordelen er vrij over (Cass., 22 april 1912, *Pas.*, 1912, I, 215). De vraag is essentieel van feitelijke aard en de hoofdzaak ligt minder in de juridische vorm van het te interpreteren stuk dan wel in het achterhalen van de werkelijke bedoeling van de partijen. Een kosteloze en tot wederopzeggens toe verleende toelating, een rechtshandeling die niets gemeen heeft met een verpachting, kan toch het klachtrecht medebrengen als de verlener duidelijk de bedoeling had zichzelf het jachtrecht te ontfangen en het exclusief over te dragen aan zijn medecontractant (Luik, 20 febr. 1894, *Pas.*, 1894, II, 229).

Het criterium ligt werkelijk in het feit of de eigenaar van zijn eigen jachtrecht al dan niet afziet.

Hij mag zelfs verscheidene toelatingen gegeven hebben. Heeft hij van zijn jachtrecht niet afgezien, dan heeft geen enkele der personen die een toelating kregen het recht klacht in te dienen wegens jacht op andermans grond. Was er wel afstand, dan verkrijgen ze allen het bedoeld recht.

475. — Op deze wijze heeft men een verpachting van het jachtrecht gezien in een overeenkomst waarbij een prijs wordt vastgesteld, zelfs wanneer deze als een zeer geringe tegenprestatie voorkomt, zo b.v. de verplichting de jacht te bewaken (Gent, 1 juni 1892, *Pas.*, 1892, II, 287). Hetzelfde mag beweerd worden indien de tegenprestatie bestaat in de verbintenis een of ander stuk wild af te staan.

Zeer betwistbaar is dus de stelling dat er geen ernstige verhuring zou bestaan, doch slechts een louter persoonlijke toelating tot jagen, wanneer de eigenaar in een akte de jacht op zijn goederen toelaat tegen een spotprijs, die daarenboven nooit betaald werd (Corr. Leuven, 16 dec. 1891, *Pas.*, 1892, III, 98). Men verliest daarbij uit het oog dat het jachtrecht anders dan door een verhuring kan ontstaan: het volstaat — zoals reeds werd voorgehouden — dat de eigenaar het voornemen te kennen geeft zich gedurende een bepaalde tijdruimte te ontdoen van zijn jachtrechten ten voordele van een derde.

Het is zelfs niet nodig dat daartoe een prijs wordt bedongen en, voor het overige, wijzigt de niet-betaling van de overeengekomen prijs geenszins het juridisch kenmerk van een overeenkomst.

476. — In andere zin is het evenwel ook betwistbaar dat een toelating tot jagen, alhoewel zonder vastgestelde prijs en opzegbaar, het volledige jachtrecht zou bezorgen (Gent, 14 dec. 1853, *Pas.*, 1857, II, 380), omdat de persoon die een toelating of een gedogen geniet, over een rechtsvordering zou moeten beschikken om de hem verleende gunst te verdedigen (Brussel, 3 juli 1891, *J.T.*, 1891, 890). Om een echte

rechtsvordering te bezitten is er immers niet alleen een belang vereist, doch in de eerste plaats ook een regelmatig gevestigd recht.

(Over de feitelijke appreciatie van het hierboven aangeduide criterium, zie Gent, 29 juli 1902, *Pand. Pér.*, 1903, nr 1112, blz. 732).

Volgens een arrest van het hof van beroep te Brussel (31 okt. 1868, *Belg. Jud.*, 1871, 476) zou de exclusief verleende toelating toch aan de eigenaar het recht niet ontnemen nog persoonlijk klacht in te dienen. Hij zou er nog belang bij hebben de wildstand in de best mogelijke staat te behouden (*Nov.*, Tw. *La Chasse*, nr 250). Waarom aan een louter belang de uitoefening toekennen van een recht, dat de eigenaar zich vrijelijk had kunnen voorbehouden?

In ieder geval brengt een loutere toelating, zelfs zonder vergoeding, toch het klachtrecht mede indien de eigenaar aan de genieter opdracht gaf de jachtmisdrijven te vervolgen (Gent, 6 maart 1860, *Belg. Jud.*, 1860, 526). Of in een dergelijk geval de eigenaar hetzelfde recht heeft behouden, zal afhangen van de vraag of hij zich persoonlijk van zijn jachtrecht heeft ontdaan.

477. — In geval van onverdeelde van het jachtrecht, bezit iedere deelgenoot het recht, in zijn persoonlijk belang en voor zijn aandeel in de berokkende schade, klacht in te dienen tegen om het even wie hem in zijn genot verontrust (Gent, 8 juni 1891, *Pas.*, 1892, II, 402; — Cass., 20 april 1936, *Pas.*, 1936, I, 215).

Dit recht geldt zowel tegenover de gewone wildstroker als tegenover de persoon die van één van de deelgenoten recht op jagen zou bekomen hebben.

Men weet inderdaad dat de verhuring of welkdanige overdracht van jachtrechten ook, niet kan opgeworpen aan de medegerechtigden die het met deze rechtshandeling niet eens zijn geweest.

Mag men hieruit afleiden dat de persoon die van een onverdeelde rechthebbende een jachtrecht verkregen heeft, geen klacht kan indienen ten laste van een overtreder die geen titel tot jagen kan voorleggen (Luik, 21 juni 1890, *Pas.*, 1890, II, 377; — Brussel, 13 febr. 1908, *R. Dr. Pén.*, 1908, 418)?

Het staat vast dat (zie boven, nr 125) de persoon die zelf geen titel op de jacht kan inroepen, er niet toe gemachtigd is de regelmatigheid van de titel van de klager in twijfel te trekken, zomin wat de juistheid van de datum betreft (art. 1328 B.W.), als de omstandigheid dat het *instrumentum* niet voldoet aan het voorschrift van art. 1325 van het burgerlijk wetboek, betreffende het aantal der exemplaren die van de akte dienden opgesteld te worden, of dat de akte van toewijzing niet overeenstemt met de wetgeving op de verhuringen toegestaan door openbare besturen (Luik, 3 maart 1892, *Pas.*, 1892, II, 268).

Bij analoge toepassing van deze beginselen, dient beslist te worden dat de klacht van iemand die het genot van de jacht bekomen heeft van een onverdeelde eigenaar of deelgenoot, rechtsgeldig is en voldoende om de strafvordering uit te oefenen.

Het jachtrecht van bedoelde klager bestaat, al kan eventueel de uitoefening ervan belemmerd worden; zolang dat recht niet door een vonnis teniet gedaan is, blijft de titularis gerechtigd tot het instellen van vervolgingen tegen de persoon die een misdrijf pleegt en zelf geen aanspraak op welke titel ook kan doen gelden.

478. — Ten overstaan nochtans van de andere deelgenoten die vreemd zijn gebleven aan de rechtshandeling, waarbij het jachtgenot aan een derde werd verleend, jaagt laatstvermelde zonder recht.

Hij is t.o.v. dezen strafbaar, indien hij het gebrek van zijn titel kende.

Maar de onverdeelde eigenaar die hem bedoeld genot heeft bezorgd is er zelf niet toe gerechtigd klacht in te dienen. De klacht veronderstelt inderdaad de krenking van een recht en de persoon die, alhoewel op onregelmatige wijze, jachtrechten aan een ander heeft overgedragen, kan daarin geen krenking meer ondergaan.

479. — Kortom, de rechthebbende door artikel 26 aangewezen, is de persoon die een recht op de jacht verworven heeft, ongeacht de onvolmaaktheid ervan of de mogelijkheid dit recht te zien teniet gaan, omstandigheden die vreemd zijn aan de overtreder en die niet door deze mogen ingeroepen worden om aan vervolging te ontkomen.

Men kan volgend geval beschouwen (Corr. Tongeren, 6 juli 1955, *onuitg.*): een beklagde wordt vervolgd wegens jacht op andermans grond, op klacht van A; deze verklaart zich jachtgerechtigd als erfgename van haar overleden echtgenoot, die zelf het jachtrecht zou bekomen hebben vanwege zekere N, dewelke dit op zijn beurt verkregen heeft van X.

De beklagde mag eisen dat de klagende partij haar rechten bewijst en de rechtbank kan de bewijslast aan deze partij opleggen, vermits de ontvankelijkheid van de vervolging op het spel staat. De rechtbank past de principes juist toe wanneer zij zich afvraagt of N wel degelijk zijn jachtrecht op de echtgenoot van de klaagster heeft overgedragen, en ook wanneer zij wenst na te gaan of deze overdracht niet *intuitu personae* geschiedde.

Maar de rechtbank zou klaarblijkelijk een stap te ver gaan, indien zij zich daarenboven de vraag stelt of N, in zijn hoedanigheid van rechthebbende van X, het van deze laatste bekomen recht wel verder door onderverpachting mocht overmaken. Zij mag van de klager niet meer eisen dan de beklagde zelf: als delinkwent die persoonlijk geen rechten opeist heeft hij zich niet te bekommeren om de houding die de oorspronkelijke eigenaar van het jachtrecht zou kunnen aannemen ten overstaan van een verdere verpachting. De titel van de klaagster volstaat om haar toe te laten klacht in te dienen, zolang deze titel niet vervalt door een gerechtelijke uitspraak.

480. — Een vereniging van jagers, zonder rechtspersoonlijkheid, is een onverdeeldheid die al de jachtrechten omvat waarvan haar leden titelhouders zijn.

Ieder deelhebber in deze gemeenschap beschikt over een onverdeeld recht tot jagen over de totale uitgestrektheid van de gepachte gronden en heeft dienvolgens bevoegdheid om zijn belangen te vrijwaren door het indienen van een klacht (Rb. Mons, 30 april 1932, *R. Dr. Pén.*, 1932, 643).

481. — Indien de jachtvereniging rechtspersoonlijkheid bezit, moet de klacht uitgaan van haar beheerders of zaakgelastigden, zulks in overeenstemming met de standregelen van de groepering (Braas, *La législation de la Chasse*, nr 296, voetnoot 3).

482. — Zoals men weet, wordt de huurder van zijn jachtrecht beroofd door de verkoop van het eigendom waarop het jachtrecht gevestigd is.

Bijgevolg is hij er niet meer toe gerechtigd klacht neer te leggen, van het ogenblik af dat de verkoopakte, door de overschrijving, aan derden en dus ook aan hem zelf, tegenstelbaar is geworden (Corr. Nijvel, 22 okt. 1892, *Pas.*, 1893, III, 17; — Luik, 14 maart 1907, *Pas.*, 1907, II, 237; — Corr. Aarlen, 15 dec. 1937, *Pas.*, 1938, III, 38).

483. — De rechtspraak, zowel in België als in Frankrijk, neemt eensgezind aan dat de klager geen huurovereenkomst met vaste datum dient over te leggen ten overstaan van een beklagde, die geen aanspraken op enig eigen jachtrecht doet gelden (Corr. Dendermonde, 31 dec. 1889, *Pas.*, 1890, III, 192; — Luik, 3 maart 1892, *Pas.*, 1892, II, 248; — Luik, 20 febr. 1894, *Pas.*, 1894, II, 229; — Gent, 8 maart 1906, *Pas.*, 1906, II, 304; — Brussel, 26 febr. 1927, *R. Dr. Pén.*, 1927, 1074; — Rennes, 30 nov. 1948, *Rec. Dall.*, 1948, 178).

Dit belet niet dat een beklagde de klagende partij mag verzoeken de huurovereenkomst voor te brengen, waaruit de jachtrechten moeten blijken, en dat hij zal

vrijgesproken worden indien uit de overgelegde stukken blijkt dat de feiten gepleegd werden vóór de datum waarop de huurovereenkomst gesloten werd (Corr. Dendermonde, 31 dec. 1889, *t.a.p.*).

484. — De beklagde heeft inderdaad steeds het recht van de klager te eisen dat deze het bewijs zou leveren van zijn recht klacht in te dienen (hetgeen overeenstemt met het recht op de jacht), doch wanneer dit bewijs is gebracht kan hij geen kritiek uitbrengen op de vorm van het geschrift. Hij mag evenmin de mogelijkheid het recht van zijn tegenstander vervallen te horen verklaren te zijnen gunste invoeren.

Het bewijs van het klachtrecht kan overigens door gelijk welke midelen geleverd worden, en dit op de correctionele terechtzitting. Getuigen kunnen opgeroepen worden en vermoedens kunnen volstaan om de overtuiging van de rechter te vormen. Als getuige kan zelfs de eigenaar optreden van wie de betwiste jachtrechten afkomstig zijn, b.v. om de juiste datum van de jachtovereenkomst bekend te maken.

Tenslotte, kan de verklaring van de klager, met of zonder eed, als voldoende bewijskrachtig beschouwd worden.

Artikelen 1341 en 1715 B.W. beogen alleen de betrekkingen tussen belanghebbende partijen, hier dus van verhuurder en huurder onderling. Hun voorschriften mogen niet ingeroepen worden door de personen die volstrekt vreemd zijn aan de te bewijzen overeenkomst (Corr. Nijvel, 23 jan. 1891, *Pas.*, 1891, III, 295; — Luik, 3 maart 1892, *Pas.*, 1892, II, 248; — Brussel, 8 april 1925, *R. Dr. Pén.*, 1925, 585).

485. — Zoals het gebrek aan registratie of aan vaste datum niets verandert aan de waarde van de titel waarop een klager tegen een beklagde steunt, wanneer deze laatste zelf geen titel vertonen kan, zo verliest deze titel ook zijn bewijskracht niet, indien hij gebreken heeft, die wel zijn nietigheid tussen contracterende partijen voor gevolg kan hebben, maar hem t.o.v. derden laat voortbestaan.

Aldus werd de klacht geldig verklaard van een rechthebbende van een openbare instelling, *in casu* een kerkfabriek, aan wie door bedoelde instelling jachtrechten werden toegekend, maar zonder publieke toewijzing en zonder goedkeuring van de hogere overheden (Corr. Hoei, 18 dec. 1885, *Pas.*, 1886, III, 227).

486. — Indien de beklagde het recht van de klager betwist en tot staving van zijn bewering eveneens bewijsstukken overlegt, waardoor zijn recht zou blijken, moeten de rechtbanken, alvorens te oordelen, op strafgebied het incident oplossen, met inachtneming van de voorschriften van het burgerlijk wetboek in zake het bewijs van de overeenkomsten, en bij toepassing van artikel 15 van de wet van 17 april 1878 (Braas, *La législation de la Chasse*, nr 297, voetnoot 3).

487. — Tenslotte betreffende de handelingsbevoegdheid:

a) bij gemeenschap van goederen doet de man geldig klacht, zowel voor de vervolging van delicten die op de gemeenschappelijke goederen gepleegd worden, als voor deze die begaan werden op de eigen goederen van de vrouw en waarover hij het recht van beheer bezit (art. 1421 en 1428 B.W.);

b) onder het regime van scheiding van goederen, heeft de man het genot niet van de goederen van zijn echtgenote.

In zulk geval komt het klachtrecht aan de vrouw toe (art. 1536 B.W.). Zelfs indien de man alleen over deze goederen jaagt en persoonlijk een wachter heeft aangesteld tot hun bewaking, is hij daarom nog niet de rechthebbende van zijn vrouw en een klacht die door hem wordt ingediend is waardeloos (Luik, 6 juli 1906, *Pas.*, 1906, II, 326; — Brussel, 13 febr. 1908, *R. Dr. Pén.*, 418; — zie verder, nr 519);

c) gaat het om goederen, die aan de kinderen toebehoren en waarvan de ouders het genot hebben, dan zal, luidens art. 384 B.W., de vader regelmatig klacht doen tijdens het huwelijk en, na de ontbinding ervan, de overlevende van de beide ouders (Lyon, 4 juni 1878, *Rec. Dall.*, 1879, II, 167).

AFDELING III. — *Vorm en draagwijdte van de klacht.*

488. — Artikel 31 van het wetboek van strafvordering, handelend over de aangifte in het algemeen, luidt als volgt: « De aangiften worden opgesteld door de aangevers of door hun bijzonder daartoe gemachtigden, of door de procureur des Konings, indien hij daartoe aangezocht wordt; zij worden altijd op elk blad getekend door de procureur des Konings en door de aangevers of door hun gemachtigden.

Indien de aangevers of hun gemachtigden niet kunnen of niet willen tekenen, wordt daarvan melding gemaakt.

De volmacht blijft altijd aan de aangifte gehecht; de aangever kan zich, op eigen kosten evenwel, een afschrift van zijn aangifte doen afgeven ».

Artikel 65 van hetzelfde wetboek breidt deze pleegvormen uit tot de klacht: « De bepalingen van artikel 31 betreffende de aangiften gelden eveneens voor de klachten ».

489. — In het algemeen oordeelt de rechtspraak dat de door artikel 31 voorgeschreven vormen niet vereist zijn op straffe van nietigheid (Brussel, 17 april 1929, *Pas.*, 1930, II, 4). Meer bijzonder in zake het klachtmisdrijf van jacht op andermans grond, zijn al de arresten en vonnissen het erover eens dat alle formalisme moet vermeden worden (o.a. Corr. Brussel, 20 mei 1885, *Pas.*, 1885, III, 231; — Luik, 2 maart 1901, *Pas.*, 1901, II, 239; — Rb. Verviers, 28 febr. 1908, *Pas.*, 1908, III, 305; — Brussel, 30 jan. 1932, *R. Dr. Pén.*, 1932, 274; — Corr. Aarlen, 16 nov. 1957, *J. Liège*, 1957-58, 74).

490. — Voor een geldige klacht zijn drie voorwaarden vereist: zij moet geschreven zijn, zij moet uitgaan van de benadeelde persoon en zij moet op ondubbelzinnige wijze te kennen geven dat de benadeelde vervolgingen wil zien instellen tegen wie hem het nadeel heeft berokkend.

Indien deze drie voorwaarden verenigd zijn, is het openbaar ministerie gewapend om rechtsvervolging ten laste van de dader van het misdrijf in te leiden, zoniet ware zijn dagvaarding zonder waarde en de ingediende vervolging niet ontvankelijk.

Wat de taal betreft werd geoordeeld dat in het Nederlandstalig landsgedeelte wanneer een klacht wegens jachtmisdrijf wordt opgesteld in de Franse taal en deze klacht niet in een daaropvolgend proces-verbaal in het Nederlands wordt bevestigd, zij nietig is evenals de daaropvolgende rechtspleging (Corr.

Tongeren, 8 juni 1965, *R.W.*, 1965-66, 50; — men raadplege ook Pol. Maas-eik, 25 juni 1963, *R.W.*, 1964-65, 1327 en Tw. *Taalgebruik in gerechtszaken*, nr 221).

491. — Door geschreven klacht wordt niet bedoeld dat de volledige tekst van de hand van de klager moet zijn. Meestal is het een korte verklaring of een tot de overheid gerichte brief. Hoofdzak is dat ze getekend is. Verder heeft het geen belang dat ze door een ander, de verbaliserende agent b.v., opgesteld wordt.

Een eigenaar of jachtgerechtigde die niet schrijven kan, voldoet aan dit vereiste door een kruisje te zetten onder de klacht en door dit soort van handtekening echt te doen verklaren door twee getuigen (Brussel, 6 febr. 1846, *Belg. Jud.*, 1846, 819).

492. — In de praktijk legt meestal de benadeelde zijn verklaring af en vraagt rechterlijke vervolging, waarop hij zijn verklaring op het proces-verbaal tekent.

Soms nemen de parketten de voorzorg, vooral wanneer de processen-verbaal opgesteld werden door veldwachters of door bijzondere wachters, de klacht langs de rijks-wacht om door de belanghebbenden te doen bevestigen.

De weg die de klacht volgt heeft geen belang. Normaal komt zij terecht bij de procureur des Konings in wiens rechtsgebied de aangeklaagde feiten werden gepleegd. De benadeelde persoon mag ze echter geldig naar welkdanige overheids-persoon opsturen, wiens plicht het is het document aan zijn uiteindelijke bestemming over te maken.

Aldus is het opsturen naar het parket van een proces-verbaal, opgesteld door een boswachter, daartoe schriftelijk aangezocht door de titularis van het aangetast jachtrecht, gelijk te stellen met rechtstreeks indienen van een klacht bij de procureur des Konings (Rb. Verviers, 28 febr. 1908, *Pas.*, 1908, III, 305).

Volgens sommige rechterlijke beslissingen moet de klacht zoniet geschreven zijn, dan toch in ieder geval « blijken » uit het dossier, hetgeen het geval is indien de handtekening van de klager bij de stukken van de rechtspleging te vinden is. Eigenlijk wil de wet alleen geen mondelinge klacht, die in de loop van de debatten door getuigen zou moeten bewezen worden. Verder is het zonder belang of er werkelijk mondeling klacht werd ingediend, indien het dossier er de materialiteit niet van aanduidt en dan nog op de vormelijke wijze die hierboven aangeduid werd (Corr. Hoei, 15 dec. 1933, *Pas.*, 1935, III, 6).

493. — Wanneer moet de klacht aanwezig zijn?

De rechtspraak oordeelt ofwel dat de klacht waarneembaar moet zijn op het ogenblik van de vervolging (Corr. Brussel, 20 mei 1885, *Pas.*, 1885, III, 231; — Rb. Verviers, 28 febr. 1908, *Pas.*, 1908, III, 305), ofwel dat de vervolging door het openbaar ministerie slechts ontvankelijk is indien zij voorafgegaan wordt door een geldige klacht (Gent, 2 april 1903, *Pas.*, 1903, II, 333).

Deze beslissingen volgen aanduidingen die artikel 26 van de jachtwet zelf verschaft: « De vervolging geschiedt niet dan op klacht van de houder van het jachtrecht of van zijn rechthebbende » en beantwoorden tevens aan de algemene vereisten van artikel 2 van de wet van 17 april 1878 betreffende de klachtmisdrijven: « Ingeval de wet bepaalt dat de uitoefening van de strafvordering afhankelijk is van de klacht van de benadeelde partij... ».

494. — Beide aangehaalde wetteksten zijn ook van doorslaggevend belang in een vroegere betwisting waarbij de vraag gerezen was of het zich burgerlijke partij stellen op de terechtzitting niet overeenstemde met een klacht. Om de hoger uiteengezette beschouwing, moet men het houden bij de mening van de niet-ontvankelijkheid van de vervolging, ingesteld door het openbaar ministerie zonder voorafgaande klacht. Deze vervolging is *ab initio* nietig en kan niet *post factum* gevalideerd worden (*Nov., Tw. La Chasse*, nr 459). Er blijft de benadeelde partij niets anders over dan door het indienen van een klacht, een nieuwe vervolging uit te lokken, op voorwaarde natuurlijk dat de verjaring niet bereikt is.

495. — Al moet de klacht voorhanden zijn vóór het instellen van de vervolging, is het nochtans niet vereist dat de hoedanigheid van de klager, dit is zijn recht om klacht neer te leggen, reeds zou vaststaan van in het begin.

Het volstaat dat bedoelde hoedanigheid bewezen wordt voor de rechtbank die van de vervolging kennis neemt.

496. — De exceptie van de afwezigheid van klacht of van haar onregelmatigheid mag voor het eerst in graad van hoger beroep ingeroepen worden. De rechter is trouwens verplicht ze ambtshalve op te werpen, vermits dit middel ten grondslag ligt aan de tenlastelegging en wijst op de afwezigheid van een bestanddeel, waardoor het ten laste gelegde feit het kenmerk van strafbare daad verliest.

Alleen de vervolging is afhankelijk van de klacht. Dit is niet het geval voor de opsporingsverrichtingen, waartoe de bevoegde agenten overgaan om de elementen te verzamelen, die eventueel tot het instellen van de strafvordering zullen aanleiding geven (*Corr. Luik*, 12 dec. 1911, *Par.*, 1912, III, 70).

497. — Art. 31 en 65 van het wetboek van strafvordering nemen aan dat de klacht ook mag ingediend worden door de bijzonder gemachtigde van de benadeelde.

Luidens art. 1978 B.W. geldt de bijzondere lastgeving slechts voor één zaak of voor bepaalde zaken. Daartegenover staat de algemene lastgeving die geldt voor alle zaken van de lastgever.

Een arrest van het Hof van Cassatie van 5 okt. 1903 (*Par.*, 1904, I, 19), trekt de grens tussen de algemene en de bijzondere volmacht, in verband met de klacht inzake jachtdelicten.

Algemeen is de machtiging om de zaak van een ander waar te nemen of diens goederen te beheren. Dergelijke lasthebber heeft geen klachtrecht.

Bijzonder is de machtiging met betrekking tot éénzelfde soort van zaken, wat ook hun aantal is of de belangrijkheid van de bemoeiingen die de lasthebber moet verrichten. Bijzonder is dus de volmacht die de opdracht geeft klacht in te dienen wegens al de jachtmisdrijven, reeds gepleegd of nog te plegen, op al de jachtterreinen van de lastgever.

Hetzelfde arrest heeft de bewering weerlegd dat de machtiging slechts zou mogen gegeven worden nadat het misdrijf gepleegd werd. Het heeft een beroep gedaan op een tekstargument en op grond van opportuniteit. Het tekstargument komt voor in art. 933 B.W., waarin wordt voorgehouden dat de volmacht om schenkingen te aanvaarden geldig is voor de schenkingen die gedaan werden of die nog mochten gedaan worden. Aan de andere kant zou de noodzakelijkheid van een voorafgaande lastgeving de lastgever vaak in de onmogelijkheid stellen zijn rechten te doen gelden, b.v. wanneer hij voor lange tijd afwezig zou zijn.

498. — Hierboven werd er reeds meermaalen op gewezen dat er klacht moet zijn vóór het instellen van de vervolging. Hetzelfde geldt voor de lastgeving die integraal deel uitmaakt van de klacht.

Het is dan ook betwistbaar dat het zich stellen als burgerlijke partij, door de titularis van het jachtrecht gedaan ter terechtzitting, dus na de inleiding van het geding, als de bevestiging zou mogen gelden van het vóór deze inleiding zagezegd gegeven mandaat (Luik, 2 maart 1901, *Pas.*, 1901, II, 239). De lastgeving moet, zoals de klacht zelf, uit het dossier blijken vóór het instellen van de vervolging.

Wanneer de lastgeving niet bij de klacht is gevoegd, moet zij vaste datum hebben vóór de rechtsvervolging en, indien dit het geval niet is, kan de beklaagde art. 1328 van het Burgerlijk Wetboek invoeren, daar deze wetsbepaling juist tot doel heeft hem te beschermen tegen antidatering, alsmede zijn verworven rechten te vrijwaren.

499. — Bij scheiding van goederen laat de gehuwde vrouw soms het genot van haar goederen aan haar man (art. 1539 B.W.). Al staat zulke overeenkomst tussen echtgenoten voor het algemeen beheer van deze goederen gelijk met een stilzwijgend mandaat, houdt zij echter geenszins het bijzonder mandaat in, waaruit de bevoegdheid zou spruiten vervolgingen uit te lokken door het indienen van een klacht (Luik, 6 juli 1904, *Pas.*, 1906, II, 326).

Anders is het onder het stelsel van gemeenschap van goederen, daar de man in dit geval optreedt als de wettelijke vertegenwoordiger van zijn vrouw en dus haar rechten uitoefent, erin begrepen het klachtrecht (zie boven, nr 487).

500. — De klacht moet tenslotte de wil uitdrukken **vervolging te bekomen**.

Het is voldoende dat de klager dit eist tegen onbekenden of tegen allen die bij het misdrijf betrokken zijn (Brussel, 30 jan. 1932, *R. Dr. Pén.*, 1932, 274).

Het Hof van Cassatie oordeelde bij het arrest van 5 december 1960 (*Pas.*, 1961, I, 369 en noot; *R.W.*, 1960-61, 1516) dat de klacht geldt *in rem*, en niet *in personam*, zodat, wanneer er slechts één verdachte bij naam wordt in genoemd, het openbaar ministerie niettemin vervolgingen mag instellen tegen alle personen die deelgenomen hebben aan het aangeklaagde feit, ook al waren die in de klacht niet bedoeld. Deze laatste is dus niet beperkt tot de vernoemde verdachte (Gent, 14 maart 1970, *R.W.*, 1969-70, 1937).

Het lijkt dus wel dat hiermede een vroegere rechtspraak is tegengesproken, volgens welke, wanneer een klacht tegen een bepaalde persoon is gericht, deze niet zou gelden tegen een verdachte die niet bij naam wordt bedoeld, tenzij er een zinspeling in voorkomt op iemand, wiens persoonsbeschrijving en handelwijze precies met deze van de verdachte overeenstemt (Luik, 20 okt. 1938, *Pas.*, 1939, II, 78). Dit steunde op de beschouwing dat een klager inderdaad redenen kan hebben om geen vervolging te wensen tegen een bepaalde overtreder.

501. — Het intrekken van de klacht vóór iedere daad van vervolging belet de uitoefening van de strafvordering (Brussel, 29 jan. 1908, *R. Dr. Pén.*, 1908, 313). Eens ingesteld kent deze nochtans haar normaal verloop en wordt ze niet meer belemmerd door een afstand van klacht in de loop van de rechtspleging. Bij vrijspraak van de beklaagde of bij ontoereikende bestraffing, kan het openbaar ministerie hoger beroep aantekenen, ook al ziet de burgerlijke partij af van verder verhaal (Namur, *a.w.*, blz. 160-161; — Cass., 4 april 1854, *Pas.*, 1854, I, 203).

HOOFDSTUK V

Bewijs

502. — De jachtwet wijdt twee artikelen aan de kwestie van het bewijs. Artikel 23 geeft de wijze aan waarop de jachtdelicten kunnen worden bewezen, terwijl artikel 24 de personen opsomt die proces-verbaal kunnen opstellen met een daaraan verbonden bijzondere bewijskracht.

« De bij deze wet omschreven misdrijven worden bewezen hetzij door processen-verbaal of verslagen, hetzij door getuigen bij ontstentenis van verslagen en processen-verbaal of tot staving ervan. » (art. 23).

« De processen-verbaal, opgemaakt door burgemeesters en schepenen, door commissarissen van politie, rijkswachters, boswachters, kantonniers, stationschefs, veldwachters of beëdigde wachters van bijzondere personen, leveren bewijs op zolang het tegendeel niet bewezen is.

« De processen-verbaal van douanebeambten leveren eveneens bewijs op zolang het tegendeel niet bewezen is, wanneer die agenten in de plaatsen waar zij gemachtigd zijn hun bediening uit te oefenen, de misdrijven omschreven in artikel 8, eerste en derde lid, en in artikel 10, eerste lid, opsporen en vaststellen. » (art. 24).

503. — Het proces-verbaal, zoals in het gemeen recht, is de akte waarbij een bevoegd ambtenaar of gezagdrager een omstandig relaas opstelt van het misdrijf waarvan hij getuige geweest is of dat te zijner kennis wordt gebracht, alsook van de opsporingen die hij, in dit verband, heeft verricht.

De akte heet verslag wanneer de verbalisant zich richt tot zijn hiërarchische overste, b.v. de plaatselijke agent van het bosbeheer tot zijn inspecteur.

504. — Het proces-verbaal krijgt slechts de bijzondere bewijskracht die de wet eraan hecht, als het opgesteld werd door een bevoegd agent. Dit slaat op de bevoegdheid *ratione materiae* en *ratione loci*.

Onbevoegd *ratione materiae* is de bijzondere wachter die nog niet regelmatig is aangesteld op het ogenblik dat hij optreedt (Brussel, 2 febr. 1935, *R. Dr. Pén.*, 1935, 297). Zo ook de boswachter die proces-verbaal opstelt nopens een in het bos van een bijzondere persoon gepleegd jachtmisdrijf zonder dat de eigenaar hem daartoe verzocht (Cass., 4 jan. 1960, *Pas.*, 1960, I, 491; *R. Dr. Pén.*, 1959-60, 686).

Onbevoegd *ratione loci* is de jachtwachter die verbaliseert buiten het

jachtgebied waarover hij de bewaking heeft (Cass., 16 okt. 1933, *R. Dr. Pén.*, 1933, 976; — Cass., 3 okt. 1966, *Pas.*, 1967, I, 142).

De door onbevoegde agenten opgestelde verslagen en processen-verbaal hebben geen grotere waarde dan aangiften uitgaande van particulieren. Zij gelden als inlichtingen en kunnen aangevuld worden door getuigenissen, meer bepaald door verklaring onder eed. Ook vanzelfsprekend voor het getuigenis ter terechtzitting van de verbalisant, indien de door hem gedane vaststelling op zich zelf niet nietig is (Cass., 4 jan. 1960, *t.a.p.*; — Brussel, 30 juli 1959, *J.T.*, 1960, 323 met noot Cattier, S.).

505. — Tot staving van de processen-verbaal, of bij ontstentenis van deze akten (b.v. in beval van een nietigheid) kan dus volgens de tekst van de wet een beroep worden gedaan op *getuigen*.

Alhoewel het artikel 23 slechts gewaagt van « getuigen », sluit dit de andere wettelijke bewijsmiddelen niet uit. De rechter zal dus ook zijn overtuiging mogen steunen op bekentenissen, deskundige verslagen, plaatsopnemingen en zelfs op overeenstemmende, gewichtige en bepaalde vermoedens (zie Cass., 29 okt. 1956, *Pas.*, 1957, I, 213; *R. Dr. Pén.*, 1956-57, 535).

Dit zal trouwens het geval zijn wanneer het jachtmisdrijf niet persoonlijk werd vastgesteld door een bevoegd agent.

De rechter beoordeelt al deze bewijsmiddelen vrij en naar geweten: daarin schuilt het essentieel verschil met het regelmatig opgesteld proces-verbaal beoogd door het artikel 24 (Cass., 16 okt. 1933, *R. Dr. Pén.*, 1933, 976).

506. — Volgens dit artikel gelden inderdaad de processen-verbaal, die de aangewezen personen opstellen, als bewijs zolang het tegendeel niet bewezen is.

Dit beduidt dat de materiële feiten, bestanddelen van het misdrijf, en ook de daarmee nauw verbonden omstandigheden, regelmatig vastgesteld en opgetekend door de verbalisant als echt worden beschouwd tot bewijs van het tegendeel. Deze bewijskracht is echter beperkt tot de feitelijkheden die de verbalisant vaststelt. Het houdt in dat de verklaringen van getuigen en verdachten werkelijk aan de verbalisant werden afgelegd zoals ze opgetekend werden. De bewijskracht strekt zich in ieder geval niet uit tot de gevolgtrekkingen, waarderingen of andere commentaar die de verbalisant meent te moeten uitbrengen. Deze laatste zijn als loutere inlichtingen te beschouwen (Cass., 14 mei 1923, *Pas.*, 1923, I, 311; — Cass., 12 febr. 1930, *Pas.*, 1930, I, 113; — Cass., 15 jan. 1962, *Pas.*, 1962, I, 564; *R. Dr. Pén.*, 1961-62, 813; — Cass., 3 mei 1965, *Pas.*, 1965, I, 929; — Cass., 11 okt. 1965, *Pas.*, 1966, I, 193).

Een beklagde mag er zich niet toe beperken aan te voeren dat de gezegden of verklaringen van de verbaliserende agent niet met de werkelijkheid stroken: hij moet het *tegenbewijs* leveren van de vermeldingen in het proces-verbaal vervat. Dat kan hij evenwel doen door *alle rechtsmiddelen* (Corr. Gent, 2 maart 1967, *R.W.*, 1967-68, 1143).

Zo staat het hem b.v. vrij aan de rechtbank een bezoek ter plaatse aan te vragen, indien hij denkt daardoor te kunnen bewijzen dat hij zich niet kon bevinden op de plaats waar de verbalisant beweert hem gezien te hebben (Braas, *La législation de la Chasse*, nr 284).

507. — Van zijn kant, is de rechter ertoe *verplicht* de vermeldingen van het proces-verbaal voor waar en betrouwbaar te houden.

Hij mag dus alleen *vrijspreken*, indien hij hetzij in het dossier, hetzij

in het onderzoek ter terechtzitting, wettelijke elementen ontdekt die als tegenbewijs kunnen dienen en die hij in zijn vonnis moet aanduiden.

508. — Het Hof van Cassatie heeft er meermaals op gewezen dat de hoven en rechtbanken, ten overstaan van een verslag of proces-verbaal dat geldt als bewijs zolang het tegendeel niet bewezen is, in hun arresten en vonnissen de motieven moeten aanduiden, waaruit het tegenbewijs zal blijken (Cass., 23 nov. 1914, *Par.*, 1915-16, I, 139).

Bedoelde motieven beantwoorden niet aan de wettelijke vereisten indien zij uitsluitend de vorm van een uiting van twijfel vertonen. De motivering dat de aan beklagde ten laste gelegde strafbare feiten niet bewezen zijn, of onbewezen zijn gebleven vóór het hof, brengt geen geldige beslissing mede en geeft aanleiding tot cassatie.

Hetzelfde geldt ten opzichte van een onduidelijke en dubbelzinnige motivering als de volgende: dat het proces-verbaal van de jachtwachter ontzenuwd is door de elementen van het strafdossier.

Kortom, er wordt van de rechter geëist dat hij de aanwezigheid vaststelt van het wettelijk tegenbewijs, dat de verklaringen en bevindingen van de verbaliserende agent beslissend omverwerpt.

509. — Al de gezagdragers welke de hoedanigheid hebben van officier van gerechtelijke politie, zijn er uiteraard krachtens en binnen de perken van hun algemene bevoegdheid, toe bevoegd jachtmisdrijven vast te stellen; hun processen-verbaal gelden eveneens zolang het tegendeel niet bewezen wordt.

510. — Kunnen dus eveneens verbaliseren: de procureur des Konings en zijn substituten, de onderzoeksrechter, de rechter in de politierechtbank, de adjunct-politiecommissaris, de officieren en eerst-aanwezende gerechtelijke agent-inspecteur van de gerechtelijke politie bij de parketten (W. 7 april 1929 en Besl. W., 1 febr. 1947).

511. — De verslagen van de politieagenten en agenten van de gerechtelijke politie bij de parketten zijn slechts inlichtingen, desgevallend onder eed te bevestigen voor de rechtbanken, zonder de specifieke bewijskracht van artikel 24; hun bewijskracht wordt vrijelijk door de rechtbank beoordeeld.

512. — Speciaal te vermelden is de bijzondere bewijskracht toegekend aan de processen-verbaal van de rijkswacht.

Zij wijkt af van het principe dat het voorrecht processen-verbaal op te stellen die de bewijskracht bezitten van artikel 24, uitsluitend beperkt is tot de leden van het korps, die de hoedanigheid bezitten van officier van gerechtelijke politie.

Deze buitengewone bewijskracht beperkt zich tot de jachtmisdrijven zelf en breidt zich niet uit tot andere misdrijven, al doen deze zich voor in verband met jachtmisdrijven, b.v. smaad, opstand, enz.

513. — Ook stationschefs bezitten de bevoegdheid om de inbreuken op de jacht vast te stellen. Hun processen-verbaal hebben insgelijks de bewijskracht van artikel 24.

Op te merken valt dat de wet geen onderscheid maakt tussen deze ambtenaren die enkel beëdigd zijn als baanwachters en deze bekleed met de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie; dit om deze ambtenaren de gelegenheid te geven doelmatig op te treden in zake jachtmisdrijven over de spoorwegen en hun aanhorigheden, alsook bij strafbaar vervoer van wild en van verboden tuigen binnen de stations en hulpstations.

514. — Tenslotte vergt het woord *kantonniers* enige uitleg.

Een verklaring afgelegd door de minister Rolin-Jaequemijns, duidt aan dat het de bedoeling van de wetgever is geweest, met de officieren van gerechtelijke politie gelijk te stellen, wel te verstaan binnen het raam van de jachtmisdrijven, de aangestelden die, na benoeming en eedaflegging, belast zijn met de bewaking en het onderhoud van de wegenis, met uitsluiting van de buurtwegcommissarissen, wier politietaak beperkt is tot de vaststelling van overtredingen betreffende de wegenis en het verkeer.

HOOFDSTUK VI

Verjaring

515. — Artikel 28 van de jachtwet wijkt af van het gemeen recht wat de verjaringstermijn betreft: « Elke rechtsvordering wegens één van de misdrijven bij deze wet omschreven verjaart door verloop van drie maanden, te rekenen van de dag waarop het misdrijf gepleegd is ».

516. — Deze korte verjaringstermijn geldt zowel voor de overtreding, als voor de wanbedrijven (Cass., 29 juni 1926, *Pas.*, 1927, I, 29). Hij blijft onveranderd in geval van contraventionalisatie. Hij wordt berekend *die ad diem* (dus niet met uren, maar wel van de zoveelste tot de zoveelste), met dien verstande dat de *dies a quo* (de dag waarop het misdrijf is gepleegd) in de termijn begrepen is en dat de *dies ad quem* (de laatste dag van de termijn) er buiten valt: een jachtdelict gepleegd op 20 januari is verjaard op 19 april te middernacht.

Bij voortdurende misdrijven, begint de termijn pas te lopen bij het einde van het feit of, indien men verkiest, bij het ophouden van de delictuele toestand. Het gebruiken van een val (verboden tuig) is als een voortdurende strafbare toestand te beschouwen, tot op het ogenblik dat hij niet meer gespannen is of geen mogelijkheid meer biedt tot het vangen van wild (Gent, 14 sept. 1855, *Pas.*, 1858, II, 133).

517. — Voor het overige, met name wat de stuiting en de schorsing der verjaring betreft, is het gemeen recht toepasselijk.

De stuiting gebeurt door daden van onderzoek en van vervolging. Er is schorsing zolang de vervolgende partij door een wettelijke hinderpaal in de onmogelijkheid verkeert op te treden. De stuiting heeft voor gevolg dat een nieuwe verjaringstermijn aanvangt, terwijl de vóór de daad van onderzoek of van vervolging verlopen tijd wegvalt. Bij schorsing wordt de periode gedurende dewelke de verjaring niet gelopen heeft afgetrokken, maar de tijdspanne die de schorsing is voorafgegaan telt mede voor het berekenen van de verjaring.

De grondige studie van deze problemen behoort tot het trefwoord *Verjaring*. Hier worden verder slechts enkele bijzonderheden aangehaald.

518. — Het is van belang erop te wijzen dat, betreffende de stuiting, hier als gemeen recht de regel geldt van het tweede lid van art. 25 van de wet van 17 april 1878, zijnde de voorafgaande titel van het wetboek van strafvordering, zoals gewijzigd bij de wet van 30 mei 1961.

Terwijl in beginsel de verjaring slechts gestuit wordt door de daden van onderzoek of van vervolging gesteld binnen de verja-

ringstermijn zelf (3 jaren voor de wanbedrijven, en 6 maanden voor de overtredingen), zodat men ten hoogste slechts een verdubbeling van de oorspronkelijke verjaringstermijn kan bereiken, zegt voornoemd artikel 25 dat deze regel niet toepasselijk is wanneer, zoals in jachtzaken, het misdrijf verjaart door verloop van een termijn van minder dan zes maanden. Nochtans mag de termijn van de verjaring niet verlengd worden meer dan één jaar, te rekenen van de dag waarop het misdrijf is gepleegd.

Het gevolg is dus dat in jachtmisdrijven verscheidene stuitingen mogelijk zijn, ook buiten de oorspronkelijke termijn, en dat de verjaring, tot één jaar kan gebracht worden indien er tussen de opeenvolgende stuitingen nooit een tijdspanne van meer dan 3 maanden verloopt (Cass., 2 mei 1972, *Pas.*, 1972, I, 802).

519. — Een proces-verbaal betreffende een jachtmisdrijf, opgemaakt door twee rijkswachters, handelend op mondeling bevel van de procureur des Konings, is een daad van onderzoek die de verjaring van de strafvordering stuit (Cass., 30 nov. 1937, *Pas.*, 1937, I, 361).

Een brief, waarbij de procureur des Konings aan de rijkswacht opdracht geeft aan de klager te vragen of hij vervolgingen eist, stuit de verjaring niet in zake jachtmisdrijven (Cass., 11 maart 1935, *Pas.*, 1935, I, 185).

520. — Een eenvoudige klacht is geen daad van vervolging. Wel de klacht in handen van de onderzoeksrechter met stelling van burgerlijke partij, die aldus de strafvordering op gang brengt (Braas, *Précis de procédure pénale*, I, nr 142, blz. 112 en voetnoot 1).

521. — De stuiting van de verjaring heeft een zakelijk karakter. Zij heeft uitwerking *in rem*, dit is niet zozeer ten aanzien van de personen die het misdrijf gepleegd hebben, dan wel ten aanzien van de zaak zelf. Dat vloeit duidelijk voort uit de bewoordingen van artikel 22 van de wet van 17 april 1878, dat de stuiting toelaat door een daad van onderzoek of van vervolging, zelfs ten aanzien van personen die niet bij die daad zouden betrokken zijn.

Het volstaat dat zij een aandeel hebben gehad in het misdrijf. Een arrest van het hof van beroep te Gent (13 maart 1888, *Pas.*, 1888, II, 256) verklaart dus terecht dat de stuiting niet beperkt blijft tot de persoon, van wie de daden van onderzoek of van vervolging melding maken, maar dat zij zich uitstrekt tot de ganse strafbare handeling, zodat zij tegengeworpen kan worden aan allen die uit hoofde van deze handeling zouden kunnen in verdenking gesteld worden. De verjaring van de strafvordering wegens een jachtdelict dat door verscheidene personen wordt gepleegd is dus gestuit, zelfs t.o.v. een alleen in zake zijnde verdachte, door latere daden van onderzoek of van vervolging gericht tegen medeverdachten.

522. — Er werd zelfs gevonnist, onder het stelsel van het oud artikel 10, dat de vervolging ingesteld tegen de koper van wild in gesloten jachtijd de verjaring stuit tegenover de verkoper van het wild. Het gaat hier niet over deelnemers aan eenzelfde misdrijf. Maar beide afzonderlijke strafbare feiten zijn innig met elkaar verwant (*vgl.*: Cass., 24 dec. 1917, *Pas.*, 1918, I, 166). Het is een vaststaande rechtspraak dat, wanneer verscheidene beklaagden wegens verknochte feiten worden vervolgd, de daden van onderzoek of van

vervolging ten aanzien van één van hen de verjaring stuiten ten aanzien van de anderen, zelfs indien de feiten die hen ten laste worde gelegd, er niet in bedoeld zijn (Cass., 9 jan. 1950, *Pas.*, 1950, I, 298; *Arr. Cass.*, 1950, 279).

De feitenrechter oordeelt souverain over het bestaan van het nauw verband tussen de feiten. Zo werd geoordeeld dat, indien alleen misdrijven van gewoon recht beoogd worden in de stukken van de rechtspleging, de jachtdelicten buiten het bereik van de stuiting blijven (Brussel, 1 april 1914, *R. Dr. Pén.*, 1914, 594).

523. — Wanneer nu éénzelfde persoon verscheidene jachtmisdrijven heeft gepleegd, zal de stuiting die één van deze misdrijven tot voorwerp heeft, op al de andere terugslaan, indien er eendaadse samenloop is (er is dan inderdaad slechts één enkel strafbaar feit) en ook indien, in een meerdadse samenloop, de rechter oordeelt dat ze de uiting zijn van hetzelfde misdadig opzet en zodoende slechts één straf uitspreekt (Cass., 4 maart 1935, *Pas.*, 1935, I, 180).

De wijziging in de kwalificatie die door de rechter aan het vervolgd feit aangebracht wordt, doet niets af van de geldigheid van de stuiting, die hetzelfde feit heeft bedoeld, onder een andere juridische benaming (Cass., 28 jan. 1929, *Pas.*, 1929, I, 73).

524. — Wat de uitzonderlijke klachtdelicten betreft, moet de klacht noodzakelijkerwijze vóór het verstrijken van de verjaringstermijn ingediend worden.

Gaat de klacht niet uit van de titelvoerder van het jachtrecht, maar wel van een gemachtigde, wiens mandaat betwist wordt, dan moet de lastgeving die geen vaste datum heeft vóór het eindigen van de termijn bekrachtigd worden (Luik, 2 maart 1901, *Pas.*, 1901, II, 239).

Daden van onderzoek gesteld vóór de klacht stuiten de verjaring niet. Ze behouden evenwel hun bewijskracht indien het feit tijdig en regelmatig voor de rechtbank wordt gebracht. Daden van vervolging gesteld vóór de onontbeerlijke klacht, zijn geheel waardeloos.

In het licht van wat in nr 500 werd uiteengezet, wordt een vroegere stelling betwistbaar, volgens dewelke, wanneer een klacht zou beperkt zijn tot een bepaalde verdachte de verjaring alleen zou gestuit zijn t.o.v. deze persoon, en de daden van onderzoek of van vervolging die tegen hem gesteld werden, de verjaring niet zouden hebben onderbroken tegen een andere verdachte, tegen wie pas na de verjaringstermijn klacht wordt ingediend (Luik, 15 okt. 1910, *Pas.*, 1911, II, 90).

TITEL IV

BURGERLIJKE RECHTSVORDERINGEN

525. — De jacht kan op velerlei wijze aanleiding geven tot burgerrechtelijke aansprakelijkheid.

Vooreerst is er de mogelijke aansprakelijkheid jegens de eigenaars of gebruikers van de aan het jachtgebied palende gronden, wanneer tengevolge schuldig doen of laten, oogsten, vruchten e.d.m. geteisterd of beschadigd werden. Deze aansprakelijkheid berustte lange tijd op het beginsel van art. 1382 B.W. Wat de schade betreft aangericht door wilde konijnen, werd de stof echter speciaal geregeld door het bij de wet van 4 april 1900 in de jachtwet ingevoerde art. 7 bis. Later werd er op gewezen dat het beginsel van art. 1382 B.W. het practisch niet mogelijk maakte de schade te herstellen te wijten aan grof wild, en inzonderheid aan everzwijnen. Zo ontstond de wet van 14 juli 1961 (*Staatsblad*, 28 juli 1961) tot regeling van het herstel der door grof wild aangerichte schade. Basisbeginsel van deze wet is dat de houders van het jachtrecht instaan voor de schade welke aan de velden, vruchten en oogsten wordt toegebracht door herten, reeën, damherten, wildschapen en everzwijnen welke te voorschijn komen uit de bospercelen waarop zij het jachtrecht hebben; zij kunnen noch toeval noch heikracht inroepen.

Indien de gedaagde het bewijs levert dat het wild van een of meer andere jachtgebieden dan het zijne voortkomt, kan hij de houders van het jachtrecht op die jachtgebieden in de zaak roepen en deze kunnen, in dat geval, tot herstelling van de gehele schade of van een deel van de schade veroordeeld worden.

De aansprakelijkheid wegens de door de bedoelde dieren aan de veldvruchten veroorzaakte schade wordt behandeld in het Tw. *Wildschade*. Zie ook: *La loi du 14 juillet 1961 relative à la réparation des dégâts causés par le gros gibier*, door Y. Rouscelot et J. Hansenne, in *J.T.*, 1962, 525 e.v.

Vervolgens kan het jagen vaak aanleiding geven tot jachtongevallen waarop art. 418 e.v. S.W. en art. 1382 e.v. B.W. toepassing kunnen vinden.

De hieruit spruitende burgerrechtelijke aansprakelijkheid wordt behandeld onder het trefwoord *Onrechtmatige daad*.

Er weze hier slechts vermeld dat de jager aansprakelijk is die een ongeval veroorzaakt door het miskennen van de regelen van vooruitzicht en voorzorg vereist voor de uitoefening van deze sport. Ook volstaat het te wijzen op het K.B. van 15 juli 1963 (*Staatsblad*, 3 aug. 1963) tot vaststelling van de verplichte aansprakelijkheidsverzekering voor het bekomen van een jachtverlof of van een jachtvergunning.

Tenslotte wordt gewezen op de ongevallen die kunnen veroorzaakt worden door wild dat de openbare wegen dwarst. Een wetsvoorstel van volksvertegenwoordiger Michel strekt er toe het Gemeenschappelijk Waarborgfonds aldus ontstane schade te laten dekken onder de voorwaarden door de Koning te bepalen (*Parl. Besch., Kamer, zitting* 1971-1972, nr 114).

In deze verhandeling moet slechts de burgerrechtelijke aansprakelijkheid besproken worden tot dewelke de inbreuken op de jachtwet aanleiding kunnen geven, nl. de aansprakelijkheid voor schade aan vruchten door de jacht zelf veroorzaakt, met uitsluiting van de wildschade, en voor schade voortspuitend uit de miskennis van andermans jachtrecht.

HOOFDSTUK I

Schade aan vruchten

526. — De gebruikers van gronden waarop jagers of wildstropers, met inbreuk op artikelen 4 en 5 jachtwet, artikel 552, 6° en artikel 556, 6° S.W., voorbij getrokken zijn of hun honden hebben doen rondlopen, zijn ertoe gerechtigd schadeloosstelling te vorderen voor de schade die hun berokkend werd, door de vernieling of beschadiging van zaaisels, vruchten, oogsten, gewassen, enz.

Te dien einde kan, in overeenstemming met het gemeenrecht (art. 3 en 4, w. 17 april 1878 en art. 1382 B.W.), de burgerlijke rechtsvordering aanhangig gemaakt worden, zowel voor de burgerlijke rechter als voor de strafrechter die over de tenlastelegging moet oordelen. In dit laatste geval zal de benadeelde zich burgerlijke partij stellen voor de strafrechter, na desgevallend de zaak voor deze door rechtstreekse dagvaarding aanhangig gemaakt te hebben (zie Tw. *Burgerlijke partij* en Tw. *Rechtstreekse dagvaarding*).

527. — Afwijkend van het gemeenrecht bepaalt artikel 29 jachtwet dat geen burgerlijke partijstelling vereist is, wanneer de eigenaar der vruchten een door de burgemeester voor gezien getekende klacht heeft overgelegd, die tevens vergezeld is van een door deze ambtenaar kosteloos opgemaakt proces-verbaal van schatting der schade.

Deze blijkbaar in onbruik zijnde bepaling herneemt het oude artikel 19 van de jachtwet van 26 februari 1946 met dezelfde strekking. Men wilde terzake van geringe schade de pleegvormen, kosten en mogelijke aansprakelijkheid van de stelling als burgerlijke partij voorkomen, evenals dit bedoeld werd met de gelijkaardige bepaling van artikel 85 van het Veldwetboek van 7 oktober 1886, en artikel 24 van de wet van 15 mei 1912, betreffende de kinderbescherming (*vgl.* noot onder Cass., 16 jan. 1888, *Pas.*, 1888, I, 76).

Afgezien van het feit dat zij praktisch in onbruik is, heeft deze bijzondere rechtspleging blijkbaar haar nut verloren sedert de wet van 25 okt. 1950 de verplichting voor de strafrechter om de afgewezen burgerlijke partij tot de kosten te veroordelen, — buiten de gevallen bepaald in het nieuwe art. 162 S.W. —, en de voorafgaande consignatie van de burgerlijke partij, afgeschafte heeft.

De mogelijkheid door artikel 29 geboden om op loutere klacht schadeloosstelling te vragen, verhindert geenszins dat de benadeelde zich burgerlijke partij zou stellen (Van Roye, *Manuel de la partie civile*, nr 296, blz. 322).

Voor het overige weze aangestipt dat voor de toepassing van artikel 29 vereist is:

- 1) een klacht door de eigenaar van de beschadigde vruchten; hij weze eigenaar, pachter of gebruiker hoe dan ook van de grond;
- 2) visa van de burgemeester of van de schepen die hem luidens artikel 107 gemeentewet vervangt;
- 3) proces-verbaal van schatting der schade door dezelfde ambtenaar opgemaakt, en bij de klacht gevoegd.

Dit proces-verbaal dient niet tegensprekelijk opgemaakt te zijn, terwijl de beklagde de schatting in al haar bestanddelen op de terechtzitting zal kunnen betwisten, en de rechtbank, overeenkomstig het gemeenrecht, op soevereine wijze zal beslissen.

De toepassing van artikel 29 is beperkt tot de gevallen van schade aan vruchten en zou geenszins kunnen uitgebreid worden tot de gevallen van andere schade, ook al zou deze gepaard gaan met eerstgenoemde schade.

Het woord vruchten heeft echter de ruimst mogelijke betekenis in de zin van gewassen. Het betekent derhalve zowel bezaaiingen, oogsten, struiken als hoogstammige bomen (*vgl.* Luik, 20 jan. 1843, *Par.*, 1843, II, 151; — Orban, *Code rural*, nr 714).

HOOFDSTUK II

Schade door miskennen van het jachtrecht

528. — In overeenstemming met artikel 1382 B.W. en artikelen 3 en 4, wet 17 april 1878, kan elke persoon die tengevolge van een inbreuk op de jachtwet schade lijdt, hiervoor schadeloosstelling vorderen, hetzij als eiser voor de burgerlijke rechtbank, hetzij als burgerlijke partij voor de strafrechter die de tenlastelegging beoordeelt. Hiertoe is vereist dat de aanspraakmakende persoon stelt en bewijst dat hij schade geleden heeft door de krenking van een rechtmatig belang, en dat er tussen het aangevoerde nadeel en het misdrijf een oorzakelijk verband bestaat (zie Tw. *Schade en schadeloosstelling (onrechtmatige daad)*, nrs 22 e.v.; — zie ook Corr. Gent, 10 jan. 1958, *R.W.*, 1957-58, 2026).

529. — Voor de burgerlijke rechtbanken kan de eis tot schadeloosstelling ingesteld worden door elke persoon die tengevolge van het misdrijf schade leed. Integendeel zal voor de strafrechter slechts de burgerlijke partij ontvankelijk zijn die ertoe gerechtigd is klacht in te dienen wegens het jachtmisdrijf dat de schade veroorzaakte (zie boven, nr 471).

Hiertoe is echter geenszins vereist dat deze persoon zelf een geldig jachtrecht zou bezitten (*anders*: Corr. Aarlen, 17 juli 1913, *Pas.*, 1913, III, 349; — zie hierover boven, nrs 477 en 478).

530. — De schade uit miskennen van het jachtrecht waarvoor schadeloosstelling gevorderd wordt, zal meestal veroorzaakt worden door het jagen op andermans grond (art. 4) of zo iemand zijn honden op andermans erf heeft laten lopen (art. 5).

Op klaarblijkelijk overbodige wijze herinneren de artikelen 4 en 5 aan de mogelijkheid voor de benadeelde om schadeloosstelling te vorderen.

Behoudens de mogelijke schade aan vruchten of gewassen (zie boven, nr 527), kan de aanspraakmakende persoon overeenkomstig het gemeen recht als schade aanvoeren elk nadeel bestaande in de krenking van zijn rechtmatig belang dat door het strafbaar feit gekrenkt werd (zie, Tw. *Schade en Schadeloosstelling*, nr 22).

531. — Vooreerst kan vermogensschade aangevoerd worden.

In dit verband werd de vraag gesteld of de titularis van het gekrenkte jachtrecht aanspraak mag maken op de vergoeding van de waarde van het wild waarvan zijn jacht zou beroofd zijn.

Men kan hiertegen laten gelden dat het wild *res nullius* is, en dien-

volgens niet behoorde aan de aanspraakmakende persoon, te meer daar het mogelijk op andere jachtgebieden kon terecht komen; verder mag, behoudens de uitzonderingen bepaald in artikel 11, het wild niet in beslag genomen worden ook wanneer het door een misdrijf verkregen werd.

Zeker kan de aanspraakmakende persoon geen teruggave van het wild vorderen in de zin van artikel 44 S.W. vermits dit, als *res nullius*, zijn eigendom niet was. Toch kan de waarde van het op zijn jacht gedode wild in zekere mate in aanmerking genomen worden bij de begroting van de schade.

Er is hier inderdaad voor de aanspraakmakende persoon een verloren kans die als dusdanig, voor vergoeding in aanmerking komt (zie Tw. *Schade en Schadeloosstelling*, nrs 103 e.v.). Deze kansen op behoud van het onrechtmatig gedode wild, zijn in dubbel opzicht te waarderen, nl. deze om het te kunnen toeëigenen bij de jacht, en de mogelijkheid dat het dier zich had kunnen voortplanten.

Zijn integendeel niet in aanmerking te nemen bij de begroting van de schade, de uitgaven voor onderhoud en bewaking van de jacht, het jachtverlof e.d.m.

Inderdaad deze uitgaven zijn niet veroorzaakt door de onrechtmatige daad, terwijl het feit dat zij naderhand geheel of ten dele nutteloos gebleken zijn, evenmin iets verandert aan de reden waarom zij werden gedaan (*vgl.* wat het principe betreft, Tw. *Schade en Schadeloosstelling*, nr 984; — *anders*: Luik, 13 febr. 1946, *R. Dr. Pén.*, 1946, 278).

532. — De titularis van de jacht zal doorgaans ook extrapatrimoniale schade kunnen aanvoeren.

De krenking van het jachtrecht is één van de typegevallen die in rechtsleer en rechtspraak leidden tot de erkenning van de regel volgens dewelke de krenking van een recht, dat van geen eigen rechtsbekrachtiging voorzien is, extrapatrimoniale schade is die moet vergoed worden (zie, Tw. *Schade en Schadeloosstelling*, nrs 663 e.v.).

De mogelijke toepassing van de strafwet is geen voldoende rechtsbekrachtiging (*anders*: Pol. Erezée, 3 aug. 1949, *Bull. Ass.*, 1950, 617). In principe zal elke ernstige krenking van het jachtrecht aanleiding geven tot vergoeding van de hieruit ontstane extrapatrimoniale schade.

533. — Onder de jagersverenigingen in België, hetzij als beroepsvereniging, hetzij als vereniging zonder winstoogmerk opgericht, neemt de als beroepsvereniging opgerichte *Royal Saint Hubert Club de Belgique* een bijzondere plaats in. Deze vereniging van jagers en verkopers van wild werd opgericht met het doel het behoud en de vermenigvuldiging van het wild te begunstigen, ten bate van haar leden en van de jagers in het algemeen.

Met dat doel werd in de schoot van de vereniging een repressiedienst opgericht, verzekerd door beëdigde agenten, die gelijkgesteld worden met boswachters.

Deze vereniging kan als burgerlijke partij of als eiser voor de burgerlijke rechtbank schadeloosstelling vorderen tot herstel van de schade door de inbreuken op de jachtwet, niet wegens de krenkingen van het algemeen belang *in abstracto*, maar wegens de krenking der belangen van de beroepsvereniging zelf, of van haar leden als dusdanig (Cass., 29 april 1912, *Pas.*, 1912, I, 228; — Cass., 9 juli 1928, *Pas.*, 1928, I, 227; — zie hierover

uitvoeriger Tw. *Schade en schadeloosstelling (onrechtmatige daad)*, nrs 731 e.v.; — vgl. ook Tw. *Verenigingen zonder Winstoogmerk*, nr 86; — Dabin, J., *La recevabilité des actions en réparation intentées par les groupements privés autres que les sociétés en raison du dommage causé soit à la généralité de leurs membres, soit aux fins qu'ils poursuivent*, R. Crit. J. B., 1958, nrs 251 e.v.).

ZAAKREGISTER

A

Aangifte.

Zie: Klacht.

Aanhouding, 423.

Aanlokken,

— van wild, 195.

Aansprakelijkheid,

— burgerlijke —, 525 e.v.

— t.a.v. gerechtskosten, 384.

Zie ook: Schadeloosstelling.

Achtervolging,

— van aangeschoten wild.

— — bij sneeuwspoor, 91.

— — dodelijk gekwetst wild, 49, 104.

— — over spoorwegen, 150.

— met autovoertuig, 207 e.v.

— met honden, 284 e.v.

Afgifte.

Zie: Wapen, Wild.

Afsluiting.

Zie: Omheining.

Agent,

— van Bosbeheer, 464.

Zie ook: Beëdigde wachter.

Andermans grond,

— begripsomschrijving, 110 e.v.

— bewijs, 114, 125 e.v.

— jacht op —, 95 e.v., 120, 151.

— klacht bij schending van —, 465.

— strafverzwaring, 385.

Zie ook: Eieren en broedsel, Toestemming, Hond.

Arrondissementscommissaris, 170.

Zie ook: Jachtverlof.

Autovoertuig,

— als jachtmiddel.

— — bij nacht met schijnwerpers, 200.

— — bij dag, 206 e.v.

— tot vervoer, gebruik en bezit, 245 e.v.

— verbeurdverklaring, 422, 450 e.v.

— vernietiging van, 458.

B

Bedreiging, 418.

Bedrieglijke verberging, 51 e.v.

Zie ook: Diefstal.

Beëdigde wachter,

— bestraffing van —, 404 e.v.

— bevoegdheid tot het opstellen van proces-verbaal, 502.

— in bezit van strikken en stroppen, 243.

— verdelgingsmacht,

— — van everzwijnen, 324.

— — van konijnen, 355.

— t.a.v. het jachtverlof, 167, 168.

Beheer van waters en bossen, 269.

Beloken tijd.

Zie: Gesloten tijd.

Bende, 389.

Beneluxovereenkomst, 23, 63, 67, 94A e.v.

Bestendige deputatie, 328.

Bêtes fauves, 30, 303.

Beurzen,

— jacht met —, 84, 147, 231.

Zie ook: Netten.

Bevoegdheid,

— tot verbaliseren, 502 e.v., 509 e.v.

— van de hoven en rechtbanken, 358 e.v.

Bezit,

— geldt als titel, 49.

Zie ook: Verboden Tuigen, Wild.

Bewijs,

— van jachtdelict, 502 e.v.

— van klachtrecht, 484, 486.

Zie ook: Andermans grond, Proces-verbaal.

Bijzondere geldboete,

— wegens niet afgifte van wapen.

Zie: Geldboete.

Boog, 189.

Boswachter.

Zie: Beëdigde wachter.

Broedsel.

Zie: Eieren en broedsel.

Bunzing, 31.

Burgemeester,

— bevoegdheid van de —,

ZAAKREGISTER

- — tot afgifte aan de C.O.O. van inbeslaggenomen wild, 463.
 - — tot het geven van mandaat tot verdelging, 340.
 - — tot het nagaan van de identiteit, 423.
 - — tot het opstellen van P.V. van jachtdelict, 502.
 - — tot het opstellen van P.V. van schatting van schade, 528.
 - Burgerlijke partij,
 - stellen van —, 464, 467, 494, 527.
 - Zie ook: Klacht.
 - Burgerlijke aansprakelijkheid, 384.
 - Buurtspoorwegen,
 - jachtverbod op —, 151.
- C**
- Chasse à courre*, 290.
- Commissie van openbare onderstand,
 - afgifte van wild aan —, 227, 463.
 - jachtverbod van goederen van —, 157.
- Contraventionalisatie, 361, 516.
- D**
- Dagvaarding,
 - onvolledigheid van de —, 402.
- Damhert,
 - beschermd wild, 22, 23.
- Das, 23.
- Deelneming, 275, 342, 378 e.v., 460.
 - Zie ook: Bende.
- Delegatie,
 - van het verdelgingsrecht, 313, 321, 339.
 - van klachtrecht, 497 e.v.
- Diefstal, 49 e.v., 54 e.v.
- Diplomatieke agenten,
 - vrijstelling verlofbrief, 167.
- Domaine,
 - van de Kroon, 158, 468.
 - van de staat, 154, 468.
 - militair —, 159.
- Drijver.
 - Zie: Helper.
- Duif,
 - bosduif, 306.
 - tamme duiven, 54.
 - verdelging van reisduif, 26.
 - Zie ook: Houtduiven.
- Dwaling.
 - Zie: Onoverwinbare dwaling.
- E**
- Eekhoorn, 23, 310.
- Eend,
 - beschermd wild, 23, 306.
 - jacht op — 's nachts, 84.
 - verhandeling van —, 251.
- Eendenkooien, 100, 225.
- Egel, 310.
- Ekster, 23, 310.
- Eieren en broedsel,
 - strafverzwaring, 385.
 - verhandeling, 297 e.v.
 - vernieling van — op andermans grond, 292 e.v.
- Eigenaar,
 - aangrenzende —, 147 e.v., 152 e.v., 156, 469.
 - mede-eigenaar, zie: Onverdeeldheid.
 - Zie ook: Andermans grond, Jachtrecht, Klacht, Omheining, Toestemming, Wild.
- Erfpachter.
 - Zie: Jachtrecht.
- Erfopvolging,
 - t.a.v. jachtrecht, 122 e.v., 135.
- Everzwijn,
 - jacht op —, 318.
 - verdelging van —, 317.
 - — gerechtigden, 319 e.v.
 - — klopjachten op —, 327, 328.
 - — loerjacht op —, 326A.
 - — uitgestrektheid van het recht, 326.
 - Zie ook: Kuilen.
- F**
- Fazant,
 - beschermd wild, 23.
 - vangst van voor de teelt bestemde —, 229.
 - verhandeling van —, 255, 256.
 - vernieling van eieren en broedsel van —, 292.
- Fietslicht.
 - Zie: Lichtbak.
- Fret,
 - jacht met —, 12, 93, 147.
- G**
- Gans, 254.
- Gebruik.
 - Zie: Jachtrecht, Verboden tuigen.
- Geldboete,
 - bijzondere geldboete wegens niet afgifte van wapen, 431 e.v.
 - — onbepaalde cumulatie, 441, 447 e.v.
 - — onherleidbaarheid, 361.
 - — samenloop met verboden wapendracht, 449.
 - gewone geldboete, 354.
 - — verdubbeling van —, 395, 399.

ZAAKREGISTER

Gemeente,
— jacht op goederen van —, 157.

Gemeentebestuur, 328.

Gerechtskosten, 384.

Gesloten tijd,
— jacht in —, 65 e.v.
— regeling van de — door Min. Besluit-
ten, 70 e.v.
— strafverzwaring bij jacht in —, 385.
— uitzondering jachtverbod, 75, 82.
— verhandeling en bezit van wild in —,
zie: Wild.

Getuigen,
— tot staving van jachtrecht, 484.
— tot staving van proces-verbaal van jacht-
delict, 505.

Gevangenisstraf, 354.
— vervangende gevangenisstraf,
— — bij verzwarende omstandigheden,
399.
— — t.a.v. bijzondere geldboete, 440,
444.

Giftstoffen.
Zie: Vergift.

Goede trouw.
Zie: Onoverwinbare dwaling.

H

Haas,
— beschermd wild, 22, 23.
— rood wild, 306.
— verhandeling, 251.

Handel, 257.
Zie: Eieren en broedsel, Wild.

Handelaar,
— bezit van wild in gesloten tijd, 270
e.v.
— inbeslagneming van wild bij —, 459.

Hazelhoen,
— beschermd wild, 22, 23.
— verhandeling, 251.

Hazewind,
— verlofbrief voor —, 167.

Heling,
— inbeslagneming van geheeld wild, 460.
— van wild in gesloten tijd, 275.

Helper,
— aansprakelijkheid van —, 20.
— medeplichtigheid van —, 381, 446.
— verbeurdverklaring in hoofde van —,
429.
— verlofbrief, 166.

Herbergier.
Zie: Handelaar, Restaurateur.

Herhaling,
— t.a.v. de bijzondere geldboete wegens
niet afgifte wapen, 440.
— bestraffing, 410 e.v.

Hoge jachtraad, 70.

Hond,
— klacht bij schade door —, 465.
— rondlopende honden op andermans
grond, 278.
— schade door rondlopende —, 531.

Houtduif, 353A e.v.

I

Inbeslagneming.
Zie: Verboden tuigen, Wapen, Wild.

Insectenetende vogels, 24, 81.

J

Jaarlijkse ministeriële besluiten, 70, 70A.

Jachtdaad,
— begripsomschrijving, 9 e.v., 25.
— jachthouding, 14 e.v., 107.
— onderscheid met verdelging, 8, 301.
— voorbereidende daden, 12.

Jachtgenot.
Zie: Jachtrecht.

Jachthond.
Zie: Hond.

Jachtkansel, 197.

Jachtpacht.
Zie: Jachtrecht.

Jachtrecht,
— afstand van —, 138.
— begrip, 35 e.v.
— bewijs, 114 e.v., 125 e.v.
— gevolgen van — bij onderverhuring,
124.
— gevolgen van — bij overlijden van
pachter, 122 e.v.
— gevolgen van — bij verkoop van goed,
116 e.v.
— inhoud, 39.
— jachtpacht, verpachting van —, 46,
117 e.v.
— jachtgerechtigden, 41 e.v.
— schade door miskennning van —, 528
e.v.
— schending van —, 50, 108, 111, 112.
— t.a.v. klachtrecht, 471 e.v.
— voorbehoud van —, 35, 37.
Zie ook: Andermans grond, Toelating,
Onverveeldheid, Oppervlakte.

Jachtseizoen.
Zie: Gesloten tijd.

Jachtterrein.
Zie: Oppervlakte.

ZAAKREGISTER

Jachtvergunning, 178.

Zie ook: Toelating, Jachtverlof.

Jachtverlof,

— aflevering (vormen), 169 e.v.

— duur, 164.

— intrekking, 163.

— onderscheid met jachtvergunning, 178.

— persoonlijk karakter, 165 e.v.

— samenloop van onwettige wapendracht, 376.

— strafverzwaring, 385.

— voor hazewind, 167.

— voor het dragen van jachtwapens, 160 e.v.

— vrijstelling, 167, 168.

— zegelrecht, 179 e.v.

Jachtwachter.

Zie: Beëdigde wachter.

Jagersvereniging, 480, 481, 533.

K

Kantonnier,

— bestraffing, 406.

— bevoegdheid verbaliseren, 502, 514.

Karabijn, 189.

Zie ook: Vuurwapen.

Kat, 310.

Kerfabriek,

— jacht op goederen van —, 157, 468.

— klachtrecht, 485.

Kievit,

— beschermd wild, 22, 23.

— eieren, 297.

Klacht,

— bewijs van klachtrecht, 484 e.v., 492.

— draagwijdte, 500 e.v.

— handelingsbevoegdheid van klager, 487.

— intrekking van de —, 501.

— t.a.v. gevallen waarvoor klacht is ver-
eist, 465 e.v.

— t.a.v. de gerechtigden, 471, 479, 495.

— — bij jachtoelating, 474 e.v.

— — door eigenaar, 473.

— — door gemachtigde, 497 e.v.

— — door huurder, 482, 483.

— — door mede-eigenaar, 477 e.v.

— — door pachter, 473, 474.

— — door vruchtgebruiker, 473.

— — van ambtswege, 468, 469.

— verjaring van klachtrecht, 524.

— voorwaarden, 490.

— vorm, 488 e.v.

Zie ook: Proces-verbaal.

Klopjacht, 327, 328.

Klopper.

Zie: Helper.

Konijn.

Zie: Wilde konijnen.

Korhoen,

— beschermd wild, 22, 23.

— verhandeling, 251.

— vernieling van eieren en broedsel van
—, 292.

Kraai, 310.

Kroon.

Zie: Domein.

Kuilen, 189, 222.

Kunstlicht.

Zie: Lichtbak.

Kwakkel,

— beschermd wild, 22, 23.

— verhandeling, 251.

— vernieling van eieren en broedsel van
—, 292.

L

Lange jacht, 290.

Lastgeving.

Zie: Delegatie.

Leurhandel.

Zie: Wild.

Lichtbak,

— verboden tuig, 198 e.v.

— schijnwerpers van auto als —, 200.

Lijfsdwang, 384.

Lijfsvisitatie, 456, 462.

Lijm,

— verboden tuig, 218.

Lijster,

— beschermd wild, 23.

Loerjacht.

Zie: Snippen, Wilde konijnen.

Lokaas, 193 e.v.

Lokfluit, 218.

Lokvogel, 218.

M

Mandaat.

Zie: Delegatie.

Marter, 23.

Medeëigendom.

Zie: Onverdeeldheid.

Medeplichtigheid.

Zie: Deelneming.

Militair, 359.

Zie: Domein.

Minderjarige, 359.

Ministerieel besluit,

— van opening en sluiting van jacht, 70.

Minister van landbouw,

— bevoegdheid, 66, 70, 229, 327, 349.

Minnelijke schikking, 383.

ZAAKREGISTER

Misdrijf,
 — aflopend misdrijf, 381.
 — *nemo ex delicto locupletari potest*, 50.
 — voortgezet —, 367, 369.
 Motivatie,
 — van het vonnis, 507, 508.
 Myxomatosis, 346.

N

Nacht,
 — jachtverbod —, 83, 332.
 — toegelaten jacht bij —, 84.
 — verdelging van rood wild, everzwijnen en wilde konijnen bij —, 315, 318, 337.
 — verzwarende omstandigheid, 395.
 Nederlandse jachtwet, 2, 9, 14, 18, 23, 43, 106, 132.
 Netten,
 — en strikken voor vogelvangst, 230.
 — tot vangst van konijnen langs spoorbanen, 147.
 — tot verdelging van konijnen, 226, 349.
 — verboden tuigen, 186, 192.
 Noodweer, 419.

O

Omheining,
 — jacht binnen —, 75 e.v., 168.
 — van andermans grond, 95, 113.
 — vernieling van —, 353.
 — verplaatsbare —, 217.
 Onderzoek,
 — aan het lichaam, 456 e.v., 462.
 Onderzoeksrechter, 510.
 Ongedierte,
 — schadelijk —, 29, 31.
 Onoverwinbare dwaling,
 — nopens jachtrecht, 124, 140 e.v.
 — nopens geldigheid van verlofbrief, 162.
 — nopens opening en sluiting van jacht, 71, 72.
 — nopens vervoerverbod, 262.
 — nopens wildsoort, 73, 74.
 Ontwapening.
 Zie: Wapen.
 Onverdeeldheid,
 — geven van jachttoelating bij —, 137.
 — jachtrecht bij —, 45.
 — klachtrecht, 477.
 — verpachting van jachtrecht bij —, 46.
 Openbaar domein.
 Zie: Domein.
 Openbaar ministerie, 468 e.v.
 Openbare wegen,
 — jachtverbod, 152, 469.

Opening en sluiting van de jacht.
 Zie: Gesloten tijd.
 Oppervlakte, 94A e.v.
 Opsporing.
 Zie: Wild, Jachtdaad.
 Otter, 23, 310.
 Overmacht, 20, 284.

P

Pacht,
 — jachtpacht, 117 e.v.
 — onderscheid met jachttoelating, 132 e.v.
 Zie ook: Jachtrecht.
 Pachter.
 Zie: Jachtrecht, Klacht.
 Patrijs,
 — beschermd wild, 22, 23.
 — verhandeling, 251.
 — vernieling van eieren en broedsel, 292.
 Pijl, 189.
 Poging, 14, 382.
 Zie ook: Jachtdaad.
 Prejudicieel geschil, 145, 472, 486.
 Proces-verbaal,
 — van lastgeving tot verdelging, 340 e.v.
 — van schatting van schade, 528.
 — van vaststelling van jachtmisdrijf,
 — — begripsomschrijving, 502, 503, 519.
 — — bewijskracht, 504 e.v., 512.
 Procureur des konings, 510.
 Projectielen, 250A e.v.
 Provincie,
 — jachtverbod in delen van —, 68, 84, 228.
 — taks op verlofbrief, 181 e.v.
 — verhandelingsverbod in delen van —, 252.
 R
 Ree,
 — beschermd wil, 22, 23.
 — verhandeling, 251.
 Reiger, 254.
 Repen,
 — wimpels en —, 211.
Res nullius, 47 e.v., 76, 532.
 Restaurateur,
 — bezit van wild, 270, 273.
 — inbeslagneming van wild bij —, 259.
 Rijkswacht,
 — proces-verbaal van —, 512.
 — strafverzwaring, 404.
 Rood wild,
 — begripsomschrijving, 29, 32, 302 e.v.

ZAAKREGISTER

- verdelging van —,
- — delegatie van verdelgingsrecht, 313 e.v.
- — gerechtigden, 308 e.v.
- — uitgestrektheid van het recht, 315.
- — voorwaarden, 305 e.v.

Roofdier, 22.

Royal St.-Hubert Club, 533.

S

Samenloop,

- eendaadse —, 368 e.v., 448 e.v., 523.
- meerdadse —, 364 e.v., 441 e.v., 449, 523.
- van jachtmisdrijven en onwettige wapendracht, 373 e.v.
- van verzwarende omstandigheden, 400 e.v.

Schade en schadeloosstelling,

- aan vruchten, 526.
- door loslopende honden, 283, 291, 530.
- door miskenning van het jachtrecht, 50, 197, 522.
- extrapatrimoniale schade, 532 e.v.
- Zie ook: Andermans grond, Everzwijnen, Rood wild, Wilde konijnen.

Schadelijke dieren.

Zie: Wilde dieren.

Schadevergoeding.

Zie: Schade.

Schepen, 340, 406, 502.

Schorsing.

Zie: Verjaring.

Slinger, 189.

Smaad, 418.

Sneeuwspoor,

- jacht bij —, 90 e.v.

Snip,

- beschermd wild, 23.
- loerjacht op —, 84.
- vangst met strikken, 228.
- verhandeling, 254.

Spoorwegen,

- jacht langs de kanten der —, 146, 149.
- door het jachtterrein, 94E.

Stationchef, 406, 513.

Stok, 189.

Strikken.

Zie: Netten, Snip, Wilde konijnen.

Stroper.

Zie: Wildstroper.

Stroppen.

Zie: Netten.

Stuiving.

Zie: Verjaring.

T

Tafelhouder.

Zie: Restaurateur.

Taks.

Zie: Jachtverlof.

Toelating tot jagen,

- bevoegdheid tot het geven van —, 136.
- bewijs van —, 132 e.v.
- goede trouw, 140 e.v.
- in geval van onverdeeldheid, 137.
- t.a.v. het klachtrecht, 474 e.v.
- voorwaarden, 134, 135, 138.
- Zie ook: Jachtrecht.

Tolbeambte,

- bevoegdheid tot het opstellen van P.V., 502.
- strafverzwaring, 404.

Tuig.

Zie: Verboden tuigen.

V

Val, 192.

Veerknippen, 349.

Zie ook: Netten.

Veldwachter.

Zie: Beëdigde wachter.

Verbeurdverklaring,

- eigen statuut, 417 e.v.
- Zie: Autovoertuig, Verboden tuigen, Wapen, Wild.

Verboden tuigen,

- begripsomschrijving, 186 e.v., 222, 242.
- beperkte aanwending van jachttuigen, 250A.
- bezit, 236 e.v., 248.
- gebruik, 219 e.v., 234, 250.
- inbeslagneming, 453 e.v.
- onderscheid met verboden wapenen, 202 e.v.
- toegelaten tuigen, 224.
- verbeurdverklaring, 450 e.v.
- vernietiging van —, 452, 458.
- vervoer, 232 e.v., 245.

Verdelging.

Zie: Everzwijnen, Jachtdaad, Rood wild, Wilde konijnen.

Vergift, 223, 346.

Vergunning.

Zie: Jachtvergunning, Jachtverlof.

Verhandeling.

Zie: Eieren en broedsel, Wild.

Verjaring,

- bij klachtdelicten, 524.
- stuiving, schorsing, 383, 517.
- termijnen, 517, 518.

ZAAKREGISTER

- Verkleeding, 387, 423.
- Verkoop.
Zie: Eieren en broedsel, Jachtrecht, Wild.
- Vernieling.
Zie: Verdelging, Verboden tuigen.
- Verpachting.
Zie: Jachtrecht.
- Vervolging,
— ambtshalve, 464.
— na klacht, 465.
— niet ontvankelijkheid van —, 466, 494.
Zie ook: Klacht.
- Vervoer.
Zie: Eieren en broedsel, Verboden tuigen, Wilde konijnen.
- Verwijzing,
— naar politierechtbank, 361, 516.
- Verzachtende omstandigheden, 361.
- Verzwarende omstandigheden, 385, 467.
- Visa.
Zie: Burgemeester.
- Vis, 26.
- Vogelknippen, 192.
- Vogels,
— insectenetende vogels, 26, 81, 230.
— verdelging van schadelijke —, 310.
- Voorrecht van rechtsmacht, 359.
- Vos, 23, 33.
- Vrederechter,
— bevoegdheid,
— — tot opstellen van proces-verbaal, 510.
— — tot vereenzelviging van overtreder, 423.
— — uitbreiding van — t.a.v. bijzondere geldboete, 361.
- Vruchten.
Zie: Schade.
- Vruchtgebruik.
Zie: Jachtrecht.
- Vuurwapen.
Zie: Wapen.
- W**
- Waard.
Zie: Handelaar, Restaurateur.
- Wapen,
— afgifte van —, 424 e.v.
— bijzondere geldboete wegens niet afgifte, 361, 431 e.v., 441, 447, 449.
— inbeslagneming (ontwapening), 418 e.v.
— onwettige wapendracht, 373 e.v.
— — samenloop met jachtmisdrijf, 376.
- — wettige reden, 375.
— verbeurdverklaring,
— — niet toegelaten —, 426.
— — verplichte verbeurdverklaring, 424.
— — wegens onwettige wapendracht, 373.
— — wegens overtreding, 447.
— verboden vuurwapen, 202 e.v.
— verboden wapen, 386.
- Waterhoen,
— beschermd wild, 23, 310.
- Waterlopen, 94E.
- Watersnip,
— verhandeling, 251.
- Waterwild, 23, 90, 93.
- Weerstand, 420.
- Wegen door het jachtterrein,
— autowegen, 94E.
— andere wegen, 94E.
Zie ook: Waterlopen, Spoorwegen.
- Wettige zelfverdediging, 419.
- Wild,
— begripsomschrijving, 21 e.v.
— bezit,
— — niet strafbaar bezit, 259.
— — strafbaar t.a.v. van bepaalde personen, 270 e.v.
— eigendom, 47 e.v.
— inbeslagneming en opsporing, 459 e.v.
— preparaten, 268.
— verhandeling, vervoer, verkoop, 81, 251 e.v.
- Wilde dieren,
— begripsomschrijving, 29 e.v.
— onderscheid met Rood wild, 30.
— schadelijke —, 31, 34.
- Wilde konijnen,
— eigen statuut, 329.
— loerjacht op —, 330 e.v.
— verdelging van —,
— — delegatie van verdelgingsrecht, 339.
— — gerechtigden, 334 e.v.
— — toegelaten middelen, 346.
— verhandeling, vervoer, 352 e.v.
Zie ook: Netten, Spoorbanen.
- Wildstroper, 50, 51, 272, 460.
- Wimpels,
— en repen, 211 e.v.
- Wolf,
— klopjacht op wolven, 328.
- Woudmeester, 229, 349.
Zie ook: Beddigde wachter.
- Z**
- Zegelrecht.
Zie: Jachtverlof.